ΚΑΜΙΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ Ή ΔΕΞΙΑ, ΚΑΜΙΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ – ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΡΧΙΑ!

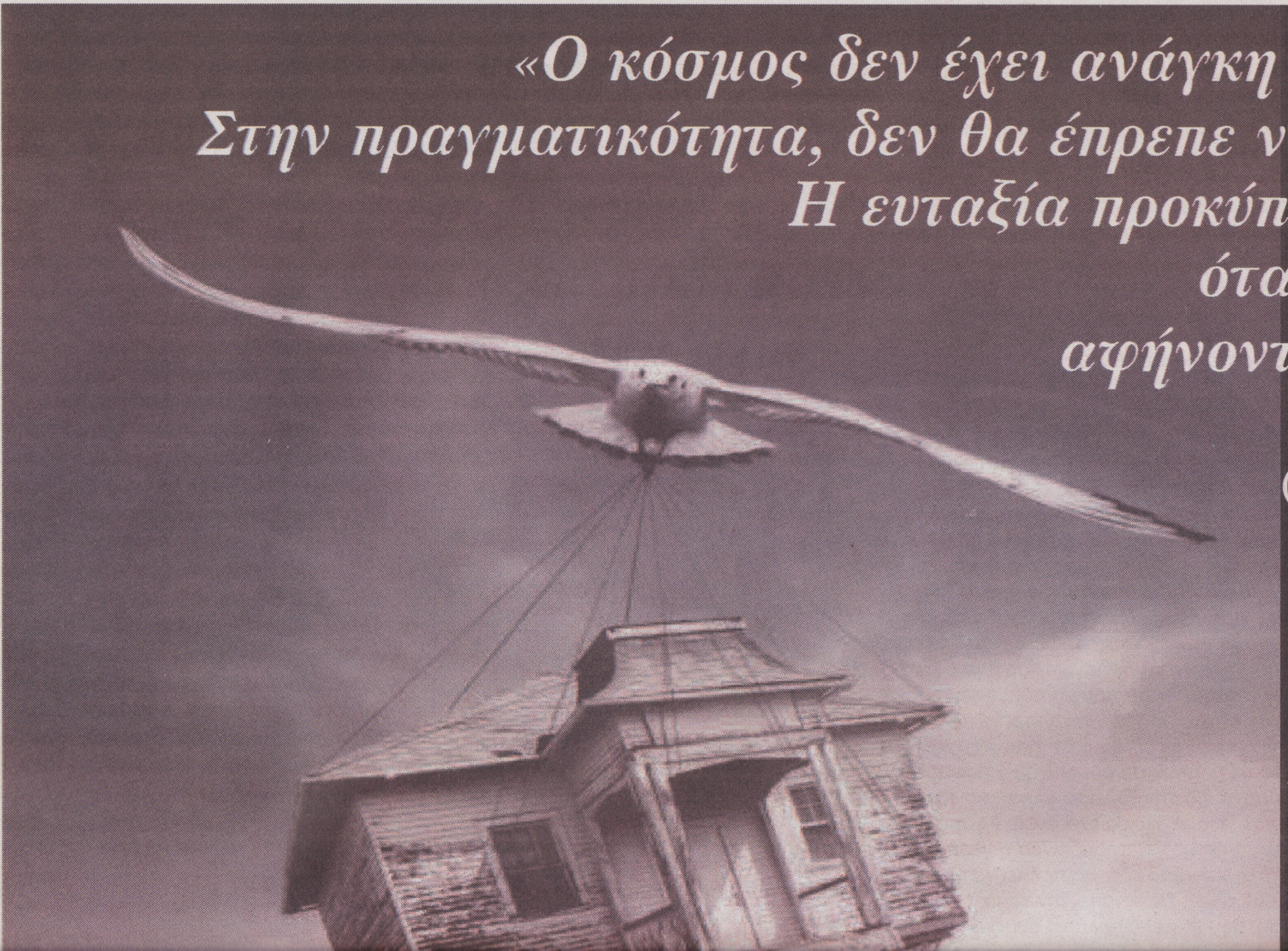
ΜΗΝΙΑΙΑ ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Αριθμ. Φύλλου 126

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2013

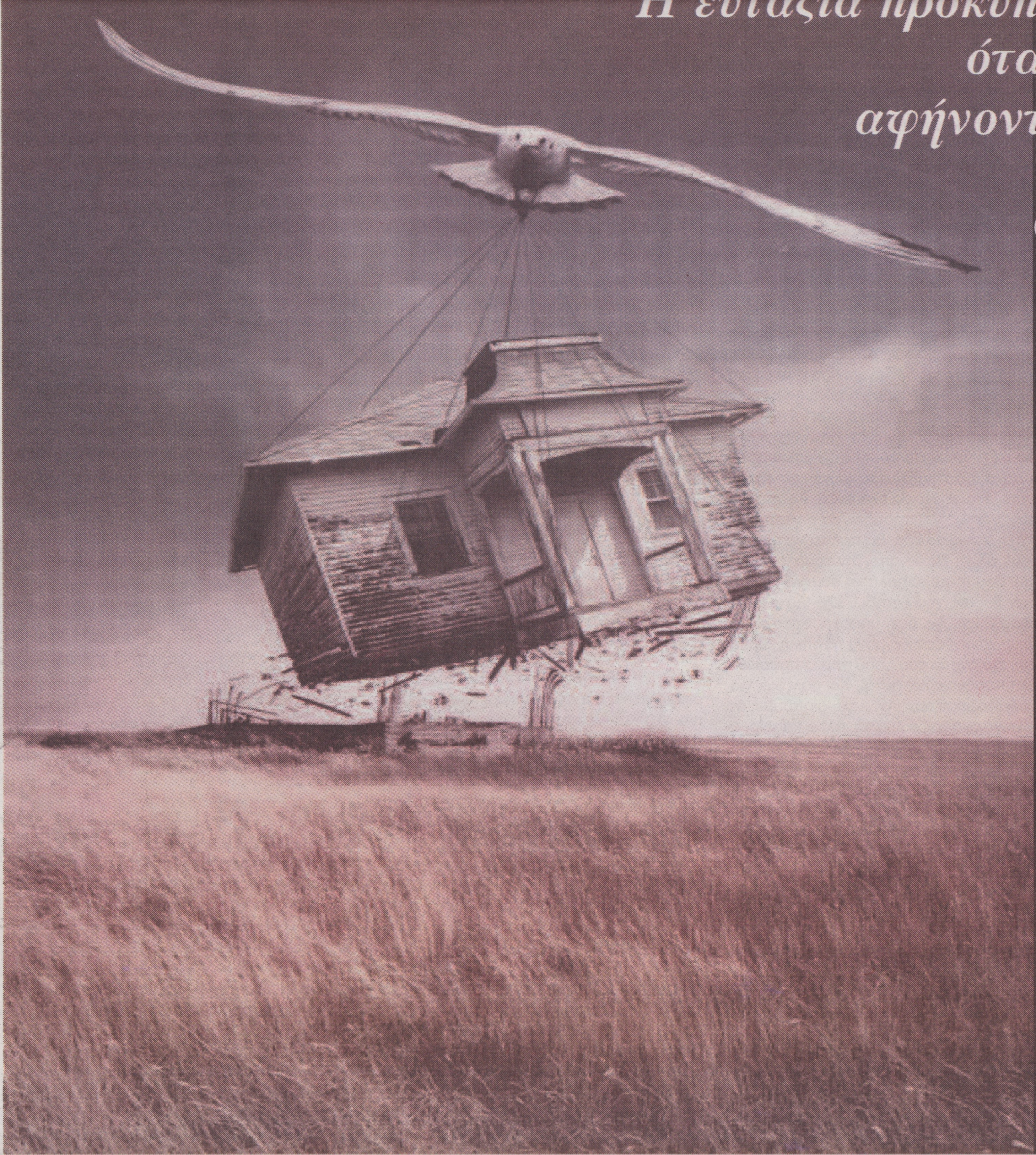
1,5 ΕΥΡΩ

ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

«Ο κόσμος δεν έχει ανάγκη να κυβερνηθεί. Στην πραγματικότητα, δεν θα έπρεπε να εξουσιάζεται. Η ευταξία προκύπτει αυθόρμητα, όταν τα πράγματα αφήνονται ελεύθερα...»

ZHUANG ZHOU
(Κινέζος φιλόσοφος 369-286 π.χ.)

Η ευταξία προκύπτει αυθόρμητα,
όταν τα πράγματα
αφήνονται ελεύθερα...»

ZHUANG ZHOU
(Κινέζος φιλόσοφος
369-286 π.χ.)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η Κύπρος και η γάτα του Schrödinger

Μια από τις πιο μυστηριώδεις και προκλητικές αρχές της κβαντικής φυσικής που, όμως, έχει επαληθευτεί πειραματικά είναι ότι ένα υποατομικό σώμα μπορεί να βρίσκεται σε πολλές θέσεις και πολλές καταστάσεις ταυτόχρονα μέχρι να προσδιορίζουμε εμείς την κατάσταση στην οποία βρίσκεται. Αυτό το παρανοϊκό, για το ανθρώπινο μέτρο, φαινόμενο λέγεται «υπέρθεση καταστάσεων». Κατ' επέκτασιν, για να υπάρχει κάτι πρέπει να το παρατηρήσουμε και να το βαφτίσουμε. Όπως λένε οι φιλόσοφοι, μια πέτρα υπάρχει γιατί υπάρχω εγώ που την παρατηρώ, την ψηλαφώ και την βαφτίζω «πέτρα» ή κάποιοι άλλοι πριν από εμένα. Το ίδιο ισχύει και για το σύμπαν, δημιουργήματα του οποίου είμαστε τόσο εμείς, ως όντα, όσο και η πέτρα. Το ίδιο το σύμπαν διαμορφώνει το επίπεδο κατανόησής του από τον άνθρωπο, αφού η ανθρώπινη νόηση και οι αισθήσεις γεννιούνται και εξελίσσονται μέσα στα πλαίσια και τις προϋποθέσεις που θέτει τό ίδιο το σύμπαν.

Ένα νοητικό πείραμα που επιχειρεί να εξηγήσει το παράδοξο της «υπέρθεσης» επινόησε ο διάσημος φυσικός και θεμελιωτής της κβαντομηχανικής Schrodinger. Μία δύστυχη γάτα τοποθετείται σε ένα μονωμένο κουτί, στο οποίο υπάρχει μια ραδιενεργή ουσία αποτελούμενη από έναν μόνο πυρήνα, έναν μετρητή και μία διάταξη που περιέχει ένα φυαλίδιο υδροκυανίου. Αν διασπαστεί ο πυρήνας τότε θα ενεργοποιηθεί το δηλητήριο που θα σκοτώσει την γάτα. Αν δεν διασπαστεί ο πυρήνας η γάτα θα ζή-

γίας και των μειώσεων προς την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Με βάση τις συνθήκες της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, δεν μπορεί να χορηγηθεί πρόσθετο, όπως λένε, ευρώ στην Ελλάδα διότι θα κινδυνεύσει το ευρωσύστημα με κατάρρευση και η Ελλάδα όπως όλα τα κράτη-μέλη θα βγουν από το ευρώ! Με ευρώ, χωρίς ευρώ, λοιπόν. Στις εκλογές του Μαϊου-Ιουνίου το φοβικό δίλημμα που τέθηκε ήταν «ή ψηφίζετε ευρώ ή χάνονται οι καταθέσεις σας». Τώρα λένε ότι «χωρίς το ευρώ θα χάνατε τις καταθέσεις σας, αφού το εθνικό νόμισμα δεν θα είχε καμία αξία, αλλά για να διατηρηθεί το ευρώ θα πρέπει δυστυχώς να χάσετε τις καταθέσεις σας.»

Όταν ο παρανοϊκός Αντώνης Σαμαράς δηλώνει, ότι «η Ελλάδα θα ασκήσει τα εθνικά κυριαρχικά της δικαιώματα για να διεκδικήσει την ελληνική ΑΟΖ που είναι την ίδια στιγμή ευρωπαϊκή», δεν κάνει εξωτερική πολιτική αλλά παραδίδει μαθήματα Κβαντομηχανικής στο επίπεδο των διεθνών σχέσεων.

Η χώρα για κάποιους βρίσκεται υπό κατοχή γιατί διοικείται στην πράξη από Επιτρόπους, κατ' άλλους, όμως, δεν βρίσκεται υπό κατοχή γιατί δεν έγινε καμία στρατιωτική αντιπαράθεση που να οδήγησε σε ήττα και κατάκτηση, αλλά το ντόπιο πολιτικό προσωπικό είναι κομμάτι και εξάρτημα μιας παγκόσμιας ελιτ που συναποφασίζει όχι μόνο για την Ελλάδα αλλά και για την Γη του Πυρός. Ποιός έχει δίκιο; Αν υπάρχει κατοχή, όπως για παράδειγμα η γερμανική κατοχή στην Ελλάδα, θα πρέπει να αποφασίζουν άλλοι εκτός από την τοπική κυβέρνηση, που το πολύ-πολύ να συμφωνεί σε ό-

ρα τα εθνικά συμφέροντα της Αθήνας, της Ανδαλουσίας, του Βερολίνου και της Μάλτας. Και ποιά εθνικά συμφέροντα, αφού τα έθνη-κράτη έχουν ήδη κατατμηθεί σε περιφέρειες. Πάρτε έναν πολιτικό χάρτη της Ευρώπης και δοκιμάστε να ενώσετε την κάθε περιφέρεια με μια άλλη με ευθείες γραμμές. Μετά από κάποιες ώρες θα προκύψει μια πολύ ωραία μουτζούρα...

Το Οργουελιανό σκηνικό στην Κύπρο με τις κατοχικού τύπου δεσμεύσεις συναλλαγών γίνεται στα πλαίσια της «ελεύθερης οικονομίας» που επιβάλλει καθεστώς ελεύθερων συναλλαγών. Το «ειδικό καθεστώς» επιβάλλεται από το Eurogroup στη δεύτερη φάση, χωρίς να χρειαστεί έγκριση από το κυπριακό κοινοβούλιο. Έχει κάποιος αντίρρηση;

Πολλοί λένε πως η Γερμανία είναι μια υπερδύναμη (τουλάχιστον ως τέτοια συμπεριφέρεται) που επιχειρεί να επιβάλλει τον άτεγκτο Γερμανικό Νόμο στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο. Ας προσέξουμε, όμως, τα λόγια του μισητού Βόλφγκανγκ Σόιμπλε στο ετήσιο συμπόσιο των γερμανών βιομηχάνων: *«Τί έπαθε η Γερμανία που έχει χάσει την εθνική της κυριαρχία από το 1945; Μια χαρά είμαστε χωρίς εθνική ανεξαρτησία!»* Αν τον ρωτήσετε, ποιός σας την πήρε, είναι βέβαιο ότι θα σας απαντήσει: *«Όλοι εσείς!»*

Χρεωκοπία στην φύση δεν υφίσταται. Η ζωή και ο θάνατος, η αναπαραγωγή, η εξάπλωση ή η εξαφάνιση των έμβιων όντων υπακούει σε φυσικούς κανόνες δυστυχώς, όμως, υποτάσσεται στους παρανοϊκούς νόμους που θεσπίζουν οι εξουσίες.

Μια επιχείρηση είναι «λογικό» να έχει κέρδος, άλλωστε γι' αυτό γίνεται η επένδυση. Όσο περισσότερο κέρδος τόσο το καλύτερο. Ο προσωπάρχης ρωτά την υποψήφια για δουλειά: «Κυρία μου, μήπως σκοπεύετε να μείνετε έγκυος;». Το «λογικό» άγχος της εταιρίας για κέρδος έρχεται σε σύγκρουση με την φύση. Παραδείγματα τέτοιου είδους είναι άπειρα.

Η χρεωκοπία δεν είναι μια οικονομική, αλλά μια κοινωνική σχέση. Χρεωκοπεί κάποιος αν του πουν κάποιοι άλλοι ότι χρεωκοπεί, να το δεχτεί και βέβαια να υποστεί τις συνέπειες, είτε με την πειθώ είτε με την

κρατίας και οικονομικός δολοφόνος της Κύπρου να γίνει ο αυριανός Μακάριος στις καρδιές τους. Ο Χριστόφιας, ο ΑΚΕΛίτης πρώην πρόεδρος είχε ήδη μπει στο πάνθεον των Κυπρίων Ηρώων με την αποφασή του να τους οδηγήσει στα γρανάζια του «Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Στήριξης». Αν μάλιστα πιστέψουμε το ΚΚΕ, «ο Χριστόφιας είχε πολύ καλές προθέσεις», αλλά αυτά παθαίνει κανείς στον καπιταλισμό... Βρέθηκε, μάλιστα, αυτοπροσώπως και ένας που θέλησε να κάνει... κατάθεση χρημάτων, ο οποίος διηγήθηκε το κατορθωμά του στα ξένα δίκτυα. Είδατε μεγαλείο; Όχι σαν και την Ελλάδα που ο σωτήρας Γιωργάκης Παπανδρέου έπρεπε να σκαρφιστεί την περίφημη ιστορία για την «συνταξιούχο που όταν τον είδε έσπευσε να του δώσει όλη την τη σύνταξη για να σωθεί η Ελλάδα».

Άνθρωποι που στην πλειοψηφία τους ξέχασαν την συμφορά του '74, που ξέχασαν ως και το «Δεν ξεχνώ», που συνήθισαν και προσαρμόστηκαν γρήγορα στις νέες συνθήκες που επέβαλλαν οι Μεγάλες Δυνάμεις στο «αεροπλανοφόρο τους» (όπως αποκαλούν την Κύπρο) καταδικάστηκαν ξανά σε νέο Αττίλα, αυτή την φορά με την επιχείρηση «οικονομικός Αττίλας». Ίσως έτσι βρίσκει απάντηση το ερώτημα γιατί δεν έκαναν το ίδιο στην Ελλάδα, μία τέτοια ευθεία πολεμική ενέργεια, αλλά μπήκαν υπουλα; Σαν το αρπακτικό της ταινίας Predator, μελέτησαν προσεκτικά τα θύματά τους πριν επιτεθούν. Υπο αυτή την άποψη, κάθε χώρα είναι εν δυνάμει «μια ειδική περίπτωση»...

Τους εγκατέλειψε ως και η ...Δέσποινα Βανδή...

Μέσα στον ορυμαγδό της ιντερνετικής δημοσιογραφίας ξεχωρίσαμε την ακόλουθη είδηση: Η Δέσποινα Βανδή ανακοίνωσε στο facebook στους πολυάριθμους Κύπριους αδελφούς και θαυμαστές της, «ότι εξ αιτίας των εξελίξεων που αφορούν στην κυπριακή οικονομία, η προγραμματισμένη για τις 23 Μαρτίου εμφάνιση των Δέσποινα Βανδή και Αντύπα αναβάλλεται».

Που χάθηκε ο Αντώνης Σαμαράς;

Μ... αρχές της κβαντικής φυσικής που, όμως, έχει επαληθευτεί πειραματικά είναι ότι ένα υποατομικό σώμα μπορεί να βρίσκεται σε πολλές θέσεις και πολλές καταστάσεις ταυτόχρονα μέχρι να προσδιορίζουμε εμείς την κατάσταση στην οποία βρίσκεται. Αυτό το παρανοϊκό, για το ανθρώπινο μέτρο, φαινόμενο λέγεται «υπέρθεση καταστάσεων». Κατ' επέκτασιν, για να υπάρχει κάτι πρέπει να το παρατηρήσουμε και να το βαφτίσουμε. Όπως λένε οι φιλόσοφοι, μια πέτρα υπάρχει γιατί υπάρχω εγώ που την παρατηρώ, την ψηλαφώ και την βαφτίζω «πέτρα» ή κάποιοι άλλοι πριν από εμένα. Το ίδιο ισχύει και για το σύμπαν, δημιούργημα του οποίου είμαστε τόσο εμείς, ως όντα, όσο και η πέτρα. Το ίδιο το σύμπαν διαμορφώνει το επίπεδο κατανόησής του από τον άνθρωπο, αφού η ανθρώπινη νόηση και οι αισθήσεις γεννιούνται και εξελίσσονται μέσα στα πλαίσια και τις προϋποθέσεις που θέτει τό ίδιο το σύμπαν.

Ένα νοητικό πείραμα που επιχειρεί να εξηγήσει το παράδοξο της «υπέρθεσης» επινόησε ο διάσημος φυσικός και θεμελιωτής της κβαντομηχανικής Schrodinger. Μία δύστυχη γάτα τοποθετείται σε ένα μονωμένο κουτί, στο οποίο υπάρχει μια ραδιενεργή ουσία αποτελούμενη από έναν μόνο πυρήνα, έναν μετρητή και μία διάταξη που περιέχει ένα φυαλίδιο υδροκυανίου. Αν διασπαστεί ο πυρήνας τότε θα ενεργοποιηθεί το δηλητήριο που θα σκοτώσει την γάτα. Αν δεν διασπαστεί ο πυρήνας η γάτα θα ζήσει. Σύμφωνα με τον Niels Bohr, εφ' όσον δεν ανοίξουμε το κουτί για να μάθουμε τί έχει γίνει, η γάτα ζει και δεν ζει ταυτόχρονα. Το αιώνιο αμλετικό δίλημμα «να ζεί κανείς ή να μην ζει» εξισώνεται ως προς τα δύο μέρη με κατάφαση. Να ζει, να μην ζει.

Μετά την ιστορική, για πολλούς, απόφαση του Eurogroup της 15ης Μαρτίου, η Κύπρος, ως κρατική οντότητα και ως οικονομία, υπάρχει, δεν υπάρχει. Πολλοί λένε, και ίσως να έχουν δίκιο ότι οι Μεγάλες Δυνάμεις με μία μονοκονδυλιά έσβησαν την κυπριακή οικονομία από τον χάρτη και αντιστοίχως την ελληνοκυπριακή κοινωνία, λόγω της ασφυκτικής προσδεσής της στο τραπεζικό σύστημα. Λάθος λένε κάποιοι άλλοι! Η κίνηση αυτή έγινε για την ΔΙΑΣΩΣΗ της κυπριακής οικονομίας και του τραπεζικού της συστήματος. Σε αυτό τον παγκόσμιο μηχανισμό επιβολής που ραχοκοκκαλιά του είναι η **εξουσιαστική παράνοια**, διάσωση και καταστροφή είναι το ίδιο και

λένε, ευρώ στην Ελλάδα διότι θα κινδυνεύσει το ευρωσύστημα με κατάρρευση και η Ελλάδα όπως όλα τα κράτη-μέλη θα βγουν από το ευρώ! Με ευρώ, χωρίς ευρώ, λοιπόν. Στις εκλογές του Μαΐου-Ιουνίου το φοβικό δίλημμα που τέθηκε ήταν «ή ψηφίζετε ευρώ ή χάνονται οι καταθέσεις σας». Τώρα λένε ότι «χωρίς το ευρώ θα χάνατε τις καταθέσεις σας, αφού το εθνικό νόμισμα δεν θα είχε καμία αξία, αλλά για να διατηρηθεί το ευρώ θα πρέπει δυστυχώς να χάσετε τις καταθέσεις σας.»

Όταν ο παρανοϊκός Αντώνης Σαμαράς δηλώνει, ότι «η Ελλάδα θα ασκήσει τα εθνικά κυριαρχικά της δικαιώματα για να διεκδικήσει την ελληνική ΑΟΖ που είναι την ίδια στιγμή ευρωπαϊκή», δεν κάνει εξωτερική πολιτική αλλά παραδίδει μαθήματα Κβαντομηχανικής στο επίπεδο των διεθνών σχέσεων.

Η χώρα για κάποιους βρίσκεται υπό κατοχή γιατί διοικείται στην πράξη από Επιτρόπους, κατ' άλλους, όμως, δεν βρίσκεται υπό κατοχή γιατί δεν έγινε καμία στρατιωτική αντιπαράθεση που να οδήγησε σε ήττα και κατάκτηση, αλλά το ντόπιο πολιτικό προσωπικό είναι κομμάτι και εξάρτημα μιας παγκόσμιας ελιτ που συναποφασίζει όχι μόνο για την Ελλάδα αλλά και για την Γη του Πυρός. Ποιός έχει δίκιο; Αν υπάρχει κατοχή, όπως για παράδειγμα η γερμανική κατοχή στην Ελλάδα, θα πρέπει να αποφασίζουν άλλοι εκτός από την τοπική κυβέρνηση, που το πολύ-πολύ να συμφωνεί σε όλα αν βέβαια της ζητηθεί. Όχι γιατί συναποφασίζουν. Αν δεν υπάρχει κατοχή θα πρέπει να αποφασίζει μόνο η τοπική κυβέρνηση στο όνομα του λαού που εκπροσωπεί (άλλη παράνοια και αυτή). Και πάλι όχι, γιατί συναποφασίζουν. Αν, πάλι, δεχτούμε, ότι δεν συναποφασίζουν όλοι, αλλά κάποιοι αποφασίζουν και κάποιοι άλλοι εκτελούν, τότε δεν έχουμε μια παγκόσμια –ως προς την εμβέλεια της– ελίτ αλλά ελίτ που (πιθανόν να) διαθέτει παγκόσμια **καταστρεπτική** ισχύ, δηλαδή (που δηλώνει ότι) είναι ικανή να καταστρέψει τον κόσμο, προφανώς για να τον σώσει...

Ο Χοσέ Μανουέλ Μπαρόζο ανακοίνωσε το σχέδιο της «ομόσπονδης Ευρώπης» ως (υπερ)κρατικής οντότητας πριν μερικούς μήνες, καταργώντας την έννοια της «εθνικής ανεξαρτησίας» και αντικαθιστώντας την με την συμμετοχική κυριαρχία. Εδώ, εκτός από έναν κβαντοφυσικό, χρειάζεται και ένας καλός ψυχίατρος; Σύμφωνα με

ρη φάση, χωρίς να χρειαστεί έγκριση από το κυπριακό κοινοβούλιο. Έχει κάποιος αντίρρηση;

Πολλοί λένε πως η Γερμανία είναι μια υπερδύναμη (τουλάχιστον ως τέτοια συμπεριφέρεται) που επιχειρεί να επιβάλλει τον άτεγκτο Γερμανικό Νόμο στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο. Ας προσέξουμε, όμως, τα λόγια του μισητού Βόλφγκανγκ Σόιμπλε στο ετήσιο συμπόσιο των γερμανών βιομηχάνων: *«Τί έπαθε η Γερμανία που έχει χάσει την εθνική της κυριαρχία από το 1945; Μια χαρά είμαστε χωρίς εθνική ανεξαρτησία!»* Αν τον ρωτήσετε, ποιός σας την πήρε, είναι βέβαιο ότι θα σας απαντήσει: *«Όλοι εσείς!»*

Χρεωκοπία στην φύση δεν υφίσταται. Η ζωή και ο θάνατος, η αναπαραγωγή, η εξάπλωση ή η εξαφάνιση των έμβιων όντων υπακούει σε φυσικούς κανόνες δυστυχώς, όμως, υποτάσσεται στους παρανοϊκούς νόμους που θεσπίζουν οι εξουσίες.

Μια επιχείρηση είναι «λογικό» να έχει κέρδος, άλλωστε γι' αυτό γίνεται η επένδυση. Όσο περισσότερο κέρδος τόσο το καλύτερο. Ο προσωπάρχης ρωτά την υποψήφια για δουλειά: «Κυρία μου, μήπως σκοπεύετε να μείνετε έγκυος;». Το «λογικό» άγχος της εταιρίας για κέρδος έρχεται σε σύγκρουση με την φύση. Παραδείγματα τέτοιου είδους είναι άπειρα.

Η χρεωκοπία δεν είναι μια οικονομική, αλλά μια κοινωνική σχέση. Χρεωκοπεί κάποιος αν του πουν κάποιοι άλλοι ότι χρεωκοπεί, να το δεχτεί και βέβαια να υποστεί τις συνέπειες, είτε με την πειθώ είτε με την απειλή άσκησης βίας. Υπάρχουν όμως και οι εξαιρέσεις. Οι ΗΠΑ που είναι σίγουρα υπερδύναμη και είναι σίγουρα βουλιαγμένη στα χρέη, διατηρούν για τον εαυτό τους το δικαίωμα να αποφασίζουν με μια ψηφοφορία στο Κογκρέσσο αν χρεωκόπησαν, μετατοπίζοντας διαρκώς το ποδοσφαιρικό τέρμα. Α! δεν χρεωκόπησαν, πάμε παρακάτω.

Και τί μπορεί να κάνει ο κόσμος μπροστά σε όλη αυτή την παράνοια; Τί και ποιόν περιμένει να τους σώσει;

«Αυτοί που περιμένουμε είμαστε εμείς»...

«Οι Κύπριοι, πάντως, χρεωκόπησαν σαν gentlemen»...

Τα απανωτά συγχαρητήρια της «διεθνούς κοινότητας» δέχονται από τις 26 Μάρτη (αμάν με αυτές τις εθνικές επετείους!) οι ελληνοκύπριοι καταθέτες για τον πολιτισμένο τρόπο με τον οποίο αποδέχτηκαν την λη-

γάκης Παπανδρέου έπρεπε να σκαρφιστεί την περίφημη ιστορία για τον «συνταξιούχο που όταν τον είδε έσπευσε να του δώσει όλη του τη σύνταξη για να σωθεί η Ελλάδα».

Άνθρωποι που στην πλειοψηφία τους ξέχασαν την συμφορά του '74, και το «Δεν ξεχνώ», που συνήθισαν και προσαρμόστηκαν γρήγορα στις νέες συνθήκες που επέβαλλαν οι Μεγάλες Δυνάμεις στο «αεροπλανοφόρο τους» (όπως αποκαλούν την Κύπρο) καταδικάστηκαν ξανά σε νέο Αττίλα, αυτή την φορά με την επιχείρηση «οικονομικός Αττίλας». Ίσως έτσι βρίσκει απάντηση το ερώτημα γιατί δεν έκαναν το ίδιο στην Ελλάδα, μία τέτοια ευθεία πολεμική ενέργεια, αλλά μπήκαν ύπουλα; Σαν το αρπακτικό της ταινίας Predator, μελέτησαν προσεκτικά τα θύματά τους πριν επιτεθούν. Υπο αυτή την άποψη, κάθε χώρα είναι εν δυνάμει «μια ειδική περίπτωση»...

Τους εγκατέλειψε ως και η ...Δέσποινα Βανδή...

Μέσα στον ορυμαγδό της ιντερνετικής δημοσιογραφίας ξεχωρίσαμε την ακόλουθη είδηση: Η Δέσποινα Βανδή ανακοίνωσε στο facebook στους πολυάριθμους Κύπριους αδελφούς και θαυμαστές της, «ότι εξ αιτίας των εξελίξεων που αφορούν στην κυπριακή οικονομία, η προγραμματισμένη για τις 23 Μαρτίου εμφάνιση των Δέσποινα Βανδή και Αντύπα αναβάλλεται».

Που χάθηκε ο Αντώνης Σαμαράς;

Πολλοί αναρωτήθηκαν, που να βρίσκεται ο Στρατηλάτης του Ελληνισμού σε τούτες τις δύσκολες ώρες που περνά η Κύπρος. Πριν εξαφανιστεί, ο Σαμαράς δήλωσε: *«Η Ελλάδα συμπαραστάθηκε και συμπαραστέκεται στην δοκιμασία της Κύπρου. Άλλωστε, περνάει και η Ελλάδα σκληρή δοκιμασία εδώ και τρία χρόνια...».* Κοινώς κόφτε το λαιμό σας!

Επειδή, όμως, διαθέτει ξεχωριστή αίσθηση του χιούμορ ασχέτως αν δεν το γνωρίζει, συμπλήρωσε:

Να θυμόμαστε, όμως: Η Ευημερία και η Ανάπτυξη θα επιστρέψουν σύντομα! Και στην Κύπρο και στην Ελλάδα...

Η ικανότητα του Ελληνισμού να αντέχει στα δύσκολα και να προοδεύει έχει αποδειχθεί πολλές φορές. Θα αποδειχθεί και πάλι!

Κατόπιν, κλειδώθηκε στο Μέγαρο Μαξίμου και κρέμασε μια πινακίδα: ΜΗΝ ΕΝΟΧΛΕΙΤΕ.

σα στα πλαίσια και τις προϋποθέσεις που θέτει τό ίδιο το σύμπαν.

Ένα νοητικό πείραμα που επιχειρεί να εξηγήσει το παράδοξο της «υπέρθεσης» επινόησε ο διάσημος φυσικός και θεμελιωτής της κβαντομηχανικής Schrodinger. Μία δύστυχη γάτα τοποθετείται σε ένα μονωμένο κουτί, στο οποίο υπάρχει μια ραδιενεργή ουσία αποτελούμενη από έναν μόνο πυρήνα, έναν μετρητή και μία διάταξη που περιέχει ένα φυαλίδιο υδροκυανίου. Αν διασπαστεί ο πυρήνας τότε θα ενεργοποιηθεί το δηλητήριο που θα σκοτώσει την γάτα. Αν δεν διασπαστεί ο πυρήνας η γάτα θα ζήσει. Σύμφωνα με τον Niels Bohr, εφ' όσον δεν ανοίξουμε το κουτί για να μάθουμε τί έχει γίνει, η γάτα ζει και δεν ζει ταυτόχρονα. Το αιώνιο αμλετικό δίλημμα «να ζεί κανείς ή να μην ζει» εξισώνεται ως προς τα δύο μέρη με κατάφαση. Να ζει, να μην ζει.

Μετά την ιστορική, για πολλούς, απόφαση του Eurogroup της 15ης Μαρτίου, η Κύπρος, ως κρατική οντότητα και ως οικονομία, υπάρχει, δεν υπάρχει. Πολλοί λένε, και ίσως να έχουν δίκιο ότι οι Μεγάλες Δυνάμεις με μία μονοκονδυλιά έσβησαν την κυπριακή οικονομία από τον χάρτη και αντιστοίχως την ελληνοκυπριακή κοινωνία, λόγω της ασφυκτικής προσδεσής της στο τραπεζικό σύστημα. Λάθος λένε κάποιοι άλλοι! Η κίνηση αυτή έγινε για την ΔΙΑΣΩΣΗ της κυπριακής οικονομίας και του τραπεζικού της συστήματος. Σε αυτό τον παγκόσμιο μηχανισμό επιβολής που ραχοκοκκαλιά του είναι η **εξουσιαστική παράνοια**, διάσωση και καταστροφή είναι το ίδιο και το αυτό. Αν δεν διασώσουμε τις τράπεζες, θα χαθούν οι καταθέσεις. Αν τις διασώσουμε, πάλι θα χαθούν οι καταθέσεις. Αν ληφθεί η απόφαση να σωθούν οι καταθέσεις, θα χαθούν οι τράπεζες με αποτέλεσμα να χαθούν οι καταθέσεις, όπερ έδει δείξαι!

Θέλετε άλλο ένα παράδειγμα; Η Ελλάδα βρίσκεται στην Ευρωζώνη και χρησιμοποιεί το ευρώ ως «εθνικό νόμισμα», που λέει και ο Τσίπρας. Όμως ευρώ στην αγορά δεν υπάρχει, τουλάχιστον υπό την μορφή χαρτονομίσματος για τις συναλλαγές, έχει διοχετευτεί μέσω της αβάστακτης φορολο-

Η χώρα για κάποιους βρίσκεται υπό κατοχή γιατί διοικείται στην πράξη από Επιτρόπους, κατ' άλλους, όμως, δεν βρίσκεται υπό κατοχή γιατί δεν έγινε καμία στρατιωτική αντιπαράθεση που να οδήγησε σε ήττα και κατάκτηση, αλλά το ντόπιο πολιτικό προσωπικό είναι κομμάτι και εξάρτημα μιας παγκόσμιας ελιτ που συναποφασίζει όχι μόνο για την Ελλάδα αλλά και για την Γη του Πυρός. Ποιός έχει δίκιο; Αν υπάρχει κατοχή, όπως για παράδειγμα η γερμανική κατοχή στην Ελλάδα, θα πρέπει να αποφασίζουν άλλοι εκτός από την τοπική κυβέρνηση, που το πολύ-πολύ να συμφωνεί σε όλα αν βέβαια της ζητηθεί. Όχι γιατί συναποφασίζουν. Αν δεν υπάρχει κατοχή θα πρέπει να αποφασίζει μόνο η τοπική κυβέρνηση στο όνομα του λαού που εκπροσωπεί (άλλη παράνοια και αυτή). Και πάλι όχι, γιατί συναποφασίζουν. Αν, πάλι, δεχτούμε, ότι δεν συναποφασίζουν όλοι, αλλά κάποιοι αποφασίζουν και κάποιοι άλλοι εκτελούν, τότε δεν έχουμε μια παγκόσμια –ως προς την εμβέλεια της– ελίτ αλλά ελίτ που (πιθανόν να) διαθέτει παγκόσμια **καταστρεπτική** ισχύ, δηλαδή (που δηλώνει ότι) είναι ικανή να καταστρέψει τον κόσμο, προφανώς για να τον σώσει...

Ο Χοσέ Μανουέλ Μπαρόζο ανακοίνωσε το σχέδιο της «ομόσπονδης Ευρώπης» ως (υπερ)κρατικής οντότητας πριν μερικούς μήνες, καταργώντας την έννοια της «εθνικής ανεξαρτησίας» και αντικαθιστώντας την με την συμμετοχική κυριαρχία. Εδώ, εκτός από έναν κβαντοφυσικό, χρειάζεται και ένας καλός ψυχίατρος: Σύμφωνα με τον Νικόλαο Μούση, σύμβουλο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ειδικό στα ευρωπαϊκά ζητήματα, *«τμήματα των εθνικών κυριαρχιών τους* (ενν. των κρατών-μελών) *συγχωνεύονται μέσα στη νέα έννοια της «συμμετοχικής κυριαρχίας», η οποία επιδιώκει να εξυπηρετήσει καλύτερα τα εθνικά τους συμφέροντα»*.

Συμμετοχική κυριαρχία σημαίνει ταυτόχρονα να ασκεί κυριαρχία η Αθήνα στην Ανδαλουσία, η Ανδαλουσία στο Βερολίνο, η Λιθουανία στην Μάλτα κ.τ.λ., κ.τ.λ. και αυτό γίνεται για να εξυπηρετηθούν καλύτε-

νόμους που θεσπίζουν οι εξουσίες.

Μια επιχείρηση είναι «λογικό» να έχει κέρδος, άλλωστε γι' αυτό γίνεται η επένδυση. Όσο περισσότερο κέρδος τόσο το καλύτερο. Ο προσωπάρχης ρωτά την υποψήφια για δουλειά: «Κυρία μου, μήπως σκοπεύετε να μείνετε έγκυος;». Το «Λογικό» άγχος της εταιρίας για κέρδος έρχεται σε σύγκρουση με την φύση. Παραδείγματα τέτοιου είδους είναι άπειρα.

Η χρεωκοπία δεν είναι μια οικονομική, αλλά μια κοινωνική σχέση. Χρεωκοπεί κάποιος αν του πουν κάποιοι άλλοι ότι χρεωκοπεί, να το δεχτεί και βέβαια να υποστεί τις συνέπειες, είτε με την πειθώ είτε με την απειλή άσκησης βίας. Υπάρχουν όμως και οι εξαιρέσεις. Οι ΗΠΑ που είναι σίγουρα υπερδύναμη και είναι σίγουρα βουλιαγμένη στα χρέη, διατηρούν για τον εαυτό τους το δικαίωμα να αποφασίζουν με μια ψηφοφορία στο Κονγκρέσσο αν χρεωκόπησαν, μετατοπίζοντας διαρκώς το ποδοσφαιρικό τέρμα. Α! δεν χρεωκόπησαν, πάμε παρακάτω.

Και τί μπορεί να κάνει ο κόσμος μπροστά σε όλη αυτή την παράνοια; Τί και ποιόν περιμένει να τους σώσει;

«Αυτοί που περιμένουμε είμαστε εμείς»...

«Οι Κύπριοι, πάντως, χρεωκόπησαν σαν gentlemen»...

Τα απανωτά συγχαρητήρια της «διεθνούς κοινότητας» δέχονται από τις 26 Μάρτη (αμάν με αυτές τις εθνικές επετείους!) οι ελληνοκύπριοι καταθέτες για τον πολιτισμένο τρόπο με τον οποίο αποδέχτηκαν την ληστεία σε βάρος τους. «Ούτε πανικός, ούτε κραχ, ούτε ξύλο κι επεισόδια. Απλά και μόνο ηρεμία, αξιοπρέπεια, σοβαρότητα», μας πληροφορούν περήφανα τα ελλαδίτικα μέσα.

Νά η απάντηση στην στρίγγλα Μέρκελ! Να ευθύνεται άραγε η Παλμεροκρατία και η αγγλοσαξωνική διαπαιδαγώγηση στα μπουντρούμια της αποικιοκρατίας; Το σίγουρο είναι ότι οι κύπριοι καταθέτες χρεωκόπησαν πολύ όμορφα, σαν επαγγελματίες και δεν αποκλείεται ο Γιώργος Αναστασιάδης ο πρόεδρος της κυπριακής δημο-

ρίπτωση»...

Τους εγκατέλειψε ως και η ...Δέσποινα Βανδή...

Μέσα στον ορυμαγδό της ιντερνετικής δημοσιογραφίας ξεχωρίσαμε την ακόλουθη είδηση: Η Δέσποινα Βανδή ανακοίνωσε στο facebook στους πολυάριθμους Κύπριους αδελφούς και θαυμαστές της, «ότι εξ αιτίας των εξελίξεων που αφορούν στην κυπριακή οικονομία, η προγραμματισμένη για τις 23 Μαρτίου εμφάνιση των Δέσποινα Βανδή και Αντύπα αναβάλλεται».

Που χάθηκε ο Αντώνης Σαμαράς;

Πολλοί αναρωτήθηκαν, που να βρίσκεται ο Στρατηλάτης του Ελληνισμού σε τούτες τις δύσκολες ώρες που περνά η Κύπρος. Πριν εξαφανιστεί, ο Σαμαράς δήλωσε: *«Η Ελλάδα συμπαραστάθηκε και συμπαραστέκεται στην δοκιμασία της Κύπρου. Άλλωστε, περνάει και η Ελλάδα σκληρή δοκιμασία εδώ και τρία χρόνια...».* Κοινώς κόφτε το λαιμό σας!

Επειδή, όμως, διαθέτει ξεχωριστή αίσθηση του χιούμορ ασχέτως αν δεν το γνωρίζει, συμπλήρωσε:

Να θυμόμαστε, όμως: Η Ευημερία και η Ανάπτυξη θα επιστρέψουν σύντομα! Και στην Κύπρο και στην Ελλάδα...

Η ικανότητα του Ελληνισμού να αντέχει στα δύσκολα και να προοδεύει έχει αποδειχθεί πολλές φορές. Θα αποδειχθεί και πάλι!

Κατόπιν, κλειδώθηκε στο Μέγαρο Μαξίμου και κρέμασε μια πινακίδα: ΜΗΝ ΕΝΟΧΛΕΙΤΕ.

Ο κομματικός τύπος, μπροστά στις απαντωτές εκκλήσεις των οπαδών να τεθεί ο Σαμαράς επικεφαλής της εκστρατείας για να σωθεί η Κύπρος, ανακοίνωσε ότι ο Σαμαράς «εύχεται και ... προσεύχεται να σταματήσει το πρόβλημα στην Κύπρο». Δεν απεκλείσε ως ενδεχόμενο να τελεστεί κοινή προσευχή με την παρουσία του Βενιζέλου και του Κουβέλη.

Άλλωστε το καθήκον του το έκανε ο Αντώνης ο Σαμαράς και με το παραπάνω. Πήγε στο Κατάρ δήθεν για επενδύσεις και στη ρεσεψιόν του ξενοδοχείου συνάντησε,

ΑΚΕΛ, ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΚΑΙ «ΜΑΥΡΟ ΧΡΗΜΑ»

Όπως γράφαμε και στο προηγούμενο φύλλο της *Διαδρομής*, οι παρούσες συνθήκες, όπως διαμορφώνονται από τη κυριαρχία, επιβάλλουν κατά κάποιο τρόπο την ενασχόληση και εντριβή του καθενός μας με την οικονομία και τους όρους της. Από τα μέσα Μάρτη και για πολλές μέρες αυτό που μονοπώλησε την ειδησεογραφία στην ελλαδική επικράτεια ήταν η απόφαση του Eurogroup για «κούρεμα» των καταθέσεων στις κυπριακές τράπεζες. Μια απόφαση που δεν ήταν κεραυνός εν αιθρία, αφού και στη συνεδρίαση των υπουργών Οικονομικών της ευρωζώνης υπό το νέο πρόεδρο του Eurogroup Γερούν Ντεϊσελμπλουμ, τον περασμένο Φεβρουάριο, στο επίκεντρο βρέθηκε το «ξέπλυμα μαύρου χρήματος» στην Κύπρο. Όπου ο εκπρόσωπος του αντιπροέδρου της Επιτροπής Όλι Ρεν διέψευδε κατηγορηματικά βρετανικά δημοσιεύματα σχετικά με το ζήτημα της εγγύησης των τραπεζικών καταθέσεων στην Κύπρο, σύμφωνα με τα οποία υπάρχει πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να επιβαρυνθούν οι ανασφάλιστοι καταθέτες σε κυπριακές τράπεζες, δηλαδή όλοι εκείνοι που έχουν καταθέσεις πέραν των 100.000 ευρώ, καθώς και οι κάτοχοι ομολόγων. Ένα μήνα μετά τα ίδια πρόσωπα έλεγαν τα ακριβώς αντίθετα, αλλά αυτό δεν έχει καμία σημασία.

Η ουσία της απόφασης για το «κούρεμα» των καταθέσεων στην Κύπρο δεν βρίσκεται στο γεγονός ότι ήθελε η κυρίαρχη πολιτική και οικονομική ελίτ της ευρώπης να «τραβήξει» το αυτί της «μικρής Ελβετίας» της Μεσογείου. Αλλά στο γεγονός ότι για τους δικούς τους στρατηγικούς λόγους έπρεπε η Κύπρος να πάψει να συνεχίζει να είναι το «πλυντήριο μαύρου χρήματος». Να κάνει, δηλαδή, αυτό που εφαρμόζει η Ελβετία, το Λουξεμβούργο, το Λιχτενστάιν, τα Channel Islands, η Μάλτα, το Χόνγκ Κογκ και τόσες άλλες κρατικές οντότητες. Άλλωστε από το Eurogroup ετίθετο ως προϋπόθεση η συρρίκνωση του τραπεζικού της συστήματος για να εισαχθεί στο σχέδιο διάσωσης. Δημοσιεύματα όπως αυτό της *Le Monde*, που αναφέρει ότι «ο τραπεζικός τομέας της Κύ-

shore είναι σαφώς αντιστρόφως ανάλογο από την παραγωγική τους δύναμη, ενώ ασφαλώς και σε κανέναν καπιταλισμό δεν χωράνε «ενοχές» και ηθικά διλήμματα.

Οι ξένες καταθέσεις σε τράπεζες της Κύπρου αυξήθηκαν πάνω από 60%, ξεπερνώντας τα 40 δισεκατομμύρια δολάρια την τελευταία πενταετία, την περίοδο που πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας ήταν ο ρωσομαθής και κομμουνιστής, γ.γ. του αριστερού ΑΚΕΛ, Δ. Χριστόφιας. Σύμφωνα με το *Bloomberg*, *«σε παγκόσμιο επίπεδο, υπάρχουν κατ' εκτίμηση 2,7 τρισεκατομμύρια δολάρια κρυμμένα σε offshore τραπεζικούς παραδείσους... Οι μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου έχουν εντείνει τις προσπάθειές τους για τον εντοπισμό των κρυφών λογαριασμών σε υπεράκτιες εταιρείες. Για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και της φοροδιαφυγής, έχουν ασκήσει πιέσεις στους τραπεζικούς παραδείσους να υπογράψουν διμερείς συμφωνίες για να μοιραστούν τα αρχεία καταθέσεων με τις αρχές σε άλλες χώρες. Έχοντας συμφωνήσει να προβούν σε τέτοιες αποκαλύψεις, ορισμένα παραδοσιακά καταφύγια, όπως η Ελβετία, το Λουξεμβούργο και τα Channel Islands έχουν δει τις ξένες καταθέσεις τους να υποχωρούν. Οι ξένες καταθέσεις σε τράπεζες στο νησί του Jersey, για παράδειγμα, έχουν βουτήξει σχεδόν 60% από το 2008, σύμφωνα με μια μελέτη που έγινε το περασμένο φθινόπωρο από τους οικονομολόγους του School of Economics του Παρισιού και του Πανεπιστημίου της Κοπεγχάγης. Αλλά οι μειώσεις αυτές αντισταθμίστηκαν από την αύξηση των ξένων καταθέσεων σε άλλες χώρες που έχουν υπογράψει σχε-*

φωνίες και είδαν τις καταθέσεις τους από το εξωτερικό να εκτινάσσονται με παρόμοιο τρόπο. Μέχρι πρόσφατα, οι περισσότερες προσπάθειες για τη συγκράτηση των off-shore τραπεζικών παραδείσων επικεντρώνονταν στις δυνατότητες για «ξέπλυμα χρή-

έτσι να μειώσουν τις φορολογικές υποχρεώσεις τους στο «σπίτι». Η κυπριακή κρίση ωστόσο δείχνει ότι το καταβρόχθισμα ξένων καταθέσεων δημιουργεί κινδύνους και για τους τραπεζικούς παραδείσους. ***Και η Κύπρος δεν είναι σε καμία περίπτωση ο με-***

«ΜΑΥΡΟ ΧΡΗΜΑ»

...όρους της. Από τα μέσα Μάρτη και για πολλές μέρες αυτό που μονοπώλησε την ειδησεογραφία στην ελλαδική επικράτεια ήταν η απόφαση του Eurogroup για «κούρεμα» των καταθέσεων στις κυπριακές τράπεζες. Μια απόφαση που δεν ήταν κεραυνός εν αιθρία, αφού και στη συνεδρίαση των υπουργών Οικονομικών της ευρωζώνης υπό το νέο πρόεδρο του Eurogroup Γερούν Ντεϊσελμπλουμ, τον περασμένο Φεβρουάριο, στο επίκεντρο βρέθηκε το «ξέπλυμα μαύρου χρήματος» στην Κύπρο. Όπου ο εκπρόσωπος του αντιπροέδρου της Επιτροπής Όλι Ρεν διέψευδε κατηγορηματικά βρετανικά δημοσιεύματα σχετικά με το ζήτημα της εγγύησης των τραπεζικών καταθέσεων στην Κύπρο, σύμφωνα με τα οποία υπάρχει πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να επιβαρυνθούν οι ανασφάλιστοι καταθέτες σε κυπριακές τράπεζες, δηλαδή όλοι εκείνοι που έχουν καταθέσεις πέραν των 100.000 ευρώ, καθώς και οι κάτοχοι ομολόγων. Ένα μήνα μετά τα ίδια πρόσωπα έλεγαν τα ακριβώς αντίθετα, αλλά αυτό δεν έχει καμία σημασία.

Η ουσία της απόφασης για το «κούρεμα» των καταθέσεων στην Κύπρο δεν βρίσκεται στο γεγονός ότι ήθελε η κυρίαρχη πολιτική και οικονομική ελίτ της ευρώπης να «τραβήξει» το αυτί της «μικρής Ελβετίας» της Μεσογείου. Αλλά στο γεγονός ότι για τους δικούς τους στρατηγικούς λόγους έπρεπε η Κύπρος να πάψει να συνεχίζει να είναι το «πλυντήριο μαύρου χρήματος». Να κάνει, δηλαδή, αυτό που εφαρμόζει η Ελβετία, το Λουξεμβούργο, το Λιχτενστάιν, τα Channel Islands, η Μάλτα, το Χόνγκ Κογκ και τόσες άλλες κρατικές οντότητες. Άλλωστε από το Eurogroup ετίθετο ως προϋπόθεση η συρρίκνωση του τραπεζικού της συστήματος για να εισαχθεί στο σχέδιο διάσωσης. Δημοσιεύματα όπως αυτό της *Le Monde*, που αναφέρει ότι «ο τραπεζικός τομέας της Κύπρου είναι 8 φορές μεγαλύτερος από το ΑΕΠ της χώρας και σε αυτό οφείλεται η κατάρρευση του αλλά και η δυσφορία των εταίρων: Γιατί να σώσουν μια χώρα που φιλοξενεί χωρίς ενοχές δισ. δολάρια αμφίβολης προέλευσης;», είναι και στάχτη στα μάτια και χωρίς να απέχουν από την πραγματικότητα. Το ΑΕΠ κρατών που διαθέτουν τραπεζικό σύστημα για «ξέπλυμα» και offshore είναι σαφώς αντιστρόφως ανάλογο από την παραγωγική τους δύναμη, ενώ ασφαλώς και σε κανέναν καπιταλισμό δεν χωράνε «ενοχές» και ηθικά διλήμματα.

Οι ξένες καταθέσεις σε τράπεζες της Κύπρου αυξήθηκαν πάνω από 60%, ξεπερνώντας τα 40 δισεκατομμύρια δολάρια την τελευταία πενταετία, την περίοδο που πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας ήταν ο ρωσομαθής και κομμουνιστής, γ.γ. του αριστερού ΑΚΕΛ, Δ. Χριστόφιας. Σύμφωνα με το *Bloomberg*, *«σε παγκόσμιο επίπεδο, υπάρχουν κατ' εκτίμηση 2,7 τρισεκατομμύρια δολάρια κρυμμένα σε offshore τραπεζικούς παραδείσους... Οι μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου έχουν εντείνει τις προσπάθειές τους για τον εντοπισμό των κρυφών λογαριασμών σε υπεράκτιες εταιρείες. Για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και της φοροδιαφυγής, έχουν ασκήσει πιέσεις στους τραπεζικούς παραδείσους να υπογράψουν διμερείς συμφωνίες για να μοιραστούν τα αρχεία καταθέσεων με τις αρχές σε άλλες χώρες. Έχοντας συμφωνήσει να προβούν σε τέτοιες αποκαλύψεις, ορισμένα παραδοσιακά καταφύγια, όπως η Ελβετία, το Λουξεμβούργο και τα Channel Islands έχουν δει τις ξένες καταθέσεις τους να υποχωρούν. Οι ξένες καταθέσεις σε τράπεζες στο νησί του Jersey, για παράδειγμα, έχουν βουτήξει σχεδόν 60% από το 2008, σύμφωνα με μια μελέτη που έγινε το περασμένο φθινόπωρο από τους οικονομολόγους του School of Economics του Παρισιού και του Πανεπιστημίου της Κοπεγχάγης. Αλλά οι μειώσεις αυτές αντισταθμίστηκαν από την αύξηση των ξένων καταθέσεων σε άλλες χώρες που έχουν υπογράψει σχετικά λιγότερες τέτοιες συμφωνίες, όπως διαπιστώνει η μελέτη.* ***Η Κύπρος, για παράδειγμα, η οποία υπέγραψε μόνο δύο τέτοιες συμφωνίες – σε σύγκριση με 15 ή περισσότερες τέτοιες συμφωνίες που υπεγράφησαν από άλλους τραπεζικούς παραδείσους – είδε τις καταθέσεις της από το εξωτερικό να αυξάνονται περισσότερο από 60%.*** *Ο Παναμάς και το Μακάο, επίσης, υπέγραψαν σχετικά λίγες τέτοιες συμφωνίες και είδαν τις καταθέσεις τους από το εξωτερικό να εκτινάσσονται με παρόμοιο τρόπο. Μέχρι πρόσφατα, οι περισσότερες προσπάθειες για τη συγκράτηση των offshore τραπεζικών παραδείσων επικεντρώνονταν στις δυνατότητές για «ξέπλυμα χρήματος» και φοροδιαφυγή. Η Global Financial Integrity, ένας μη κερδοσκοπικός όμιλος με έδρα την Ουάσινγκτον εκτιμά ότι οι χρηματικές ροές μεταξύ Ρωσίας και Κύπρου ξεπερνούν τα 120 δισ. δολάρια κάθε χρόνο, μέσω round tripping διακανονισμών, στο πλαίσιο των οποίων οι Ρώσοι καταθέτουν χρήματα στην Κύπρο και στη συνέχεια τα επανεπενδύουν στη Ρωσία, καταφέρνοντας έτσι να μειώσουν τις φορολογικές υποχρεώσεις τους στο «σπίτι». Η κυπριακή κρίση ωστόσο δείχνει ότι το καταβρόχθισμα ξένων καταθέσεων δημιουργεί κινδύνους και για τους τραπεζικούς παραδείσους.* ***Και η Κύπρος δεν είναι σε καμία περίπτωση ο μεγαλύτερος –ή ακόμη και ένας από τους μεγαλύτερους– offshore παραδείσους. Οι τράπεζες στα νησιά Καϋμάν κατέχουν περισσότερα από 500 δισεκατομμύρια δολάρια σε ξένες καταθέσεις, ενώ στις Ολλανδικές Αντίλλες το ποσό ξεπερνά τα 300 δισεκατομμύρια δολάρια, σύμφωνα με***

συνέχεια στη σελίδα 4

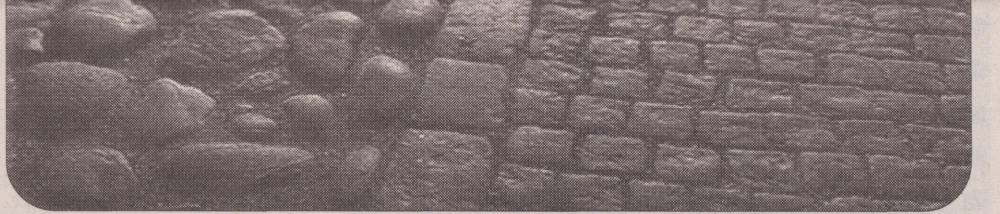
εντελώς τυχαία κάποιον κύριο ονόματι Τα-

Η προσομοίωση του εθνικισμού συνεχί-

για να περάσει το χρεωκοπημένο Κόμμα

σεις της κεντρικής επιτροπής για το 19ο συ-

βήξει» το αυτί της «μικρής Ελβετίας» της Μεσογείου. Αλλά στο γεγονός ότι για τους δικούς τους στρατηγικούς λόγους έπρεπε η Κύπρος να πάψει να συνεχίζει να είναι το «πλυντήριο μαύρου χρήματος». Να κάνει, δηλαδή, αυτό που εφαρμόζει η Ελβετία, το Λουξεμβούργο, το Λιχτενστάιν, τα Channel Islands, η Μάλτα, το Χόνγκ Κογκ και τόσες άλλες κρατικές οντότητες. Άλλωστε από το Eurogroup ετίθετο ως προϋπόθεση η συρρίκνωση του τραπεζικού της συστήματος για να εισαχθεί στο σχέδιο διάσωσης. Δημοσιεύματα όπως αυτό της *Le Monde*, που αναφέρει ότι «ο τραπεζικός τομέας της Κύπρου είναι 8 φορές μεγαλύτερος από το ΑΕΠ της χώρας και σε αυτό οφείλεται η κατάρρευσή του αλλά και η δυσφορία των εταίρων: Γιατί να σώσουν μια χώρα που φιλοξενεί χωρίς ενοχές δισ. δολάρια αμφίβολης προέλευσης;», είναι και στάχτη στα μάτια και χωρίς να απέχουν από την πραγματικότητα. Το ΑΕΠ κρατών που διαθέτουν τραπεζικό σύστημα για «ξέπλυμα» και off *σμένα παραδοσιακά καταφύγια, όπως η Ελβετία, το Λουξεμβούργο και τα Channel Islands έχουν δει τις ξένες καταθέσεις τους να υποχωρούν. Οι ξένες καταθέσεις σε τράπεζες στο νησί του Jersey, για παράδειγμα, έχουν βουτήξει σχεδόν 60% από το 2008, σύμφωνα με μια μελέτη που έγινε το περασμένο φθινόπωρο από τους οικονομολόγους του School of Economics του Παρισιού και του Πανεπιστημίου της Κοπεγχάγης. Αλλά οι μειώσεις αυτές αντισταθμίστηκαν από την αύξηση των ξένων καταθέσεων σε άλλες χώρες που έχουν υπογράψει σχετικά λιγότερες τέτοιες συμφωνίες, όπως διαπιστώνει η μελέτη.* ***Η Κύπρος, για παράδειγμα, η οποία υπέγραψε μόνο δύο τέτοιες συμφωνίες – σε σύγκριση με 15 ή περισσότερες τέτοιες συμφωνίες που υπεγράφησαν από άλλους τραπεζικούς παραδείσους – είδε τις καταθέσεις της από το εξωτερικό να αυξάνονται περισσότερο από 60%.*** *Ο Παναμάς και το Μακάο, επίσης, υπέγραψαν σχετικά λίγες τέτοιες συμ-*

φωνίες και είδαν τις καταθέσεις τους από το εξωτερικό να εκτινάσσονται με παρόμοιο τρόπο. Μέχρι πρόσφατα, οι περισσότερες προσπάθειες για τη συγκράτηση των offshore τραπεζικών παραδείσων επικεντρώνονταν στις δυνατότητές για «ξέπλυμα χρήματος» και φοροδιαφυγή. Η Global Financial Integrity, ένας μη κερδοσκοπικός όμιλος με έδρα την Ουάσινγκτον εκτιμά ότι οι χρηματικές ροές μεταξύ Ρωσίας και Κύπρου ξεπερνούν τα 120 δισ. δολάρια κάθε χρόνο, μέσω round tripping διακανονισμών, στο πλαίσιο των οποίων οι Ρώσοι καταθέτουν χρήματα στην Κύπρο και στη συνέχεια τα επανεπενδύουν στη Ρωσία, καταφέρνοντας έτσι να μειώσουν τις φορολογικές υποχρεώσεις τους στο «σπίτι». Η κυπριακή κρίση ωστόσο δείχνει ότι το καταβρόχθισμα ξένων καταθέσεων δημιουργεί κινδύνους και για τους τραπεζικούς παραδείσους. ***Και η Κύπρος δεν είναι σε καμία περίπτωση ο μεγαλύτερος –ή ακόμη και ένας από τους μεγαλύτερους– offshore παραδείσους. Οι τράπεζες στα νησιά Καϋμάν κατέχουν περισσότερα από 500 δισεκατομμύρια δολάρια σε ξένες καταθέσεις, ενώ στις Ολλανδικές Αντίλλες το ποσό ξεπερνά τα 300 δισεκατομμύρια δολάρια, σύμφωνα με***

συνέχεια στη σελίδα 4

εντελώς τυχαία κάποιον κύριο ονόματι Ταγίπ Ερντογάν, όπου, μην έχοντας τί άλλο να κάνουν, συζήτησαν για το μελλοντικό καθεστώς της Θράκης. Ένα μήνα μετά μεταβαίνει στην Κωνσταντινούπολη και συμφωνεί με τον Ερντογάν για μισό-μισό (καζάν-καζάν) το Αιγαίο. Και στο ενδιάμεσο ψηφίζει νόμο για την πώληση των «δημοσίων» νησιών. Τα νησιά προς πώληση μπορούν φυσικά να τα αγοράσουν και εταιρίες τούρκικων συμφερόντων. Στο κάτω-κάτω, ο Σαμαράς φώναζε από πάντα, ότι «Η Μακεδονία είναι ελληνική». Δεν είπε πουθενά ότι «το Αιγαίο είναι ελληνικό» για παράδειγμα.

Το νόστιμο είναι, ότι και η «ασυμβίβαστη» Χρυσή Αυγή ψήφισε την τροπολογία για τα νησιά, αφού «επείσθη» ότι εφ' όσον εμπλέκεται το Υπουργείο Άμυνας στη διαδικασία πώλησης όλα θα πάνε καλά. Ένα κοινοβουλευτικό καυγαδάκι του τουρκοφάγου Κασιδιάρη με τον πασίγνωστο τηλεπλασιέ των Αρχαίων Ελλήνων Άδωνι Γεωργιάδη χρησίμευσε ως προπέτασμα καπνού και η συνεδρίαση έλαβε τέλος.

Η προσομοίωση του εθνικισμού συνεχίστηκε, τί νομίζατε; Οργισμένοι Χρυσαυγίτες συγκεντρώθηκαν έξω από τον τηλεοπτικό σταθμό Mega εκτοξεύοντας φαγητά και κατάρες που ανήμερα της 25ης Μαρτίου παιζόταν το αγαπημένο τουρκικο σήριαλ των ελλήνων. Ο επικεφαλής της πατριωτικής αυτής σύναξης, ο «γερουσιαστής» Χρήστος Παππάς με το ύποπτο κατάμαυρο μαλλί έμεινε τελευταίος, προχώρησε αποφασιστικά προς την είσοδο του σταθμού και κατούρησε με φυλετικό μίσος την τζαμαρία του τσοντοκάναλου...

Διχτατορία του Προλεταριάτου

Για όσους δεν το έχουν αντιληφθεί το ΚΚΕ πάει για προλεταριακή επανάσταση σύμφωνα με τις Θέσεις της ΚΕ για το 19ο Συνέδριο. Μην γελάμε γιατί θα τα βρούμε μπροστά μας. Περιληπτικά η μεθοδολογία: Οι εργάτες καθοδηγούμενοι από το Κόμμα θα καταλάβουν τα κέντρα της οικονομικής εξουσίας, (αν και δεν διευκρινίζεται ποιά είναι αυτά), και το αστικό καθεστώς θα καταρρεύσει. Όλοι θα κάνουν στην μπάντα για να περάσει το χρεωκοπημένο Κόμμα του Λαού και να κυβερνήσει. Αυτή είναι, σύμφωνα με το ΚΚΕ, η απαραίτητη προϋπόθεση για έξοδο από την Ευρωζώνη, δηλαδή δικτατορία του προλεταριάτου μέσα στην ΕΕ, αλλιώς η έξοδος θα είναι καταστροφή γιατί εκεί έξω καραδοκούν πολλοί «αστοί» με «εθνικά νομίσματα». Και αυτό απαιτεί λίγη κβαντική θεωρία για να κατανοηθεί και μάλιστα την ερμηνεία των «παράλληλων συμπάντων».

Ας πάρουμε, όμως, μια γεύση από τον επαναστατικό αναβρασμό στις τάξεις του κομμουνιστικού κόμματος.

Ο Δημήτρης Αρβανιτάκης, ένας έμμισθος κομματικός που βαριέται που ζει, μιλά σε ένα νυσταγμένο μισοάδειο αμφιθέατρο στην Καβάλα. Κρατήστε καλά τα παρακάτω πυρωμένα λόγια, που με κόπο αποδώσαμε ηχητικά από το βίντεο της τηλεόρασης του 902.

«[...]Οι λαοί και των 27 χωρών της ευρωπαϊκής ένωσης φυσικά και ευρύτερα για δια-δια-δια-τορία. Με συγχωρείτε αλλά έθεσα έτσι για να σκεφτείς ότι και με τις Θέσεις της κεντρικής επιτροπής για το 19ο συνέδριο...(ακατάληπτο). Με-το-συνέδριο-είναι-γνωστό ότι αυτό που επιδιώκουμε να κάνουμε σαν κομμουνιστικό κόμμα είναι να βάλουμε, ας το πω απλοϊκά, και να κουβεντιάσουμε δηλαδή και τα μέλη και οι φίλοι και οι οπαδοί του κόμματος αλλά και ευρύτερα με την εργατική τάξη, τί σχέδιο έχει το ΚΚΕ, ποιός είναι ο σχεδιασμός του; Και όπως άλλα κόμματα, ο σχεδιασμός μας δεν είναι... εεε.. α! για μερικά τρέχοντα ζητήματα... Στα-τρέχοντα-απαντάμε-φυσικά ε;... στην ελληνική πραγματικότητα πατάμε αλλά είναι το σχέδιο μας πως θααα δουλεύουμε...α! μπορεί να χρειαστούνε πολλά χρόνια μπορεί λιγότερα, δεν γίνονται τα πράγματα από την μία μέρα στην άλλη να φέρουμε σε πέρας για αυτό που ιδρύθηκε το ΚΚΕ» κ.τλ., κ.τλ..

Λεόν

Σύντροφοι/ισσες

και φίλες/φίλοι,

Επειδή, σε πολλές περιπτώσεις τα εμπόδια στη διανομή της εφημερίδας σας συνεχίζουν να υπάρχουν, σε διάφορες περιοχές, από τους γνωστούς και μη εξαιρετέους καλοθελητές και με δεδομένη την παρότρυνση που υπήρχε εδώ και πολύ καιρό, έχουμε ενεργοποιήσει τη δυνατότητα να λαμβάνετε με **συνδρομή** την ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ.

Η συνδρομή για το **εσωτερικό** είναι: **20 ευρώ για 10 φύλλα.**

Η συνδρομή για την **Ευρώπη** είναι: **30 ευρώ για 10 φύλλα.**

Καθένας/καθεμία μπορεί να ορίσει τον αριθμό των φύλλων για τα οποία θέλει να γίνεται συνδρομητής/τρια και να μας το γνωστοποιήσει με e-mail ή ταχυδρομικά και με κατάθεση του αντίστοιχου ποσού στον **τραπεζικό λογαριασμό** που έχουμε σε άλλη στήλη ή στέλνοντας **ταχυδρομική επιταγή αντικαταβολής** στο όνομα:

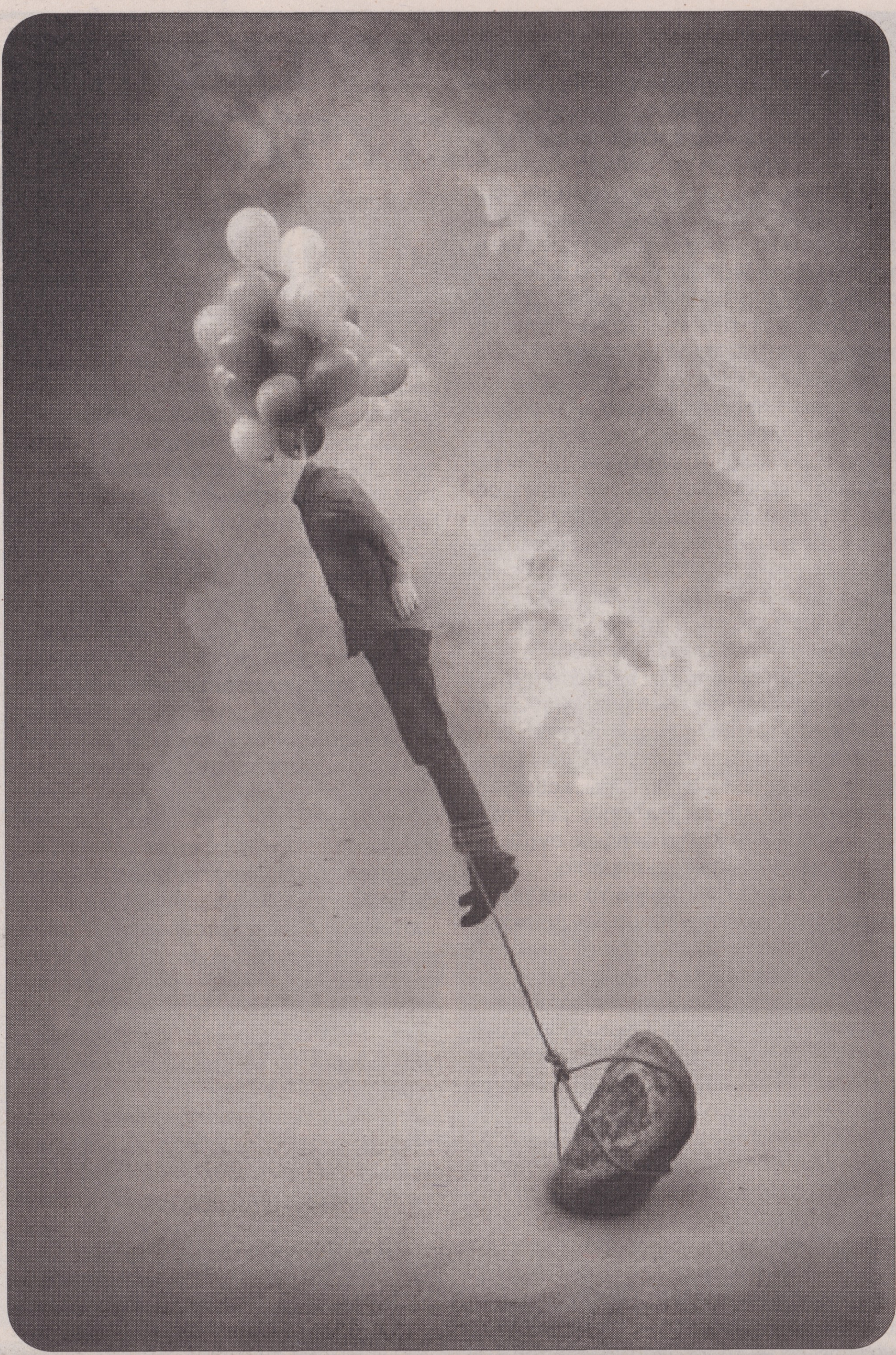
Γιώργος Βλασσόπουλος
Τ.Θ. 30658, Τ.Κ. 10033,
ΑΘΗΝΑ

Σε κάθε περίπτωση είναι απαραίτητη η αναγραφή του αριθμού ή η επισύναψη αντίγραφου του παραστατικού της κατάθεσης στο λογαριασμό της ΕΤΕ, καθώς και ακριβή στοιχεία, δηλαδή: **Όνομα, επώ-**

συνέχεια από τη σελίδα 3

την Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών». Γίνεται, λοιπόν, αντιληπτό ότι το πρόβλημα για την ΕΕ και την κυρίαρχη οικονομικά δύναμη της Γερμανία, δεν είναι τόσο η ύπαρξη «μαύρου χρήματος» όσο ο έλεγχος της τραπεζικής του παρουσίας. Αποτελεί, άλλωστε, δομική επιλογή του σύγχρονου καπιταλισμού η παράσπονδη «μαύρη» οικονομική λειτουργία του, είτε αφορά την εργασία είτε «λαδώματα» και αφορολόγητες συμφωνίες. Έτσι, διαβάζουμε σε δημοσίευμα της Deutsche Welle στις 21.02.13 με τίτλο *«Φθηνή εργασία ως αντίδοτο στην ευρωκρίση;»*, ότι *η μαύρη εργασία είναι σύνηθες φαινόμενο και στη Γερμανία*. Ενώ ακόμη είναι γνωστά τα «λαδώματα» της Siemens τόσο στην Ελλάδα όσο και σε άλλες χώρες, όπως επίσης ότι η Κύπρος χρησιμοποιούνταν στις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ γερμανικών και πολυεθνικών εταιριών με τρίτες χώρες που ήταν επιβεβλημένο το «μαύρο χρήμα» για να «κάτσει» η δουλειά.

Παράλληλα είναι δεδομένο ότι οι τελευταίες αποφάσεις και κινήσεις για το «κούρεμα» είχαν έντονο το στοιχείο του παζαριού. Οι παράμετροι που έπρεπε να ικανοποιηθούν πολλές, ρώσοι ολιγάρχες και νεόπλουτοι, κυπριακή και βρετανική ελίτ και τελευταίος τροχός της άμαξας οι μικροκαταθέτες. Έτσι τη μία θα φορολογούνταν όλοι με διαφορετικό ποσοστό, μετά οι άνω των 100.000 ευρώ, ύστερα οι άνω των 200.000 ευρώ, την επομένη δεν θα φορολογούνταν οι κάτω των 20.000 ευρώ κ.ο.κ. Ταυτόχρονα γίνεται μπαράζ δηλώσεων από Πούτιν, Σόιμπλε και λοιπούς εκβιαστές και παρ' ότι το νομικό πλαίσιο στη Κύπρο ρητά αναφέρει, ότι όταν μια τράπεζα πέφτει έξω εξασφαλίζονται οι καταθέσεις έως 100.000 ευρώ και μηδενίζονται οι άλλοι πιστωτές της τράπεζας/ομολογιούχοι. Στη συνέχεια και μετά το «κούρεμα» παίρνουν οι καταθέτες πάνω από 100.000 ευρώ ομόλογα και μετοχές, κατ' αναλογίαν των χρημάτων που λείπουν. Κάτι τέτοιο, όμως, δεν έγινε ενώ και η τελική λύση που προκρίθηκε από την κυπριακή βουλή οδηγεί στο συμπέρασμα

Σύντροφοι/ισσες

και φίλες/φίλοι,

Επειδή, σε πολλές περιπτώσεις τα εμπόδια στη διανομή της εφημερίδας σας συνεχίζουν να υπάρχουν, σε διάφορες περιοχές, από τους γνωστούς και μη εξαιρετέους καλοθελητές και με δεδομένη την παρότρυνση που υπήρχε εδώ και πολύ καιρό, έχουμε ενεργοποιήσει τη δυνατότητα να λαμβάνετε με **συνδρομή** την ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ.

Η συνδρομή για το **εσωτερικό** είναι: **20 ευρώ για 10 φύλλα.**

Η συνδρομή για την **Ευρώπη** είναι: **30 ευρώ για 10 φύλλα.**

Καθένας/καθεμία μπορεί να ορίσει τον αριθμό των φύλλων για τα οποία θέλει να γίνεται συνδρομητής/τρια και να μας το γνωστοποιήσει με e-mail ή ταχυδρομικά και με κατάθεση του αντίστοιχου ποσού στον **τραπεζικό λογαριασμό** που έχουμε σε άλλη στήλη ή στέλνοντας **ταχυδρομική επιταγή αντικαταβολής** στο όνομα:

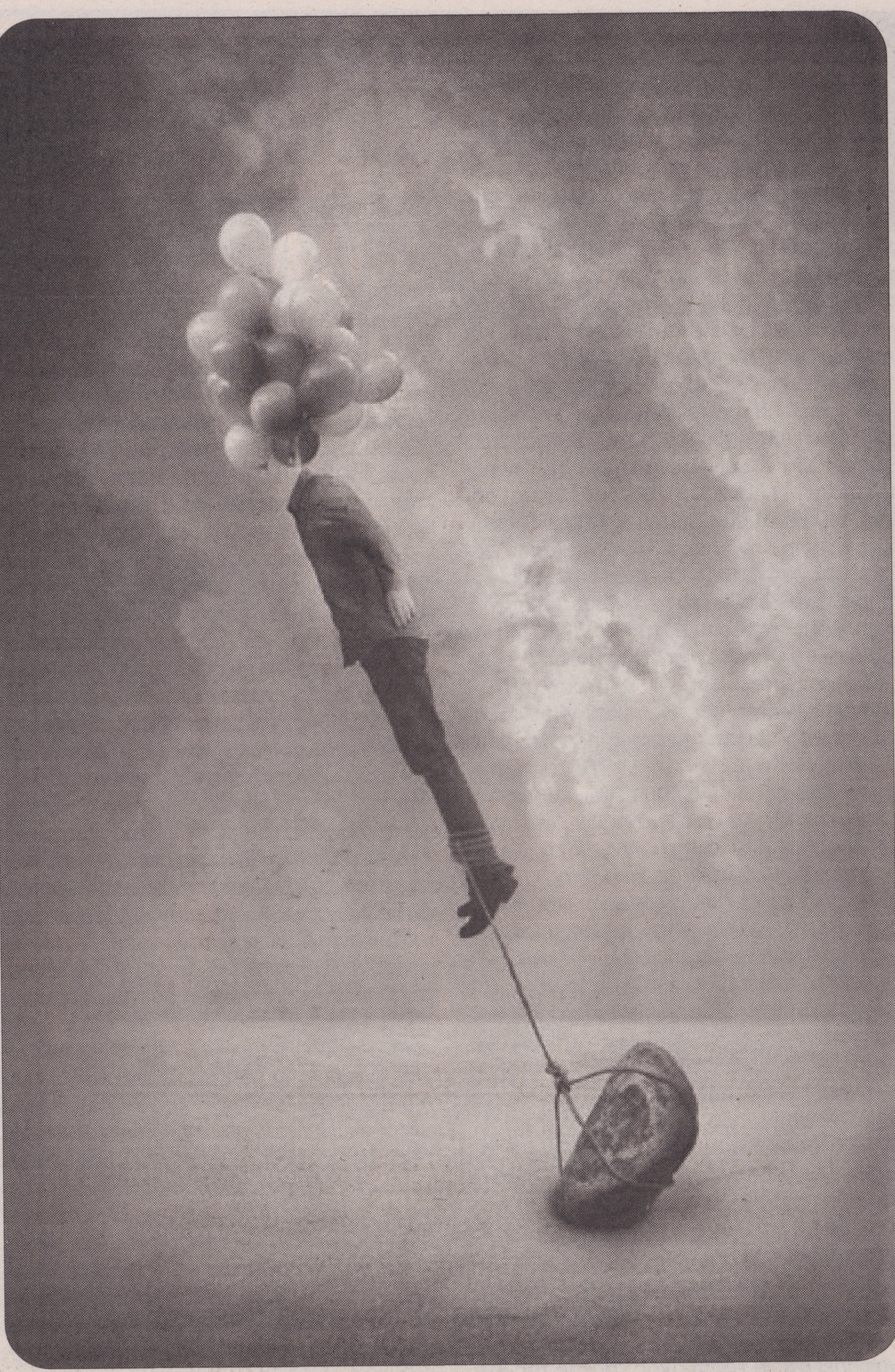
Γιώργος Βλασσόπουλος
Τ.Θ. 30658, Τ.Κ. 10033,
ΑΘΗΝΑ

Σε κάθε περίπτωση είναι απαραίτητη η αναγραφή του αριθμού ή η επισύναψη αντίγραφου του παραστατικού της κατάθεσης στο λογαριασμό της ΕΤΕ, καθώς και ακριβή στοιχεία, δηλαδή: **Όνομα, επώνυμο, διεύθυνση, ταχυδρομικός κώδικας και ένα τηλέφωνο για ε-**

συνέχεια από τη σελίδα 3

την Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών». Γίνεται, λοιπόν, αντιληπτό ότι το πρόβλημα για την ΕΕ και την κυρίαρχη οικονομικά δύναμη της Γερμανία, δεν είναι τόσο η ύπαρξη «μαύρου χρήματος» όσο ο έλεγχος της τραπεζικής του παρουσίας. Αποτελεί, άλλωστε, δομική επιλογή του σύγχρονου καπιταλισμού η παράσπονδη «μαύρη» οικονομική λειτουργία του, είτε αφορά την εργασία είτε «λαδώματα» και αφορολόγητες συμφωνίες. Έτσι, διαβάζουμε σε δημοσίευμα της Deutsche Welle στις 21.02.13 με τίτλο *«Φθηνή εργασία ως αντίδοτο στην ευρωκρίση;»*, ότι *η μαύρη εργασία είναι σύνηθες φαινόμενο και στη Γερμανία*. Ενώ ακόμη είναι γνωστά τα «λαδώματα» της Siemens τόσο στην Ελλάδα όσο και σε άλλες χώρες, όπως επίσης ότι η Κύπρος χρησιμοποιούνταν στις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ γερμανικών και πολυεθνικών εταιριών με τρίτες χώρες που ήταν επιβεβλημένο το «μαύρο χρήμα» για να «κάτσει» η δουλειά.

Παράλληλα είναι δεδομένο ότι οι τελευταίες αποφάσεις και κινήσεις για το «κούρεμα» είχαν έντονο το στοιχείο του παζαριού. Οι παράμετροι που έπρεπε να ικανοποιηθούν πολλές, ρώσοι ολιγάρχες και νεόπλουτοι, κυπριακή και βρετανική ελίτ και τελευταίος τροχός της άμαξας οι μικροκαταθέτες. Έτσι τη μία θα φορολογούνταν όλοι με διαφορετικό ποσοστό, μετά οι άνω των 100.000 ευρώ, ύστερα οι άνω των 200.000 ευρώ, την επομένη δεν θα φορολογούνταν οι κάτω των 20.000 ευρώ κ.ο.κ. Ταυτόχρονα γίνεται μπαράζ δηλώσεων από Πούτιν, Σόιμπλε και λοιπούς εκβιαστές και παρ' ότι το νομικό πλαίσιο στη Κύπρο ρητά αναφέρει, ότι όταν μια τράπεζα πέφτει έξω εξασφαλίζονται οι καταθέσεις έως 100.000 ευρώ και μηδενίζονται οι άλλοι πιστωτές της τράπεζας/ομολογιούχοι. Στη συνέχεια και μετά το «κούρεμα» παίρνουν οι καταθέτες πάνω από 100.000 ευρώ ομόλογα και μετοχές, κατ' αναλογίαν των χρημάτων που λείπουν. Κάτι τέτοιο, όμως, δεν έγινε ενώ και η τελική λύση που προκρίθηκε από την κυπριακή βουλή οδηγεί στο συμπέρασμα ότι τα κόμματα είπαν ένα αντιστασιακό –υποτίθεται– «όχι» αρχικώς και τελικώς κατέληξαν σε μεγαλύτερο «κούρεμα». Με μια υ-

τραπεζικό σύστημα με ρώσικα, σερβικά και άλλα κεφάλαια και «ξέπλυμα» χρήματος; Την τελευταία δεκαετία, όπου την τελευταί-

Το μικρό δάνειο που έλαβε από την Ρωσία, ένα και μοναδικό, παρ' ότι οι προσπάθειες του Χριστόφια για επιπλέον δανειοδοτή-

δρομική επιταγή αντικαταβολής
στο όνομα:

Γιώργος Βλασσόπουλος
Τ.Θ. 30658, Τ.Κ. 10033,
ΑΘΗΝΑ

Σε κάθε περίπτωση είναι απαραίτητη η αναγραφή του αριθμού ή η επισύναψη αντίγραφου του παραστατικού της κατάθεσης στο λογαριασμό της ΕΤΕ, καθώς και ακριβή στοιχεία, δηλαδή: **Όνομα, επώνυμο, διεύθυνση, ταχυδρομικός κώδικας και ένα τηλέφωνο για επικοινωνία.**

Ο χώρος της ΑΝΑΡΧΙΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΘΗΚΗΣ Αθήνας
ΕΙΝΑΙ ΑΝΟΙΚΤΟΣ
ΔΕΥΤΕΡΑ και ΠΕΜΠΤΗ 5-7μμ

* * * * * * * * * * * * * * * * * * *

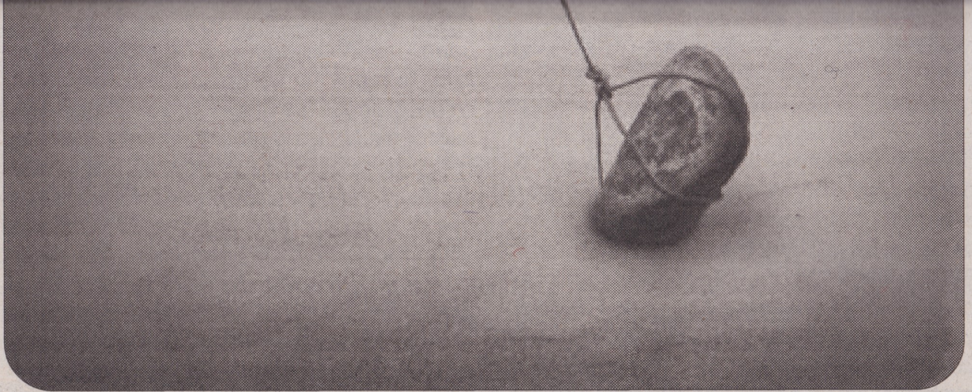
Η ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΑΡΧΕΙΟΘΗΚΗ
Θεσσαλονίκης
(Δελμούζου 3, πρώτη παράλληλος της Φιλίππου, από Αγίας Σοφίας)
ΕΙΝΑΙ ΑΝΟΙΚΤΗ
κάθε ΤΕΤΑΡΤΗ 5.30 - 8 μμ
και το ΣΑΒΒΑΤΟ από 10^{30} πμ-12^{30} μμ
τηλέφωνο επικοινωνίας: 69 92 23 12 86

* * * * * * * * * * * * * * * * * * *

Σας υπενθυμίζουμε πως όταν στέλνετε ΣΥΣΤΗΜΕΝΕΣ επιστολές ή δέματα, θα πρέπει να απευθύνονται στον Παναγιώτη Διόλιο, ή στο Γιώργο Βλασσόπουλο

λογούνταν οι κάτω των 20.000 ευρώ κ.ο.κ. Ταυτόχρονα γίνεται μπαράζ δηλώσεων από Πούτιν, Σόιμπλε και λοιπούς εκβιαστές και παρ' ότι το νομικό πλαίσιο στη Κύπρο ρητά αναφέρει, ότι όταν μια τράπεζα πέφτει έξω εξασφαλίζονται οι καταθέσεις έως 100.000 ευρώ και μηδενίζονται οι άλλοι πιστωτές της τράπεζας/ομολογιούχοι. Στη συνέχεια και μετά το «κούρεμα» παίρνουν οι καταθέτες πάνω από 100.000 ευρώ ομόλογα και μετοχές, κατ' αναλογίαν των χρημάτων που λείπουν. Κάτι τέτοιο, όμως, δεν έγινε ενώ και η τελική λύση που προκρίθηκε από την κυπριακή βουλή οδηγεί στο συμπέρασμα ότι τα κόμματα είπαν ένα αντιστασιακό –υποτίθεται– «όχι» αρχικώς και τελικώς κατέληξαν σε μεγαλύτερο «κούρεμα». Με μια υποσημείωση: Αρχικά το «κούρεμα» αφορούσε όλους τους καταθέτες σε όλες τις τράπεζες –καλές ή κακές (υπήρχαν συνεργατικές τράπεζες που ούτε τζόγαραν με ομόλογα δευτερογενούς αγοράς ούτε προσέλκυαν ρώσικο «μαύρο χρήμα», αλλά παρ' όλα αυτά έμπαιναν στο ίδιο τσουβάλι), ενώ στη συνέχεια το μεγάλο «κούρεμα» που αφορούσε τη Λαϊκή είχε μικρό ποσοστό ρώσων καταθετών σε σύγκριση με τις άλλες κυπριακές τράπεζες...

Όμως, πότε γιγαντώθηκε το κυπριακό τραπεζικό σύστημα με ρώσικα, σερβικά και άλλα κεφάλαια και «ξέπλυμα» χρήματος; Την τελευταία δεκαετία, όπου την τελευταία πενταετία την διακυβέρνηση ασκούσε το αριστερό ΑΚΕΛ. Μην θεωρήσει κάποιος ότι η άνοδος του ΑΚΕΛ στην εξουσία θορύβησε το σύστημα –τραπεζικό ή μη– το αντίθετο θα λέγαμε, τα διαπιστευτήρια και οι εγγυήσεις είχαν δοθεί πριν την ανάληψη. Όσο για την κοινωνική πολιτική που εφήρμοσε το ΑΚΕΛ, ένα είναι σίγουρο: τα ψίχουλα από το μέγεθος των εισαγόμενων κεφαλαίων φάνταζαν καρβέλια σε μια μικρή πληθυσμιακή χώρα. Οι συζητήσεις με την τρόικα για το επιβαλλόμενο μνημόνιο, ουσιαστικά ήταν η προσπάθεια από τον γ.γ. του ΑΚΕΛ Χριστόφια να κερδίσει χρόνο ώστε να πάει στις εκλογές και να χάσει, όπως και έγινε.

Το μικρό δάνειο που έλαβε από την Ρωσία, ένα και μοναδικό, παρ' ότι οι προσπάθειες του Χριστόφια για επιπλέον δανειοδοτήσεις ήταν άκαρπες, εντάσσεται και αυτό στη παράμετρο της «αγοράς χρόνου». Και όπως φαίνεται και από επίσημο έγγραφο του υπουργείου Οικονομικών της Γερμανίας, ο Χριστόφιας, όχι μόνο ενήμερος ήταν για τις διαρθρωτικές κινήσεις και το «κούρεμα» των καταθέσεων, αλλά και συναινούσε σε αυτές από το Νοέμβρη του 2012. Μια σειρά γεγονότων και πράξεων του ΑΚΕΛ, κατά τη περίοδο της διακυβέρνησής του, αποδεικνύει με το πιο τρανταχτό τρόπο, κάτι το οποίο αποτελεί αυτονόητο για πολλούς αλλά δυστυχώς όχι για όλους, ότι η αριστερά δεν είναι τίποτα περισσότερο από μια διαχειριστική λύση του συστήματος– «σανίδα σωτηρίας» αρκετές φορές. Παρατηρείται, για παράδειγμα από την περίοδο διακυβέρνησης του ΑΚΕΛ, ακόμα και στο ζήτημα της κατάρρευσης των κυπριακών τραπεζών ως λύση η ανακεφαλαιοποίηση τους μέσω του μηχανισμού στήριξης, μια λύση που εφαρμόστηκε και από τις λοιπές μη αριστερές ευρωπαϊκές κυβερνήσεις, αντί του ορθολογικού για την μαρξική θεωρία κρατικοποίηση/κοινωνικοποίηση τους. Όμοια πολιτική, όπως και οι θεατρινισμοί με τα τηλεοπτικά «κλάματα» των πολιτικών για τα δυσβάσταχτα μνημόνια σε Κύπρο, Ελλάδα, Ιταλία, ως μέρος διεθνής κινηματογραφικής συμπαραγωγής με ίδιο σκηνοθέτη, ίδιο σεναριογράφο αλλά διαφορετικούς κομπάρσους...

Οψόμεθα...;;;

Αναρχικός Πυρήνας Χαλκίδας

ΜΗΝΙΑΙΑ ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

ΧΡΟΝΟΣ 11ος, Φύλλο 126
ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2013

ΕΚΔΟΣΗ: ΑΡΧΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΑΡΧΕΙΟΘΗΚΗ Α.Μ.Κ.
ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ 8, ΑΘΗΝΑ, Τ.Κ. 106 82
τηλέφωνο: 69 73 79 92 07

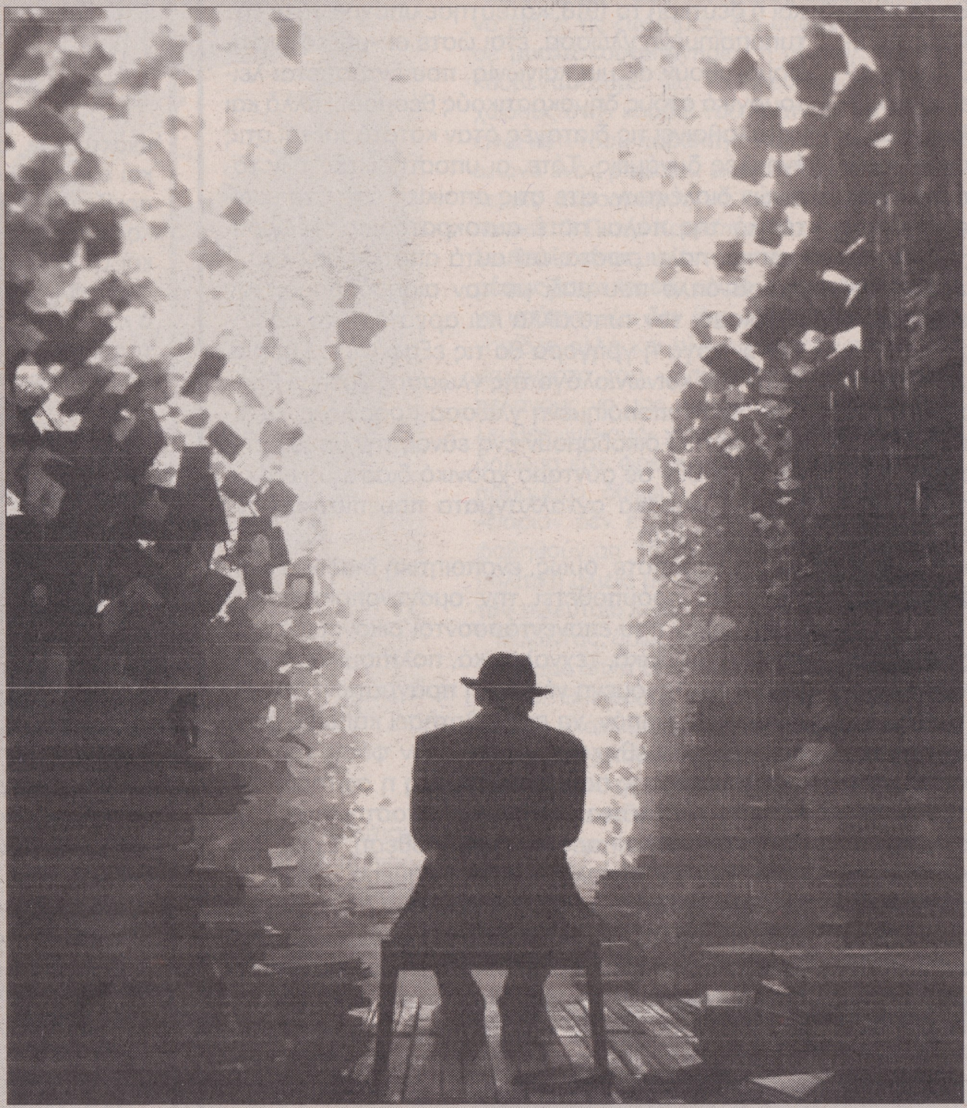
Υπεύθυνος Έκδοσης
Παναγιώτης Διόλιος

Ο νομισματικός «πόλεμος», η κρίση και τα θηράματα της «παγκοσμιοποίησης»

Την λήξη της πρόσφατης συνάντησης στην Μόσχα των G20 (των ισάριθμων υπουργών οικονομικών των ισχυρότερων κρατών του πλανήτη) συνόδεψε ανακοινωθέν το οποίο, μεταξύ άλλων, αναφέρθηκε στην αναγκαιότητα αποφυγής των ανταγωνιστικών υποτιμήσεων, τον καθορισμό των ισοτιμιών από τις αγορές, αλλά και την νομισματική πολιτική που θα πρέπει να έχει ως στόχο την εγχώρια σταθερότητα των τιμών και την οικονομική ανάκαμψη.

Αν ανατρέξουμε στην αντίστοιχη ανακοίνωση των G20 που συνεδρίασαν τον περασμένο Νοέμβρη, θα δούμε στην σχετική ανακοίνωση τους να επαναλαμβάνεται η προτροπή περί συγκράτησης εκ μέρους των κρατών μελών της ανταγωνιστικής υποτίμησης των νομισμάτων, γεγονός, βέβαια, που δεν «σωφρόνισε» την Ιαπωνία και όχι μόνο, ώστε να αποτραπεί η υποτίμηση του νομίσματός της (πολλές Κεντρικές Τράπεζες παρέχουν αθρόα ρευστότητα για να τονώσουν τις οικονομίες τους υποτιμώντας τα νομίσματα τους, ενδεικτική είναι η προοπτική τύπωσης 10,3 τρις γεν, δηλαδή 117 δις δολαρίων, όπως ανακοίνωσε η Τράπεζα της Ιαπωνίας).

Ο Γενς Βάιντμαν, επικεφαλής της Μπούντεσμπανκ (της Κεντρικής Τράπεζας της Γερμανίας) και μέλος του ΔΣ της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, δήλωσε με έντονο ύφος ότι η πίεση που ασκεί η νέα κυβέρνηση της Ιαπωνίας στο κεντρικό πιστωτικό ίδρυμα της χώρας, για να προβεί σε πιο έντονη «ποσοτική χαλάρωση», θέτει σε κίνδυνο την ανεξαρτησία του, όπως συνέβη και στην περίπτωση των ενεργειών της κυβέρνησης της Ουγγαρίας: *«Ηδη ανησυχητικές παραβιάσεις παρατηρούνται,*

ποστήριξε ότι δεν είναι αργά κι ότι βεβαίως μπορεί να επιτευχθεί μια αγαστή πα-

κών Πιερ Μοσκοβισί δήλωσε χαρακτηριστικά: *«Η τωρινή οικονομική συγκυρία είναι*

Είναι φανερό ότι τα «λιμνάζοντα» υπερσυσσωρευμένα κεφάλαια τίθενται με «νέους» ή «παλαιούς» όρους σε μια «τρελή» κίνηση, σε «ελεύθερες» αγορές που την κατάλληλη στιγμή προσκρούουν, άλλοτε «ελεγχόμενα» και άλλοτε «ανεξέλεγκτα», στον "προστατευτισμό" είτε των κρατών είτε συνασπισμένων διεθνών πολιτικών-οικονομικών ενώσεων. Τα νομίσματα «κοινά» ή «μη» ήταν και παραμένουν εργαλεία. Τίποτα από τα παραπάνω όμως δεν είναι καινοφανές. Οι «κρίσεις», η «ύφεση» και το "ξεπέρασμα" της έρχονται και επανέρχονται, σάρκα εκ της σαρκός κάθε φάσης «παγκοσμιοποίησης». Μήπως, όμως, μπορεί κανείς εχέφρων άνθρωπος, ανεξαρτήτως λοιπών απόψεων, να διαγνώσει κανενός είδους αδυναμία των κυριαρχικών κέντρων να ελέγχουν κοινωνικά, πολιτικά και οικονομικά τους υπηκόους τους; Όχι βέβαια. Μήπως, τότε, τρελάθηκε ο καπιταλισμός, ή μήπως καταρρέει μέσα στις «αντιφάσεις» του; Αστεία πράγματα.

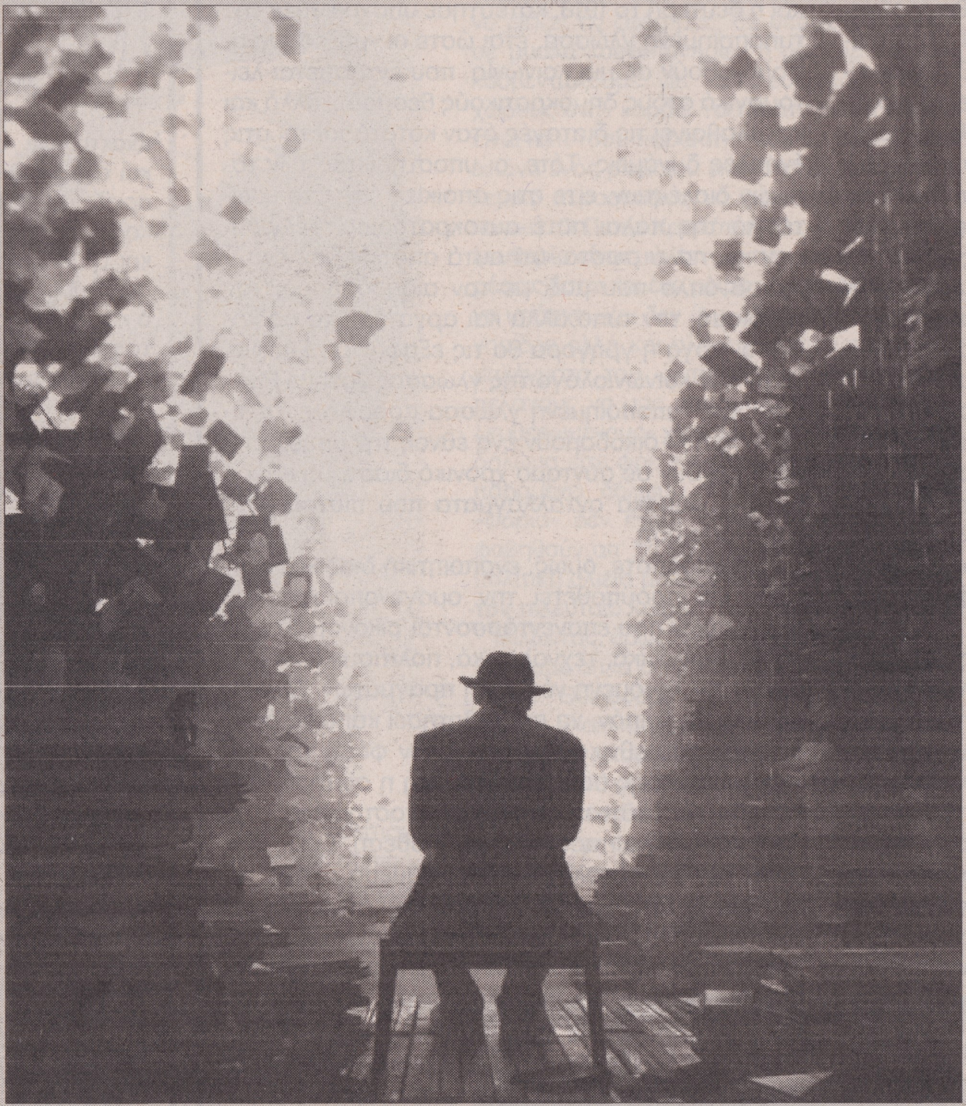
Γι' αυτό και επιμένουμε να αναφερόμαστε στην διαδικασία ενοποίησης της κυριαρχίας που εξελίσσεται. Γι' αυτόν τον λόγο παραμένουμε σταθερά μακριά από κάθε φενάκη περί «αλλαγής πολιτικής» και περί «γενναίας διαπραγμάτευσης», που υποκριτικά πλασάρουν οι αριστερές κοκότες, που το μόνο που παζαρεύουν είναι η σταθεροποίηση της θέσης τους στο νέο καταμερισμό της εξουσίας. Ανάμεσα τους, τόσο οι υποστηρικτές του ευρώ όσο και οι λεγόμενοι ευρωσκεπτικιστές, εκείνοι που δήθεν με τόλμη και πατριωτική παρρησία προβάλλουν την «λύση» της δραχμής. Μαζί τους και όλοι εκείνοι οι κήνσορες και θεράποντες των δημοκρατικών ιδεωδών που πλήττονται από τις «ανεξέλεγκτες» αγορές, την «παγκοσμιοποίηση», ή από την α-

τα θηράματα της «παγκοσμιοποίησης»

Την λήξη της πρόσφατης συνάντησης στην Μόσχα των G20 (των ισάριθμων υπουργών οικονομικών των ισχυρότερων κρατών του πλανήτη) συνόδεψε ανακοινωθέν το οποίο, μεταξύ άλλων, αναφέρθηκε στην αναγκαιότητα αποφυγής των ανταγωνιστικών υποτιμήσεων, τον καθορισμό των ισοτιμιών από τις αγορές, αλλά και την νομισματική πολιτική που θα πρέπει να έχει ως στόχο την εγχώρια σταθερότητα των τιμών και την οικονομική ανάκαμψη.

Αν ανατρέξουμε στην αντίστοιχη ανακοίνωση των G20 που συνεδρίασαν τον περασμένο Νοέμβρη, θα δούμε στην σχετική ανακοίνωση τους να επαναλαμβάνεται η προτροπή περί συγκράτησης εκ μέρους των κρατών μελών της ανταγωνιστικής υποτίμησης των νομισμάτων, γεγονός, βέβαια, που δεν «σωφρόνισε» την Ιαπωνία και όχι μόνο, ώστε να αποτραπεί η υποτίμηση του νομίσματός της (πολλές Κεντρικές Τράπεζες παρέχουν αθρόα ρευστότητα για να τονώσουν τις οικονομίες τους υποτιμώντας τα νομίσματα τους, ενδεικτική είναι η προοπτική τύπωσης 10,3 τρις γεν, δηλαδή 117 δις δολαρίων, όπως ανακοίνωσε η Τράπεζα της Ιαπωνίας).

Ο Γενς Βάιντμαν, επικεφαλής της Μπούντεσμπανκ (της Κεντρικής Τράπεζας της Γερμανίας) και μέλος του ΔΣ της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, δήλωσε με έντονο ύφος ότι η πίεση που ασκεί η νέα κυβέρνηση της Ιαπωνίας στο κεντρικό πιστωτικό ίδρυμα της χώρας, για να προβεί σε πιο έντονη «ποσοτική χαλάρωση», θέτει σε κίνδυνο την ανεξαρτησία του, όπως συνέβη και στην περίπτωση των ενεργειών της κυβέρνησης της Ουγγαρίας: *«Ήδη ανησυχητικές παραβιάσεις παρατηρούνται, παραδείγματος χάρη στην Ουγγαρία ή την Ιαπωνία, όπου η νέα κυβέρνηση παρεμβαίνει άμεσα στο έργο της κεντρικής τράπεζας, πιέζοντας ώστε η νομισματική πολιτική να έχει επιθετικότερο χαρακτήρα, και απειλεί να δώσει τέλος στην αυτονομία της κεντρικής τράπεζας»*, ενώ συμπλήρωσε, το ίδιο δηκτικά, ότι *«μια συνέπεια, εσκεμμένη ή μη, μπορεί να είναι το να δούμε μια πολιτι-*

ποστήριξε ότι δεν είναι αργά κι ότι βεβαίως μπορεί να επιτευχθεί μια αγαστή παγκόσμια συνεργασία στις αγορές συναλλάγματος, ώστε να μην επηρεάζονται από πολιτικές κινήσεις. Ο Μπασού θεωρεί, ότι οι «αντισυμβατικές» κινήσεις της ΕΚΤ, της Fed και της Τράπεζας της Ιαπωνίας, αποδείχθηκαν αποτελεσματικές στην προσπάθεια για την αντιμετώπιση της κρίσης, αλλά οι επιπτώσεις τους «στην παγκόσμια οικονομία» αρχίζουν να γίνονται ορατές.

κών Πιερ Μοσκοβισί δήλωσε χαρακτηριστικά: *«Η τωρινή οικονομική συγκυρία είναι ενός παγκοσμιοποιημένου κόσμου, όπου υπάρχουν περισσότερες επενδύσεις και ροές κεφαλαίων και όπου αναπτύσσονται νέες μορφές επιχειρηματικής δράσης, ιδίως στον τομέα της ψηφιακής οικονομίας. Πρέπει, όμως, να διασφαλίσουμε ότι αυτή η νέα μορφή της επιχειρηματικότητας πληρώνει, επίσης, το μερίδιο της και ως εκ τούτου πρέπει να αποφύγουμε κάποιες καταστά-*

Είναι φανερό ότι τα «λιμνάζοντα» υπερσυσσωρευμένα κεφάλαια τίθενται με «νέους» ή «παλαιούς» όρους σε μια «τρελή» κίνηση, σε «ελεύθερες» αγορές που την κατάλληλη στιγμή προσκρούουν, άλλοτε «ελεγχόμενα» και άλλοτε «ανεξέλεγκτα», στον «προστατευτισμό» είτε των κρατών είτε συνασπισμένων διεθνών πολιτικών-οικονομικών ενώσεων. Τα νομίσματα «κοινά» ή «μη» ήταν και παραμένουν εργαλεία. Τίποτα από τα παραπάνω όμως δεν είναι καινοφανές. Οι «κρίσεις», η «ύφεση» και το «ξεπέρασμα» της έρχονται και επανέρχονται, σάρκα εκ της σαρκός κάθε φάσης «παγκοσμιοποίησης». Μήπως, όμως, μπορεί κανείς εχέφρων άνθρωπος, ανεξαρτήτως λοιπών απόψεων, να διαγνώσει κανενός είδους αδυναμία των κυριαρχικών κέντρων να ελέγχουν κοινωνικά, πολιτικά και οικονομικά τους υπηκόους τους; Όχι βέβαια. Μήπως, τότε, τρελάθηκε ο καπιταλισμός, ή μήπως καταρρέει μέσα στις «αντιφάσεις» του; Αστεία πράγματα.

Γι' αυτό και επιμένουμε να αναφερόμαστε στην διαδικασία ενοποίησης της κυριαρχίας που εξελίσσεται. Γι' αυτόν τον λόγο παραμένουμε σταθερά μακριά από κάθε φενάκη περί «αλλαγής πολιτικής» και περί «γενναίας διαπραγμάτευσης», που υποκριτικά πλασάρουν οι αριστερές κοκότες, που το μόνο που παζαρεύουν είναι η σταθεροποίηση της θέσης τους στο νέο καταμερισμό της εξουσίας. Ανάμεσα τους, τόσο οι υποστηρικτές του ευρώ όσο και οι λεγόμενοι ευρωσκεπτικιστές, εκείνοι που δήθεν με τόλμη και πατριωτική παρρησία προβάλλουν την «λύση» της δραχμής. Μαζί τους και όλοι εκείνοι οι κήνσορες και θεράποντες των δημοκρατικών ιδεωδών που πλήττονται από τις «ανεξέλεγκτες» αγορές, την «παγκοσμιοποίηση», ή από την ατιμωρησία των διεφθαρμένων πολιτικών, που αναζητούν νέους ηγέτες με «ανάστημα» και «όραμα», σαν εκείνους που πρωτοστάτησαν πριν μερικές δεκαετίες στα πρώτα βήματα για μια ενωμένη Ευρώπη. Κατανοούμε την θέση τους, όπως και τις ανησυχίες τους. Δεν έχουμε, όμως, κανένα λόγο να τις μοιραστούμε. Το ίδιο και τα εθνικιστικά «πισωγυρίσματα», απαραίτητες α-

δηλαδή 117 δις δολαρίων, όπως ανακοίνωσε η Τράπεζα της Ιαπωνίας).

Ο Γενς Βάιντμαν, επικεφαλής της Μπούντεσμπανκ (της Κεντρικής Τράπεζας της Γερμανίας) και μέλος του ΔΣ της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, δήλωσε με έντονο ύφος ότι η πίεση που ασκεί η νέα κυβέρνηση της Ιαπωνίας στο κεντρικό πιστωτικό ίδρυμα της χώρας, για να προβεί σε πιο έντονη «ποσοτική χαλάρωση», θέτει σε κίνδυνο την ανεξαρτησία του, όπως συνέβη και στην περίπτωση των ενεργειών της κυβέρνησης της Ουγγαρίας: *«Ήδη ανησυχητικές παραβιάσεις παρατηρούνται, παραδείγματος χάρη στην Ουγγαρία ή την Ιαπωνία, όπου η νέα κυβέρνηση παρεμβαίνει άμεσα στο έργο της κεντρικής τράπεζας, πιέζοντας ώστε η νομισματική πολιτική να έχει επιθετικότερο χαρακτήρα, και απειλεί να δώσει τέλος στην αυτονομία της κεντρικής τράπεζας»*, ενώ συμπλήρωσε, το ίδιο δηκτικά, ότι *«μια συνέπεια, εσκεμμένη ή μη, μπορεί να είναι το να δούμε μια πολιτικοποίηση των ισοτιμιών των νομισμάτων»*, αφού όπως συνέχισε ο Βάιντμαν *«ως τώρα, το διεθνές σύστημα ισοτιμιών αντεπεξήλθε στην κρίση χωρίς να γίνουν ανταγωνιστικές υποτιμήσεις, προσωπικά ευελπιστώ τούτο να μείνει ο κανόνας»*, για να καταλήξει στο «ψητό» ότι δηλαδή κατά την γνώμη του ή μάλλον σύμφωνα με τα συμφέροντα που εξυπηρετεί, *«το κλειδί για τη διαχείριση της κρίσης δεν το κατέχουν οι κεντρικές τράπεζες»*.

Πρόκειται, λοιπόν, για έναν «νομισματικό πόλεμο που μαίνεται»; Στο ζήτημα αυτό τοποθετήθηκε και ο γενικός διευθυντής του ΟΟΣΑ, Άνχελ Γκουρία, λίγες ημέρες πριν την διάσκεψη της Μόσχας διαπιστώνοντας ότι δεν υπάρχει νομισματικός πόλεμος, ούτε γεννά ανησυχία η άνοδος του ευρώ. Ο Γκουρία ανέφερε πως η επικείμενη συνάντηση των αξιωματούχων των χωρών της G20 στη Μόσχα θα είναι μια καλή ευκαιρία για την Ιαπωνία να εξηγήσει τη νομισματική πολιτική της, πόσο καιρό θα διαρκέσουν τα μέτρα της και σε τι προσβλέπει. Ο επικεφαλής οικονομολόγος της Παγκόσμιας Τράπεζας, που συμμετείχε στη σύνοδο των G20, Καουσίκ Μπασού, υποστήριξε ότι δεν είναι αργά κι ότι βεβαίως μπορεί να επιτευχθεί μια αγαστή παγκόσμια συνεργασία στις αγορές συναλλάγματος, ώστε να μην επηρεάζονται από πολιτικές κινήσεις. Ο Μπασού θεωρεί, ότι οι «αντισυμβατικές» κινήσεις της ΕΚΤ, της Fed και της Τράπεζας της Ιαπωνίας, αποδείχθηκαν αποτελεσματικές στην προσπάθεια για την αντιμετώπιση της κρίσης, αλλά οι επιπτώσεις τους «στην παγκόσμια οικονομία» αρχίζουν να γίνονται ορατές.

Για τον ερχομό ενός νέου, παγκόσμιου μηχανισμού ελέγχου των συναλλαγματικών ισοτιμιών, προετοιμάζουν τους επενδυτές και οι αναλυτές της Goldman Sachs, με φόντο τον παγκόσμιο «νομισματικό πόλεμο», που φέρεται να είναι σε πλήρη εξέλιξη. *«Σχεδόν όλες οι κεντρικές τράπεζες, αναφέρονται πλέον στις συναλλαγματικές ισοτιμίες, ενώ πολλές στοχεύουν στην υποτίμησή τους. Την ώρα που οι κεντρικές τράπεζες γίνονται πιο ενεργές σε αυτό το επίπεδο, οι παραδοσιακοί στόχοι για τον πληθωρισμό περνούν στο περιθώριο»*, σχολιάζει ο Thomas Stolper, κορυφαίος αναλυτής συναλλάγματος της Goldman Sachs. Όπως εξηγεί, περαιτέρω η δυναμική που αναπτύσσεται αυτή τη στιγμή, οδηγεί προς έναν παγκόσμιο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών (Global Exchange Rate Mechanism (GEM)).

Να τονίσουμε, επίσης, ότι στην φετινή διάσκεψη του G20 υπήρξε κοινή πρόταση της Αγγλίας, της Γαλλίας και της Γερμανίας, για **παγκόσμιες φορολογικές ρυθμίσεις** που θα βοηθήσουν στην πάταξη της εταιρικής φοροδιαφυγής, ειδικά από πολυεθνικές που δραστηριοποιούνται στο διαδίκτυο. Ο γάλλος υπουργός Οικονομικών Πιερ Μοσκοβισί δήλωσε χαρακτηριστικά: *«Η τωρινή οικονομική συγκυρία είναι ενός παγκοσμιοποιημένου κόσμου, όπου υπάρχουν περισσότερες επενδύσεις και ροές κεφαλαίων και όπου αναπτύσσονται νέες μορφές επιχειρηματικής δράσης, ιδίως στον τομέα της ψηφιακής οικονομίας. Πρέπει, όμως, να διασφαλίσουμε ότι αυτή η νέα μορφή της επιχειρηματικότητας πληρώνει, επίσης, το μερίδιο της και ως εκ τούτου πρέπει να αποφύγουμε κάποιες καταστάσεις όπου ορισμένες εταιρείες χρησιμοποιούν το διεθνές και εσωτερικό δίκαιο για να μην φορολογηθούν πουθενά»*. Σύμφωνα, επίσης, με υπολογισμούς της Παγκόσμιας Τράπεζας, του ΟΟΣΑ και άλλων «ευαγών» χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και διεθνών οργανισμών, περί τα 36 τρις δολάρια «κρύβονται» στις λεγόμενες off shore εταιρείες.

Θα μνημονεύσουμε, ακόμη, την πρόταση-σχέδιο που δημοσιοποιήθηκε λίγο πριν την σύνοδο της ΕΕ στις 28-29 Ιουνίου 2012 από τον πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Χοσέ Μανουέλ Μπαρόζο, και περιγράφεται ως μια «τραπεζική ένωση» που προβλέπει την συγχώνευση των εθνικών τραπεζών σε ένα πανευρωπαϊκό σχήμα, σενάριο που οι Γερμανοί τραπεζίτες απέκλεισαν, με την δικαιολογία ότι θα αναγκαστούν να χρηματοδοτήσουν τη διάσωση των τραπεζών των περιφερειακών κρατών. *«Στο χειρότερο σενάριο οι γερμανοί πολίτες θα αναγκάζονταν να αναλάβουν το κόστος της* κατάρρευσης των ισπανικών τραπεζών», δήλωνε ενδεικτικά στο γερμανικό περιοδικό Der Spiegel, αντιπρόεδρος της γερμανικής κεντρικής τράπεζας Μπούντεσμπανκ.

θε φενάκη περί «αλλαγής πολιτικής» και περί «γενναίας διαπραγμάτευσης», που υποκριτικά πλασάρουν οι αριστερές κοκότες, που το μόνο που παζαρεύουν είναι η σταθεροποίηση της θέσης τους στο νέο καταμερισμό της εξουσίας. Ανάμεσα τους, τόσο οι υποστηρικτές του ευρώ όσο και οι λεγόμενοι ευρωσκεπτικιστές, εκείνοι που δήθεν με τόλμη και πατριωτική παρρησία προβάλλουν την «λύση» της δραχμής. Μαζί τους και όλοι εκείνοι οι κήνσορες και θεράποντες των δημοκρατικών ιδεωδών που πλήττονται από τις «ανεξέλεγκτες» αγορές, την «παγκοσμιοποίηση», ή από την ατιμωρησία των διεφθαρμένων πολιτικών, που αναζητούν νέους ηγέτες με «ανάστημα» και «όραμα», σαν εκείνους που προστάτησαν πριν μερικές δεκαετίες στα πρώτα βήματα για μια ενωμένη Ευρώπη. Κατανοούμε την θέση τους, όπως και τις ανησυχίες τους. Δεν έχουμε, όμως, κανένα λόγο να τις μοιραστούμε. Το ίδιο και τα εθνικιστικά «πισωγυρίσματα», απαραίτητες ασφαλιστικές δικλείδες για το προχώρημα στις επιλογές που έχουν προκριθεί. Θα το επαναλάβουμε, δεν υφίσταται ξεχωριστός ζωτικός χώρος για τους κυρίαρχους, γιατί, πολύ απλά, ζωτικό χώρο για εκείνους αποτελεί ολόκληρος ο πλανήτης. Έτσι, η «κρίση» δεν υφίσταται λόγω κανενός νομισματικού πολέμου, ούτε αποσκοπεί απλά και μόνο στο «σπάσιμο» μιας «μεγάλης» οικονομικής «φούσκας» ή πολλών «μικρότερων». Τα τελευταία γεγονότα στην Κύπρο αποδεικνύουν ότι τα βήματα έχουν προσεκτικά σχεδιαστεί και κάθε «μεμονωμένη» περίπτωση εντάσσεται στην συνολικότερη διαδικασία που, όπως αναφέραμε, εξελίσσεται απρόσκοπτα και βέβαια διόλου ανεξέλεγκτα. Μέσα στην δήθεν «ζούγκλα» των αγορών οι κυρίαρχοι ζουν και βασιλεύουν, συμπράττοντας ανταγωνιζόμενοι. Και ναι, μπορεί να μην έχουν κανένα ενδοιασμό όταν κάποιος ανάμεσα τους ματώσει. Θα τον φάνε αμάσητο.

Όμως, τα θηράματα τα οποία σταθερά στοχεύουν παραμένουν στην άλλη πλευρά και αυτό δεν πρέπει να το ξεχνάμε....

Συσπείρωση Αναρχικών

ΣΚΕΨΕΙΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ... ...ΣΚΕΨΕΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

από τον **Κύκλο Σύνταξης**

Ο σοφιστής Γοργίας του Λεοντίνου, θεωρούμενος δεινός ρήτορας, στο έργο του *Ελένης Εγκώμιον* έγραφε, μεταξύ άλλων: «*Ο λόγος είναι μεγάλος δυνάστης, ο οποίος, ενώ έχει το πιο μικρό και αφανές σώμα, επιτελεί τα πιο θεϊκά έργα· γιατί μπορεί και το φόβο να σταματήσει και τη λύπη να διώξει και χαρά να προκαλέσει και τον οίκτο να αυξήσει*». Ο Θουκυδίδης σημείωνε δηκτικά, σχετικά με την αλλοτριωτική ισχύ της γλώσσας «*καί την ειωθυΐαν αξίωσιν των ονομάτων ες τα έργα αντήλλαξαν τη διαιώσει*», δηλ. και τη συνηθισμένη σημασία των λέξεων την άλλαξαν για να δικαιολογήσουν τα έργα τους, καθιστώντας έτσι την αλήθεια το πρώτο θύμα του πολέμου. Στο *1984* του Όργουελ το υπουργείο ειρήνης είναι υπεύθυνο για τις πολεμικές επιχειρήσεις, το υπουργείο αλήθειας για το ψέμα κοκ. Ο λόγος, λοιπόν, «ρομφαία» για κάθε εξουσία «θεϊκή» («Ο λόγος του Θεού είναι ζωντανός και ενεργός και πιο κοφτερός από κάθε δίκοπο σπαθί, κήρυττε ο φερόμενος ως απ. Παύλος») ή ανθρώπινη...

Στην πορεία χιλιάδων ετών, γλώσσες και διάλεκτοι δημιουργήθηκαν, διαστρεβλώθηκαν ή εξαφανίστηκαν εντελώς λόγω της «ανακάλυψης» του λεγόμενου «νέου» κόσμου, των λεγόμενων εξερευνήσεων, των κατακτήσεων και της δουλείας, της αποικιοκρατίας, της μετανάστευσης ή του εθνικισμού. Λέγεται ότι οι σκλάβοι στην Τζαμάικα επινοούσαν την δική τους παραφθαρμένη διάλεκτο, την δική τους κοινή γλώσσα, αφού οι ιδιοκτήτες των φυτειών αγόραζαν σκόπιμα αφρικανούς με διαφορετικό γλωσσικό ιδίωμα προκειμένου να τους εμποδίσουν να επικοινωνούν μεταξύ τους, έτσι ώστε, αν όχι να αποτρέπεται, να μειώνεται ο κίνδυνος να εξεγερθούν... Η Μ. Βρετανία, με δυο νομοθετικές πράξεις για την εκπαίδευση, η μία το 1870 και η δεύτερη το 1918, κατέστησε υποχρεωτική την τυποποιημένη γλώσσα, έτσι ώστε οι «μάζες» να αφομοιωθούν σε μια κοινωνία, που εντάσσεται λειτουργικά στους δημοκρατικούς θεσμούς, αλλά και καταλαβαίνει τις διαταγές όταν κατατάσσεται στις ένοπλες δυνάμεις. Τότε, οι υποστηρικτές των τοπικών διαλέκτων, είτε στις αποικίες είτε στο εσωτερικό της πάλαι ποτέ αυτοκρατορίας, θεωρούσαν και πολύ σωστά, ότι αυτό αποτελούσε ένα ισχυρό όπλο που μαζί με τον σιδηρόδρομο, τον τουρισμό, τον τύπο αλλά και αργότερα το ραδιόφωνο, αργά ή γρήγορα θα τις εξαφάνιζε. Σύμφωνα με τον κοινωνιολόγο της γλώσσας Joshua Fishman, μια τυποποιημένη γλώσσα προσφέρει σε εκείνους που οικοδομούν ένα έθνος την υπόσχεση, ότι θα έχουν σε σύντομο χρονικό διάστημα και σε μεγάλη κλίμακα ανταλλάγματα που πιστοποιούν την ενοποίηση.

Οποιαδήποτε, όμως, ενοποιητική διαδικασία ενέχει και προϋποθέτει την ομογενοποίηση των πληθυσμών που επανεντάσσονται οικονομικά, πολιτικά, κοινωνικά, τεχνολογικά, πολιτισμικά, γλωσσικά στην λεγόμενη νέα τάξη πραγμάτων. Δύσκολα μπορεί, λοιπόν, να αμφισβητήσει κάποιος ότι ο ορισμός του εθνικού χώρου, στην φάση της παγκοσμιοποίησης που διανύουμε, ή η σωτηρία της εθνικής ταυτότητας από τους υποστηρικτές της είναι κάθε άλλο παρά εύκολη υπόθεση. Εμείς, βέβαια, δεν συγκαταλεγόμαστε ανάμεσα στους τελευταίους. Αυτό, όμως, δεν σημαίνει ότι αποδεχόμαστε αμαχητί τον συγκεκριμένο κυριαρχικό σχεδιασμό που χαρακτηρίζεται από την ομογενοποίηση. Αναφερθήκαμε χαρακτηριστικά στο ζήτημα της γλώσσας, χωρίς να μπορούμε να επεκταθούμε αυτή την στιγμή, κάτι που υποσχόμαστε να κάνουμε στο άμεσο μέλλον...

Όχι στον κεφαλικό φόρο: Η εξέγερση των αγροτών

Όταν επιβλήθηκε ένας τρίτος κεφαλικός φόρος σε διάστημα πέντε ετών, για να χρηματοδοτήσει τον πόλεμο που είχε άδοξη έκβαση στη Γαλλία, οι αγρότες της επαρχίας Μπάρνστειπλ στο Έσσεξ ήταν οι πρώτοι που εξεγέρθηκαν στις 29 Μαΐου του 1381. Σύντομα η αγροτιά πορευόταν και μέσα στις αγροτικές περιοχές του Κεντ, με κεφαλή τον Γουάτ Τάιλερ (Wat Tyler), λεηλατούσε τα αρχοντικά των μισητών γαιοκτημόνων, έκαιγε τις περγ;αμηνές με τα αρχεία ιδιοκτησιών, απελευθέρωνε κρατούμενους από τις φυλακές και ανάγκαζε όλους όσους συναντούσε στο πέρασμά της να ορκίζονται πίστη στο «Βασιλιά και τον Λαό». Κατέλαβαν με ευκολία το Rochester Castle στις 6 Ιουνίου, το Canterbury στις 10 και το Maidstone την επόμενη ημέρα, καθώς άρχισαν την πορεία τους προς το Λονδίνο. Στο Canterbury εισέβαλαν στο ναό κατά τη διάρκεια της λειτουργίας, εκτοξεύοντας απειλές κατά του Αρχιεπισκόπου Sudbury, τον οποίον έκριναν «ένοχο» για τις λανθασμένες συμβουλές που έδωσε στον Ριχάρδο τον Β΄ στη διάρκεια του Πολέμου με την Γαλλία. Βρισκόταν στο Λονδίνο εκείνη την εποχή, αλλά τελικά δεν βρήκε καταφύγιο εκεί.

Ο Τζων Μπολ* (John Ball), τον οποίον είχε αφορίσει η εκκλησία, ο λεγόμενος και «τρελός παπάς του Κεντ», εισέρχεται σε αυτή την ιστορία στις 11 Ιουνίου, όταν είχε ξεσπάσει το σκάνδαλο με την καθαίρεσή του στο Maidstone. Εκεί τον είχαν κατηγορήσει για κήρυγμα χωρίς την απαραίτητη έγκριση τον Απρίλιο. Από μόνος του, άρχισε να κηρύττει στην περιοχή του Γιόρκ, στη συνέχεια στο Κόλτσεστερ (τόπος καταγωγής του Γουάτ Τάιλερ), και έπειτα πέρασε 20 χρόνια να τριγυρνά γύρω από το Κεντ, διαδίδοντας το ανορθόδοξο ευαγγέλιο του, γεγονός για το οποίο φυλακίστηκε δύο φορές. Μετά την πρώτη του αποφυλάκιση, ο Αρχιεπίσκοπος του Canterbury Simon Sudbury δήλωσε παραπονούμενος πως:

«Ξεγλιστρώντας με ελιγμούς επέστρεψε πίσω στην επισκοπή μας σαν μια αλεπού που αποφεύγει τον κυνηγό, και δεν φοβήθηκε να κάνει κήρυγμα και να αγορεύει τόσο μέσα σε εκκλησίες και στον περίγυρο των εκκλησιών (χωρίς την άδεια ή ενάντια στη θέληση των τοπικών αρχών), αλλά και στις αγορές και σε άλλα μέρη μη ιερά, εξαπατώντας τον λαό με κατηγορητήρια, επινοώντας σκάνδαλα που αφορούν το πρόσωπο μου, καθώς και άλλους ιεράρχες και κληρικούς, και (το χειρότερο) χρησιμοποιώντας τόσο χυδαία γλώσσα αναφερόμενος στον Άγιο Πατέρα που συγκλόνισε τα αυτιά των ενάρετων χριστιανών»[1].

Με δεδομένη την μεγάλη εμπλοκή της Εκκλησίας σε κοσμικές υποθέσεις, στο σημείο που ο ηγέτης της στην Αγγλία ενέκρινε τον κεφαλικό φόρο, τον χωρισμό του Παπισμού μεταξύ

γιατί μπορεί και το φόβο να σταματήσει και τη λύπη να διώξει και χαρά να προκαλέσει και τον οίκτο να αυξήσει». Ο Θουκυδίδης σημείωνε δηκτικά, σχετικά με την αλλοτριωτική ισχύ της γλώσσας *«καί την ειωθυΐαν αξίωσιν των ονομάτων ες τα έργα αντήλλαξαν τη διαιώσει»*, δηλ. και τη συνηθισμένη σημασία των λέξεων την άλλαξαν για να δικαιολογήσουν τα έργα τους, καθιστώντας έτσι την αλήθεια το πρώτο θύμα του πολέμου. Στο *1984* του Όργουελ το υπουργείο ειρήνης είναι υπεύθυνο για τις πολεμικές επιχειρήσεις, το υπουργείο αλήθειας για το ψέμα κοκ. Ο λόγος, λοιπόν, «ρομφαία» για κάθε εξουσία «θεϊκή» («Ο λόγος του Θεού είναι ζωντανός και ενεργός και πιο κοφτερός από κάθε δίκοπο σπαθί, κήρυττε ο φερόμενος ως απ. Παύλος») ή ανθρώπινη...

Στην πορεία χιλιάδων ετών, γλώσσες και διάλεκτοι δημιουργήθηκαν, διαστρεβλώθηκαν ή εξαφανίστηκαν εντελώς λόγω της «ανακάλυψης» του λεγόμενου «νέου» κόσμου, των λεγόμενων εξερευνήσεων, των κατακτήσεων και της δουλείας, της αποικιοκρατίας, της μετανάστευσης ή του εθνικισμού. Λέγεται ότι οι σκλάβοι στην Τζαμάικα επινοούσαν την δική τους παραφθαρμένη διάλεκτο, την δική τους κοινή γλώσσα, αφού οι ιδιοκτήτες των φυτειών αγόραζαν σκόπιμα αφρικανούς με διαφορετικό γλωσσικό ιδίωμα προκειμένου να τους εμποδίσουν να επικοινωνούν μεταξύ τους, έτσι ώστε, αν όχι να αποτρέπεται, να μειώνεται ο κίνδυνος να εξεγερθούν... Η Μ. Βρετανία, με δυο νομοθετικές πράξεις για την εκπαίδευση, η μία το 1870 ενόπλες δυνάμεις. Τότε, οι υποστηρικτές των τοπικών διαλέκτων, είτε στις αποικίες είτε στο εσωτερικό της πάλαι ποτέ αυτοκρατορίας, θεωρούσαν και πολύ σωστά, ότι αυτό αποτελούσε ένα ισχυρό όπλο που μαζί με τον σιδηρόδρομο, τον τουρισμό, τον τύπο αλλά και αργότερα το ραδιόφωνο, αργά ή γρήγορα θα τις εξαφάνιζε. Σύμφωνα με τον κοινωνιολόγο της γλώσσας Joshua Fishman, μια τυποποιημένη γλώσσα προσφέρει σε εκείνους που οικοδομούν ένα έθνος την υπόσχεση, ότι θα έχουν σε σύντομο χρονικό διάστημα και σε μεγάλη κλίμακα ανταλλάγματα που πιστοποιούν την ενοποίηση.

Οποιαδήποτε, όμως, ενοποιητική διαδικασία ενέχει και προϋποθέτει την ομογενοποίηση των πληθυσμών που επανεντάσσονται οικονομικά, πολιτικά, κοινωνικά, τεχνολογικά, πολιτισμικά, γλωσσικά στην λεγόμενη νέα τάξη πραγμάτων. Δύσκολα μπορεί, λοιπόν, να αμφισβητήσει κάποιος ότι ο ορισμός του εθνικού χώρου, στην φάση της παγκοσμιοποίησης που διανύουμε, ή η σωτηρία της εθνικής ταυτότητας από τους υποστηρικτές της είναι κάθε άλλο παρά εύκολη υπόθεση. Εμείς, βέβαια, δεν συγκαταλεγόμαστε ανάμεσα στους τελευταίους. Αυτό, όμως, δεν σημαίνει ότι αποδεχόμαστε αμαχητί τον συγκεκριμένο κυριαρχικό σχεδιασμό που χαρακτηρίζεται από την ομογενοποίηση. Αναφερθήκαμε χαρακτηριστικά στο ζήτημα της γλώσσας, χωρίς να μπορούμε να επεκταθούμε αυτή την στιγμή, κάτι που υποσχόμαστε να κάνουμε στο άμεσο μέλλον...

Σύντροφοι/σσες και φίλοι/ες,

Η προσπάθεια, ώστε να μη θάβεται η εφημερίδα αυτή, στους πάγκους και στις αποθήκες των εφημεριδοπωλών και των διανομέων, είναι διαρκής και γι' αυτό σας στέλνουμε αδελφικούς χαιρετισμούς για την έμπρακτη αλληλεγγύη σας.

Θυμίζουμε, ακόμη, την πάγια πρακτική μας (από το πρώτο φύλλο και μέχρι σήμερα), σύμφωνα με την οποία, μετά την επιστροφή του κάθε φύλλου από το πρακτορείο, να γίνεται –με δική μας επιμέλεια και ευθύνη– διανομή χιλιάδων αντιτύπων ΧΩΡΙΣ ΑΝΤΙΤΙΜΟ σε διάφορα κεντρικά σημεία, πλατείες, χώρους όπου γίνονται εκδηλώσεις κ.λπ., για να την αποκτήσουν και όσοι για διάφορους λόγους δεν μπορούν να την προμηθευτούν με αντίτιμο (που εί-

και ανάγκαζε όλους όσους συναντούσε στο πέρασμά της να ορκίζονται πίστη στο «Βασιλιά και τον Λαό». Κατέλαβαν με ευκολία το Rochester Castle στις 6 Ιουνίου, το Canterbury στις 10 και το Maidstone την επόμενη ημέρα, καθώς άρχισαν την πορεία τους προς το Λονδίνο. Στο Canterbury εισέβαλαν στο ναό κατά τη διάρκεια της λειτουργίας, εκτοξεύοντας απειλές κατά του Αρχιεπισκόπου Sudbury, τον οποίον έκριναν «ένοχο» για τις λανθασμένες συμβουλές που έδωσε στον Ριχάρδο τον Β΄ στη διάρκεια του Πολέμου με την Γαλλία. Βρισκόταν στο Λονδίνο εκείνη την εποχή, αλλά τελικά δεν βρήκε καταφύγιο εκεί.

Ο Τζων Μπολ* (John Ball), τον οποίον είχε αφορίσει η εκκλησία, ο λεγόμενος και «τρελός παπάς του Κεντ», εισέρχεται σε αυτή την ιστορία στις 11 Ιουνίου, όταν είχε ξεσπάσει το σκάνδαλο με την καθαίρεσή του στο Maidstone. Εκεί τον είχαν κατηγορήσει για κήρυγμα χωρίς την απαραίτητη έγκριση τον Απρίλιο. Από μόνος του, άρχισε να κηρύττει στην περιοχή του Γιόρκ, στη συνέχεια στο Κόλτσεστερ (τόπος καταγωγής του Γουάτ Τάιλερ), και έπειτα πέρασε 20 χρόνια να τριγυρνά γύρω από το Κεντ, διαδίδοντας το ανορθόδοξο ευαγγέλιο του, γεγονός για το οποίο φυλακίστηκε δύο φορές. Μετά την πρώτη του αποφυλάκιση, ο Αρχιεπίσκοπος του Canterbury Simon Sudbury δήλωσε παραπονούμενος πως:

«Ξεγλιστρώντας με ελιγμούς επέστρεψε πίσω στην επισκοπή μας σαν μια αλεπού που αποφεύγει τον κυνηγό, και δεν φοβήθηκε να κάνει κήρυγμα και να αγορεύει τόσο μέσα σε εκκλησίες και στον περίγυρο των εκκλησιών (χωρίς την άδεια ή ενάντια στη θέληση των τοπικών αρχών), αλλά και στις αγορές και σε άλλα μέρη μη ιερά, εξαπατώντας τον λαό με κατηγορητήρια, επινοώντας σκάνδαλα που αφορούν το πρόσωπο μου, καθώς και άλλους ιεράρχες και κληρικούς, και (το χειρότερο) χρησιμοποιώντας τόσο χυδαία γλώσσα αναφερόμενος στον Άγιο Πατέρα που συγκλόνισε τα αυτιά των ενάρετων χριστιανών»[1].

Με δεδομένη την μεγάλη εμπλοκή της Εκκλησίας σε κοσμικές υποθέσεις, στο σημείο που ο ηγέτης της στην Αγγλία ενέκρινε τον κεφαλικό φόρο, τον χωρισμό του Παπισμού μεταξύ Ρώμης και Αβινιόν και των έντονων εσωτερικών συγκρούσεων, λόγω του Μεγάλου Σχίσματος, δεν αποτελεί έκπληξη, πως εκφράστηκαν τέτοιες επικρίσεις στην Αγγλία δεκαετίες πριν τον Wycliffe.

Ο Μπολ διέπρεψε όταν οι στρατοί των αγροτών του Κεντ και του Έσσεξ συσπειρώθηκαν στο Blackheath στις 13 Ιουνίου. Σύμφωνα με την Historia Anglicana του χρονικογράφου Thomas Walsingham, πολέμιου της εκκλησίας, ο Μπολ άρχισε κήρυγμά του με τα εξής λόγια:

«Όταν ο Αδάμ έσκαβε, και η Εύα έγνεφε, ποιός ήταν τότε ο αφέντης;».

Στη συνέχεια εξήγησε, ότι *«από την αρχή όλοι οι άνθρωποι δημιουργήθηκαν από τη φύση να είναι ίσοι, και ότι η άδικη και σατανική καταπίεση των ανθρώπων έφερε την δουλεία, παρά τη θέληση του Θεού, ο οποίος, αν επιθυμούσε να δημιουργήσει δουλοπάροικους, σίγουρα στην απαρχή του κόσμου θα είχε ορίσει ποιός θα ήταν ο δουλοπάροικος και ποιός ο άρχοντας».*

Και το τέλειωσε με τη σύσταση:

«Να ξεριζώσουμε τα ζιζάνια που έχουν συνηθίσει να καταστρέφουν το σιτάρι, πρώτα να θανατώσουμε τους μεγάλους άρχοντες του βασιλείου, στη συνέχεια, τους δικηγόρους, τους δι-

νήσεων, των κατακτήσεων και της δουλείας, της αποικιοκρατίας, της μετανάστευσης ή του εθνικισμού. Λέγεται ότι οι σκλάβοι στην Τζαμάικα επινοούσαν την δική τους παραφθαρμένη διάλεκτο, την δική τους κοινή γλώσσα, αφού οι ιδιοκτήτες των φυτειών αγόραζαν σκόπιμα αφρικανούς με διαφορετικό γλωσσικό ιδίωμα προκειμένου να τους εμποδίσουν να επικοινωνούν μεταξύ τους, έτσι ώστε, αν όχι να αποτρέπεται, να μειώνεται ο κίνδυνος να εξεγερθούν... Η Μ. Βρετανία, με δυο νομοθετικές πράξεις για την εκπαίδευση, η μία το 1870

γκοσμιοποίηση που διανύουμε, η η σωτηρία της εθνικής ταυτότητας από τους υποστηρικτές της είναι κάθε άλλο παρά εύκολη υπόθεση. Εμείς, βέβαια, δεν συγκαταλεγόμαστε ανάμεσα στους τελευταίους. Αυτό, όμως, δεν σημαίνει ότι αποδεχόμαστε αμαχητί τον συγκεκριμένο κυριαρχικό σχεδιασμό που χαρακτηρίζεται από την ομογενοποίηση. Αναφερθήκαμε χαρακτηριστικά στο ζήτημα της γλώσσας, χωρίς να μπορούμε να επεκταθούμε αυτή την στιγμή, κάτι που υποσχόμαστε να κάνουμε στο άμεσο μέλλον...

Σύντροφοι/σσες και φίλοι/ες,

Η προσπάθεια, ώστε να μη θάβεται η εφημερίδα αυτή, στους πάγκους και στις αποθήκες των εφημεριδοπωλών και των διανομέων, είναι διαρκής και γι' αυτό σας στέλνουμε αδελφικούς χαιρετισμούς για την έμπρακτη αλληλεγγύη σας.

Θυμίζουμε, ακόμη, την πάγια πρακτική μας (από το πρώτο φύλλο και μέχρι σήμερα), σύμφωνα με την οποία, μετά την επιστροφή του κάθε φύλλου από το πρακτορείο, να γίνεται –με δική μας επιμέλεια και ευθύνη– διανομή χιλιάδων αντιτύπων ΧΩΡΙΣ ΑΝΤΙΤΙΜΟ σε διάφορα κεντρικά σημεία, πλατείες, χώρους όπου γίνονται εκδηλώσεις κ.λπ., για να την αποκτήσουν και όσοι για διάφορους λόγους δεν μπορούν να την προμηθευτούν με αντίτιμο (που είναι μια συμβολή για την συνέχιση έκδοσης της εφημερίδας).

Επίσης, όσοι/ες έχουν κάποια σκέψη ή πρόταση που μπορεί να συμβάλλει θετικά στη μορφή και την ύλη της εφημερίδας, μπορούν να επικοινωνήσουν μαζί μας, προσωπικά, τηλεφωνικά ή με email.

Προς όσους/ες επιθυμούν να ενισχύσουν οικονομικά την ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ υπάρχει ο παρακάτω αριθμός λογαριασμού:

(Εθνική Τράπεζα) 116/611-838-03

IBAN: GR77 0110 1160 0000 1166 1183 803

bic: ETHNGRAA

bury δήλωσε παραπονούμενος πως:

«Ξεγλιστρώντας με ελιγμούς επέστρεψε πίσω στην επισκοπή μας σαν μια αλεπού που αποφεύγει τον κυνηγό, και δεν φοβήθηκε να κάνει κήρυγμα και να αγορεύει τόσο μέσα σε εκκλησίες και στον περίγυρο των εκκλησιών (χωρίς την άδεια ή ενάντια στη θέληση των τοπικών αρχών), αλλά και στις αγορές και σε άλλα μέρη μη ιερά, εξαπατώντας τον λαό με κατηγορητήρια, επινοώντας σκάνδαλα που αφορούν το πρόσωπο μου, καθώς και άλλους ιεράρχες και κληρικούς, και (το χειρότερο) χρησιμοποιώντας τόσο χυδαία γλώσσα αναφερόμενος στον Άγιο Πατέρα που συγκλόνισε τα αυτιά των ενάρετων χριστιανών»[1].

Με δεδομένη την μεγάλη εμπλοκή της Εκκλησίας σε κοσμικές υποθέσεις, στο σημείο που ο ηγέτης της στην Αγγλία ενέκρινε τον κεφαλικό φόρο, τον χωρισμό του Παπισμού μεταξύ Ρώμης και Αβινιόν και των έντονων εσωτερικών συγκρούσεων, λόγω του Μεγάλου Σχίσματος, δεν αποτελεί έκπληξη, πως εκφράστηκαν τέτοιες επικρίσεις στην Αγγλία δεκαετίες πριν τον Wycliffe.

Ο Μπολ διέπρεψε όταν οι στρατοί των αγροτών του Κεντ και του Έσσεξ συσπειρώθηκαν στο Blackheath στις 13 Ιουνίου. Σύμφωνα με την Historia Anglicana του χρονικογράφου Thomas Walsingham, πολέμιου της εκκλησίας, ο Μπολ άρχισε κήρυγμά του με τα εξής λόγια:

«Οταν ο Αδάμ έσκαβε, και η Εύα έγνεφε, ποιός ήταν τότε ο αφέντης;».

Στη συνέχεια εξήγησε, ότι *«από την αρχή όλοι οι άνθρωποι δημιουργήθηκαν από τη φύση να είναι ίσοι, και ότι η άδικη και σατανική καταπίεση των ανθρώπων έφερε την δουλεία, παρά τη θέληση του Θεού, ο οποίος, αν επιθυμούσε να δημιουργήσει δουλοπάροικους, σίγουρα στην απαρχή του κόσμου θα είχε ορίσει ποιός θα ήταν ο δουλοπάροικος και ποιός ο άρχοντας»*.

Και το τέλειωσε με τη σύσταση:

«Να ξεριζώσουμε τα ζιζάνια που έχουν συνηθίσει να καταστρέφουν το σιτάρι, πρώτα να θανατώσουμε τους μεγάλους άρχοντες του βασιλείου, στη συνέχεια, τους δικηγόρους, τους δικαστές και τους ενόρκους, και, τέλος, να ξεριζώσουμε όλους όσους ξέρουμε ότι θα είναι επιβλαβείς για την κοινωνία στο μέλλον».[2]

---

* [ΣτΜ. Ο John Wycliffe ήταν ένας Άγγλος, Σχολαστικιστής φιλόσοφος, θεολόγος, ιεροκήρυκας, μεταφραστής, αναμορφωτής και καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης στην Αγγλία, ο οποίος ήταν γνωστός ως πρώιμος αντιφρονών στην Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία κατά τη διάρκεια του 14ου αιώνα. Οι οπαδοί του ήταν γνωστοί ως Lollards, μια κάπως επαναστατική κίνηση, η οποία κήρυξε αντικληρικές μεταρρυθμίσεις. Ήταν ένας από τους πρώτους αντιπάλους της παπικής εξουσίας που επηρέασαν την κοσμική εξουσία.

Ο Wycliffe ήταν επίσης υπέρμαχος για τη μετάφραση της Αγίας Γραφής στην κοινή γλώσσα και ολοκλήρωσε τη μετάφραση της στην καθομιλουμένη αγγλική το έτος 1382, η οποία είναι γνωστή ως η Αγία Γραφή Wycliffe].

Ο Τζων Μπωλ, η εξέγερση των χωρικών και η Πολιτεία της Φύσης

Ο θάνατος του Wat Tyler

Ο Walsingham κατέληξε επισημαίνοντας την εκστατική επιδοκιμασία των ανταρτών στο πρόσωπο του Τζων Μπολ. Είπαν ότι μόνο αυτός ήταν κατάλληλος να αναλάβει την θέση του Αρχιεπισκόπου, όταν βρουν και αποκεφαλίσουν τον παρόντα.

Αυτό είναι πιθανόν να μην το ήθελε, αλλά μετά την αποτυχία του βασιλιά να διαπραγματευτεί, οι αντάρτες συνέχισαν καταστρέφοντας την φυλακή Marshalsea, το παλάτι *και έκαψαν όλα τα υφάσματα, τα παπλώματα και τα κρεβάτια, καθώς και τα πολύτιμα κεφαλάρια τους... Όλες τις πετσέτες και τα υπόλοιπα είδη σπιτιού που ανακάλυπταν τα μετέφεραν στην μεγάλη αίθουσα και τους έβαζαν φωτιά με τις δάδες... Λέγεται ότι βρήκαν τρία βαρέλια με πυρίτιδα, και νομίζοντας ότι ήταν χρυσός ή ασήμι, τα έριξαν στη φωτιά, κι έτσι η σκόνη εξερράγη και η τερά-*«προδοτικούς» αρχιτέκτονες του κεφαλικού φόρου. Ενώ ο βασιλιάς ήταν ακόμα στο Mile End, ο Τάιλερ οδήγησε μερικές εκατοντάδες υποστηρικτές του αγώνα των αγροτών μέσα στον Πύργο και αποκεφάλισε τον Αρχιεπίσκοπο Sudbury, τον θησαυροφύλακα Hales και κάποιους δήμιους.

Οι απειλές που είχαν εξαπολυθεί στο Canterbury μόλις τέσσερις ημέρες νωρίτερα είχαν πραγματοποιηθεί. Η φρουρά δεν έκανε τίποτα για να τους σταματήσει να βγάλουν τους παραπάνω από τα διαμερίσματά τους, φοβούμενοι ότι αυτό θα θέσει τον βασιλιά σε κίνδυνο εν μέσω όχλου στο Mile End.

Πολλοί αγρότες έχουν εξαπατηθεί να επιστρέψουν πίσω στα σπίτια τους με άχρηστες περγαμηνές, αφήνοντας το Λονδίνο «*στους δημαγωγούς, τους εγκληματίες και τους φανατικούς*»[6] που εκμεταλλεύτηκαν την προφανή αδυναμία της Αρχής στο μέγιστο. Ο υπολοχαγός του Τάιλερ, Τζακ Στρο (Jack Straw), –ένας άνθρωπος με πολύ διαφορετικό χαρακτήρα από τον τρέχοντα Υπουργό Εσωτερικών!– έκαψε τη Μονή του κτήματος του Αγίου Ιωάννη στο Highbury, ενώ λεηλάτησε την πόλη ισοπεδώνοντάς την. Έσυραν τον αρχιφύλακα της φυλακής Marshalsea έξω από το ιερό του Αβαείου του Γουέστμινστερ και τον αποκεφάλισαν. Στήθηκαν μπλόκα σε κάθε γωνιά των κύριων δρόμων όπου όλοι όσοι δεν θα επιβεβαίωναν τη στήριξη για στον «Βασιλιά και τον Λαό» θα είχαν την ίδια μοίρα –και τι έκπληξη, αυτοί ήσαν μόνο μερικές εκατοντάδες[7].

Η κατάληψη του Λονδίνου κατέληξε με μια δεύτερη συνάντηση μεταξύ Τάιλερ και Ριχάρδου του Β΄ στο Smithfield Market. Ο συσπείρωσε τις τάξεις των γαιοκτημόνων, στο ενδεχόμενο περικύκλωσης του Λονδίνου, ώστε να διαλύσουν τους αντάρτες. Εκείνη τη στιγμή, ο βασιλιάς έδωσε χάρη, αλλά αργότερα ανακάλεσε τις περγαμηνές που είχαν χορηγηθεί δύο μέρες νωρίτερα και διέταξε να θανατωθούν οι αντάρτες.

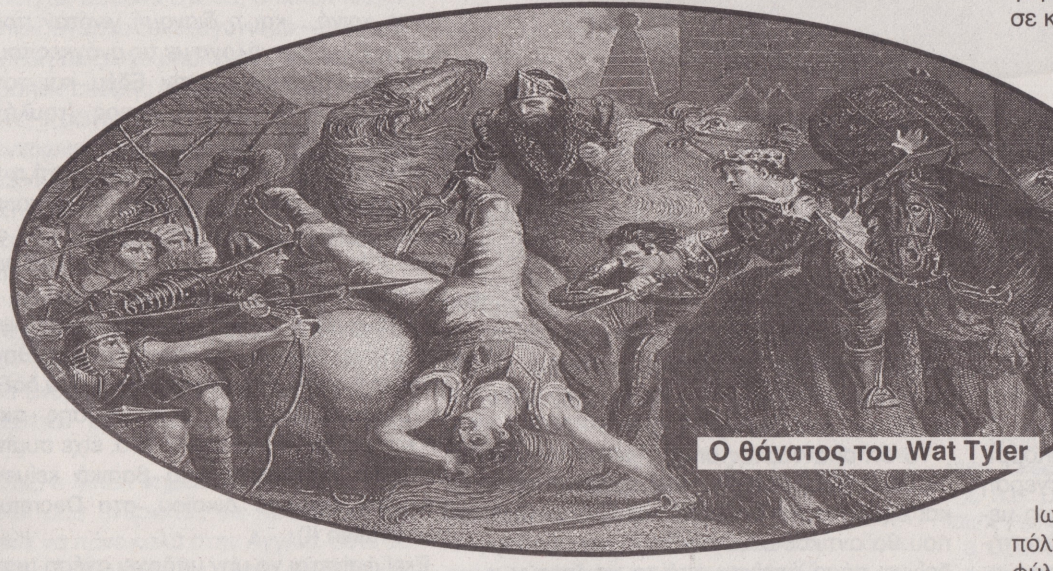
Όταν το Λονδίνο έπεσε στα χέρια των ανταρτών, οι αγρότες εξεγέρθηκαν και στο Suffolk, το Norfolk και το Cambridgeshire (το πανεπιστήμιο ήταν συγκεκριμένος στόχος που ανήκε στη ευρύτερη περιοχή) και οι ταραχές τελικά εξαπλώθηκαν ως το Bridgewater, το Somerset, το Beverley και το Scarborough στο Yorkshire. Αυτές οι ταραχές δαμάστηκαν αρκετά γρήγορα, όταν ο βασιλιάς επανέκτησε τον έλεγχο της πρωτεύουσας, και οι μόνες μάχες που έλαβαν χώρα ήταν στο Billericay και το North Walsham, μεταξύ της 26ης και της 28ης Ιουνίου, οι αντάρτες κυνηγήθηκαν πιο πίσω από τα χαρακώματά τους και διέταξαν την άμυνα τους να υποχωρήσει με την πρώτη επέλαση. Ο Τζων Μπολ ξέφυγε από την πανωλεθρία του Smithfield, αλλά συνελήφθη ενώ κρύβονταν στο Coventry, τον Ιούλιο του 1381 και τον πήγαν να δικαστεί στο St. Albans. Σε συνεργασία με τον Jack Straw και τους άλλους αντάρτες του Λονδίνου κατά τη διάρκεια της εξέγερσης, ο William Grindcobbe είχε ταπεινώσει τον ηγούμενο, Thomas de la Mare, για τη διατήρηση της φεουδαρχικής καταπίεσης της πόλης για περισσότερο από έναν αιώνα σε σχέση με την υπόλοιπη Αγγλία. Είχε κριθεί «προδότης», μαζί με τον Τζων Μπολ. Τον κρέμασαν κι αυτόν, τον έσυραν και τον διαμέλισαν στα τέσσερα, στις 17 Ιουλίου.

Η ΕΠΕΡΧΟΜΕΝΗ ΧΙΛΙΕΤΙΑ

Ποιο ήταν το «παραλήρημα»[10] του Τζων Μπολ, που καταγγέλθηκε λυσσαλέα από τον Walsingham, και το οποίο οδήγησε στην δίωξη του Μπολ όσο ζούσε και τελικά στον βίαιο θάνατό του;

Οι χρονικογράφοι της Εκκλησίας προσπαθούν πολύ να αμαυρώσουν τον Μπολ περιγράφοντας τον ως οπαδό του Wycliffe, αποσιωπώντας πως τα κηρύγματα του προηγήθηκαν πάνω από μια δεκαετία από αυτά του

της Φύσης

Ο θάνατος του Wat Tyler

O Walsingham κατέληξε επισημαίνοντας την εκστατική επιδοκιμασία των ανταρτών στο πρόσωπο του Τζων Μπολ. Είπαν ότι μόνο αυτός ήταν κατάλληλος να αναλάβει την θέση του Αρχιεπισκόπου, όταν βρουν και αποκεφαλίσουν τον παρόντα.

Αυτό είναι πιθανόν να μην το ήθελε, αλλά μετά την αποτυχία του βασιλιά να διαπραγματευτεί, οι αντάρτες συνέχισαν καταστρέφοντας την φυλακή Marshalsea, το παλάτι του Lambeth και τα σπίτια του Θησαυροφύλακα και του δημάρχου του Λονδίνου, πριν από την είσοδο στην ίδια την πόλη, χωρίς αντίσταση, στις 13 Ιουνίου. Οι ιστορικοί διχογνωμούν εάν στο Λονδίνο άνοιξε τις πύλες ο όχλος ή οι συντεχνίες που ήταν εχθρικές προς τον Δήμαρχο, αν και οι τελευταίες σίγουρα συμμετείχαν στις φοβερές σκηνές που ακολούθησαν. Όταν διέσχισαν τη Γέφυρα του Λονδίνου, άνοιξαν την φυλακή Fleet, κατέστρεψαν όλη την περιουσία των Ιπποτών του Αγίου Ιωάννη (θησαυροφύλακας του Τάγματος Hales), καταδίωξαν τους δικηγόρους και τους επαγγελματίες επίορκους που έτρεχαν να φύγουν άρον-άρον από τον Ναό και άναψαν μια μεγάλη φωτιά με όλα τα νομικά έγγραφα και τα νομικά βιβλία που μπόρεσαν να βρουν αλαλάζοντας με κραυγές χαράς: *«Κάτω τα κιτάπια των γραφειοκρατών!»*. Ένας χρονικογράφος πε-

και έκαψαν όλα τα υφάσματα, τα παπλώματα και τα κρεβάτια, καθώς και τα πολύτιμα κεφαλάρια τους... Όλες τις πετσέτες και τα υπόλοιπα είδη σπιτιού που ανακάλυπταν τα μετέφεραν στην μεγάλη αίθουσα και τους έβαζαν φωτιά με τις δάδες... Λέγεται ότι βρήκαν τρία βαρέλια με πυρίτιδα, και νομίζοντας ότι ήταν χρυσός ή ασήμι, τα έριξαν στη φωτιά, κι έτσι η σκόνη εξεράγη και η τεράστια φλόγα που δημιουργήθηκε κατέστρεψε την μεγάλη αίθουσα, η οποία ήταν η πιο σημαντική απώλεια και καταστροφή για τον Δούκα του Λάνκαστερ»[4].

Η έμφαση δόθηκε στην καταστροφή και όχι στις λεηλασίες, ή στην τιμωρία των «προδοτών». Ένας επαναστάτης θανατώθηκε από άλλους γιατί πήρε ένα ασημένιο κύπελλο από το Savoy[5].

Η πρώτη μέρα καταστροφών στο Λονδίνο τέλειωσε, και οι αγρότες στρατοπέδευσαν κάτω από τον πύργο, όπου είχαν καταφύγει ο νεαρός βασιλιάς, οι σύμβουλοι και η ακολουθία συμπεριλαμβανομένων των Sudbury και Hales. Καθώς δεν ήταν δυνατή η απόδραση, ο Ριχάρδος ο Β΄ συμφώνησε να ακούσει τις απαιτήσεις των «πιο πιστών υπηκόων του» στο Mile End την επόμενη μέρα. Εκεί ο Γουάτ Τάιλερ απαίτησε την κατάργηση της δουλοπαροικίας και όλες τις φεου-

ημέρες νωρίτερα είχαν πραγματοποιηθεί. Η φρουρά δεν έκανε τίποτα για να τους σταματήσει να βγάλουν τους παραπάνω από τα διαμερίσματά τους, φοβούμενοι ότι αυτό θα θέσει τον βασιλιά σε κίνδυνο εν μέσω όχλου στο Mile End.

Πολλοί αγρότες έχουν εξαπατηθεί να επιστρέψουν πίσω στα σπίτια τους με άχρηστες περγαμηνές, αφήνοντας το Λονδίνο *«στους δημαγωγούς, τους εγκληματίες και τους φανατικούς»*[6] που εκμεταλλεύτηκαν την προφανή αδυναμία της Αρχής στο μέγιστο. Ο υπολοχαγός του Τάιλερ, Τζακ Στρο (Jack Straw), –ένας άνθρωπος με πολύ διαφορετικό χαρακτήρα από τον τρέχοντα Υπουργό Εσωτερικών!– έκαψε τη Μονή του κτήματος του Αγίου Ιωάννη στο Highbury, ενώ λεηλάτησε την πόλη ισοπεδώνοντάς την. Έσυραν τον αρχιφύλακα της φυλακής Marshalsea έξω από το ιερό του Αβαείου του Γουέστμινστερ και τον αποκεφάλισαν. Στήθηκαν μπλόκα σε κάθε γωνιά των κύριων δρόμων όπου όλοι όσοι δεν θα επιβεβαίωναν τη στήριξη για στον «Βασιλιά και τον Λαό» θα είχαν την ίδια μοίρα –και τι έκπληξη, αυτοί ήσαν μόνο μερικές εκατοντάδες[7].

Η κατάληψη του Λονδίνου κατέληξε με μια δεύτερη συνάντηση μεταξύ Τάιλερ και Ριχάρδου του Β΄ στο Smithfield Market. Ο βασιλιάς αντιμετωπίστηκε με ασέβεια (από έναν απλό άνθρωπο, τουλάχιστον) και αργότερα προπαγανδίστηκε ότι σκόπευε να συλλάβει τον μονάρχη εκείνη τη στιγμή ώστε να τον χρησιμοποιήσει ως μαριονέτα-όμηρο σε όλη την Αγγλία. Η δεύτερη λίστα των αιτημάτων του Τάιλερ ήταν ακόμη πιο ριζοσπαστική από ότι η πρώτη και ο Τζων Μπολ είχε σημαντική συμβολή σ' αυτήν. Περιελάμβανε την κατάργηση της φυγοδικίας και όλων των νόμων εκτός από τους νόμους του Winchester[8], κατάργηση της τάξης των ευγενών εκτός από τον βασιλιά, και όλων των επισκόπων εκτός από μία, και ακόμη απαιτούσε τη διανομή όλων των κτημάτων της εκκλησίας στον λαό. Με κάποια πολιτική οξύνοια, ο βασιλιάς προσπάθησε να αφοπλίσει τις απαιτήσεις του Τάιλερ, λέγοντας ότι *«θα χορηγούσε όλα αυτά που ήταν σε θέση να χορηγήσει»*, κάτι το οποίο ακου-

borough στο Yorkshire. Αυτές οι ταραχές δαμάστηκαν αρκετά γρήγορα, όταν ο βασιλιάς επανέκτησε τον έλεγχο της πρωτεύουσας, και οι μόνες μάχες που έλαβαν χώρα ήταν στο Billericay και το North Walsham, μεταξύ της 26ης και της 28ης Ιουνίου, οι αντάρτες κυνηγήθηκαν πιο πίσω από τα χαρακώματά τους και διέταξαν την άμυνα τους να υποχωρήσει με την πρώτη επέλαση. Ο Τζων Μπολ ξέφυγε από την πανωλεθρία του Smithfield, αλλά συνελήφθη ενώ κρύβονταν στο Coventry, τον Ιούλιο του 1381 και τον πήγαν να δικαστεί στο St. Albans. Σε συνεργασία με τον Jack Straw και τους άλλους αντάρτες του Λονδίνου κατά τη διάρκεια της εξέγερσης, ο William Grindcobbe είχε ταπεινώσει τον ηγούμενο, Thomas de la Mare, για τη διατήρηση της φεουδαρχικής καταπίεσης της πόλης για περισσότερο από έναν αιώνα σε σχέση με την υπόλοιπη Αγγλία. Είχε κριθεί «προδότης», μαζί με τον Τζων Μπολ. Τον κρέμασαν κι αυτόν, τον έσυραν και τον διαμέλισαν στα τέσσερα, στις 17 Ιουλίου.

Η ΕΠΕΡΧΟΜΕΝΗ ΧΙΛΙΕΤΙΑ

Ποιο ήταν το «παραλήρημα»[10] του Τζων Μπολ, που καταγγέλθηκε λυσσαλέα από τον Walsingham, και το οποίο οδήγησε την δίωξη του Μπωλ όσο ζούσε και τελικά στον βίαιο θάνατό του;

Οι χρονικογράφοι της Εκκλησίας προσπαθούν πολύ να αμαυρώσουν τον Μπολ περιγράφοντας τον ως οπαδό του Wycliffe, αποσιωπώντας πως τα κηρύγματα του προηγήθηκαν πάνω από μια δεκαετία από αυτά του Wycliffe. Πιο συγκεκριμένα, αν και οι δύο απαιτούσαν ριζική μεταρρύθμιση της εκκλησίας, ο Wycliffe συμβουλεύει υπακοή στις κοσμικές αρχές, που θεωρούσε ότι θα μπορούσαν να πραγματοποιήσουν το όραμά του, ενώ ο Μπωλ, πιο ριζοσπαστικός, τους απορρίπτει ως «ζιζάνια».

Επίσης, ο Μπολ δεν δείχνει πουθενά την κοσμική περιφρόνηση για τον άρτο και τον οίνο για την οποία ο Wycliffe ήταν τόσο ευρέως γνωστός. Τείνω να υποστηρίξω την άποψη του Ομάν, ότι: «Η εμπνευσμένη ιδέα του ήταν η «ευαγγελική φτώχεια, η οποία είχε διακηρυχθεί από τους Φραγκισκανούς τον προηγούμενο αιώνα[11] στο σημείο ακόμη και να ζητά την εξαίρεση των μοναχών (μεγάλοι εχθροί του Wycliffe, παρεμπιπτόντως) από τη γενική εκκαθάριση του κλήρου δοθείσης της ευκαιρίας, αλλά θα ήθελα να προσθέσω ότι αυτό δεν βοηθά στο να α-

Ο Walsingham κατέληξε επισημαίνοντας την εκστατική επιδοκιμασία των ανταρτών στο πρόσωπο του Τζων Μπολ. Είπαν ότι μόνο αυτός ήταν κατάλληλος να αναλάβει την θέση του Αρχιεπισκόπου, όταν βρουν και αποκεφαλίσουν τον παρόντα.

Αυτό είναι πιθανόν να μην το ήθελε, αλλά μετά την αποτυχία του βασιλιά να διαπραγματευτεί, οι αντάρτες συνέχισαν καταστρέφοντας την φυλακή Marshalsea, το παλάτι του Lambeth και τα σπίτια του Θησαυροφύλακα και του δημάρχου του Λονδίνου, πριν από την είσοδο στην ίδια την πόλη, χωρίς αντίσταση, στις 13 Ιουνίου. Οι ιστορικοί διχογνωμούν εάν στο Λονδίνο άνοιξε τις πύλες ο όχλος ή οι συντεχνίες που ήταν εχθρικές προς τον Δήμαρχο, αν και οι τελευταίες σίγουρα συμμετείχαν στις φοβερές σκηνές που ακολούθησαν. Όταν διέσχισαν τη Γέφυρα του Λονδίνου, άνοιξαν την φυλακή Fleet, κατέστρεψαν όλη την περιουσία των Ιπποτών του Αγίου Ιωάννη (θησαυροφύλακας του Τάγματος Hales), καταδίωξαν τους δικηγόρους και τους επαγγελματίες επίορκους που έτρεχαν να φύγουν άρον-άρον από τον Ναό και άναψαν μια μεγάλη φωτιά με όλα τα νομικά έγγραφα και τα νομικά βιβλία που μπόρεσαν να βρουν αλαλάζοντας με κραυγές χαράς: *«Κάτω τα κιτάπια των γραφειοκρατών!»*. Ένας χρονικογράφος περιέγραψε τη σκηνή ως εξής:

«Ήταν υπέροχο θέαμα πώς οι πιο ηλικιωμένοι και ανάπηροι από τους δικηγόρους ποδοπατούνταν κατά την έξοδο για να γλιτώσουν, με την ευκινησία των αρουραίων ή των κακών πνευμάτων»[3].

Στη συνέχεια, έστρεψαν την προσοχή τους στο Savoy, το Παλάτι του Ιωάννη του Gaunt, του Δούκα του Λάνκαστερ και του αρχηγού των στρατευμάτων κατά τη διάρκεια του πολέμου στη Γαλλία. Το Χρονικό Anonimalle κάνει έναν απολογισμό με ιδιαίτερα γλαφυρό τρόπο:

«Επιτέλους έφτασαν μπροστά στο Savoy, έσπασαν τις θύρες, μπήκαν στο παλάτι και βρήκαν τα ντουλάπια. Πήραν όλες τις δάδες που θα μπορούσαν να βρουν, τις άναψαν, και έκαψαν όλα τα υφάσματα, τα παπλώματα και τα κρεβάτια, καθώς και τα πολύτιμα κεφαλάρια τους... Όλες τις πετσέτες και τα υπόλοιπα είδη σπιτιού που ανακάλυπταν τα μετέφεραν στην μεγάλη αίθουσα και τους έβαζαν φωτιά με τις δάδες... Λέγεται ότι βρήκαν τρία βαρέλια με πυρίτιδα, και νομίζοντας ότι ήταν χρυσός ή ασήμι, τα έριξαν στη φωτιά, κι έτσι η σκόνη εξερράγη και η τεράστια φλόγα που δημιουργήθηκε κατέστρεψε την μεγάλη αίθουσα, η οποία ήταν η πιο σημαντική απώλεια και καταστροφή για τον Δούκα του Λάνκαστερ»[4].

Η έμφαση δόθηκε στην καταστροφή και όχι στις λεηλασίες, ή στην τιμωρία των «προδοτών». Ένας επαναστάτης θανατώθηκε από άλλους γιατί πήρε ένα ασημένιο κύπελλο από το Savoy[5].

Η πρώτη μέρα καταστροφών στο Λονδίνο τέλειωσε, και οι αγρότες στρατοπέδευσαν κάτω από τον πύργο, όπου είχαν καταφύγει ο νεαρός βασιλιάς, οι σύμβουλοι και η ακολουθία συμπεριλαμβανομένων των Sudbury και Hales. Καθώς δεν ήταν δυνατή η απόδραση, ο Ριχάρδος ο Β΄ συμφώνησε να ακούσει τις απαιτήσεις των «πιο πιστών υπηκόων του» στο Mile End την επόμενη μέρα. Εκεί ο Γουάτ Τάιλερ απαίτησε την κατάργηση της δουλοπαροικίας και όλες τις φεουδαρχικές οφειλές, γενική αμνηστία, την κατάργηση των μονοπωλίων και ένα τέταρτο ενοίκιο ανά στρέμμα για όλους τους ελεύθερους ενοικιαστές. Ο βασιλιάς είπε ότι συμφώνησε σε όλα αυτά και μοίρασε δεκάδες περγαμηνές με αυτή την συμφωνία. Αν κρατούσε τον λόγο του, οι ενέργειες του Ριχάρδου του Β΄ θα είχαν καταστρέψει την φεουδαρχική αριστοκρατία ως τάξη εκείνη ακριβώς την ημέρα, υλοποιώντας τα αιτήματα των αγροτών όπως ήταν διατυπωμένα και πριν από το Μαύρο Θάνατο (πανούκλα), αλλά αργότερα οι περγαμηνές αποδείχτηκαν άνευ ισχύος.

Ένα αίτημα που ο Τάιλερ είχε κερδίσει μέσω της άμεσης δράσης αντί να στηριχθεί στο λόγο του βασιλιά, ήταν ένα τέλος στους ψε τη Μονή του κτήματος του Αγίου Ιωάννη στο Highbury, ενώ λεηλάτησε την πόλη ισοπεδώνοντάς την. Έσυραν τον αρχιφύλακα της φυλακής Marshalsea έξω από το ιερό του Αβαείου του Γουέστμινστερ και τον αποκεφάλισαν. Στήθηκαν μπλόκα σε κάθε γωνιά των κύριων δρόμων όπου όλοι όσοι δεν θα επιβεβαίωναν τη στήριξη για στον «Βασιλιά και τον Λαό» θα είχαν την ίδια μοίρα –και τι έκπληξη, αυτοί ήσαν μόνο μερικές εκατοντάδες[7].

Η κατάληψη του Λονδίνου κατέληξε με μια δεύτερη συνάντηση μεταξύ Τάιλερ και Ριχάρδου του Β΄ στο Smithfield Market. Ο βασιλιάς αντιμετωπίστηκε με ασέβεια (από έναν απλό άνθρωπο, τουλάχιστον) και αργότερα προπαγανδίστηκε ότι σκόπευε να συλλάβει τον μονάρχη εκείνη τη στιγμή ώστε να τον χρησιμοποιήσει ως μαριονέτα-όμηρο σε όλη την Αγγλία. Η δεύτερη λίστα των αιτημάτων του Τάιλερ ήταν ακόμη πιο ριζοσπαστική από ότι η πρώτη και ο Τζων Μπολ είχε σημαντική συμβολή σ' αυτήν. Περιελάμβανε την κατάργηση της φυγοδικίας και όλων των νόμων εκτός από τους νόμους του Winchester[8], κατάργηση της τάξης των ευγενών εκτός από τον βασιλιά, και όλων των επισκοπών εκτός από μία, και ακόμη απαιτούσε τη διανομή όλων των κτημάτων της εκκλησίας στον λαό. Με κάποια πολιτική οξύνοια, ο βασιλιάς προσπάθησε να αφοπλίσει τις απαιτήσεις του Τάιλερ, λέγοντας ότι *«θα χορηγούσε όλα αυτά που ήταν σε θέση να χορηγήσει»*, κάτι το οποίο ακουγόταν μεν ωραίο, αλλά δε σήμαινε τίποτε, καθώς δεν μπορούσε να χορηγήσει τίποτε από αυτά χωρίς Κοινοβουλευτική έγκριση και οι ευγενείς ήταν ελάχιστα πιθανό να συμφωνήσουν στην αυτο-κατάργησή τους.

Η διαπραγμάτευση έκλεισε όταν ο Τάιλερ προσπάθησε να παλέψει με έναν ακόλουθο του βασιλιά, αλλά πληγώθηκε επανειλημμένα από το ξίφος του Δημάρχου του Λονδίνου. Ο Ριχάρδος ο Β΄ θα μπορούσε να πέσει στα χέρια του όχλου σε αυτό το σημείο –ο Ομάν σημειώνει την παρουσία *«του Τζων Μπολ και άλλων εξαγριωμένων εξτρεμιστών... κατά την συμπλοκή»*[9], αλλά τους εξαπάτησε καλώντας τους να τον ακολουθήσουν μέσω του Aldersgate, ενώ ο υποτακτικός του, ο μισθοφόρος Sir Robert Knolles, κι αυτόν, τον έσυραν και τον διαμέλισαν στα τέσσερα, στις 17 Ιουλίου.

Η ΕΠΕΡΧΟΜΕΝΗ ΧΙΛΙΕΤΙΑ

Ποιο ήταν το «παραλήρημα»[10] του Τζων Μπολ, που καταγγέλθηκε λυσσαλέα από τον Walsingham, και το οποίο οδήγησε στην δίωξη του Μπωλ όσο ζούσε και τελικά στον βίαιο θάνατο του;

Οι χρονικογράφοι της Εκκλησίας προσπαθούν πολύ να αμαυρώσουν τον Μπολ περιγράφοντας τον ως οπαδό του Wycliffe, αποσιωπώντας πως τα κηρύγματα του προηγήθηκαν πάνω από μια δεκαετία από αυτά του Wycliffe. Πιο συγκεκριμένα, αν και οι δύο απαιτούσαν ριζική μεταρρύθμιση της εκκλησίας, ο Wycliffe συμβουλεύει υπακοή στις κοσμικές αρχές, που θεωρούσε ότι θα μπορούσαν να πραγματοποιήσουν το όραμά του, ενώ ο Μπωλ, πιο ριζοσπαστικός, τους απορρίπτει ως «ζιζάνια».

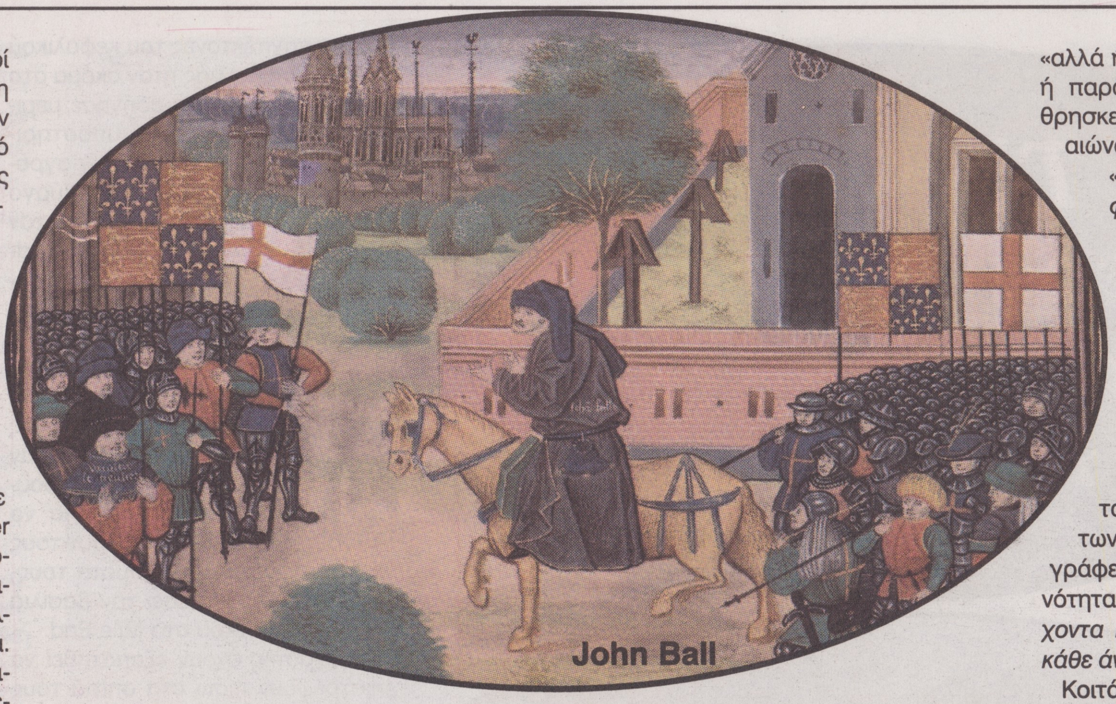
Επίσης, ο Μπολ δεν δείχνει πουθενά την κοσμική περιφρόνηση για τον άρτο και τον οίνο για την οποία ο Wycliffe ήταν τόσο ευρέως γνωστός. Τείνω να υποστηρίξω την άποψή του Ομάν, ότι: «Η εμπνευσμένη ιδέα του ήταν η «ευαγγελική φτώχεια, η οποία είχε διακηρυχθεί από τους Φραγκισκανούς τον προηγούμενο αιώνα[11] στο σημείο ακόμη και να ζητά την εξαίρεση των μοναχών (μεγάλοι εχθροί του Wycliffe, παρεμπιπτόντως) από τη γενική εκκαθάριση του κλήρου δοθείσης της ευκαιρίας, αλλά θα ήθελα να προσθέσω ότι αυτό δεν βοηθά στο να αντικρούσει τις κατηγορίες, ότι ο Μπολ ήταν αιρετικός, που εκστόμιζαν εναντίον του οι σύγχρονοι του.

Τρομοκρατημένος με αυτόν το εκφυλισμό των μοναστηριών προς την κοσμικότητα και διακηρύσσοντας την αποκήρυξη του Χριστού για την κατοχή ιδιοκτησίας από τον ίδιο, ο Άγιος Φραγκίσκος απέρριψε σχεδόν όλες τις ιδιοκτησίες και τα αγαθά. Το 1211, ο πονηρός Πάπας Ιννοκέντιος Γ΄ αποφάσισε ότι θα ήταν καλύτερο να έχουμε τον Άγιο Φραγκίσκο *«μέσα στην εκκλησία και να λέει χυδαιότητες προς τα έξω, παρά το ανάποδο»*. Επιτρέποντας υποστηρικτές της χριστιανικής αποποίησης της κατοχής ιδιοκτησίας μέσα στους κόλπους της εκκλησίας, έδωσε τη δυνατότητα στο να γίνει μια αντε-

πίθεση στους αιρετικούς, όπως οι Καθαροί –οι οποίοι ήταν εκτός εκκλησίας– να ζουν τη ζωή της φτώχειας και να επιτίθενται στην εκκλησία για την κοσμικότητα της. Αυτό –και η αδικαιολόγητη σφαγή από τους σταυροφόρους– αποδείχθηκαν αρκετά αποτελεσματικά στην αντιμετώπιση των Καθαρών, αλλά ο Άγιος Φραγκίσκος χειρίστηκε μάλλον αδέξια τα πράγματα, αφήνοντας μια προσωπική μαρτυρία που προσπαθεί να κρατήσει τους οπαδούς του στο ακραίο προσωπικό του παράδειγμα και να σταματήσει έτσι το τάγμα του από τον εκφυλισμό προς την κοσμικότητά του και μετά τον θάνατό του. Όταν αυτός ο εκφυλισμός αναπόφευκτα έκανε την εμφάνιση του, οι μοναχοί υπό τον Peter John Olivi της Narbonne εμμέναν στην μαρτυρία του Αγίου Φραγκίσκου και σχημάτισαν ένα «πνευματικό» κόμμα που καταγγέλθηκε ως αιρετικό στα τέλη του 13ου αιώνα. Εμπνευσμένοι από την κοσμοθεωρία του χιλιασμού του Ιωακείμ του Fiore, οι διωκόμενοι από την Εκκλησία υποστήριξαν ότι αυτοί ήταν οι αληθινοί κληρονόμοι του Χριστού και πως η εκκλησία που τους είχε αποκηρύξει ήταν εγκάθετη του Αντίχριστου. Έγιναν αρκετά βίαιοι σχετικά με αυτό[12].

Η πνευματική παράδοση των Φραγκισκανών δεν έφτασε ποτέ στην Αγγλία μαζικά και η τελευταία αξιοσημείωτη είσοδος της αιρέσεως ήταν ένας μικρός αριθμός σταυροφόρων του Pastereux τον προηγούμενο αιώνα, οι οποίοι είχαν γρήγορα εκδιωχθεί μακριά. Αυτό δεν σημαίνει ότι ο περίεργος μοναχός δεν θα μπορούσε να το έχει επεξεργαστεί από την αρχή και να μεταδώσει τον λόγο στον Μπολ ή ότι ο Μπολ θα μπορούσε να σκεφτεί τα πράγματα από μόνος του, δεδομένης της ετερόδοξης «διφορούμενης» φύσης τού παραδοσιακού κηρύγματός του. Ο Norman Cohn υποστηρίζει σθεναρά ότι η αναφορά του Μπολ προς τα «ζιζάνια» ήταν χιλιαστικού περιεχόμενου.

«Διακηρύσσοντας ότι αυτή η προφητεία έχει φτάσει τώρα στο σημείο της ολοκλήρωσης, ότι η εποχή της συγκομιδής που ορίζεται από τον Θεό έχει έρθει επιτέλους, το κήρυγμα καλεί τους κοινούς ανθρώπους, ως παιδιά του Βασιλείου, να εξοντώσουν τις

John Ball

που θυμίζει το βιβλικό παράδειγμα του Ιησού του Ναυή στην έφοδο κατά της Ιεριχούς[15]. Μετριοπαθείς ιστορικοί, όπως ο Ομάν υποστηρίζουν:

«Δεν υπήρξαν επιθέσεις κατά των κληρικών ως τέτοιων (αν και πολλές επιθέσεις έλαβαν χώρα εναντίον τους, υπό την ιδιότητά τους ως ιδιοκτήτες), ούτε θρησκευτικά αίσχη, προβολή δογματικών παραπόνων, ούτε εικονομαχία, μεμονωμένα μόνο περιστατικά σπασίματος μικρών εκκλησιών»[16].

Πρόκειται για μία προσπάθεια να απορρίψει τα θρησκευτικά στοιχεία στην εξέγερση και να παρουσιάσει τους αντάρτες ως μετριοπαθείς με καθαρά οικονομικές απαιτήσεις. Έχουμε ήδη δει ότι τα περισσότερα κινήματα χιλιαστών προκλήθηκαν από την κοσμικότητα και την υλιστική διάσταση της εκκλησίας («υπό την ιδιότητά τους ως γαιοκτήμονες») και την προτροπή του Τάιλερ για την καταστροφή της εκκλησίας στο Smithfield. Σίγουρα, «οι άγριοι εξτρεμιστές», που εξακολουθούσαν να παραμένουν στο Λονδίνο και διατύπωσαν τα αιτήματα αυτά, ήθελαν κι άλλα πράγματα πέρα από την ανάκληση των λίγων φεουδαρχικών

τάξη γαιοκτημόνων ευγενών και ανώτερη τάξη που να ελέγχουν την δικαιοσύνη και τη διοίκηση. Ομοίως, θα υπήρχε εκκλησία για το λαό, της οποίας η βασική μονάδα θα ήταν η ενορία, και πάλι χωρίς ενδιάμεση ιεραρχία μεταξύ χριστιανών και του μοναδικού επισκόπου ή Αρχιεπίσκοπου ο οποίος, ως επικεφαλής της εκκλησίας θα ήταν το εκκλησιαστικό ισοδύναμο του βασιλιά του λαού. Κάπως έτσι, οι άνθρωποι θα εφάρμοζαν το νόμο και την δικαιοσύνη»[17].

Το ότι οι αντάρτες υποστήριξαν την αναδιάρθρωση ολόκληρης της κοινωνίας τους και όχι μόνο την επιλογή νέων συμβούλων που θα αντικαθιστούσαν τους «προδότες», δείχνει πόσο απείχαν από το να ζητούν απλώς αιτήματα. Σίγουρα προχώρησαν περισσότερο από τους «επαναστάτες» Levellers, δύο αιώνες αργότερα – αν και, φυσικά, θα μπορούσαν να έχουν πάει ακόμη πιο μακριά.

Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ

Ωστόσο, ο σκοπός μου εδώ δεν είναι να καθοριστούν τα χιλιαστικά πιστεύω του Τζων Μπολ και των εξεγερμένων αγροτών του,

«αλλά ήταν ήδη ένας κοινός τόπος σε αυτή ή παρόμοιες μορφές, όπως φαίνεται σε θρησκευτικό ποίημα των αρχών του 14ου αιώνα[18]:

«Όταν ο Αδάμ έσκαβε, και η Εύα έγνεφε, πού ήταν τότε η υπερηφάνεια του ανθρώπου;»

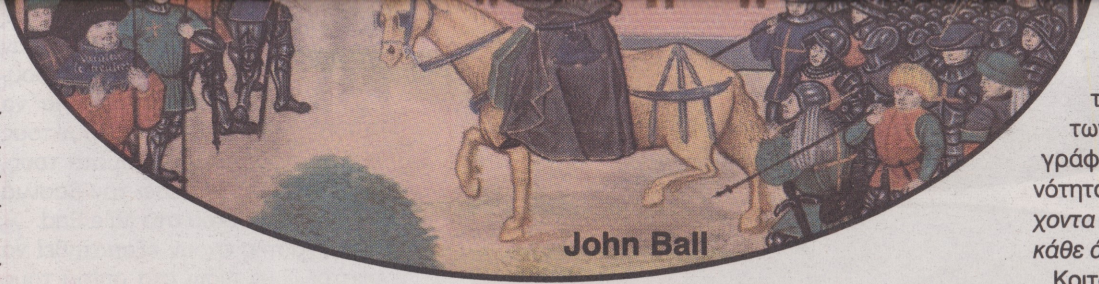
Το ότι η μεσαιωνική εκκλησία ταλανίζεται από ατελείωτες επιδημίες αιρέσεων οπαδών της ισότητας, οφείλεται στο ότι η ισότητα ήταν ένα εγγενές –αν και παράδοξο– μέρος της δικής τους ιδεολογίας. Η ίδια η βάση του μοναχισμού και των ταγμάτων των επαιτών που τους ακολούθησαν ήταν οι Πράξεις IV των Αποστόλων, γεγονός το οποίο περιγράφει πως η πρωτόγονη χριστιανική κοινότητα στην Ιερουσαλήμ *«Είχε όλα τα υπάρχοντα κοινά... και η διανομή γινόταν προς κάθε άνθρωπο ανάλογα με τις ανάγκες του»*. Κοιτάζοντας πίσω στην Εδέμ και τους Στωικούς –ο Άγιος Αμβρόσιος (τουλάχιστον), δήλωσε:

«Ο Κύριος ο Θεός ήθελε ειδικά αυτή η γη να βρίσκεται στην κοινή κατοχή όλων, και να παρέχονται οι καρποί της σε όλους. Η φιλαργυρία, όμως, δημιούργησε το δικαίωμα της ιδιοκτησίας»[19].

Ούτε ήταν ο μόνος με αυτή την άποψη, αλλά μέσα από μια διαδρομή ήταν απίθανο να οδηγήσει εκεί[20], ένα πέρασμα που δόξασε την κοινοτική Πολιτεία της Φύσης –ακόμη και για τον ελεύθερο έρωτα, είχε συμπεριληφθεί διατύπωση στο βασικό κείμενο του Κανονιστικού Δικαίου, στο Decretum του Gratian.(!)

Εκεί φαίνεται να μην υπάρχει σχέση μεταξύ των απόψεων του Αγίου Αμβροσίου και του Τζων Μπολ (ή και του Winstanley Gerrard), αλλά στην πραγματικότητα οι πατέρες της Εκκλησίας δημιούργησαν μια διάκριση. Στην Πόλη του Θεού, ο χλωμός Άγιος Αυγουστίνος υποστήριξε:

«Η ανισότητα, η δουλεία, η καταναγκαστική διακυβέρνηση, ακόμη και η ιδιωτική περιουσία δεν είχαν κανένα ρόλο στην αρχική πρόθεση του Θεού και δημιουργήθηκαν μό-

John Ball

δειγμα και να σταματήσει έτσι το τάγμα του από τον εκφυλισμό προς την κοσμικότητά του και μετά τον θάνατό του. Όταν αυτός ο εκφυλισμός αναπόφευκτα έκανε την εμφάνισή του, οι μοναχοί υπό τον Peter John Olivi της Narbonne εμμέναν στην μαρτυρία του Αγίου Φραγκίσκου και σχημάτισαν ένα «πνευματικό» κόμμα που καταγγέλθηκε ως αιρετικό στα τέλη του 13ου αιώνα. Εμπνευσμένοι από την κοσμοθεωρία του χιλιασμού του Ιωακείμ του Fiore, οι διωκόμενοι από την Εκκλησία υποστήριξαν ότι αυτοί ήταν οι αληθινοί κληρονόμοι του Χριστού και πως η εκκλησία που τους είχε αποκηρύξει ήταν εγκάθετη του Αντίχριστου. Έγιναν αρκετά βίαιοι σχετικά με αυτό[12].

Η πνευματική παράδοση των Φραγκισκανών δεν έφτασε ποτέ στην Αγγλία μαζικά και η τελευταία αξιοσημείωτη είσοδος της αιρέσεως ήταν ένας μικρός αριθμός σταυροφόρων του Pastereux τον προηγούμενο αιώνα, οι οποίοι είχαν γρήγορα εκδιωχθεί μακριά. Αυτό δεν σημαίνει ότι ο περίεργος μοναχός δεν θα μπορούσε να το έχει επεξεργαστεί από την αρχή και να μεταδώσει τον λόγο στον Μπολ ή ότι ο Μπολ θα μπορούσε να σκεφτεί τα πράγματα από μόνος του, δεδομένης της ετερόδοξης «διφορούμενης» φύσης τού παραδοσιακού κηρύγματός του. Ο Norman Cohn υποστηρίζει σθεναρά ότι η αναφορά του Μπολ προς τα «ζιζάνια» ήταν χιλιαστικού περιεχόμενου.

«Διακηρύσσοντας ότι αυτή η προφητεία έχει φτάσει τώρα στο σημείο της ολοκλήρωσης, ότι η εποχή της συγκομιδής που ορίζεται από τον Θεό έχει έρθει επιτέλους, το κήρυγμα καλεί τους κοινούς ανθρώπους, ως παιδιά του Βασιλείου, να εξοντώσουν τις δαιμονικές δυνάμεις που θα εισέβαλαν στη Χιλιετία»[13].

Αναφέρει, επίσης, μία από τις επιστολές του Μπολ, όπου επιχειρηματολογούσε ότι *«ο Θεός δίνει άφεση, γιατί τώρα είναι η ώρα»*, ως ενδεικτικό της επικείμενης Δευτέρας Παρουσίας. Ο Rodney Hilton εντοπίζει επίσης περιεχόμενο για την Αποκάλυψη σε ένα δίστιχο του Μπολ[14] και υπαινίσσεται ότι αυτή η νοοτροπία εξαπλώθηκε στην εξεγερμένη αγροτιά αντί να είναι ιδιοσυγκρασιακό χαρακτηριστικό του Μπολ. Η περίεργη γενικευμένη ανοχή της λεηλασίας στο Savoy και η καθολική σφαγή των «ζιζανίων» στο Λονδίνο υποστηρίζουν αυτή την άποψη, που θυμίζει το βιβλικό παράδειγμα του Ιησού του Ναυή στην έφοδο κατά της Ιεριχούς[15]. Μετριοπαθείς ιστορικοί, όπως ο Ομάν υποστηρίζουν:

«Δεν υπήρξαν επιθέσεις κατά των κληρικών ως τέτοιων (αν και πολλές επιθέσεις έλαβαν χώρα εναντίον τους, υπό την ιδιότητά τους ως ιδιοκτήτες), ούτε θρησκευτικά αίσχη, προβολή δογματικών παραπόνων, ούτε εικονομαχία, μεμονωμένα μόνο περιστατικά σπασίματος μικρών εκκλησιών»[16].

Πρόκειται για μία προσπάθεια να απορρίψει τα θρησκευτικά στοιχεία στην εξέγερση και να παρουσιάσει τους αντάρτες ως μετριοπαθείς με καθαρά οικονομικές απαιτήσεις. Έχουμε ήδη δει ότι τα περισσότερα κινήματα χιλιαστών προκλήθηκαν από την κοσμικότητα και την υλιστική διάσταση της εκκλησίας («υπό την ιδιότητά τους ως γαιοκτήμονες») και την προτροπή του Τάιλερ για την καταστροφή της εκκλησίας στο Smithfield. Σίγουρα, «οι άγριοι εξτρεμιστές», που εξακολουθούσαν να παραμένουν στο Λονδίνο και διατύπωσαν τα αιτήματα αυτά, ήθελαν κι άλλα πράγματα πέρα από την ανάκληση των λίγων φεουδαρχικών τελών. Μια περίεργη παρέκβαση αντίθετη προς την ισότητα –που εφαρμόζεται από τον όχλο των αγροτών στον ίδιο τον Μπολ μετά το μεγάλο του κήρυγμά στο Blackheath, ήταν η διατήρηση ενός εκπροσώπου της αριστοκρατίας και του κλήρου, όταν όλοι οι άλλοι ήταν να χάσουν τα αξιώματα τους. Ο Hilton προτείνει:

«Αυτό ήταν μια ψευδαίσθηση ή μια έμπρακτη ύστατη αναγνώριση της ανάγκης για να εδράζει κάπου η εξουσία του κράτους;... Φαίνεται να έχουν οραματιστεί μια μοναρχία του λαού (ή μοναρχίες), στην οποία δεν θα υπάρχει ενδιάμεσος μεταξύ του βασιλιά και των ανθρώπων του, ***δηλαδή****, να μην υπάρχει τάξη γαιοκτημόνων ευγενών και ανώτερη τάξη που να ελέγχουν την δικαιοσύνη και τη διοίκηση. Ομοίως, θα υπήρχε εκκλησία για το λαό, της οποίας η βασική μονάδα θα ήταν η ενορία, και πάλι χωρίς ενδιάμεση ιεραρχία μεταξύ χριστιανών και του μοναδικού επισκόπου ή Αρχιεπίσκοπου ο οποίος, ως επικεφαλής της εκκλησίας θα ήταν το εκκλησιαστικό ισοδύναμο του βασιλιά του λαού. Κάπως έτσι, οι άνθρωποι θα εφάρμοζαν το νόμο και την δικαιοσύνη»*[17].

Το ότι οι αντάρτες υποστήριξαν την αναδιάρθρωση ολόκληρης της κοινωνίας τους και όχι μόνο την επιλογή νέων συμβούλων που θα αντικαθιστούσαν τους «προδότες», δείχνει πόσο απείχαν από το να ζητούν απλώς αιτήματα. Σίγουρα προχώρησαν περισσότερο από τους «επαναστάτες» Levellers, δύο αιώνες αργότερα – αν και, φυσικά, θα μπορούσαν να έχουν πάει ακόμη πιο μακριά.

Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ

Ωστόσο, ο σκοπός μου εδώ δεν είναι να καθοριστούν τα χιλιαστικά πιστεύω του Τζων Μπολ και των εξεγερμένων αγροτών του, αλλά και να σκιαγραφήσω το πρωτογονιστικό περιεχόμενο του ευαγγελίου του. Περιέργως ο Hilton μας οδηγεί σ' αυτό, σημειώνοντας πως, ομιλίες που καταγγέλλουν τους πλούσιους... δεν ήταν αποκλειστικές των αιρετικών ή άλλες συνειδητοποιημένων ανταρτών που ήταν εναντίον της εκκλησιαστικής ή της κοσμικής εξουσίας. Ήταν ένας κοινός τόπος των ηθικολόγων κληρικών που επέλεξαν τα χαρακτηριστικά εγκλήματα κάθε κοινωνικής τάξης για να τα διαπομπεύσουν... Ο Walsingham ήταν αναμφισβήτητα σωστός που απέδωσε στον Τζων Μπολ το κείμενο κήρυγμα «Όταν ο Αδάμ έσκαβε, και η Εύα έγνεθε, ποιος ήταν τότε ο αφέντης;»

ξο– μέρος της δικής τους ιδεολογίας. Η ίδια η βάση του μοναχισμού και των ταγμάτων των επαιτών που τους ακολούθησαν ήταν οι Πράξεις IV των Αποστόλων, γεγονός το οποίο περιγράφει πως η πρωτόγονη χριστιανική κοινότητα στην Ιερουσαλήμ «*Είχε όλα τα υπάρχοντα κοινά... και η διανομή γινόταν προς κάθε άνθρωπο ανάλογα με τις ανάγκες του*».

Κοιτάζοντας πίσω στην Εδέμ και τους Στωικούς –ο Άγιος Αμβρόσιος (τουλάχιστον), δήλωσε:

«Ο Κύριος ο Θεός ήθελε ειδικά αυτή η γη να βρίσκεται στην κοινή κατοχή όλων, και να παρέχονται οι καρποί της σε όλους. Η φιλαργυρία, όμως, δημιούργησε το δικαίωμα της ιδιοκτησίας»[19].

Ούτε ήταν ο μόνος με αυτή την άποψη, αλλά μέσα από μια διαδρομή ήταν απίθανο να οδηγήσει εκεί[20], ένα πέρασμα που δόξασε την κοινοτική Πολιτεία της Φύσης –ακόμη και για τον ελεύθερο έρωτα, είχε συμπεριληφθεί διατύπωση στο βασικό κείμενο του Κανονιστικού Δικαίου, στο Decretum του Gratian.(!)

Εκεί φαίνεται να μην υπάρχει σχέση μεταξύ των απόψεων του Αγίου Αμβροσίου και του Τζων Μπολ (ή και του Winstanley Gerrard), αλλά στην πραγματικότητα οι πατέρες της Εκκλησίας δημιούργησαν μια διάκριση. Στην Πόλη του Θεού, ο χλωμός Άγιος Αυγουστίνος υποστήριξε:

«Η ανισότητα, η δουλεία, η καταναγκαστική διακυβέρνηση, ακόμη και η ιδιωτική περιουσία δεν είχαν κανένα ρόλο στην αρχική πρόθεση του Θεού και δημιουργήθηκαν μόνο ως αποτέλεσμα της πτώσης των πρωτόπλαστων. Μόλις η πτώση είχε πραγματοποιηθεί, από την άλλη πλευρά, άρχισε μια εξέλιξη που έκανε τέτοιου είδους θεσμούς απαραίτητους. Διεφθαρμένη από το προπατορικό αμάρτημα, η ανθρώπινη φύση έχριζε περιορισμών που δεν υπήρχαν στις θέσεις υπέρ της ισότητας. Οι ανισότητες στον πλούτο, το κύρος και τη δύναμη ήταν έτσι όχι μόνο συνέπειες, αλλά και διορθωτικά μέτρα για την αμαρτία»[21].

Ακριβώς όπως ο Μπολ πήρε το συμβατικό δόγμα της Εκκλησίας για τη Χιλιετία και το ριζοσπαστικοποίησε, καθιστώντας το επί-

μοναχός δεν θα μπορούσε να το έχει επεξεργαστεί από την αρχή και να μεταδώσει τον λόγο στον Μπολ ή ότι ο Μπολ θα μπορούσε να σκεφτεί τα πράγματα από μόνος του, δεδομένης της ετερόδοξης «διφορούμενης» φύσης τού παραδοσιακού κηρύγματός του. Ο Norman Cohn υποστηρίζει σθεναρά ότι η αναφορά του Μπολ προς τα «ζιζάνια» ήταν χιλιαστικού περιεχόμενου.

«Διακηρύσσοντας ότι αυτή η προφητεία έχει φτάσει τώρα στο σημείο της ολοκλήρωσης, ότι η εποχή της συγκομιδής που ορίζεται από τον Θεό έχει έρθει επιτέλους, το κήρυγμα καλεί τους κοινούς ανθρώπους, ως παιδιά του Βασιλείου, να εξοντώσουν τις δαιμονικές δυνάμεις που θα εισέβαλαν στη Χιλιετία»[13].

Αναφέρει, επίσης, μία από τις επιστολές του Μπολ, όπου επιχειρηματολογούσε ότι *«ο Θεός δίνει άφεση, γιατί τώρα είναι η ώρα»*, ως ενδεικτικό της επικείμενης Δευτέρας Παρουσίας. Ο Rodney Hilton εντοπίζει επίσης περιεχόμενο για την Αποκάλυψη σε ένα δίστιχο του Μπολ[14] και υπαινίσσεται ότι αυτή η νοοτροπία εξαπλώθηκε στην εξεγερμένη αγροτιά αντί να είναι ιδιοσυγκρασιακό χαρακτηριστικό του Μπολ. Η περίεργη γενικευμένη ανοχή της λεηλασίας στο Savoy και η καθολική σφαγή των «ζιζανίων» στο Λονδίνο υποστηρίζουν αυτή την άποψη,

ψει τα θρησκευτικά στοιχεία στην εξέγερση και να παρουσιάσει τους αντάρτες ως μετριοπαθείς με καθαρά οικονομικές απαιτήσεις. Έχουμε ήδη δει ότι τα περισσότερα κινήματα χιλιαστών προκλήθηκαν από την κοσμικότητα και την υλιστική διάσταση της εκκλησίας («υπό την ιδιότητά τους ως γαιοκτήμονες») και την προτροπή του Τάιλερ για την καταστροφή της εκκλησίας στο Smithfield. Σίγουρα, «οι άγριοι εξτρεμιστές», που εξακολουθούσαν να παραμένουν στο Λονδίνο και διατύπωσαν τα αιτήματα αυτά, ήθελαν κι άλλα πράγματα πέρα από την ανάκληση των λίγων φεουδαρχικών τελών. Μια περίεργη παρέκβαση αντίθετη προς την ισότητα –που εφαρμόζεται από τον όχλο των αγροτών στον ίδιο τον Μπολ μετά το μεγάλο του κήρυγμά στο Blackheath, ήταν η διατήρηση ενός εκπροσώπου της αριστοκρατίας και του κλήρου, όταν όλοι οι άλλοι ήταν να χάσουν τα αξιώματα τους. Ο Hilton προτείνει:

*«Αυτό ήταν μια ψευδαίσθηση ή μια έμπρακτη ύστατη αναγνώριση της ανάγκης για να εδράζει κάπου η εξουσία του κράτους;... Φαίνεται να έχουν οραματιστεί μια μοναρχία του λαού (ή μοναρχίες), στην οποία δεν θα υπάρχει ενδιάμεσος μεταξύ του βασιλιά και των ανθρώπων του, **δηλαδή**, να μην υπάρχει*

διάρθρωση ολόκληρης της κοινωνίας τους και όχι μόνο την επιλογή νέων συμβούλων που θα αντικαθιστούσαν τους «προδότες», δείχνει πόσο απείχαν από το να ζητούν απλώς αιτήματα. Σίγουρα προχώρησαν περισσότερο από τους «επαναστάτες» Levellers, δύο αιώνες αργότερα – αν και, φυσικά, θα μπορούσαν να έχουν πάει ακόμη πιο μακριά.

Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ

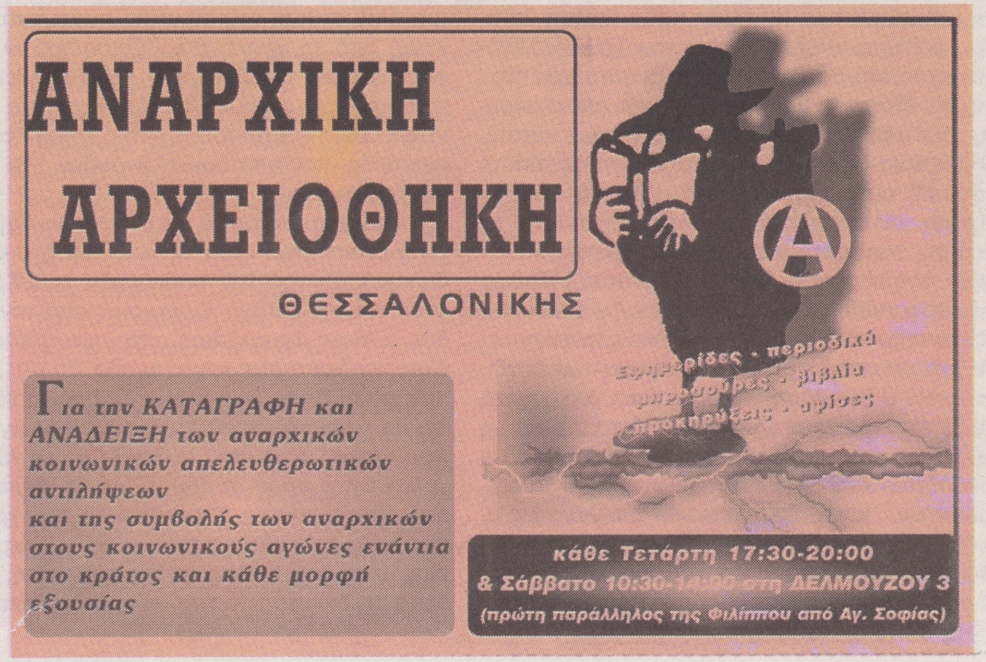
Ωστόσο, ο σκοπός μου εδώ δεν είναι να καθοριστούν τα χιλιαστικά πιστεύω του Τζων Μπολ και των εξεγερμένων αγροτών του, αλλά και να σκιαγραφήσω το πρωτογονιστικό περιεχόμενο του ευαγγελίου του. Περιέργως ο Hilton μας οδηγεί σ' αυτό, σημειώνοντας πως, ομιλίες που καταγγέλλουν τους πλούσιους... δεν ήταν αποκλειστικές των αιρετικών ή άλλες συνειδητοποιημένων ανταρτών που ήταν εναντίον της εκκλησιαστικής ή της κοσμικής εξουσίας. Ήταν ένας κοινός τόπος των ηθικολόγων κληρικών που επέλεξαν τα χαρακτηριστικά εγκλήματα κάθε κοινωνικής τάξης για να τα διαπομπεύσουν... Ο Walsingham ήταν αναμφισβήτητα σωστός που απέδωσε στον Τζων Μπολ το κείμενο κήρυγμα «Όταν ο Αδάμ έσκαβε, και η Εύα έγνεφε, ποιός ήταν τότε ο αφέντης;»

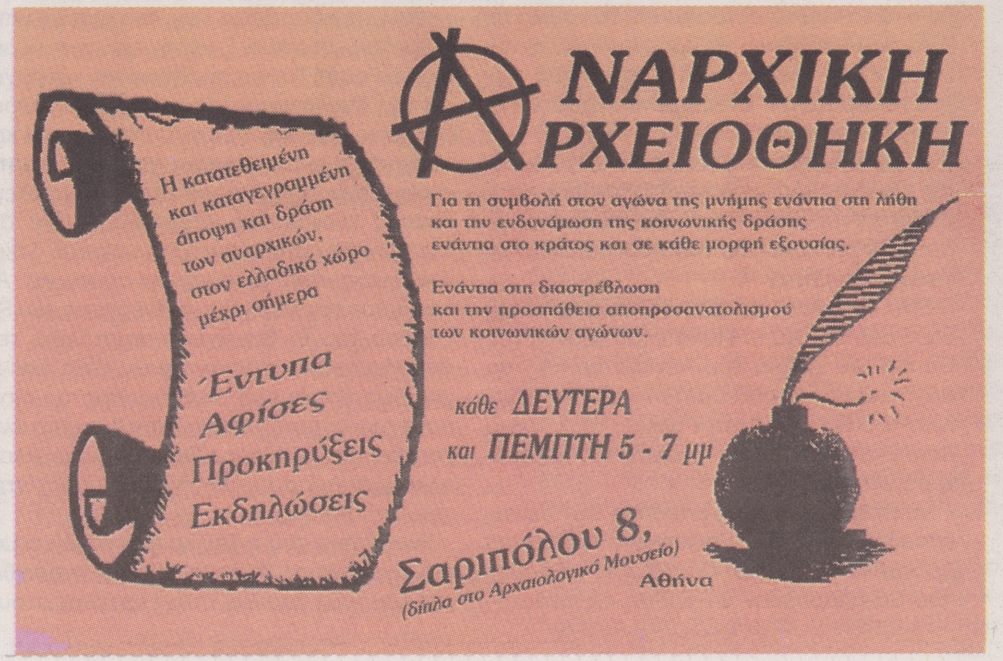
ριληφθεί διατύπωση στο βασικό κείμενο του Κανονιστικού Δικαίου, στο Decretum του Gratian.(!)

Εκεί φαίνεται να μην υπάρχει σχέση μεταξύ των απόψεων του Αγίου Αμβροσίου και του Τζων Μπολ (ή και του Winstanley Gerrard), αλλά στην πραγματικότητα οι πατέρες της Εκκλησίας δημιούργησαν μια διάκριση. Στην Πόλη του Θεού, ο χλωμός Άγιος Αυγουστίνος υποστήριξε:

«Η ανισότητα, η δουλεία, η καταναγκαστική διακυβέρνηση, ακόμη και η ιδιωτική περιουσία δεν είχαν κανένα ρόλο στην αρχική πρόθεση του Θεού και δημιουργήθηκαν μόνο ως αποτέλεσμα της πτώσης των πρωτόπλαστων. Μόλις η πτώση είχε πραγματοποιηθεί, από την άλλη πλευρά, άρχισε μια εξέλιξη που έκανε τέτοιου είδους θεσμούς απαραίτητους. Διεφθαρμένη από το προπατορικό αμάρτημα, η ανθρώπινη φύση έχριζε περιορισμών που δεν υπήρχαν στις θέσεις υπέρ της ισότητας. Οι ανισότητες στον πλούτο, το κύρος και τη δύναμη ήταν έτσι όχι μόνο συνέπειες, αλλά και διορθωτικά μέτρα για την αμαρτία»[21].

Ακριβώς όπως ο Μπολ πήρε το συμβατικό δόγμα της Εκκλησίας για τη Χιλιετία και το ριζοσπαστικοποίησε, καθιστώντας το επί-

καιρο, έτσι πήρε και το εκκλησιαστικό δόγμα για τον κοινοτιστικό χαρακτήρα της Φύσης και το ριζοσπαστικοποίησε απορρίπτοντας την Πτώση και το προπατορικό αμάρτημα[22]. Στην παράδοση των Πνευματικών Φραγκισκιανών υπήρχαν εκείνοι που είχαν –ίσως– καταλήξει στο ίδιο συμπέρασμα[23], αλλά αυτή είναι η πιο χαρακτηριστική έκφραση της παράδοσης της αντινομίας στις αρχές του 13ου αιώνα με την αδελφότητα του Ελεύθερου Πνεύματος[24].

Μελετώντας τις ρίζες της κοινωνίας του –αν και μυθικές– προκειμένου να εξηγήσει και να αμφισβητήσει το παρόν, ο Τζων Μπολ ήταν ένας πρωτογονιστής. Υποστηρίζοντας την ισότητα σε μια Φύση με άφθονα αγαθά, ο Μπολ πλησίασε στον αναρχο-πρωτογονισμό, αν και έχουμε ήδη δείξει το υπόλειμμα του ιεραρχικού τρόπου σκέψης στην κοσμοθεωρία του. Και στις πρώτες κοινότητες, οι άνθρωποι συγκέντρωναν τους καρπούς της γης αντί να σκάβουν να τους βρουν...

Αναζητώντας ένα ουτοπικό στοιχείο στην εξέγερση των Χωρικών, ο Fredy Perlman, επίσης, εξέτασε την Εδέμ.

«Οι φτωχοί ιερείς... διαβάζουν φωναχτά για ένα μέρος που λέγεται Εδέμ, όπου δεν υπήρχαν ιερείς ή άρχοντες ή οι έμποροι, όπου τα ανθρώπινα όντα ήταν συγγενείς και μοιράζονταν από κοινού όλα τα πράγματα»[25].

Επίσης, ο Μπολ σημειώνει:

«Καλοί μου άνθρωποι, τα πράγματα δεν μπορούν να πάνε καλά στην Αγγλία, ούτε θα πάνε μέχρις ότου όλα τα αγαθά να είναι κοινά και να μην υπάρχει ούτε δουλοπάροικος ούτε ευγενής, αλλά όλοι μας θα είμαστε το ίδιο»[26].

Ο Perlman τοποθετεί σταθερά τον εαυτό του στον χιλιασμό, στο πρωτογονιστικό στρατόπεδο, με το επιχείρημα ότι αυτό είναι για το ξεπέρασμα της ταξικής κοινωνίας, για την ουτοπία, όχι για τον εργατισμό.

«Οι Άγγλοι αντάρτες ανακοίνωσαν το τέλος του Λεβιαθανικού (Leviathanic) κόσμου, όχι την ολοκλήρωσή του. Η κατάσταση που θέλουν οι αντάρτες δεν είναι καθολική δουλοπαροικία αλλά καθολική ελευθερία. Είναι η κατάσταση των κοινοτήτων των ελεύθερων ανθρώπων στην πολιτεία της φύσης, χωρίς να απειλούνται από Λεβιαθανικούς (Leviathanic) διαχωρισμούς και καταχρήσεις. Οι αντάρτες λένε πως οι απλοί άνθρωποι μπορούν να αποτινάξουν τον ζυγό τους, εάν το θελήσουν. Μπορούν να συγκεντρώσουν όλο το σιτάρι και να κάψουν όλα τα ζιζάνια. Το σιτάρι είναι η Εδέμ. Τα ζιζάνια είναι οι ιερείς και οι άρχοντες, οι δικηγόροι και οι δικαστές, οι αφέντες και οι έμποροι»[27].

Αν ο Τζων Μπολ κατάφερε να διαδώσει κάποιο μάθημα σε μας στα χρονικά της ιστορίας, αυτό αξίζει ακόμα να το ακούσουμε και όχι κάτι λιγότερο. Όχι ένα μάθημα μετριοπάθειας, βάζοντας περιορισμένες απαιτήσεις για οικονομική βελτίωση, αλλά ένα μάθημα για την επαναστατική επιθυμία, για αυθεντικότητα και αληθινή ανθρώπινη κοινότητα που ενυπάρχει μέσα στους ανθρώπους, για το θάρρος να πολεμήσουμε για τους εαυτούς μας και για τα οράματά μας.

John Connor

(για το περιοδικό Green Anarchy # 57-58, σελ. 14., φθινόπωρο του 1999)

Μετάφραση Κ.

---

1. Τσαρλς Ομάν, *«Η Μεγάλη Επανάσταση του 1381»*, Greenwood, Νέα Υόρκη, 1906, σ. 42.
2. R.B. Dobson *«Η εξέγερση των αγροτών το 1381»*, Pitman, Μπαθ, 1970, σελ. 373-375.
3. Ομάν ό.π. σ. 59.
4. Dobson, ό.π. σελ. 157.
5. Αυτό, όμως, με σχολαστική ευλάβεια. Το 1382 μια μικρή ομάδα ανδρών στο Ρότσεστερ κατηγορήθηκε πως έκλεψε το σεντούκι του Δούκα περνώντας το από τον Τάμεση στο Southwark, και έγινε πλουσιότερη κατά 1.000 λίρες Αγγλίας. Ομάν, ό.π., σ. 58.
6. Ομάν, ό.π., σελ. 68.
7. Μια από τα πιο λυπηρές υπερβολές αυτής της τρίτης ημέρας ήταν η σφαγή των 160 Φλαμανδών, ανάμεσά τους μερικές γυναίκες επειδή εργάζονταν ως πόρνες με άδεια του Hales, αλλά και πολλοί απλά επειδή ήταν εμπορικοί αντίπαλοι των μελών των συντεχνιών που ήταν στο πλευρό των ανταρτών.
8. Dobson, ό.π., σελ. 164n, υπονοεί πως ο «νόμος του Winchester» αφορούσε τη μετατροπή της ποινής για ορισμένα αδικήματα, όπως θάνατο, τύφλωση ή ακρωτηριασμό. Αυτό το ασήμαντο αίτημα δεν ταιριάζει με την προσπάθεια «των επαναστατών να καταστρέψουν ολόκληρο το νομικό σύστημα» (Hilton σ. 227). Νομίζω ο Τάιλερ ζήτησε αντ' αυτού μια επιστροφή στο προ Νορμανδικό δίκαιο, όταν πήρε την έδρα στο Winchester. Το ότι οι δουλοπάροικοι θα αναφέρουν το Βιβλίο της Κρίσης ως απόδειξη της μη δουλοπαροικίας στις περιοχές τους, αμέσως μετά τη νορμανδική κατάκτηση, υπονοεί μια ζωντανή μυθολογία της χρυσής εποχής της ελευθερίας, πριν από την καθολική εφαρμογή του «Νορμανδικού ζυγού» ήδη από τον 14ο αιώνα, μια στάση που ενισχύεται από όλες τις νομικές διαδικασίες που εξακολουθούν να διεξάγονται σε γαλλική νορμανδική διάλεκτο κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου.
9. Ομάν, ό.π. σ. 77.
10. Dobson, ό.π. σ. 42.
11. Ομάν, ό.π., σ. 375.
12. *«Μεσαιωνική Αίρεση»*, Malcolm Lambert, Blackwells, Οξφόρδη, 1994 κεφάλαιο 11.
13. Norman Cohn, *«Η αναζήτηση της Χιλιετίας»*, εκδ. Random, Λονδίνο, 1970, σ. 203.
14. Rodney Hilton, *«Η απελευθέρωση των δέσμιων ανθρώπων»*, Routledge, Λονδίνο 1988, σ. 223.
15. Joshua, vi, 18-24.
16. Ομάν, ό.π., σ. 19.
17. Hilton, ό.π., σ. σ. 225, 229.
18. Ό.π., σ. 211.
19. Cohn, ό.π., σ. 193.
20. Ό.π., σελ. 193 - 195.
21. Ό.π., σ. 192
22. Hilton, ό.π., επιχειρηματολογεί με γλαφυρό τρόπο, σελ. 222-223.
23. Σκέφτομαι εδώ τον Fra Dolcino και τους οπαδούς του στο Monte Rebello, 1307, ακόμη και με τα ακραία πρότυπα των Πνευματικών Φραγκισκανών, και όχι για αυτό το τάγμα. Damian Thompson, *«Το Τέλος του Χρόνου»*, Random House, Λονδίνο, 1999, σελ. 67-71.
24. Cohn, ό.π., κεφάλαια 8-9. Τα πιο γνωστά παραδείγματα αυτής της παράδοσης είναι οι Banters της περιόδου του Αγγλικού Εμφυλίου

θερου Πνεύματος[24].

Μελετώντας τις ρίζες της κοινωνίας του –αν και μυθικές– προκειμένου να εξηγήσει και να αμφισβητήσει το παρόν, ο Τζων Μπολ ήταν ένας πρωτογονιστής. Υποστηρίζοντας την ισότητα σε μια Φύση με άφθονα αγαθά, ο Μπολ πλησίασε στον αναρχο-πρωτογονισμό, αν και έχουμε ήδη δείξει το υπόλειμμα του ιεραρχικού τρόπου σκέψης στην κοσμοθεωρία του. Και στις πρώτες κοινότητες, οι άνθρωποι συγκέντρωναν τους καρπούς της γης αντί να σκάβουν να τους βρουν...

Αναζητώντας ένα ουτοπικό στοιχείο στην εξέγερση των Χωρικών, ο Fredy Perlman, επίσης, εξέτασε την Εδέμ.

«Οι φτωχοί ιερείς... διαβάζουν φωναχτά για ένα μέρος που λέγεται Εδέμ, όπου δεν υπήρχαν ιερείς ή άρχοντες ή οι έμποροι, όπου τα ανθρώπινα όντα ήταν συγγενείς και μοιράζονταν από κοινού όλα τα πράγματα»[25].

Επίσης, ο Μπολ σημειώνει:

«Καλοί μου άνθρωποι, τα πράγματα δεν μπορούν να πάνε καλά στην Αγγλία, ούτε θα πάνε μέχρις ότου όλα τα αγαθά να είναι κοινά και να μην υπάρχει ούτε δουλοπάροικος ούτε ευγενής, αλλά όλοι μας θα είμαστε το ίδιο»[26].

Ο Perlman τοποθετεί σταθερά τον εαυτό του στον χιλιασμό, στο πρωτογονιστικό στρατόπεδο, με το επιχείρημα ότι αυτό είναι για το ξεπέρασμα της ταξικής κοινωνίας, για την ουτοπία, όχι για τον εργατισμό.

«Οι Άγγλοι αντάρτες ανακοίνωσαν το τέλος του Λεβιαθανικού (Leviathanic) κόσμου, όχι την ολοκλήρωσή του. Η κατάσταση που θέλουν οι αντάρτες δεν είναι καθολική δουλοπαροικία αλλά καθολική ελευθερία. Είναι η κατάσταση των κοινοτήτων των ελεύθερων ανθρώπων στην πολιτεία της φύσης, χωρίς να απειλούνται από Λεβιαθανικούς (Leviathanic) διαχωρισμούς και καταχρήσεις. Οι αντάρτες λένε πως οι απλοί άνθρωποι μπορούν να αποτινάξουν τον ζυγό τους, εάν το θελήσουν. Μπορούν να συγκεντρώσουν όλο το σιτάρι και να κάψουν όλα τα ζιζάνια. Το σιτάρι είναι η Εδέμ. Τα ζιζάνια είναι οι ιερείς και οι άρχοντες, οι δικηγόροι και οι δικαστές, οι αφέντες και οι έμποροι»[27].

Αν ο Τζων Μπολ κατάφερε να διαδώσει κάποιο μάθημα σε μας στα χρονικά της ιστορίας, αυτό αξίζει ακόμα να το ακούσουμε και όχι κάτι λιγότερο. Όχι ένα μάθημα μετριοπάθειας, βάζοντας περιορισμένες απαιτήσεις για οικονομική βελτίωση, αλλά ένα μάθημα για την επαναστατική επιθυμία, για αυθεντικότητα και αληθινή ανθρώπινη κοινότητα που ενυπάρχει μέσα στους ανθρώπους, για το θάρρος να πολεμήσουμε για τους εαυτούς μας και για τα οράματά μας.

John Connor
(για το περιοδικό Green Anarchy # 57-58, σελ. 14., φθινόπωρο του 1999)

Μετάφραση Κ.

---

1. Τσαρλς Ομάν, *«Η Μεγάλη Επανάσταση του 1381»*, Greenwood, Νέα Υόρκη, 1906, σ. 42.

2. R.B. Dobson *«Η εξέγερση των αγροτών το 1381»*, Pitman, Μπαθ, 1970, σελ. 373-375.

3. Ομάν ό.π. σ. 59.

4. Dobson, ό.π. σελ. 157.

5. Αυτό, όμως, με σχολαστική ευλάβεια. Το 1382 μια μικρή ομάδα ανδρών στο Ρότσεστερ κατηγορήθηκε πως έκλεψε το σεντούκι του Δούκα περνώντας το από τον Τάμεση στο Southwark, και έγινε πλουσιότερη κατά 1.000 λίρες Αγγλίας. Ομάν, ό.π., σ. 58.

6. Ομάν, ό.π., σελ. 68.

7. Μια από τα πιο λυπηρές υπερβολές αυτής της τρίτης ημέρας ήταν η σφαγή των 160 Φλαμανδών. Το Βιβλίο της Κρίσης ως απόδειξη της μη δουλοπαροικίας στις περιοχές τους, αμέσως

τού μια επιστροφή στο προ Νορμανδικό δίκαιο, όταν πήρε την έδρα στο Winchester. Το ότι οι δουλοπάροικοι θα αναφέρουν το Βιβλίο της Κρίσης ως απόδειξη της μη δουλοπαροικίας στις περιοχές τους, αμέσως μετά τη νορμανδική κατάκτηση, υπονοεί μια ζωντανή μυθολογία της χρυσής εποχής της ελευθερίας, πριν από την καθολική εφαρμογή του «Νορμανδικού ζυγού» ήδη από τον 14ο αιώνα, μια στάση που ενισχύεται από όλες τις νομικές διαδικασίες που εξακολουθούν να διεξάγονται σε γαλλική νορμανδική διάλεκτο κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου.

9. Ομάν, ό.π. σ. 77.

10. Dobson, ό.π. σ. 42.

11. Ομάν, ό.π., σ. 375.

12. *«Μεσαιωνική Αίρεση»*, Malcolm Lambert, Blackwells, Οξφόρδη, 1994 κεφάλαιο 11.

13. Norman Cohn, *«Η αναζήτηση της Χιλιετίας»*, εκδ. Random, Λονδίνο, 1970, σ. 203.

14. Rodney Hilton, *«Η απελευθέρωση των δέσμιων ανθρώπων»*, Routledge, Λονδίνο 1988, σ. 223.

15. Joshua, vi, 18-24.

16. Ομάν, ό.π., σ. 19.

17. Hilton, ό.π., σ. σ. 225, 229.

18. Ό.π., σ. 211.

19. Cohn, ό.π., σ. 193.

20. Ό.π., σελ. 193 - 195.

21. Ό.π., σ. 192

22. Hilton, ό.π., επιχειρηματολογεί με γλαφυρό τρόπο, σελ. 222-223.

23. Σκέφτομαι εδώ τον Fra Dolcino και τους οπαδούς του στο Monte Rebello, 1307, ακόμη και με τα ακραία πρότυπα των Πνευματικών Φραγκισκανών, και όχι για αυτό το τάγμα. Damian Thompson, *«Το Τέλος του Χρόνου»*, Random House, Λονδίνο, 1999, σελ. 67-71.

24. Cohn, ό.π., κεφάλαια 8-9. Τα πιο γνωστά παραδείγματα αυτής της παράδοσης είναι οι Ranters της περιόδου του Αγγλικού Εμφυλίου Πολέμου. Βλέπε Al Morton, *«Ο Κόσμος των Ranters»*, Lawrence και Wishart Λονδίνο 1970. Lambert, ό.π., σ. 130 αναφέρεται σε Καθαρούς επισκόπους που μπορεί να σκέφτονταν τον εαυτό τους ότι δεν αμαρτάνουν όταν κάνουν σεξ (συνήθως ταμπού), ήδη από τον 12ο αιώνα.

25. Fredy Perlman, *«Κατά της ιστορίας, κατά του Λεβιάθαν!»*, Μαύρο και Κόκκινο, Ντητρόιτ, 1983, σ. 212.

26. Dobson, ό.π., σ. 375.

27. Perlman, ό.π., σελ. 213.

Επίσης, ο Μπολ σημειώνει:

«Καλοί μου άνθρωποι, τα πράγματα δεν μπορούν να πάνε καλά στην Αγγλία, ούτε θα πάνε μέχρις ότου όλα τα αγαθά να είναι κοινά και να μην υπάρχει ούτε δουλοπάροικος ούτε ευγενής, αλλά όλοι μας θα είμαστε το ίδιο»[26].

Ο Perlman τοποθετεί σταθερά τον εαυτό του στον χιλιασμό, στο πρωτογονιστικό στρατόπεδο, με το επιχείρημα ότι αυτό είναι για το ξεπέρασμα της ταξικής κοινωνίας, για την ουτοπία, όχι για τον εργατισμό.

το σιτάρι και να κάψουν όλα τα ζιζάνια. Το σιτάρι είναι η Εδέμ. Τα ζιζάνια είναι οι ιερείς και οι άρχοντες, οι δικηγόροι και οι δικαστές, οι αφέντες και οι έμποροι»[27].

Αν ο Τζων Μπολ κατάφερε να διαδώσει κάποιο μάθημα σε μας στα χρονικά της ιστορίας, αυτό αξίζει ακόμα να το ακούσουμε και όχι κάτι λιγότερο. Όχι ένα μάθημα μετριοπάθειας, βάζοντας περιορισμένες απαιτήσεις για οικονομική βελτίωση, αλλά ένα μάθημα για την επαναστατική επιθυμία, για αυθεντικότητα και αληθινή ανθρώπινη κοι-

1381», Greenwood, Νέα Υόρκη, 1906, σ. 42.

2. R.B. Dobson *«Η εξέγερση των αγροτών το 1381»*, Pitman, Μπαθ, 1970, σελ. 373-375.

3. Ομάν ό.π. σ. 59.

4. Dobson, ό.π. σελ. 157.

5. Αυτό, όμως, με σχολαστική ευλάβεια. Το 1382 μια μικρή ομάδα ανδρών στο Ρότσεστερ κατηγορήθηκε πως έκλεψε το σεντούκι του Δούκα περνώντας το από τον Τάμεση στο Southwark, και έγινε πλουσιότερη κατά 1.000 λίρες Αγγλίας. Ομάν, ό.π., σ. 58.

6. Ομάν, ό.π., σελ. 68.

7. Μια από τα πιο λυπηρές υπερβολές αυτής της τρίτης ημέρας ήταν η σφαγή των 160 Φλα-

17. Hilton, ό.π., σ. σ. 225, 229.

18. Ό.π., σ. 211.

19. Cohn, ό.π., σ. 193.

20. Ό.π., σελ. 193 - 195.

21. Ό.π., σ. 192

22. Hilton, ό.π., επιχειρηματολογεί με γλαφυρό τρόπο, σελ. 222-223.

23. Σκέφτομαι εδώ τον Fra Dolcino και τους οπαδούς του στο Monte Rebello, 1307, ακόμη και με τα ακραία πρότυπα των Πνευματικών Φραγκισκανών, και όχι για αυτό το τάγμα. Damian Thompson, *«Το Τέλος του Χρόνου»*, Random House, Λονδίνο, 1999, σελ. 67-71.

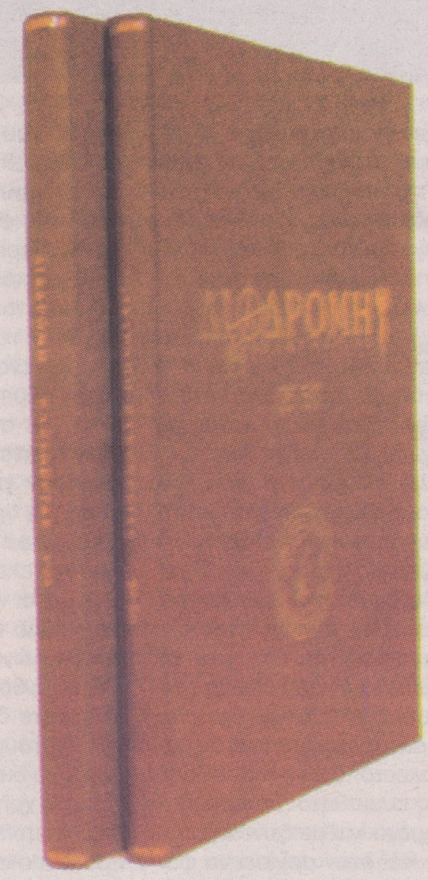
24. Cohn, ό.π., κεφάλαια 8-9. Τα πιο γνωστά παραδείγματα αυτής της παράδοσης είναι οι Ranters της περιόδου του Αγγλικού Εμφυλίου Πόλεμου. Βλέπε Al Morton, *«Ο Κόσμος των Ranters»*, Lawrence και Wishart Λονδίνο 1970. Lambert, ό.π., σ. 130 αναφέρεται σε Καθαρούς επισκόπους που μπορεί να σκέφτονταν τον εαυτό τους ότι δεν αμαρτάνουν όταν κάνουν σεξ (συνήθως ταμπού), ήδη από τον 12ο αιώνα.

25. Fredy Perlman, *«Κατά της ιστορίας, κατά του Λεβιάθαν!»*, Μαύρο και Κόκκινο, Ντητρόιτ, 1983, σ. 212.

26. Dobson, ό.π., σ. 375.

27. Perlman, ό.π., σελ. 213.

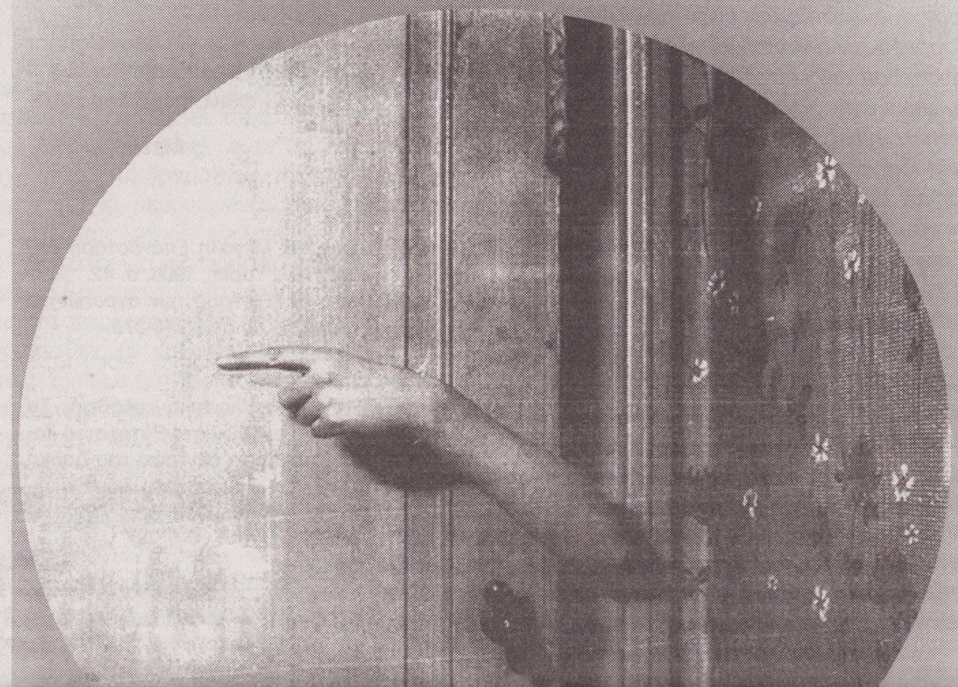
Ελευθερία χωρίς προσδιορισμούς

«Είναι ο πιο εύκολος τρόπος για να λύσετε το πρόβλημα, τόσο ξεκάθαρος, ώστε δεν χρειάζεται να τον πολυβασανίζεις για να τον παραδεχτείς. Έτσι, δε θα υπάρχει πια λόγος να σκεφτόμαστε. Και πραγματικά, το βασικό είναι να μην υπάρχει λόγος να σκεφτόμαστε! Όλο το μυστήριο της ζωής θα μπορέσει τότε να χωρέσει σε δυο φύλλα τυπωμένο χαρτί».

Φ.Μ. Ντοστογιέφσκι,
«Έγκλημα και τιμωρία»

Πέφτοντας το μάτι μας στη λέξη «ελευθερία» στο λεξικό, συναντάμε τον ορισμό: «*δυνατότητα αυτόβουλης και απεριόριστης δράσης σύμφωνα με τις επιθυμίες* (κάποιου), *η απουσία εξαναγκασμού ή καταπίεσης*» και κατηγοριοποιείται σε **προσωπική**, του **λόγου**, **ακαδημαϊκή** ή του **Τύπου.** Μέσα από αυτά τα όρια και τους προσδιορισμούς είναι μία δυνατότητα, που μπορεί να προκύψει κατόπιν συμφωνίας «κάποιων», με βάση τις επιθυμίες τους. Και μάλιστα, όταν απουσιάζει ο καταναγκασμός. Μοιάζει, έτσι, πιο σίγουρος ο καταναγκασμός και περισσότερο μια πιθανότητα η ελευθερία, που πραγματώνεται, όταν εκπληρωθεί μια προσωπική επιθυμία. Μοιάζουμε ουσιαστικά ελεύθεροι με περιοριστικούς όρους. Οι προσδιορισμοί και οι κατηγοριοποιήσεις από την άλλη τής δίνουν μία ακόμη διάσταση, πιο περιπτωσιακή. Είσαι ελεύθερος να λες τη γνώμη σου, να κάνεις μια επιστημονική έρευνα κ.λπ., στο βαθμό που δεν δημιουργείς ουσιαστική όχληση στο κράτος, άρα ακολουθείς τις νομότυπες διαδικασίες που το ίδιο όρισε για την ελευθερία. Μοιάζει με παραχώρηση που μόνο με το κράτος και τα παρακλάδια του έχει να κάνει, δηλαδή σαν ένα πολιτικό δικαίωμα, που κάποιοι αρμόδιοι ξέρουν και πρέπει να διαχειριστούν.

Φυσικά, σε καμία περίπτωση δεν μιλάμε στο σημείο αυτό για ελεύθερη συμφωνία ανθρώπων. Η συμφωνία, λοιπόν, αυτή και ακόμη περισσότερο οι επιθυμίες, θα είναι προϊόν κρατικής επιβολής –άμεσης ή έμμεσης– και επ' ουδενί δεν θα εμπεριέχει στοι-

Φυσικά και μας παρέχεται πλέον η δυνατότητα, μέσω του διαδικτύου, να διαβάσουμε τα πάντα. Μπορούμε να παρακολουθήσουμε από on line δωρεάν διαλέξεις στα «καλύτερα» πανεπιστήμια, μέχρι να σουλατσάρουμε σαν γνήσιοι βιβλιοπόντικες στις μεγαλύτερες βιβλιοθήκες του κόσμου. Ξέρετε γιατί το κράτος μάς παρέχει μια τόσο ελκυστική δυνατότητα; Μα ακριβώς γιατί δεν είναι πλέον ελκυστική! Τουλάχιστον για τους περισσότερους. Ας είμαστε ειλικρινείς, αν αύριο για κάποιον λόγο διευρυμένης απιθανότητας όλοι οι χρήστες του διαδικτύου παρατήσουν τις σελίδες κοινωνικής δικτύωσης και κάθε ψηφιακό απόρριμμα και αρχίσουν την αναζήτηση της γνώσης στο διαδίκτυο, οι κρατιστές δεν θα σφυρίξουν κλέφτικα. Μας παρέχονται λοιπόν απ' το κράτος «ελευθερίες», ακριβώς γιατί αυτό γνωρίζει a priori ότι δεν θα τις επιλέξουμε. Όλο αυτό μας θυμίζει κάποιες φυλακές στο νότο των Η.Π.Α, όπου δεν υπάρχουν τοίχοι και άρα ο κρατούμενος έχει την δυνατότητα υποθετικά να τρέξει προς την ελευθερία. Και οι δεκάδες φύλακες που θα σου φυτέψουν μια σφαίρα στο κεφάλι, αν διανοηθείς να αποδράσεις, είναι ντεκόρ; Μα όχι βέβαια! Όπως πολύ σωστά έγραψε και ο σύντροφος Μαλατέστα: «*η ελευθερία να κάνεις αυτό που θέλεις είναι πράγμα που δεν έχει νόημα, όταν δεν μπορείς να θέλεις κάτι*» («Στο δρόμο για την Αναρχία», σελ 36). Η λήθη διαδίδεται σαν πνευματική πανώλη, που σβήνει κάθε ιδιαιτερότητα, φαντασία, ανάγκη να αποτινάξουμε από πάνω μας όσα μας εγκλωβίζουν.

«Κάθε φορά που περιορίζεται η εξουσία, κάθε φορά που κατακτιέται μεγαλύτερη ελευθερία και δε ζητιανεύεται, έχει γίνει ένα βήμα στο δρόμο για την αναρχία

Ερρίκο Μαλατέστα
«Στον δρόμο για την Αναρχία»

Φιλόσοφοι, όπως ο Καντ, θεώρησαν ότι δεν μπορεί να υπάρχει ελευθερία χωρίς δίκαιο, χωρίς νόμους, δηλαδή, που θα βάζουν τα όρια και θα ορίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αναγκαστικά, λοιπόν, η ελευ-

τότε να χωρέσει σε δυο φύλλα τυπωμένο χαρτί».

Φ.Μ. Ντοστογιέφσκι,
«Έγκλημα και τιμωρία»

Πέφτοντας το μάτι μας στη λέξη «ελευθερία» στο λεξικό, συναντάμε τον ορισμό: «*δυνατότητα αυτόβουλης και απεριόριστης δράσης σύμφωνα με τις επιθυμίες* (κάποιου), *η απουσία εξαναγκασμού ή καταπίεσης*» και κατηγοριοποιείται σε **προσωπική**, του **λόγου**, **ακαδημαϊκή** ή του **Τύπου.** Μέσα από αυτά τα όρια και τους προσδιορισμούς είναι μία δυνατότητα, που μπορεί να προκύψει κατόπιν συμφωνίας «κάποιων», με βάση τις επιθυμίες τους. Και μάλιστα, όταν απουσιάζει ο καταναγκασμός. Μοιάζει, έτσι, πιο σίγουρος ο καταναγκασμός και περισσότερο μια πιθανότητα η ελευθερία, που πραγματώνεται, όταν εκπληρωθεί μια προσωπική επιθυμία. Μοιάζουμε ουσιαστικά ελεύθεροι με περιοριστικούς όρους. Οι προσδιορισμοί και οι κατηγοριοποιήσεις από την άλλη τής δίνουν μία ακόμη διάσταση, πιο περιπτωσιακή. Είσαι ελεύθερος να λες τη γνώμη σου, να κάνεις μια επιστημονική έρευνα κ.λπ., στο βαθμό που δεν δημιουργείς ουσιαστική όχληση στο κράτος, άρα ακολουθείς τις νομότυπες διαδικασίες που το ίδιο όρισε για την ελευθερία. Μοιάζει με παραχώρηση που μόνο με το κράτος και τα παρακλάδια του έχει να κάνει, δηλαδή σαν ένα πολιτικό δικαίωμα, που κάποιοι αρμόδιοι ξέρουν και πρέπει να διαχειριστούν.

Φυσικά, σε καμία περίπτωση δεν μιλάμε στο σημείο αυτό για ελεύθερη συμφωνία ανθρώπων. Η συμφωνία, λοιπόν, αυτή και ακόμη περισσότερο οι επιθυμίες, θα είναι προϊόν κρατικής επιβολής –άμεσης ή έμμεσης– και επ' ουδενί δεν θα εμπεριέχει στοιχεία ελευθερίας. Πηγαίνοντας ακόμη παραπέρα, θα μπορούσαμε να πούμε ότι δεν μιλάμε καν για συμφωνία. Σε μια πραγματικότητα ολοκληρωτικά επιβεβλημένη απ' την κυριαρχία, η αυθεντικότητα της επιθυμίας μοιάζει με κακοφορμισμένο ανέκδοτο. Και όταν η επιθυμία δεν είναι κύτταρο μιας ελεύθερης ύπαρξης, δεν μπορεί να δημιουργήσει πραγματικές συμφωνίες παρά μόνο παραφωνίες. Επομένως η φράση «ελεύθερη συμφωνία» είναι πλεονασμός. Κάθε συμφωνία οφείλει να είναι προϊόν ελεύθερης συνεργασίας αλλιώς αυτοαναιρεί την σημα-

χωρίς προσδιορισμούς

αλλά και μας θυμίζει τη φύση μας, την ελεύθερη κοινοτική συμβίωση, που περιλαμβάνει κάθε πλάσμα, που σήμερα ζει υποταγ-

μπόδιο του πολιτισμού που συναντά, όπως τα δέντρα που σηκώνουν τις ρίζες τους να αποτινάξουν τα πλακάκια των πεζοδρομίων

στική δυνατότητα; Μα ακριβώς γιατί δεν είναι πλέον ελκυστική! Τουλάχιστον για τους περισσότερους. Ας είμαστε ειλικρινείς, αν αύριο για κάποιον λόγο διευρυμένης απιθανότητας όλοι οι χρήστες του διαδικτύου παρατήσουν τις σελίδες κοινωνικής δικτύωσης και κάθε ψηφιακό απόρριμμα και αρχίσουν την αναζήτηση της γνώσης στο διαδίκτυο, οι κρατιστές δεν θα σφυρίξουν κλέφτικα. Μας παρέχονται λοιπόν απ' το κράτος «ελευθερίες», ακριβώς γιατί αυτό γνωρίζει a priori ότι δεν θα τις επιλέξουμε. Όλο αυτό μας θυμίζει κάποιες φυλακές στο νότο των Η.Π.Α, όπου δεν υπάρχουν τοίχοι και άρα ο κρατούμενος έχει την δυνατότητα υποθετικά να τρέξει προς την ελευθερία. Και οι δεκάδες φύλακες που θα σου φυτέψουν μια σφαίρα στο κεφάλι, αν διανοηθείς να αποδράσεις, είναι ντεκόρ; Μα όχι βέβαια! Όπως πολύ σωστά έγραψε και ο σύντροφος Μαλατέστα: «*η ελευθερία να κάνεις αυτό που θέλεις είναι πράγμα που δεν έχει νόημα, όταν δεν μπορείς να θέλεις κάτι*» («Στο δρόμο για την Αναρχία», σελ 36). Η λήθη διαδίδεται σαν πνευματική πανώλη, που σβήνει κάθε ιδιαιτερότητα, φαντασία, ανάγκη να αποτινάξουμε από πάνω μας όσα μας εγκλωβίζουν.

«Κάθε φορά που περιορίζεται η εξουσία, κάθε φορά που κατακτιέται μεγαλύτερη ελευθερία και δε ζητιανεύεται, έχει γίνει ένα βήμα στο δρόμο για την αναρχία

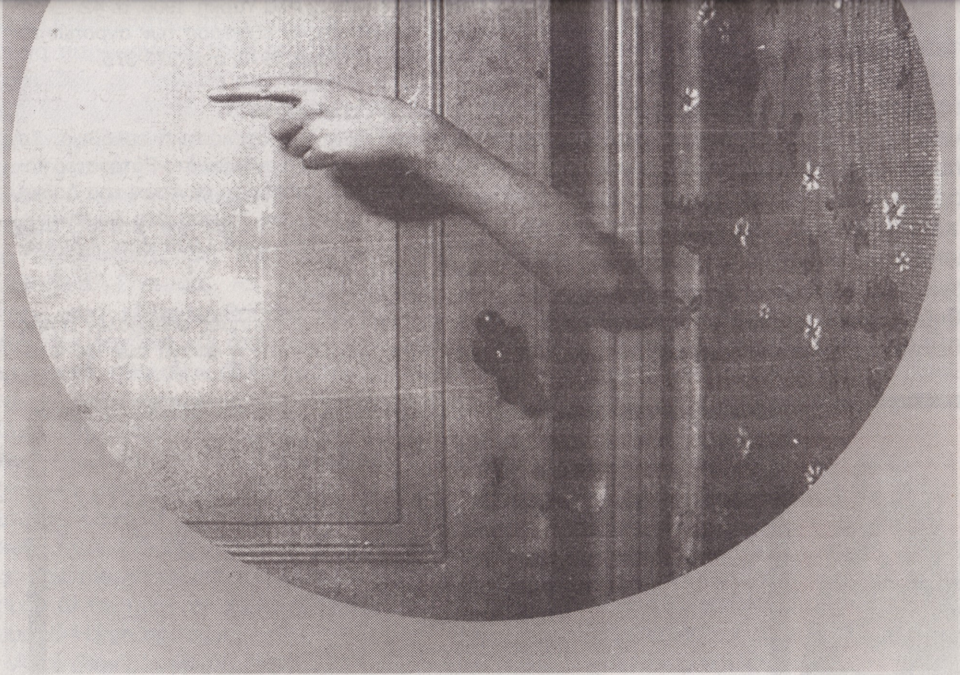
Ερρίκο Μαλατέστα
«Στον δρόμο για την Αναρχία»

Φιλόσοφοι, όπως ο Καντ, θεώρησαν ότι δεν μπορεί να υπάρχει ελευθερία χωρίς δίκαιο, χωρίς νόμους, δηλαδή, που θα βάζουν τα όρια και θα ορίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αναγκαστικά, λοιπόν, η ελευθερία μας είναι περιορισμένη από την ελευθερία των άλλων. Και ο καταναγκασμός είναι αναγκαίος (sic). Οπότε, αναγκαστικά και πάλι –τι να κάνουμε; δε γίνεται αλλιώς!– χρειαζόμαστε το καλό κράτος-διαιτητή. Και στο τέλος της χολιγουντιανής παραγωγής, λίγο πριν πέσουν οι τίτλοι, εμφανίζεται η καλή δημοκρατία με τη στολή του σούπερ-ήρωα που τους νικάει όλους. Για αυτό κανείς πρέπει να μαθαίνει από μικρός «*να αποδέχεται έναν καταναγκασμό που επιβαρύνει την ελευθερία του, ώστε να τον καθοδηγήσουμε στο να κάνει καλή χρήση της ελευθερίας του*». Ο Καντ, δηλαδή, μας συμβου-

να κάνεις μια επιστημονική έρευνα κ.λπ., στο βαθμό που δεν δημιουργείς ουσιαστική όχληση στο κράτος, άρα ακολουθείς τις νομότυπες διαδικασίες που το ίδιο όρισε για την ελευθερία. Μοιάζει με παραχώρηση που μόνο με το κράτος και τα παρακλάδια του έχει να κάνει, δηλαδή σαν ένα πολιτικό δικαίωμα, που κάποιοι αρμόδιοι ξέρουν και πρέπει να διαχειριστούν.

Φυσικά, σε καμία περίπτωση δεν μιλάμε στο σημείο αυτό για ελεύθερη συμφωνία ανθρώπων. Η συμφωνία, λοιπόν, αυτή και ακόμη περισσότερο οι επιθυμίες, θα είναι προϊόν κρατικής επιβολής –άμεσης ή έμμεσης– και επ' ουδενί δεν θα εμπεριέχει στοιχεία ελευθερίας. Πηγαίνοντας ακόμη παραπέρα, θα μπορούσαμε να πούμε ότι δεν μιλάμε καν για συμφωνία. Σε μια πραγματικότητα ολοκληρωτικά επιβεβλημένη απ' την κυριαρχία, η αυθεντικότητα της επιθυμίας μοιάζει με κακοφορμισμένο ανέκδοτο. Και όταν η επιθυμία δεν είναι κύτταρο μιας ελεύθερης ύπαρξης, δεν μπορεί να δημιουργήσει πραγματικές συμφωνίες παρά μόνο παραφωνίες. Επομένως η φράση «ελεύθερη συμφωνία» είναι πλεονασμός. Κάθε συμφωνία οφείλει να είναι προϊόν ελεύθερης συνεργασίας αλλιώς αυτοαναιρεί την σημασία της. Απλώς η χρήση της συγκεκριμένης φράσης βοηθάει να γίνονται διακριτές οι εξουσιαστικές συμφωνίες και σχέσεις από αυτές των αγωνιζόμενων ανθρώπων.

Με τη λογική του κράτους, είμαστε ελεύθεροι όταν καλύπτουμε καταναλωτικές ανάγκες. Και όσο περισσότερες έχουμε και μπορούμε να ικανοποιήσουμε, τόσο πιο ελεύθεροι γινόμαστε. Και πάλι, είμαστε ελεύθεροι να επιθυμούμε και να καλύπτουμε συνεχώς νέες ανάγκες. Και τότε γιατί δε νιώθουμε ελεύθεροι; Γιατί η ελευθερία δεν είναι δυνατότητα, που κάποιος θα μας δώσει, είναι επιλογή, που θα κάνουμε ο καθένας προσωπικά και όλοι μαζί. Για να κάνει όμως ο καθένας τις προσωπικές του επιλογές, χρειάζεται να αποτινάξει από πάνω του κάθε τι που καταστέλλει το πνεύμα του και εγκλωβίζει το σώμα του σε ζωές φυλακές. Κι όσο δεδομένη τη θεωρούμε, τόσο αυτή εξανεμίζεται, γιατί είναι διαρκώς μεταβαλλόμενη, δεν υπακούει σε κανόνες, συντίθεται από την ανθρώπινη φαντασία και ευαισθησία. Μας κάνει όχι απλώς ανθρώπινους,

αλλά και μας θυμίζει τη φύση μας, την ελεύθερη κοινοτική συμβίωση, που περιλαμβάνει κάθε πλάσμα, που σήμερα ζει υποταγμένο στην ικανοποίηση των εγωιστικών επιθυμιών της μηχανής και του τεχνικού πολιτισμού. Σήμερα, στο διαδίκτυο είμαστε «ελεύθεροι» να γράφουμε ό,τι θέλουμε, έχουμε τα μέσα για να το διαδώσουμε σε κλάσματα δευτερολέπτου. Και τελικά είμαστε ελεύθεροι να λέμε ό,τι θέλουμε, αλλά έχουμε να πούμε όλο και λιγότερα, μιλώντας με κονιορτοποιημένες λέξεις, σαν κώδικες.

Δεν είναι η ελευθερία, όμως, το δίκιο του επικρατέστερου και σε καμιά περίπτωση η αναρχία δε θα μπορούσε να υπάρξει μέσα σε ένα τέτοιο πνευματικό θερμοκήπιο. Είναι ο αέρας που ο καθένας μπορεί να αναπνέει χωρίς να πνίγεται από την αναπνοή του άλλου. Από τη στιγμή που υποτάσσεται το μυαλό, τότε η ελευθερία είναι μια λέξη στο λεξικό, μια αφηρημένη φιλοσοφική θεωρία. Μοιάζει με το πιο απατηλό και ουτοπικό όνειρο, γιατί δε βρίσκει τόπο να σταθεί. Είναι όμως ένας σπόρος ευαίσθητος, που ευδοκιμεί σε καλλιεργημένα και με ζωντανά συστατικά πνεύματα. Και όταν αρχίσει να φυτρώνει και να μεγαλώνει, συντρίβει κάθε εμπόδιο του πολιτισμού που συναντά, όπως τα δέντρα που σηκώνουν τις ρίζες τους να αποτινάξουν τα πλακάκια των πεζοδρομίων που τους φορτώθηκαν. Δε γνωρίζει, όμως, απελευθερωτές που θέλουν να μας σώσουν από τον κακό εαυτό μας και να επιβάλουν τις δικές τους επιθυμίες, καταπιεστές αυτοί στη θέση του παλιού καταπιεστή που έσφαξαν. Κανένας ταξικός ή τοξικός πόλεμος δε θα τη φέρει, γιατί η ελευθερία δεν επιβάλλεται. **Οι αναρχικοί δεν μπορούν να κλείνουν το πνεύμα τους σε τείχη και να το καλλιεργούν με τους μεταλλαγμένους σπόρους της αριστεράς.**

Αυτό που θα μείνει στο τέλος θα είναι να είμαστε ελεύθεροι να μην κάνουμε τίποτε, ελεύθεροι να μη σκεφτόμαστε τίποτε. Όταν αφήνουμε την κάθε λογής εξουσία να μας αποβλακώνει, να μας πείθει ότι ο κόσμος και οι άνθρωποι είναι ένα χρηστικό εργαλείο, τότε δεν θα είμαστε σε θέση ούτε να ονειρευτούμε την ελευθερία. Είμαστε ελεύθεροι να διαβάζουμε ό,τι θέλουμε, αρκεί να είμαστε χρήσιμοι και ωφέλιμοι, αναπαράγοντας τυποποιημένες γνώσεις, σαν έτοιμες προκατασκευασμένες αλήθειες, που μας «ξεκουράζουν» από την ελεύθερη σκέψη.

«Κάθε φορά που περιορίζεται η εξουσία, κάθε φορά που κατακτιέται μεγαλύτερη ελευθερία και δε ζητιανεύεται, έχει γίνει ένα βήμα στο δρόμο για την αναρχία

Ερρίκο Μαλατέστα

«Στον δρόμο για την Αναρχία»

Φιλόσοφοι, όπως ο Καντ, θεώρησαν ότι δεν μπορεί να υπάρχει ελευθερία χωρίς δίκαιο, χωρίς νόμους, δηλαδή, που θα βάζουν τα όρια και θα ορίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αναγκαστικά, λοιπόν, η ελευθερία μας είναι περιορισμένη από την ελευθερία των άλλων. Και ο καταναγκασμός είναι αναγκαίος (sic). Οπότε, αναγκαστικά και πάλι –τι να κάνουμε; δε γίνεται αλλιώς!– χρειαζόμαστε το καλό κράτος-διαιτητή. Και στο τέλος της χολιγουντιανής παραγωγής, λίγο πριν πέσουν οι τίτλοι, εμφανίζεται η καλή δημοκρατία με τη στολή του σούπερ-ήρωα που τους νικάει όλους. Για αυτό κανείς πρέπει να μαθαίνει από μικρός *«να αποδέχεται έναν καταναγκασμό που επιβαρύνει την ελευθερία του, ώστε να τον καθοδηγήσουμε στο να κάνει καλή χρήση της ελευθερίας του»*. Ο Καντ, δηλαδή, μας συμβουλεύει να τη δούμε σαν μια καλή επένδυση. Το να θέλεις να επιβάλεις την ελευθερία είναι τόσο οξύμωρο όσο το να παίζεις ποδόσφαιρο με τα χέρια. Για τον Καντ ο καταναγκασμός είναι προϋπόθεση της ελευθερίας... Οι δημοκράτες απ' την άλλη, στο ίδιο πάντα κουραστικό μοτίβο, παπαγαλίζουν ξανά και ξανά τις γλυκερές τους φιοριτούρες: «η ελευθερία μου φτάνει μέχρι εκεί που αρχίζει η ελευθερία του άλλου». Τι ρεσιτάλ βερμπαλισμού και ανοησίας και αυτό! Θα μπορούσε να αντικαταστήσει επάξια το «μπαμπά μην τρέχεις» στο αυτοκίνητο κάθε δημοκράτη (και αμεσο-δημοκράτη βεβαίως βεβαίως) οδηγού. **Για τους αναρχικούς το ζήτημα είναι ξεκάθαρο. Όσο μεγαλώνει η ελευθερία των άλλων μεγαλώνει και η δικιά μας.** Γιατί η ελευθερία που «φτάνει μέχρι εκεί» και ούτε σπιθαμή παραπέρα, είναι τόσο αληθινή όσο και το κρέας στα μπιφτέκια των μεγάλων ταχυφαγείων.

Πολλές και συχνές στην ιστορία της φιλοσοφίας οι αναφορές στα κοινωνικά συμβόλαια και στις συμφωνίες ανάμεσα στο κρά-

τος και το λαό, που τελειώνουν με ένα happy end, όπου αυτοί οι δύο παντρεύονται. Μόνο που συμβολαιογράφος είναι το ίδιο το κράτος που κάνει φασαρία συνεχώς πάνω από τα αυτιά μας, για να μην ακούμε τις αλυσίδες που μας φοράει, ένεκα του γάμου που συνάψαμε. Για όλα εγγυάται το καλό κράτος, που ξέρει πολύ καλύτερα από εμάς τι είναι το καλό και μας το κατοχυρώνει με τη βούλα του «ανθρώπινου δικαιώματος». Το σχολείο εγγυάται ότι θα μας «θυμίσει» πώς θα είμαστε ελεύθεροι, δηλαδή πώς θα θυμηθούμε το σωστό, τον κρατικό

μαστε όσο μπορούμε, αφού ο πολιτισμός μας, που σήμερα είναι ακόμη πιο σάπιος από την εποχή του Χέγκελ, είναι το πεπρωμένο μας. Μπορούμε μόνο να τον αερίζουμε που και που, σαν μουχλιασμένο δωμάτιο στο οποίο η κυριαρχία μας έκλεισε, έτσι για να συνεχίζουμε να αντέχουμε στη σήψη του. Ο Μαρξ πάλι, ως γνωστόν, βλέπει την απελευθέρωση του ανθρώπου ως μια ντετερμινιστική κατάληξη που αργά ή γρήγορα θα έρθει, αφού το κράτος θα μαραθεί και θα πέσει μόνο του, σαν σάπιο μήλο (για να μην πούμε τίποτε χειρότερο), αφού οι προ-

αλήθεια γράφεται κάθε μέρα από την αρχή με την πένα της λήθης, δεν μπορούμε να είμαστε ελεύθεροι.

Είναι ξεκάθαρο, ότι όσο υπάρχει κράτος, πολιτισμός, πολιτική και όλα τα συναφή ανοσιουργήματα της ανθρώπινης εξουσιομανίας, ο αέρας που θα αναπνέουμε θα είναι πνιγηρός. Νησίδες και βραχονησίδες «ελευθερίας», όσο το κράτος εξακολουθεί να βιάζει τις ζωές μας, θα υπάρχουν μόνο σε μυαλά κουτοπόνηρων ή μωρών. Το να κουβεντιάζουμε για «απελευθερωμένους» χώρους στην καρδιά του κρατικού κτήνους είναι κάτι τόσο παράλογο που θα έκανε την εικόνα ενός ρωμαίου εκατόνταρχου σε πολεμικό αεροσκάφος να φαντάζει απόλυτα λογική. Ο Πιοτρ Κροπότκιν έλεγε, πως **η ελευθερία είναι μια έννοια που αν της αφαιρέσεις έστω και ένα μικρό κομματάκι, παύει να υπάρχει**, και δεν έχει άδικο. Όχι, λοιπόν, νησίδες αλλά και ολόκληρα νησιωτικά συμπλέγματα του «αντιεξουσιαστικού» αρχιπελάγους να μας παρουσιάσουν ως «απελευθερωμένους» χώρους, δεν τσιμπάμε. Το δόλωμα είτε φρέσκο είναι, είτε μπαγιάτικο παραμένει δόλωμα. Αλλά όσοι δεν είναι «ψάρια» δεν έχουν τίποτε, επομένως, να φοβηθούν απ' τα κινηματικά παραγάδια. Η πολιτική αλιεία μάλλον είναι στα φόρτε της τον τελευταίο καιρό.

Μιλώντας, όμως, για την ελευθερία, δε θα μείνουμε απλά σε αυτά με τα οποία διαφωνούμε. Θεωρούμε την αληθινή ελευθερία ως μία ολοκληρωμένη κατάσταση, που κάθε στιγμή μπορεί να πραγματώνεται μέσα από την αλληλεπίδραση όχι μόνο των ανθρώπων μεταξύ τους, αλλά και των ανθρώπων με τον φυσικό κόσμο που τους περιβάλλει. Ποτέ δεν έχουμε νιώσει πραγματικά ελεύθεροι ως τώρα και μάλλον μιλάμε για την ελευθερία όπως οι πεινασμένοι σκέφτονται το φαγητό, αλλά είναι σημαντικό να βρεθούμε στο πρώτο βήμα της συνειδητοποίησης ότι έχουμε πολύ δρόμο μπροστά μας, αρκεί να ξεκινήσουμε, όμως, κάποτε να τον βαδίζουμε. Έχουν φτάσει κάποιοι στο σημείο να θεωρούν πιο φυσικό συναίσθημα το μίσος, πιο ρεαλιστική λύση την «λύσσα και συνείδηση», πιο θαρραλέα πράξη τα λιντσαρίσματα ως αντίποινα. Για μας οι απάνθρωποι και οι αποβλακωμένοι δεν μπορούν να είναι ελεύθεροι, γιατί φυλακίστηκαν, πρώτα απ' όλα, από την αφοσίωσή τους στην καταστροφή. Η ελευθερία έρχεται με τη δημιουργία, τον πειραματισμό, την εξερεύνηση, μέσα από την αγάπη και το σεβασμό για τη ζωή.

Είναι εκεί όπου δεν υπάρχει φιλοδοξία για εξουσία και κυριαρχία, όπου οι άνθρωποι μπορούν και ξέρουν να ζουν μαζί, αυτάρκεις με όσα έχουν γύρω τους πραγματικά, όσα μπορεί να τους δώσει η ίδια η φύση, που είναι διαρκώς σε κίνηση και δημιουργία. Η εναρμόνιση με τον φυσικό κόσμο που περιβάλλει τις ελεύθερες φυλές κοινοτήτων δεν είναι μία βίαιη κατάσταση, είναι μία κατάσταση ολοκλήρωσης και αυτοπραγμάτωσης, μία εξισορρόπηση με τον ίδιο μας τον εαυτό, που κάνει οποιαδήποτε θεωρία να μοιάζει περιττή, γιατί μας συνδέει αληθινά με ό,τι μας περιβάλλει, μας συμφιλιώνει με τον κόσμο γύρω μας και μέσα μας και συγχρόνως μας απελευθερώνει. Η ελευθερία, λοιπόν, δεν μπορεί να είναι έξω απ' την αληθινή και ειλικρινή αγάπη για την ουσία της ζωής. Είναι συνώνυμη της δυνατότητας που κάθε πλάσμα διαθέτει ώστε να αναπτύσσει ανεμπόδιστα την πληρότητα της ύπαρξής του, δίχως τον βούρδουλα του πολιτισμού και του κράτους στις πλάτες του.

σύντροφοι για την
Αναρχική απελευθερωτική δράση

Η ΠΡΕΖΑ ΘΕΡΙΖΕΙ...
ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΓΕΝΙΚΕΥΕΙ

τος και το λαό, που τελειώνουν με ένα happy end, όπου αυτοί οι δύο παντρεύονται. Μόνο που συμβολαιογράφος είναι το ίδιο το κράτος που κάνει φασαρία συνεχώς πάνω από τα αυτιά μας, για να μην ακούμε τις αλυσίδες που μας φοράει, ένεκα του γάμου που συνάψαμε. Για όλα εγγυάται το καλό κράτος, που ξέρει πολύ καλύτερα από εμάς τι είναι το καλό και μας το κατοχυρώνει με τη βούλα του «ανθρώπινου δικαιώματος». Το σχολείο εγγυάται ότι θα μας «θυμίσει» πώς θα είμαστε ελεύθεροι, δηλαδή πώς θα θυμηθούμε το σωστό, τον κρατικό τρόπο να είμαστε ελεύθεροι, να μη σκεφτόμαστε τίποτε. Θα μας μάθει τους σωστούς νόμους. Και θα μας ξε-μάθει να ζούμε χωρίς νόμους.

Ένας γνωστός φιλόσοφος και incognito δουλέμπορος, ο Locke, μιλάει για τα δικαιώματα των παιδιών και λέει ότι θα πρέπει να έχουν τα ίδια δικαιώματα με τους γονείς τους – δηλαδή την ίδια αυταπάτη για την ελευθερία σε μορφή χαπιού «ανθρώπινο δικαίωμα». Ο Rousseau, που κι αυτός μίλησε για τα γνωστά συμβόλαια, σαν προφήτης των εταιρειών καρτοκινητής, μιλάει για μία μάλλον αστική φύση και βάζει κανόνες και περιορισμούς στο παιδί, με σκοπό τη σωστή αγωγή, ώστε να φτάσει στην «οικειοθελή και ανεξάρτητη υπακοή». Όσο για τον Χομπς και τον «Λεβιάθαν» του, τα συμπεράσματά του ήταν ακόμη πιο φιλο-πολιτισμικά και σίγουρα ακόμη πιο φιλο-κρατικά. Πίστευε ότι η φύση του ανθρώπου είναι άγρια μαστε όσο μπορούμε, αφού ο πολιτισμός μας, που σήμερα είναι ακόμη πιο σάπιος από την εποχή του Χέγκελ, είναι το πεπρωμένο μας. Μπορούμε μόνο να τον αερίζουμε που και που, σαν μουχλιασμένο δωμάτιο στο οποίο η κυριαρχία μας έκλεισε, έτσι για να συνεχίζουμε να αντέχουμε στη σήψη του. Ο Μαρξ πάλι, ως γνωστόν, βλέπει την απελευθέρωση του ανθρώπου ως μια ντετερμινιστική κατάληξη που αργά ή γρήγορα θα έρθει, αφού το κράτος θα μαραθεί και θα πέσει μόνο του, σαν σάπιο μήλο (για να μην πούμε τίποτε χειρότερο), αφού οι προλετάριοι θα αφήσουν τις τηλεοράσεις τους, θα σπάσουν τις αλυσίδες τους και η επαναστατική πρωτοπορία θα τους δείξει τον δρόμο. Έκαστος στο είδος τους και ο Μαρξ στις αυταπάτες του. Μήπως, όμως, τις αυταπάτες τις έχουν κυρίως όσοι βλέπουν το πολιτικό τους ευαγγέλιο στα γραπτά του; Στο κάτω-κάτω, το κορόιδο δεν είναι αυτός που παριστάνει τον προφήτη, αλλά όσοι φωνάζουν «ωσαννά» ξωπίσω του. Καλή ανάγνωση, οπότε και φυσικά περαστικά τους. Είμαστε, λοιπόν, καταδικασμένοι απ' την ιστορία να ζήσουμε ελεύθεροι, κάτι σαν το αξέχαστο «είμαστε καταδικασμένοι να πάρουμε το πρωτάθλημα» που είπε και ο γνωστός άσσος των γηπέδων της δεκαετίας του '80...

Για αυτό, **η ελευθερία ξεκινάει από την πνευματική και ψυχική μας ζωντάνια**. Δεν μπορεί να είναι ελεύθερη μια κοινωνία με πνευματικά ζόμπι, που δεν ξέρουν ούτε

εικόνα ενός ρωμαίου εκατόνταρχου σε πολεμικό αεροσκάφος να φαντάζει απόλυτα λογική. Ο Πιοτρ Κροπότκιν έλεγε, πως **η ελευθερία είναι μια έννοια που αν της αφαιρέσεις έστω και ένα μικρό κομματάκι, παύει να υπάρχει**, και δεν έχει άδικο. Όχι, λοιπόν, νησίδες αλλά και ολόκληρα νησιωτικά συμπλέγματα του «αντιεξουσιαστικού» αρχιπελάγους να μας παρουσιάσουν ως «απελευθερωμένους» χώρους, δεν τσιμπάμε. Το δόλωμα είτε φρέσκο είναι, είτε μπαγιάτικο παραμένει δόλωμα. Αλλά όσοι δεν είναι «ψάρια» δεν έχουν τίποτε, επομένως, να φοβηθούν απ' τα κινηματικά παραγάδια. Η πολιτική αλιεία μάλλον είναι στα φόρτε της τον τελευταίο καιρό.

Μιλώντας, όμως, για την ελευθερία, δε θα μείνουμε απλά σε αυτά με τα οποία διαφωνούμε. Θεωρούμε την αληθινή ελευθερία ως μία ολοκληρωμένη κατάσταση, που κάθε στιγμή μπορεί να πραγματώνεται μέσα από την αλληλεπίδραση όχι μόνο των ανθρώπων μεταξύ τους, αλλά και των ανθρώπων με τον φυσικό κόσμο που τους περιβάλλει. Ποτέ δεν έχουμε νιώσει πραγματικά ελεύθεροι ως τώρα και μάλλον μιλάμε για την ελευθερία όπως οι πεινασμένοι σκέφτονται το φαγητό, αλλά είναι σημαντικό να βαθμό για τη ζωή.

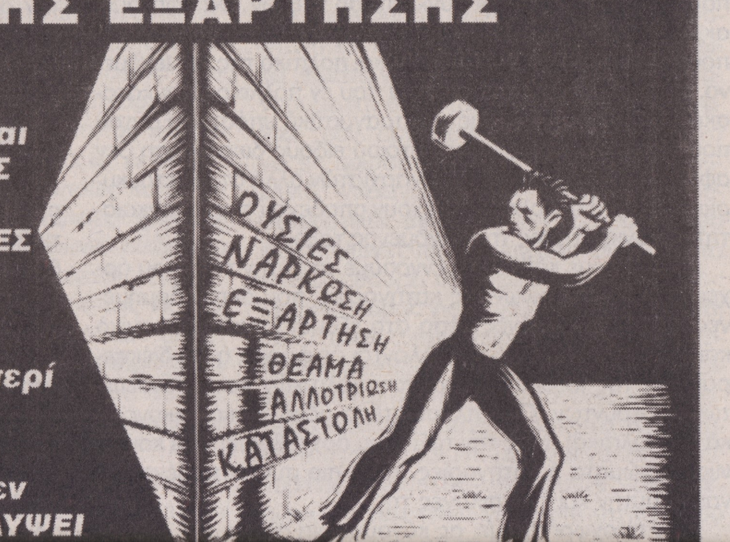
Είναι εκεί όπου δεν υπάρχει φιλοδοξία για εξουσία και κυριαρχία, όπου οι άνθρωποι μπορούν και ξέρουν να ζουν μαζί, αυτάρκεις με όσα έχουν γύρω τους πραγματικά, όσα μπορεί να τους δώσει η ίδια η φύση, που είναι διαρκώς σε κίνηση και δημιουργία. Η εναρμόνιση με τον φυσικό κόσμο που περιβάλλει τις ελεύθερες φυλές κοινοτήτων δεν είναι μία βίαιη κατάσταση, είναι μία κατάσταση ολοκλήρωσης και αυτοπραγμάτωσης, μία εξισορρόπηση με τον ίδιο μας τον εαυτό, που κάνει οποιαδήποτε θεωρία να μοιάζει περιττή, γιατί μας συνδέει αληθινά με ό,τι μας περιβάλλει, μας συμφιλιώνει με τον κόσμο γύρω μας και μέσα μας και συγχρόνως μας απελευθερώνει. Η ελευθερία, λοιπόν, δεν μπορεί να είναι έξω απ' την αληθινή και ειλικρινή αγάπη για την ουσία της ζωής. Είναι συνώνυμη της δυνατότητας που κάθε πλάσμα διαθέτει ώστε να αναπτύσσει ανεμπόδιστα την πληρότητα της ύπαρξής του, δίχως τον βούρδουλα του πολιτισμού και του κράτους στις πλάτες του.

σύντροφοι για την
Αναρχική απελευθερωτική δράση

Η ΠΡΕΖΑ ΘΕΡΙΖΕΙ...
ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΓΕΝΙΚΕΥΕΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ <u>ΚΑΙ</u> ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ

Επειδή Εξάρτηση και Ελευθερία είναι ΑΣΥΜΒΙΒΑΣΤΕΣ και ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ καταστάσεις

Επειδή το παραμύθι περί «ελεύθερης επιλογής» στο ντοπάρισμα δεν μπορεί να ΚΑΛΥΨΕΙ

τος και το λαό, που τελειώνουν με ένα happy end, όπου αυτοί οι δύο παντρεύονται. Μόνο που συμβολαιογράφος είναι το ίδιο το κράτος που κάνει φασαρία συνεχώς πάνω από τα αυτιά μας, για να μην ακούμε τις αλυσίδες που μας φοράει, ένεκα του γάμου που συνάψαμε. Για όλα εγγυάται το καλό κράτος, που ξέρει πολύ καλύτερα από εμάς τι είναι το καλό και μας το κατοχυρώνει με τη βούλα του «ανθρώπινου δικαιώματος». Το σχολείο εγγυάται ότι θα μας «θυμίσει» πώς θα είμαστε ελεύθεροι, δηλαδή πώς θα θυμηθούμε το σωστό, τον κρατικό τρόπο να είμαστε ελεύθεροι, να μη σκεφτόμαστε τίποτε. Θα μας μάθει τους σωστούς νόμους. Και θα μας ξε-μάθει να ζούμε χωρίς νόμους.

Ένας γνωστός φιλόσοφος και incognito δουλέμπορος, ο Locke, μιλάει για τα δικαιώματα των παιδιών και λέει ότι θα πρέπει να έχουν τα ίδια δικαιώματα με τους γονείς τους – δηλαδή την ίδια αυταπάτη για την ελευθερία σε μορφή χαπιού «ανθρώπινο δικαίωμα». Ο Rousseau, που κι αυτός μίλησε για τα γνωστά συμβόλαια, σαν προφήτης των εταιρειών καρτοκινητής, μιλάει για μία μάλλον αστική φύση και βάζει κανόνες και περιορισμούς στο παιδί, με σκοπό τη σωστή αγωγή, ώστε να φτάσει στην «οικειοθελή και ανεξάρτητη υπακοή». Όσο για τον Χομπς και τον «Λεβιάθαν» του, τα συμπεράσματά του ήταν ακόμη πιο φιλο-πολιτισμικά και σίγουρα ακόμη πιο φιλο-κρατικά. Πίστευε ότι η φύση του ανθρώπου είναι άγρια και επικίνδυνη, ότι στη φυσική μας κατάσταση είμαστε θηρία και καταστροφικοί. Για αυτό χρειαζόμαστε το καλό... κράτος, που κάνει τα γνωστά συμβόλαια με το λαό και έτσι τον προστατεύει από την άγρια και κακή φύση του.

Ο Χέγκελ, από την άλλη, στα κείμενά του για την θρησκεία («*Η μυθολογία του Λόγου*»), όταν αναφέρεται και στη φυσική κατάσταση του ανθρώπου, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, παρ' όλο που τα μέλη των παλιότερων κοινοτήτων ζούσαν σε αρμονία μεταξύ τους και ήταν ελεύθεροι, το πεπρωμένο της σύγχρονης κοινωνίας είναι να ζήσει με βάση τον πολιτισμό. Άρα, καλά θα κάνουμε να προσαρμοστούμε στα δεσμά μας και απλώς να προσπαθούμε να ξεγελιόμαστε όσο μπορούμε, αφού ο πολιτισμός μας, που σήμερα είναι ακόμη πιο σάπιος από την εποχή του Χέγκελ, είναι το πεπρωμένο μας. Μπορούμε μόνο να τον αερίζουμε που και που, σαν μουχλιασμένο δωμάτιο στο οποίο η κυριαρχία μας έκλεισε, έτσι για να συνεχίζουμε να αντέχουμε στη σήψη του. Ο Μαρξ πάλι, ως γνωστόν, βλέπει την απελευθέρωση του ανθρώπου ως μια ντετερμινιστική κατάληξη που αργά ή γρήγορα θα έρθει, αφού το κράτος θα μαραθεί και θα πέσει μόνο του, σαν σάπιο μήλο (για να μην πούμε τίποτε χειρότερο), αφού οι προλετάριοι θα αφήσουν τις τηλεοράσεις τους, θα σπάσουν τις αλυσίδες τους και η επαναστατική πρωτοπορία θα τους δείξει τον δρόμο. Έκαστος στο είδος τους και ο Μαρξ στις αυταπάτες του. Μήπως, όμως, τις αυταπάτες τις έχουν κυρίως όσοι βλέπουν το πολιτικό τους ευαγγέλιο στα γραπτά του; Στο κάτω-κάτω, το κορόιδο δεν είναι αυτός που παριστάνει τον προφήτη, αλλά όσοι φωνάζουν «ωσαννά» ξωπίσω του. Καλή ανάγνωση, οπότε και φυσικά περαστικά τους. Είμαστε, λοιπόν, καταδικασμένοι απ' την ιστορία να ζήσουμε ελεύθεροι, κάτι σαν το αξέχαστο «είμαστε καταδικασμένοι να πάρουμε το πρωτάθλημα» που είπε και ο γνωστός άσσος των γηπέδων της δεκαετίας του '80…

Για αυτό, **η ελευθερία ξεκινάει από την πνευματική και ψυχική μας ζωντάνια**. Δεν μπορεί να είναι ελεύθερη μια κοινωνία με πνευματικά ζόμπι, που δεν ξέρουν ούτε ποιοι είναι, ούτε τι θέλουν, ούτε έχουν τη δύναμη και τα εφόδια να επιλέγουν και να αποφασίζουν μόνοι τους για τον εαυτό τους. Όταν αυτός που τολμάει πλέον να σκέφτεται, έχει το θάρρος να πει τη γνώμη του, ακόμη κι αν είναι αντίθετη από την πλειοψηφία, καταδικάζεται στο περιθώριο, τότε θα πρέπει να ανησυχούμε αν μας επιβραβεύει η κάθε λογής εξουσία για τα λεγόμενά μας. Όταν οι αλήθειες και οι πραγματικότητες ή οι επιλεγμένες ιστορικές ανώδυνες αλήθειες θεωρούνται αρκετές, για να επιβεβαιωθεί το «σωστό», δεν μπορούμε να μιλάμε για ελεύθερο πνεύμα. Αν σκεφτούμε καθαρά, ανεπηρέαστοι από τις σειρήνες που μας περιβάλλουν, τότε θα καταλάβουμε ότι σε έναν τόπο και χρόνο που η

από την αλληλεπίδραση όχι μόνο των ανθρώπων μεταξύ τους, αλλά και των ανθρώπων με τον φυσικό κόσμο που τους περιβάλλει. Ποτέ δεν έχουμε νιώσει πραγματικά ελεύθεροι ως τώρα και μάλλον μιλάμε για την ελευθερία όπως οι πεινασμένοι σκέφτονται το φαγητό, αλλά είναι σημαντικό να

πτυσσει ανεμπόδιστα την πληρότητα της ύπαρξής του, δίχως τον βούρδουλα του πολιτισμού και του κράτους στις πλάτες του.

σύντροφοι για την
Αναρχική απελευθερωτική δράση

Η ΠΡΕΖΑ ΘΕΡΙΖΕΙ...
ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΓΕΝΙΚΕΥΕΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΚΑΙ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ

Επειδή Εξάρτηση και Ελευθερία είναι ΑΣΥΜΒΙΒΑΣΤΕΣ και ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ καταστάσεις

Επειδή το παραμύθι περί «ελεύθερης επιλογής» στο ντοπάρισμα δεν μπορεί να ΚΑΛΥΨΕΙ την ΑΠΟΜΟΝΩΣΗ, τον ΦΟΒΟ, την ΑΝΑΣΦΑΛΕΙΑ, την ΑΛΛΟΤΡΙΩΣΗ, την ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ, την ΠΛΗΞΗ που έχουν επιβληθεί...

...γι αυτό δεν μπορεί να χτιστεί μια ανθρώπινη και ελεύθερη κοινωνία με μέσα που καταστρέφουν ανθρώπινες υπάρξεις και συμπορεύονται με τα σχέδια των κρατιστών.

Ο ΑΓΩΝΑΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΚΑΘΕ ΕΞΟΥΣΙΑ, ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΑΓΩΝΑΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΕ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ ΝΑΡΚΩΣΗ, ΕΞΑΡΤΗΣΗ και ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ

Αναρχική Αρχειοθήκη

Τάξη, εξουσία, κοινωνικός ανταγωνισμός

(Μέρος 4ο)

Ο ρόλος της «εργατικής τάξης»

Πριν προχωρήσουμε θα χρειαστεί να επαναλάβουμε την σημαντική διαφορά ανάμεσα στην Τάξη που άρχει και στις κοινωνικές τάξεις που, όπως προαναφέραμε, συνιστούν στην πραγματικότητα κοινωνικά στρώματα και κατηγοριοποιήσεις.

Γνωρίζουμε πως ο εξουσιαστικός μύθος περί ταξικής συγκρότησης αυτών που υπόκεινται στην κυριαρχία των κρατούντων είναι δύσκολο να παραμεριστεί. Είναι ένας μύθος που έχει ιδιαίτερη «πέραση» τους δύο τελευταίους αιώνες, με αποτέλεσμα την επιβολή του στα μυαλά ανθρώπων εγκαθιστώντας και αναπαράγοντας αυτό που συνήθως χαρακτηρίζεται ως ψευδής συνείδηση.

Είναι πολλά τα «ετοιματζήδικα» που συνήθισαν οι περισσότεροι να φορούν, αλλά εμείς θεωρούμε πως είναι απαραίτητο να βρεθούν τα ρούχα που μας ταιριάζουν, που είναι από εμάς και απευθύνονται σε εμάς, τους αναρχικούς. Είναι οι απόψεις και οι αναλύσεις του ΤΩΡΑ, που δεν απαρνούνται το ΧΘΕΣ αλλά δημιουργούν το ΑΥΡΙΟ, χωρίς να αποδέχονται τα όσα κατατέθηκαν από γνωστούς αναρχικούς των προηγούμενων εποχών σαν θέσφατα, αλλά σαν μια **γνώση με αρνητικές και θετικές και προεκτάσεις**.

Και για να μην δίνονται λαβές για διάφορους ακροβατισμούς και κριτικές τονίζουμε πως **η μη απάρνηση δεν σημαίνει άκριτη αποδοχή**. Σημαίνει διερεύνηση, ανάλυση, ανίχνευση των δρόμων που προηγήθηκαν, ξεπέρασμα απόψεων και πρακτικών που αλλοιώνουν ή μπλοκάρουν και, μ' αυτόν τον τρόπο, στέκονται εμπόδια στο να χαραχτούν οι επόμενοι δρόμοι και οι διαδρομές για συνολική διεργασία που προτάσσει την ΟΛΙΚΗ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ σε αντιπαραβολή με την μερικότητα που προβάλλεται από τον αναρχισμό.

Είναι φανερό πως θα μπορούσαμε, ευθύς εξ αρχής, να είχαμε τελειώσει με το ζήτημα της τάξης λέγοντας πως ούτως ή άλλως η κάθε συγκροτημένη τάξη είναι εξουσιαστική και να ξεμπερδεύουμε. Προτιμούμε, όμως, να μην δώσουμε τροφή σε όσους προσπαθούν να μας αποδώσουν δογματικές απόψεις και να διαλύσουμε, με όσο το δυνατόν πιο ευρύ λόγο και με πιο κατανοητό και αναλυτικό τρόπο, στο μέτρο του δυνατού, το όλο «ταξικό πνεύμα».

Υπάρχει, όμως, και κάτι άλλο. Με ένα σύντομο λόγο ανάλυση (προφανώς βάσει κάποιου περίπλοκου συλλογισμού) σε σχέση με την ταυτότητα των εισοδημάτων, προσπαθεί να δείξει μάλλον το αδιέξοδο της βάσης του συλλογισμού του, διαπιστώνοντας ότι *«απ' αυτήν την άποψη οι γιατροί λ.χ. και οι υπάλληλοι αποτελούν και αυτοί δύο τάξεις, γιατί ανήκουν σε δύο διαφορετικές κοινωνικές ομάδες, όπου τα εισοδήματα των μελών κάθε μιανής από τις δύο κυλούν από την ίδια πηγή»*.

Εδώ ακριβώς μας πληροφορεί ο Έγκελς πως κόβεται το χειρόγραφο.

Αυτό το ατελείωτο κείμενο αφήνει μία περίεργη αίσθηση. Προφανώς, το πλέον θλιβερό είναι πως μετά από τόση πολύχρονη αναφορά στην έννοια της τάξης, ο πεισματικά υποστηρικτής της πάλης των τάξεων δεν μπόρεσε (ή δεν πρόλαβε) να προσδιορίσει με έναν ικανοποιητικό τρόπο ποια είναι αυτή η τάξη που καταλαμβάνοντας την εξουσία θα απελευθερώσει όλους τους «σκλάβους του κεφαλαίου», αφού πρώτα θα ανέπτυσσε τις παραγωγικές δυνάμεις. Αν κρίνουμε, μάλιστα, πως αυτή η προσπάθεια οικονομιστικού ορισμού παραπέμπει στον Ρικάρντο, τότε αντιλαμβανόμαστε την σύγχυση που υπήρχε και το αποτέλεσμα που ενδεχομένως θα προέκυπτε εάν ποτέ ολοκληρωνόταν ο προσδιορισμός του τί είναι τάξη.

Έτσι, δεν μπορέσαμε να διαφωτιστούμε μαθαίνοντας, επί τέλους, ποια είναι τα συστατικά μιας τάξης και τέλος πάντων τι είναι τάξη και ιδιαίτερα η εργατική. Χάνοντας αυτά τα επιστημονικά φώτα, βαδίζουμε εδώ και 130 χρόνια, στο απόλυτο σκοτάδι της άγνοιας. Αλλά δεν έχει και τόση σημασία. Εκείνο που έχει ενδιαφέρον είναι το να γίνονται αγώνες στο όνομα της τάδε ή της δείνα τάξης είτε της δίνεται το όνομα «εργατική», είτε κάποιο ανάλογο.

Δεν μπορούμε, πάντως, να θεωρήσουμε ότι τόσο ο

*τίζεται η μεγάλη μάζα του γαλλικού έθνους με απλή άθροιση ομώνυμων μεγεθών, το ίδιο περίπου όπως **ένα σακί πατάτες** κάνει ένα σακί πατάτες. **Εφ' όσον εκατομμύρια οικογένειες ζουν κάτω από οικονομικές συνθήκες ύπαρξης, που ξεχωρίζουν τον τρόπο της ζωής τους, τα συμφέροντά τους και τη μόρφωσή τους από τον τρόπο της ζωής, τα συμφέροντα και τη μόρφωση των άλλων τάξεων και τις αντιπαραθέτουν εχθρικά σ' αυτές, αποτελούν μια τάξη**. Εφ' όσον, όμως, ανάμεσα στους μικρούς αγρότες υπάρχει μόνο μια τοπική συνάφεια και ομοιότητα των συμφερόντων τους δεν δημιουργεί καμμιά κοινότητα, κανένα εθνικό δεσμό και καμμιά πολιτική οργάνωση, δεν αποτελούν τάξη».*[1]

Παρακάμπτοντας τους απαξιωτικούς χαρακτηρισμούς για τους αγρότες (οι οποίοι θα θεωρούνταν, αν διατυπώνονταν στην σημερινή εποχή, ως απόρροια ρατσιστικών πεποιθήσεων), θα διαπιστώσουμε πως στην προκειμένη περίπτωση έχουμε μία διατύπωση που προσπαθεί να προσεγγίσει τα χαρακτηριστικά που αφορούν την Τάξη που Άρχει (κι όχι την εργατική), χωρίς όμως να την εκφράζει με σαφήνεια ή να αποτολμά μια εμβάθυνση. Είναι γνωστό, όμως, πως στο έργο του διαχέονται σε αρκετό βαθμό τα χαρακτηριστικά που προσδιορίζουν την Τάξη που Άρχει, πολλές φορές με στρεβλώσεις.

Πώς ορίζεται όμως αυτή η τάξη;

Σύμφωνα με μια διατύπωση που, το κύριο μέρος της έχουμε ήδη αναφέρει,[2] **έχει δική της ιδεολογία, είναι συγκροτημένη, ελέγχει την κοινωνική και οικονομική ζωή των υπόλοιπων στοιχείων του κοινωνικού χώρου και βρίσκεται σε διαρκή ανταγωνισμό με τις υπόλοιπες εξουσιαστικές ομάδες που συγκροτούνται εντός και εκτός των εδαφών που ορίζουν, ενώ έχει την δυνατότητα να διανέμει αρμοδιότητες σε διάφορες ομάδες της κοινωνίας με τρόπο που να συμπληρώνουν και να ενισχύουν την κυριαρχία της, παράλληλα δε εμπλουτίζει και χρησιμοποιεί τις πολιτικές μεθόδους με τις οποίες ασκεί την εξουσία, μέσα από θεσμούς και μηχανισμούς, τους οποίους η ίδια θέτει σε εφαρμογή**.

Προφανώς, όπως ήδη γράφτηκε, ο Μαρξ δεν τελούσε υπό αδυναμία να δώσει εξ αρχής έναν ορισμό σχετικά με το τί είναι τάξη. Ο κίνδυνος που υπάρχει σε αυτές τις περιπτώσεις είναι είτε να υπάρξει ειλικρίνεια και να διατυπωθεί η πραγματικότητα που όμως θα έρχεται σε αντίθεση με το ή-

δύσκολο να παραμεριστεί. Είναι έ-
νας μύθος που έχει ιδιαίτερη «πέρα-
ση» τους δύο τελευταίους αιώνες, με α-
ποτέλεσμα την επιβολή του στα μυαλά ανθρώπων εγκαθιστώντας και αναπαράγοντας αυτό που συνήθως χαρακτηρίζεται ως ψευδής συνείδηση.

Είναι πολλά τα «ετοιματζήδικα» που συνήθισαν οι περισσότεροι να φορούν, αλλά εμείς θεωρούμε πως είναι απαραίτητο να βρεθούν τα ρούχα που μας ταιριάζουν, που είναι από εμάς και απευθύνονται σε εμάς, τους αναρχικούς. Είναι οι απόψεις και οι αναλύσεις του ΤΩΡΑ, που δεν απαρνούνται το ΧΘΕΣ αλλά δημιουργούν το ΑΥΡΙΟ, χωρίς να αποδέχονται τα όσα κατατέθηκαν από γνωστούς αναρχικούς των προηγούμενων εποχών σαν θέσφατα, αλλά σαν μια **γνώση με αρνητικές και θετικές και προεκτάσεις**.

Και για να μην δίνονται λαβές για διάφορους ακροβατισμούς και κριτικές τονίζουμε πως **η μη απάρνηση δεν σημαίνει άκριτη αποδοχή**. Σημαίνει διερεύνηση, ανάλυση, ανίχνευση των δρόμων που προηγήθηκαν, ξεπέρασμα απόψεων και πρακτικών που αλλοιώνουν ή μπλοκάρουν και, μ' αυτόν τον τρόπο, στέκονται εμπόδια στο να χαραχτούν οι επόμενοι δρόμοι και οι διαδρομές για συνολική διεργασία που προτάσσει την ΟΛΙΚΗ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ σε αντιπαραβολή με την μερικότητα που προβάλλεται από τον αναρχισμό.

Είναι φανερό πως θα μπορούσαμε, ευθύς εξ αρχής, να είχαμε τελειώσει με το ζήτημα της τάξης λέγοντας πως ούτως ή άλλως η κάθε συγκροτημένη τάξη είναι εξουσιαστική και να ξεμπερδεύουμε. Προτιμούμε, όμως, να μην δώσουμε τροφή σε όσους προσπαθούν να μας αποδώσουν δογματικές απόψεις και να διαλύσουμε, με όσο το δυνατόν πιο ευρύ λόγο και με πιο κατανοητό και αναλυτικό τρόπο, στο μέτρο του δυνατού, το όλο «ταξικό πνεύμα».

Υπάρχει, όμως, και κάτι άλλο. Με ένα σύντομο λόγο απόρριψης της τάξης, λόγω του εξουσιαστικού της χαρακτήρα, θα αφήναμε ανοικτό το πεδίο σε εκείνες τις απόψεις που ευαγγελίζονται την συγκρότηση τάξεων. Θα αφήναμε, ακόμη, ανεξερεύνητη όλη αυτή την σύνθετη διαδικασία που προηγήθηκε, το ιδεολογικό και πολιτικό της περιεχόμενο, που ανατρέπει τα δεδομένα που εν πολλοίς είναι κατασκευασμένα σε σχέση με την πραγματική υπόσταση αυτού που ορίζεται ως τάξη. Μια τέτοιου είδους διερεύνηση δεν αφορά μόνο τον κύκλο των αναρχιστών αλλά στρέφεται κυρίως προς το σύνολο όσων έχουν αποδεχτεί την «αναγκαιότητα» συγκρότησης της λεγόμενης τάξης.

Κι όταν λέμε **κάθε τάξη** εννοούμε τόσο την τάξη που άρχει όσο και τις κοινωνικές κατηγορίες, που όντας δομημένες και εγκλωβισμένες μέσα στο εξουσιαστικό ιδεολογικό και πολιτικό πλέγμα μεταβάλλονται σε φορείς ή και διεκπεραιωτές της ιδεολογίας και των πολιτικών κατευθύνσεων των κρατούντων. Όσο πλησιέστερα (ιδεολογικά, οικονομικά και πολιτικά) προς την τάξη που άρχει βρίσκονται κοινωνικά στρώματα ή κατηγορίες, τόσο πιο συνταυτισμένες είναι με αυτήν και τις επιλογές της.

Πριν προχωρήσουμε, ας κάνουμε μία στάση.

Κατ' αρχήν, ας δούμε δύο χαρακτηριστικές διατυπώσεις

νάλυση (προφανώς βάσει κάποιου περίπλοκου συλλογισμού) σε σχέση με την ταυτότητα των εισοδημάτων, προσπαθεί να δείξει μάλλον το αδιέξοδο της βάσης του συλλογισμού του, διαπιστώνοντας ότι *«απ' αυτήν την άποψη οι γιατροί λ.χ. και οι υπάλληλοι αποτελούν και αυτοί δύο τάξεις, γιατί ανήκουν σε δύο διαφορετικές κοινωνικές ομάδες, όπου τα εισοδήματα των μελών κάθε μιανής από τις δύο κυλούν από την ίδια πηγή»*.

Εδώ ακριβώς μας πληροφορεί ο Έγκελς πως κόβεται το χειρόγραφο.

Αυτό το ατελείωτο κείμενο αφήνει μία περίεργη αίσθηση. Προφανώς, το πλέον θλιβερό είναι πως μετά από τόση πολύχρονη αναφορά στην έννοια της τάξης, ο πεισματικά υποστηρικτής της πάλης των τάξεων δεν μπόρεσε (ή δεν πρόλαβε) να προσδιορίσει με έναν ικανοποιητικό τρόπο ποια είναι αυτή η τάξη που καταλαμβάνοντας την εξουσία θα απελευθερώσει όλους τους «σκλάβους του κεφαλαίου», αφού πρώτα θα ανέπτυσσε τις παραγωγικές δυνάμεις. Αν κρίνουμε, μάλιστα, πως αυτή η προσπάθεια οικονομιστικού ορισμού παραπέμπει στον Ρικάρντο, τότε αντιλαμβανόμαστε την σύγχυση που υπήρχε και το αποτέλεσμα που ενδεχομένως θα προέκυπτε εάν ποτέ ολοκληρωνόταν ο προσδιορισμός του τί είναι τάξη.

Έτσι, δεν μπορέσαμε να διαφωτιστούμε μαθαίνοντας, επί τέλους, ποια είναι τα συστατικά μιας τάξης και τέλος πάντων τι είναι τάξη και ιδιαίτερα η εργατική. Χάνοντας αυτά τα επιστημονικά φώτα, βαδίζουμε εδώ και 130 χρόνια, στο απόλυτο σκοτάδι της άγνοιας. Αλλά δεν έχει και τόση σημασία. Εκείνο που έχει ενδιαφέρον είναι το να γίνονται αγώνες στο όνομα της τάδε ή της δείνα τάξης είτε της δίνεται το όνομα «εργατική», είτε κάποιο ανάλογο.

Δεν μπορούμε, πάντως, να θεωρήσουμε ότι τόσο ο Μαρξ όσο και ο Ένγκελς δεν είχαν τον χρόνο ώστε να ορίσουν την εργατική τάξη, επομένως η άποψη, σύμφωνα με την οποία *δεν πρόλαβε ο Μαρξ να την διατυπώσει*, είναι μάλλον ατυχής. Άλλωστε, προκειμένου να «στηθεί» όλο αυτό το θρίλερ της «πάλης των τάξεων», που κόστισε τόσο πόνο, αίμα και καταστροφές στον κόσμο ήταν απαραίτητη, **εξ αρχής**, μία πιο συστηματική προσπάθεια προσδιορισμού της «περιούσιας» εργατικής τάξης.

Το συνηθέστερο και πλέον φυσικό, σε τέτοιες περιπτώσεις, είναι πρώτα να προσδιορίζεται, με βάση την πραγματικότητα, αυτός ο οποίος θα είναι ο κεντρικός ήρωας του θεατρικού έργου που θα γραφτεί και μετά να γίνεται το προχώρημα στην συγγραφή του σεναρίου. Δεν ξεκινά κάποιος ανάποδα. Να γράψει, δηλαδή, πρώτα το σενάριο με τον κεντρικό ήρωα «εν δράσει» και στο τέλος να προσπαθήσει να τον περιγράψει σαν φυσική παρουσία χωρίς, τελικά, να το επιτύχει.

Μια τέτοια κατάσταση αντιστοιχεί με την ρήση: «Στήριξα την θεωρία μου στο τίποτα».

Μπορεί να πιστέψει κάποιος ότι κάτι τέτοιο οφείλεται σε αδυναμία του Μαρξ να προσδιορίσει το επαναστατικό του υποκείμενο; Μάλλον απίθανο.

πάρχει μόνο μια τοπική συνάφεια και ομοιότητα των συμφερόντων τους δεν δημιουργεί καμμιά κοινότητα, κανένα εθνικό δεσμό και καμμιά πολιτική οργάνωση, δεν αποτελούν τάξη».(1)

Παρακάμπτοντας τους απαξιωτικούς χαρακτηρισμούς για τους αγρότες (οι οποίοι θα θεωρούνταν, αν διατυπώνονταν στην σημερινή εποχή, ως απόρροια ρατσιστικών πεποιθήσεων), θα διαπιστώσουμε πως στην προκειμένη περίπτωση έχουμε μία διατύπωση που προσπαθεί να προσεγγίσει τα χαρακτηριστικά που αφορούν την Τάξη που Άρχει (κι όχι την εργατική), χωρίς όμως να την εκφράζει με σαφήνεια ή να αποτολμά μια εμβάθυνση. Είναι γνωστό, όμως, πως στο έργο του διαχέονται σε αρκετό βαθμό τα χαρακτηριστικά που προσδιορίζουν την Τάξη που Άρχει, πολλές φορές με στρεβλώσεις.

Πώς ορίζεται όμως αυτή η τάξη;

Σύμφωνα με μια διατύπωση που, το κύριο μέρος της έχουμε ήδη αναφέρει,(2) **έχει δική της ιδεολογία, είναι συγκροτημένη, ελέγχει την κοινωνική και οικονομική ζωή των υπόλοιπων στοιχείων του κοινωνικού χώρου και βρίσκεται σε διαρκή ανταγωνισμό με τις υπόλοιπες εξουσιαστικές ομάδες που συγκροτούνται εντός και εκτός των εδαφών που ορίζουν, ενώ έχει την δυνατότητα να διανέμει αρμοδιότητες σε διάφορες ομάδες της κοινωνίας με τρόπο που να συμπληρώνουν και να ενισχύουν την κυριαρχία της, παράλληλα δε εμπλουτίζει και χρησιμοποιεί τις πολιτικές μεθόδους με τις οποίες ασκεί την εξουσία, μέσα από θεσμούς και μηχανισμούς, τους οποίους η ίδια θέτει σε εφαρμογή**.

Προφανώς, όπως ήδη γράφτηκε, ο Μαρξ δεν τελούσε υπό αδυναμία να δώσει εξ αρχής έναν ορισμό σχετικά με το τί είναι τάξη. Ο κίνδυνος που υπάρχει σε αυτές τις περιπτώσεις είναι είτε να υπάρξει ειλικρίνεια και να διατυπωθεί η πραγματικότητα που όμως θα έρχεται σε αντίθεση με το ήδη κατασκευασμένο πλαίσιο, είτε να υπάρξει ένας ορισμός που να προσπαθεί να στηρίξει αυτό το πλαίσιο. Η εποχή, κατά την οποία έχει γραφεί με αχνό τρόπο ένας προσδιορισμός ορισμένων χαρακτηριστικών που προσιδιάζουν στην Τάξη που Άρχει, χαρακτηρίζεται από το γεγονός πως μεγάλα πληθυσμιακά κομμάτια, σπρωγμένα από την ύπαιθρο στις πόλεις, εξαναγκάστηκαν με τη βία να υπαχθούν στη βιομηχανική παραγωγή και στις συνθήκες κυριαρχίας που διαμορφώνονταν.

Ο κατατρεγμένος πληθυσμός της υπαίθρου σπρωχνόταν και στοιβαζόταν στις μεγάλες πόλεις της Γαλλίας και μετά τον οδηγούσαν, με τις λόγχες των στρατιωτών, εξαναγκαστικά, στα εργοστάσια. Τί θα μπορούσε να μετατρέψει όλο αυτό το πλήθος σε «επαναστατική τάξη»; Όχι, πάντως, το ότι αποτέλεσαν μια ενιαία και συμπαγή κατάσταση κάτω από δυσμενέστερες συνθήκες σκλαβιάς.

Σύμφωνα με την Μαρξιστική θεωρία, όλος αυτός ο πληθυσμός εμφανίζεται σαν ικανός, λόγω της θέσης του στην παραγωγή, **να πραγματοποιήσει επαναστατικά βήματα**. Στην πραγματικότητα ο δυναμισμός που τον διέκρινε δείχνει πως σχετιζόταν περισσότερο με αυτόν που διέπει ένα μεγάλο πληθυσμιακά κοινωνικό τμήμα νεο-σκλάβων οι ο-

αυτόν τον τρόπο, στέκονται εμπόδια στο να χαραχτούν οι επόμενοι δρόμοι και οι διαδρομές για συνολική διεργασία που προτάσσει την ΟΛΙΚΗ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ σε αντιπαραβολή με την μερικότητα που προβάλλεται από τον αναρχισμό.

Είναι φανερό πως θα μπορούσαμε, ευθύς εξ αρχής, να είχαμε τελειώσει με το ζήτημα της τάξης λέγοντας πως ούτως ή άλλως η κάθε συγκροτημένη τάξη είναι εξουσιαστική και να ξεμπερδεύουμε. Προτιμούμε, όμως, να μην δώσουμε τροφή σε όσους προσπαθούν να μας αποδώσουν δογματικές απόψεις και να διαλύσουμε, με όσο το δυνατόν πιο ευρύ λόγο και με πιο κατανοητό και αναλυτικό τρόπο, στο μέτρο του δυνατού, το όλο «ταξικό πνεύμα».

Υπάρχει, όμως, και κάτι άλλο. Με ένα σύντομο λόγο απόρριψης της τάξης, λόγω του εξουσιαστικού της χαρακτήρα, θα αφήναμε ανοικτό το πεδίο σε εκείνες τις απόψεις που ευαγγελίζονται την συγκρότηση τάξεων. Θα αφήναμε, ακόμη, ανεξερεύνητη όλη αυτή την σύνθετη διαδικασία που προηγήθηκε, το ιδεολογικό και πολιτικό της περιεχόμενο, που ανατρέπει τα δεδομένα που εν πολλοίς είναι κατασκευασμένα σε σχέση με την πραγματική υπόσταση αυτού που ορίζεται ως τάξη. Μια τέτοιου είδους διερεύνηση δεν αφορά μόνο τον κύκλο των αναρχιστών αλλά στρέφεται κυρίως προς το σύνολο όσων έχουν αποδεχτεί την «αναγκαιότητα» συγκρότησης της λεγόμενης τάξης.

Κι όταν λέμε **κάθε τάξη** εννοούμε τόσο την τάξη που άρχει όσο και τις κοινωνικές κατηγορίες, που όντας δομημένες και εγκλωβισμένες μέσα στο εξουσιαστικό ιδεολογικό και πολιτικό πλέγμα μεταβάλλονται σε φορείς ή και διεκπεραιωτές της ιδεολογίας και των πολιτικών κατευθύνσεων των κρατούντων. Όσο πλησιέστερα (ιδεολογικά, οικονομικά και πολιτικά) προς την τάξη που άρχει βρίσκονται κοινωνικά στρώματα ή κατηγορίες, τόσο πιο συνταυτισμένες είναι με αυτήν και τις επιλογές της.

Πριν προχωρήσουμε, ας κάνουμε μία στάση.

Κατ' αρχήν, ας δούμε δύο χαρακτηριστικές διατυπώσεις του Μάρξ σε σχέση με την λεγόμενη εργατική τάξη:

«Οι ιδιοκτήτες απλής εργασιακής δύναμης, οι ιδιοκτήτες κεφαλαίου και οι γαιοκτήμονες, που οι αντίστοιχες εισοδηματικές πηγές τους είναι ο εργασιακός μισθός, το κέρδος και η γαιοπρόσοδος, άρα οι κεφαλαιούχοι και οι γαιοκτήμονες αποτελούν τις τρεις μεγάλες τάξεις της σύγχρονης κοινωνίας, που βασίζεται στον κεφαλαιοκρατικό τρόπο παραγωγής».

Έτσι αρχίζει ο Μαρξ το πεντηκοστό δεύτερο κεφάλαιο του τρίτου τόμου του ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ που επιγράφεται ΟΙ ΤΑΞΕΙΣ.

Στη συνέχεια θέτει το ερώτημα: «*τι αποτελεί την τάξη;*» και προσπαθώντας να δώσει κάποια απάντηση καταφεύγει στην «*ταυτότητα των εισοδημάτων και των εισοδηματικών πηγών*». Πάνω στην προσπάθεια να προχωρήσει σε μία ακρίνουμε, μάλιστα, πως αυτή η προσπάθεια οικονομιστικού ορισμού παραπέμπει στον Ρικάρντο, τότε αντιλαμβανόμαστε την σύγχυση που υπήρχε και το αποτέλεσμα που ενδεχομένως θα προέκυπτε εάν ποτέ ολοκληρωνόταν ο προσδιορισμός του τί είναι τάξη.

Έτσι, δεν μπορέσαμε να διαφωτιστούμε μαθαίνοντας, επί τέλους, ποια είναι τα συστατικά μιας τάξης και τέλος πάντων τι είναι τάξη και ιδιαίτερα η εργατική. Χάνοντας αυτά τα επιστημονικά φώτα, βαδίζουμε εδώ και 130 χρόνια, στο απόλυτο σκοτάδι της άγνοιας. Αλλά δεν έχει και τόση σημασία. Εκείνο που έχει ενδιαφέρον είναι το να γίνονται αγώνες στο όνομα της τάδε ή της δείνα τάξης είτε της δίνεται το όνομα «εργατική», είτε κάποιο ανάλογο.

Δεν μπορούμε, πάντως, να θεωρήσουμε ότι τόσο ο Μαρξ όσο και ο Ένγκελς δεν είχαν τον χρόνο ώστε να ορίσουν την εργατική τάξη, επομένως η άποψη, σύμφωνα με την οποία *δεν πρόλαβε ο Μαρξ να την διατυπώσει*, είναι μάλλον ατυχής. Άλλωστε, προκειμένου να «στηθεί» όλο αυτό το θρίλερ της «πάλης των τάξεων», που κόστισε τόσο πόνο, αίμα και καταστροφές στον κόσμο ήταν απαραίτητη, **εξ αρχής**, μία πιο συστηματική προσπάθεια προσδιορισμού της «περιουσίας» εργατικής τάξης.

Το συνηθέστερο και πλέον φυσικό, σε τέτοιες περιπτώσεις, είναι πρώτα να προσδιορίζεται, με βάση την πραγματικότητα, αυτός ο οποίος θα είναι ο κεντρικός ήρωας του θεατρικού έργου που θα γραφτεί και μετά να γίνεται το προχώρημα στην συγγραφή του σεναρίου. Δεν ξεκινά κάποιος ανάποδα. Να γράψει, δηλαδή, πρώτα το σενάριο με τον κεντρικό ήρωα «εν δράσει» και στο τέλος να προσπαθήσει να τον περιγράψει σαν φυσική παρουσία χωρίς, τελικά, να το επιτύχει.

Μια τέτοια κατάσταση αντιστοιχεί με την ρήση: «Στήριξα την θεωρία μου στο τίποτα».

Μπορεί να πιστέψει κάποιος ότι κάτι τέτοιο οφείλεται σε αδυναμία του Μαρξ να προσδιορίσει το επαναστατικό του υποκείμενο; Μάλλον απίθανο.

Αφού πρώτα σημειώσουμε πως ήδη στα τέλη του 18ου αιώνα ο Άνταμ Σμιθ είχε διακρίνει μία τριμερή διαίρεση σε «οικονομικές τάξεις» (orders) **με βάση τον τρόπο με τον οποίο αποκτάται το εισόδημα** (έγγειος πρόσοδος, κέρδη, μισθός), γεγονός που σημαίνει πως αυτές οι απόψεις ήταν ήδη γνωστές στον Μαρξ, αλλά και δεν μπορούσαν να ξεπεραστούν παρά μόνο εφ' όσον υπήρχαν καταλυτικά επιχειρήματα, θα περάσουμε σε μία προγενέστερη διατύπωση, σε σχέση με την προσπάθεια που έκανε στον 3ο τόμο του Κεφαλαίου να ορίσει την «εργατική τάξη».

Γράφει, λοιπόν:

«Ο μικρός κλήρος, ο αγρότης και η οικογένεια, δίπλα ένας άλλος μικρός κλήρος, ένας άλλος αγρότης και μια άλλη οικογένεια. Μια χούφτα απ' αυτές τις μονάδες κάνουν ένα χωριό και μια χούφτα χωριά κάνουν ένα νομό. Έτσι σχημα-

υπόλοιπων στοιχείων του κοινωνικού χώρου και βρίσκεται σε διαρκή ανταγωνισμό με τις υπόλοιπες εξουσιαστικές ομάδες που συγκροτούνται εντός και εκτός των εδαφών που ορίζουν, ενώ έχει την δυνατότητα να διανέμει αρμοδιότητες σε διάφορες ομάδες της κοινωνίας με τρόπο που να συμπληρώνουν και να ενισχύουν την κυριαρχία της, παράλληλα δε εμπλουτίζει και χρησιμοποιεί τις πολιτικές μεθόδους με τις οποίες ασκεί την εξουσία, μέσα από θεσμούς και μηχανισμούς, τους οποίους η ίδια θέτει σε εφαρμογή.

Προφανώς, όπως ήδη γράφτηκε, ο Μαρξ δεν τελούσε υπό αδυναμία να δώσει εξ αρχής έναν ορισμό σχετικά με το τί είναι τάξη. Ο κίνδυνος που υπάρχει σε αυτές τις περιπτώσεις είναι είτε να υπάρξει ειλικρίνεια και να διατυπωθεί η πραγματικότητα που όμως θα έρχεται σε αντίθεση με το ήδη κατασκευασμένο πλαίσιο, είτε να υπάρξει ένας ορισμός που να προσπαθεί να στηρίξει αυτό το πλαίσιο. Η εποχή, κατά την οποία έχει γραφεί με αχνό τρόπο ένας προσδιορισμός ορισμένων χαρακτηριστικών που προσιδιάζουν στην Τάξη που Άρχει, χαρακτηρίζεται από το γεγονός πως μεγάλα πληθυσμιακά κομμάτια, σπρωγμένα από την ύπαιθρο στις πόλεις, εξαναγκάστηκαν με τη βία να υπαχθούν στη βιομηχανική παραγωγή και στις συνθήκες κυριαρχίας που διαμορφώνονταν.

Ο κατατρεγμένος πληθυσμός της υπαίθρου σπρωχνόταν και στοιβαζόταν στις μεγάλες πόλεις της Γαλλίας και μετά τον οδηγούσαν, με τις λόγχες των στρατιωτών, εξαναγκαστικά, στα εργοστάσια. Τί θα μπορούσε να μετατρέψει όλο αυτό το πλήθος σε «επαναστατική τάξη»; Όχι, πάντως, το ότι αποτέλεσαν μια ενιαία και συμπαγή κατάσταση κάτω από δυσμενέστερες συνθήκες σκλαβιάς.

Σύμφωνα με την Μαρξιστική θεωρία, όλος αυτός ο πληθυσμός εμφανίζεται σαν ικανός, λόγω της θέσης του στην παραγωγή, **να πραγματοποιήσει επαναστατικά βήματα**. Στην πραγματικότητα ο δυναμισμός που τον διέκρινε δείχνει πως σχετιζόταν περισσότερο με αυτόν που διέπει ένα μεγάλο πληθυσμιακά κοινωνικό τμήμα νεο-σκλάβων οι οποίοι, προερχόμενοι από διαφορετικούς όρους υποδούλωσης, αντιδρούν με τον σπασμωδικό τρόπο, που χαρακτηρίζει αυτούς που βίαια εντάσσονται σε ακόμα πιο αλλοτριωτικές καταστάσεις, από αυτές στις οποίες βρισκόταν προηγουμένως. Συνεπώς, αυτός ο δυναμισμός προέρχεται, κατά κύριο λόγο, από το παρελθόν του (την προηγούμενη κατάσταση στην οποία βρισκόταν το πλήθος αυτών των ανθρώπων) κι όχι τόσο από την καινούργια θέση που βρέθηκε. Ο λόγος είναι απλός. Ο δυναμισμός και η αντίθεση στο υπάρχον δεν γεννιέται από τη μία στιγμή στην άλλη, απαιτείται μία κοινωνική, ψυχική και πνευματική διεργασία μέσα σε ένα αρκετά ευρύ χρονικό διάστημα. Αυτές, όμως, οι προϋποθέσεις δεν μπορούσαν να αναπτυχθούν μέσα στο περιορισμένο χρονικό διάστημα της «γέννησης» της εργατικής «τάξης». Η προϋπαρξή τους, επομένως, σχετίζεται με

τις συνθήκες που ζούσαν προηγουμένως, μέσα από τις οποίες και αναπτύχθηκαν. Άλλωστε, αυτός ο δυναμισμός προκάλεσε αξιόλογες εξεγέρσεις και επαναστάσεις στους προγενέστερους χρόνους σε αντίθεση με τον δρόμο που ακολούθησε η λεγόμενη εργατική τάξη και που είναι μία διαδικασία συνεχούς ενσωμάτωσής της στο σύστημα.

Συνεπώς, οι εμπειρίες των επαναστατικών καταστάσεων που προηγήθηκαν, αλλά και όσων ακολούθησαν τις «προφητείες» των Μαρξ-Ένγκελς –και των επιγόνων της «θεωρίας» τους– δεν αποδεικνύουν κάποιο δυναμισμό που να ανήκει αποκλειστικά στην χαρακτηριζόμενη σαν εργατική τάξη, αλλά το αντίθετο. Ούτε, βέβαια, υπήρξε συντελεστής της προόδου, η οποία είναι ένας καθ' ολοκληρίαν, αμφισβητούμενος όρος. Οι εξεγέρσεις και οι επαναστάσεις που έπονται της Μαρξιστικο-Λενινιστικής θεωρίας δεν χαρακτηρίστηκαν από την πλειοψηφική ορμή και την υποτιθέμενη απελευθερωτική φύση της «εργατικής τάξης», παρά τις επίμονες προσπάθειες των διάφορων θεωρητικών του μαρξισμού «να χτίσουν στην άμμο παλάτια».

Η «περιούσια τάξη» (των εργατών), αρκούντως διαιρεμένη, σύμφωνα με την παραδοχή και των Μαρξ-Ένγκελς, και παρ' ότι ακολουθούσε τους ρυθμούς μιας διαρκούς κινητικότητας του κοινωνικού χώρου, εντάχθηκε στο θρησκευτικό μοντέλο του «περιούσιου λαού» κατάλληλα τροποποιημένο: Οι φυλές του Ισραήλ (πολύμορφες εργατικές μάζες) θα αποτελούσαν τον «περιούσιο λαό», που εκπληρώνοντας τις προφητείες των Μαρξ και Συντροφία, αφού θα κυριαρχούσαν στον πλανήτη («θα κατακυριεύσουν αυτόν») και θα έφερναν την ελευθερία (καταργώντας το «βασίλειο της ανάγκης» και εγκαθιδρύοντας το «βασίλειο της ελευθερίας») με την ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων (μετάφραση: με την υπερπαραγωγή και τον υπερ-καταναλωτισμό). Είναι, πράγματι, άξιο προσοχής το πως η θρησκευτικότητα αναδείχθηκε για μία ακόμη φορά στην πορεία της ανθρωπότητας ντυμένη τον μανδύα του «υλισμού» και μάλιστα με τρόπο που να διαπλέκεται με την ιδεολογία του χιλιασμού.

Δεν χωρά αμφιβολία πως οι προσδιορισμοί για τις κοινωνικές τάξεις (=κατηγορίες, στρωματώσεις) πατούσαν –και συνεχίζουν να πατούν– στα 'χνάρια των προηγούμενων διαχωρισμών. Εκείνο το οποίο επέτεινε τους διαχωρισμούς είναι η αυθαιρεσία με την οποία ο εργατικός πληθυσμός καθιερώθηκε σαν τάξη, η οποία υποτίθεται ότι θα ανέτρεπε την υπάρχουσα και θα εγκαθίδρυε τον επίγειο υλιστικό παράδεισο.

Αυτή η καθιέρωση της εργατικής τάξης δεν ανταποκρινόταν σε καμμία από τις προϋποθέσεις που απαιτούνταν, προκειμένου να γίνει κυρίαρχη. Δεν είχε ιδεολογική και πολιτική συγκρότηση, ούτε επομένως και συλλογική συνείδηση. **Δεν είναι, κατά συνέπεια, τυχαίο το ότι οι εμπνευστές του υποτιθέμενου απελευθερωτικού ρόλου της δεν μπήκαν** στιγμή στοιχεία του ορισμού αλληλοαναιρούνται από μόνα τους. Πρόκειται για έναν διπλωματικού τύπου χαρακτηρισμό, για έναν αόριστο ορισμό.

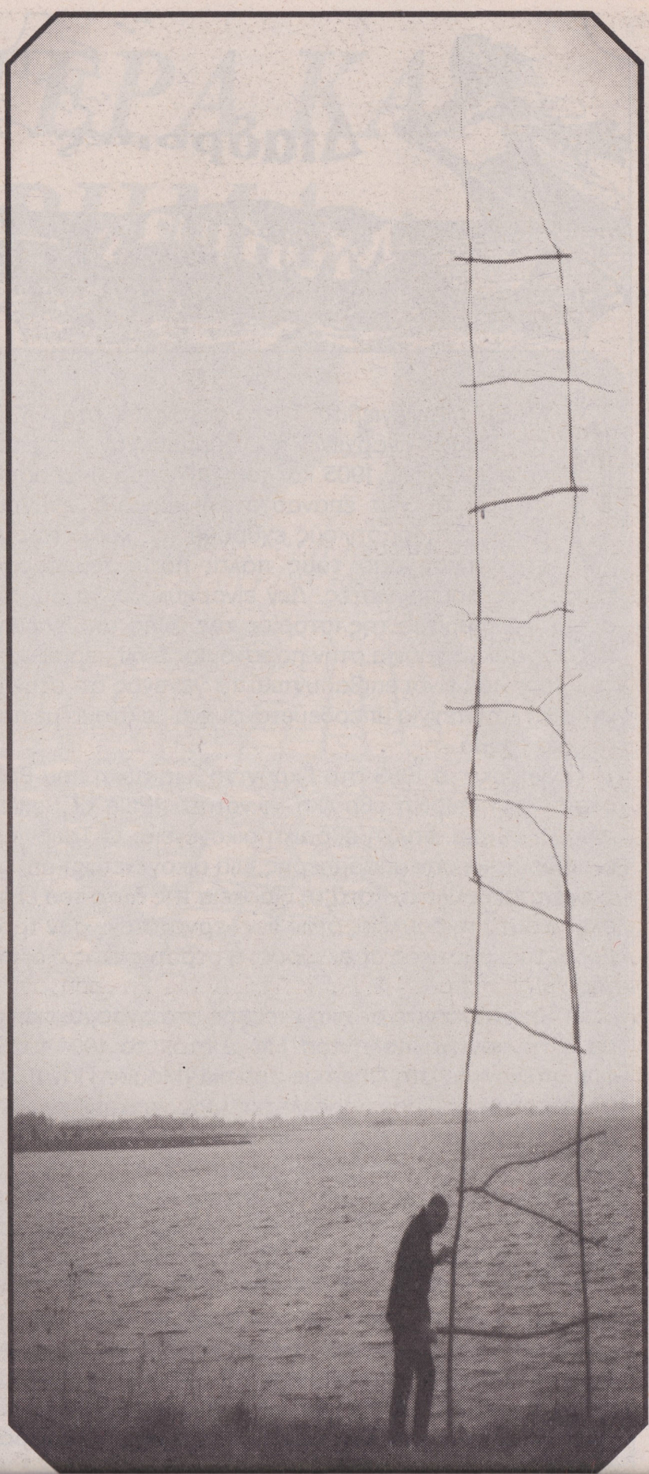
Ας έρθουμε, τώρα, στο θέμα για το οποίο αμφότεροι (Μαρξ και Λένιν) μιλούσαν. Είναι **η πολιτική συγκρότηση** της «εργατικής τάξης», γεγονός το οποίο μας παραπέμπει σε ακόμη μεγαλύτερους προβληματισμούς από αυτούς που ήδη έχουν γεννηθεί. Εννοείται, πως εδώ εμπλέκονται διάφοροι όροι τους οποίους χρειάζεται να λάβουμε υπ' όψιν και οι οποίοι, επίσης, επεξηγούν την ολιγωρία σε σχέση με τον προσδιορισμό της «εργατικής τάξης» από τον Μαρξ.

Ένα τέτοιο βήμα, όφειλε να απαντήσει σε πολλά ζητήματα που θα ετίθεντο, όπως για παράδειγμα **την προέλευση της συνείδησης**. Από τη στιγμή που οι ανάξιοι λόγου αγρότες (βλ. παραπάνω απόσπασμα από τη 18η Μπρυμαίρ του Λουδοβίκου Βοναπάρτη) δεν είχαν συνείδηση, το ερώτημα είναι, πώς ξαφνικά μέσα από την διαδικασία προλεταριοποίησής τους αποκτούν συνείδηση; Είναι, πέραν οιασδήποτε αμφιβολίας πως αυτή η συνειδητότητα είναι κατασκευασμένη.

Αυτή η κατασκευή αποδεικνύεται μέσα από τις παραδοχές του Μαρξ, αλλά και των Μαρξιστών εν γένει, τόσο για την διαρκή κινητικότητα και την ρευστότητα που υπάρχει μέσα στον κοινωνικό χώρο και την αλληλοδιείσδυση της «μάζας» στην «τάξη» και αντίστροφα, όσο και με την αδιαμφισβήτητη πολυδιάσπαση και τις αντιθέσεις μέσα στην «εργατική τάξη».[4]

Η αναζήτηση ενός σταθεροποιητικού παράγοντα –απέναντι στη διαρκή ρευστότητα και τον ανταγωνισμό– μέσα από συνδικαλιστικές οργανώσεις και συνδικάτα δεν έφερε αποτελέσματα. Θα μπορούσε, μάλιστα, με δεδομένη την πραγματικότητα, να ισχυριστεί κάποιος πως δεν επιτεύχθηκαν τα αναμενόμενα αποτελέσματα, αλλά τελείως διαφορετικά. Η «σταθερότητα» έκτισε ακόμα πιο γερά θεμέλια ανάμεσα στις αντιμαχόμενες μερίδες, ενώ η κομματική διείσδυση και η κρατική κατοχύρωση έδωσαν, για μια ακόμη φορά μέσα στην ιστορία, καθοριστικό προβάδισμα στην Τάξη που Άρχει.

«Καμιά ταξική οργάνωση (και ειδικότερα κανένα μαζικό κόμμα), ακόμη και όταν είχε αναπτύξει εργασιακή ιδεολογία, ***δεν υπήρξε καθαρά εργατική οργάνωση****. Αντίθετα προέκυπτε πάντοτε από την, λιγότερο ή περισσότερο συγκρουσιακή, συνένωση ορισμένων τμημάτων της «πρωτοπορίας» με ομάδες διανοουμένων που είτε προσχώρησαν από τα έξω είτε δημιουργήθηκαν μερικά στο εσωτερικό της ως «οργανικοί διανοούμενοι».* ***Επίσης, κανένα σημαντικό κοινωνικό κίνημα, ακόμη και όταν είχε έντονα προλεταριακό χαρακτήρα, δεν βασίστηκε σε καθαρά αντικαπιταλιστικές διεκδικήσεις και στόχους, αλλά πάντοτε βασιζόταν στο συνδυασμό αντικαπιταλιστικών και δημοκρατικών στόχων***

τις συνθήκες που ζούσαν προηγουμένως, μέσα από τις οποίες και αναπτύχθηκαν. Άλλωστε, αυτός ο δυναμισμός προκάλεσε αξιόλογες εξεγέρσεις και επαναστάσεις στους προγενέστερους χρόνους σε αντίθεση με τον δρόμο που ακολούθησε η λεγόμενη εργατική τάξη και που είναι μία διαδικασία συνεχούς ενσωμάτωσής της στο σύστημα.

Συνεπώς, οι εμπειρίες των επαναστατικών καταστάσεων που προηγήθηκαν, αλλά και όσων ακολούθησαν τις «προφητείες» των Μαρξ-Ένγκελς –και των επιγόνων της «θεωρίας» τους– δεν αποδεικνύουν κάποιο δυναμισμό που να ανήκει αποκλειστικά στην χαρακτηριζόμενη σαν εργατική τάξη, αλλά το αντίθετο. Ούτε, βέβαια, υπήρξε συντελεστής της προόδου, η οποία είναι ένας καθ' ολοκληρίαν, αμφισβητούμενος όρος. Οι εξεγέρσεις και οι επαναστάσεις που έπονται της Μαρξιστικο-Λενινιστικής θεωρίας δεν χαρακτηρίστηκαν από την πλειοψηφική ορμή και την υποτιθέμενη απελευθερωτική φύση της «εργατικής τάξης», παρά τις επίμονες προσπάθειες των διάφορων θεωρητικών του μαρξισμού «να χτίσουν στην άμμο παλάτια».

Η «περιούσια τάξη» (των εργατών), αρκούντως διαιρεμένη, σύμφωνα με την παραδοχή και των Μαρξ-Ένγκελς, και παρ' ότι ακολουθούσε τους ρυθμούς μιας διαρκούς κινητικότητας του κοινωνικού χώρου, εντάχθηκε στο θρησκευτικό μοντέλο του «περιούσιου λαού» κατάλληλα τροποποιημένο: Οι φυλές του Ισραήλ (πολύμορφες εργατικές μάζες) θα αποτελούσαν τον «περιούσιο λαό», που εκπληρώνοντας τις προφητείες των Μαρξ και Συντροφία, αφού θα κυριαρχούσαν στον πλανήτη («θα κατακυριεύσουν αυτόν») και θα έφερναν την ελευθερία (καταργώντας το «βασίλειο της ανάγκης» και εγκαθιδρύοντας το «βασίλειο της ελευθερίας») με την ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων (μετάφραση: με την υπερπαραγωγή και τον υπερ-καταναλωτισμό). Είναι, πράγματι, άξιο προσοχής το πως η θρησκευτικότητα αναδείχθηκε για μία ακόμη φορά στην πορεία της ανθρωπότητας ντυμένη τον μανδύα του «υλισμού» και μάλιστα με τρόπο που να διαπλέκεται με την ιδεολογία του χιλιασμού.

Δεν χωρά αμφιβολία πως οι προσδιορισμοί για τις κοινωνικές τάξεις (=κατηγορίες, στρωματώσεις) πατούσαν –και συνεχίζουν να πατούν– στα 'χνάρια των προηγούμενων διαχωρισμών. Εκείνο το οποίο επέτεινε τους διαχωρισμούς είναι η αυθαιρεσία με την οποία ο εργατικός πληθυσμός καθιερώθηκε σαν τάξη, η οποία υποτίθεται ότι θα ανέτρεπε την υπάρχουσα και θα εγκαθίδρυε τον επίγειο υλιστικό παράδεισο.

Αυτή η καθιέρωση της εργατικής τάξης δεν ανταποκρινόταν σε καμμία από τις προϋποθέσεις που απαιτούνταν, προκειμένου να γίνει κυρίαρχη. Δεν είχε ιδεολογική και πολιτική συγκρότηση, ούτε επομένως και συλλογική συνείδηση. **Δεν είναι, κατά συνέπεια, τυχαίο το ότι οι εμπνευστές του υποτιθέμενου απελευθερωτικού ρόλου της δεν μπήκαν άμεσα στον «κόπο» να την ορίσουν**. Χτίστηκε, μ' άλλα λόγια, ένα κάστρο χωρίς ποτέ να κατοικηθεί. Απλά, υπήρξαν ορισμένες περιπτώσεις, όπου κάποιοι ταξιδιώτες παρέμειναν σ' αυτό για περιορισμένο διάστημα χωρίς, όμως, να έ-

στιγμή στοιχεία του ορισμού αλληλοαναιρούνται από μόνα τους. Πρόκειται για έναν διπλωματικού τύπου χαρακτηρισμό, για έναν αόριστο ορισμό.

Ας έρθουμε, τώρα, στο θέμα για το οποίο αμφότεροι (Μαρξ και Λένιν) μιλούσαν. Είναι **η πολιτική συγκρότηση** της «εργατικής τάξης», γεγονός το οποίο μας παραπέμπει σε ακόμη μεγαλύτερους προβληματισμούς από αυτούς που ήδη έχουν γεννηθεί. Εννοείται, πως εδώ εμπλέκονται διάφοροι όροι τους οποίους χρειάζεται να λάβουμε υπ' όψιν και οι οποίοι, επίσης, επεξηγούν την ολιγωρία σε σχέση με τον προσδιορισμό της «εργατικής τάξης» από τον Μαρξ.

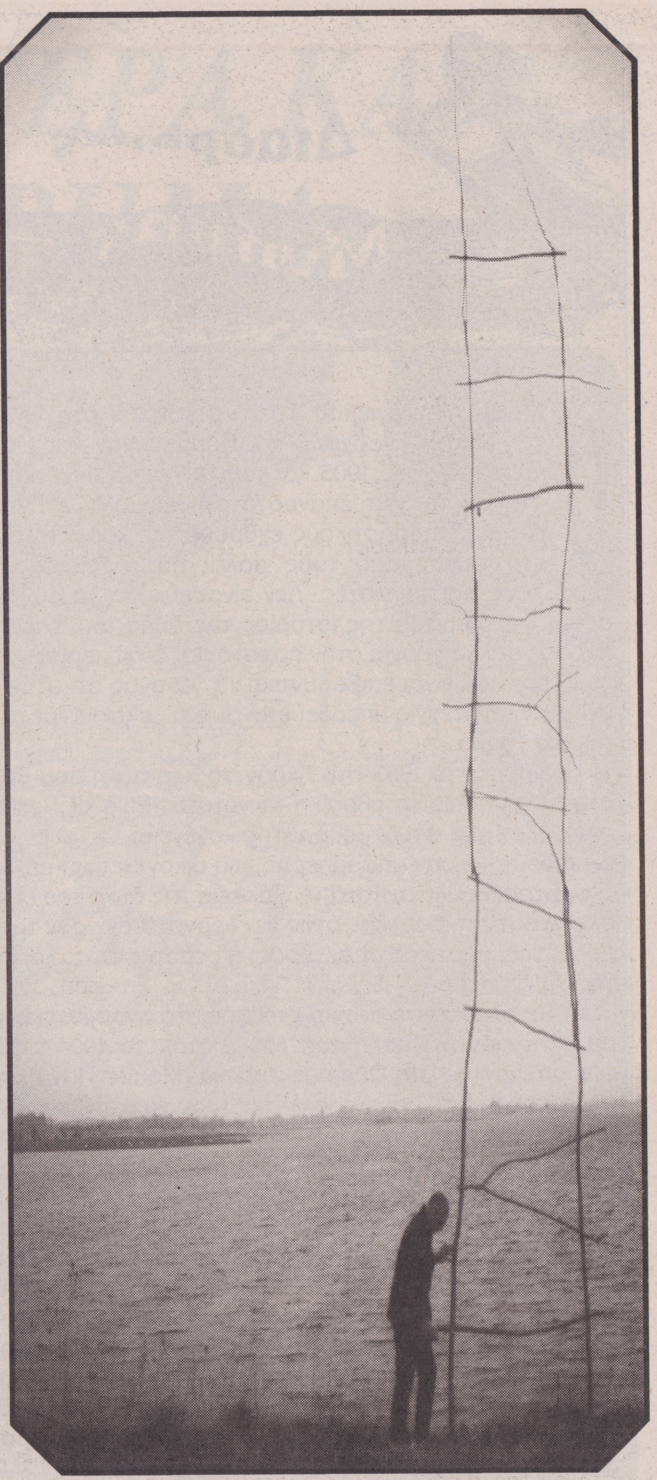
Ένα τέτοιο βήμα, όφειλε να απαντήσει σε πολλά ζητήματα που θα ετίθεντο, όπως για παράδειγμα **την προέλευση της συνείδησης**. Από τη στιγμή που οι ανάξιοι λόγου αγρότες (βλ. παραπάνω απόσπασμα από τη 18η Μπρυμαίρ του Λουδοβίκου Βοναπάρτη) δεν είχαν συνείδηση, το ερώτημα είναι, πώς ξαφνικά μέσα από την διαδικασία προλεταριοποίησής τους αποκτούν συνείδηση; Είναι, πέραν οιασδήποτε αμφιβολίας πως αυτή η συνειδητότητα είναι κατασκευασμένη.

Αυτή η κατασκευή αποδεικνύεται μέσα από τις παραδοχές του Μαρξ, αλλά και των Μαρξιστών εν γένει, τόσο για την διαρκή κινητικότητα και την ρευστότητα που υπάρχει μέσα στον κοινωνικό χώρο και την αλληλοδιείσδυση της «μάζας» στην «τάξη» και αντίστροφα, όσο και με την αδιαμφισβήτητη πολυδιάσπαση και τις αντιθέσεις μέσα στην «εργατική τάξη».(4)

Η αναζήτηση ενός σταθεροποιητικού παράγοντα –απέναντι στη διαρκή ρευστότητα και τον ανταγωνισμό– μέσα από συνδικαλιστικές οργανώσεις και συνδικάτα δεν έφερε αποτελέσματα. Θα μπορούσε, μάλιστα, με δεδομένη την πραγματικότητα, να ισχυριστεί κάποιος πως δεν επιτεύχθηκαν τα αναμενόμενα αποτελέσματα, αλλά τελείως διαφορετικά. Η «σταθερότητα» έκτισε ακόμα πιο γερά θεμέλια ανάμεσα στις αντιμαχόμενες μερίδες, ενώ η κομματική διείσδυση και η κρατική κατοχύρωση έδωσαν, για μια ακόμη φορά μέσα στην ιστορία, καθοριστικό προβάδισμα στην Τάξη που Άρχει.

«Καμιά ταξική οργάνωση (και ειδικότερα κανένα μαζικό κόμμα), ακόμη και όταν είχε αναπτύξει εργασιακή ιδεολογία, ***δεν υπήρξε καθαρά εργατική οργάνωση****. Αντίθετα προέκυπτε πάντοτε από την, λιγότερο ή περισσότερο συγκρουσιακή, συνένωση ορισμένων τμημάτων της «πρωτοπορίας» με ομάδες διανοουμένων που είτε προσχώρησαν από τα έξω είτε δημιουργήθηκαν μερικά στο εσωτερικό της ως «οργανικοί διανοούμενοι».* ***Επίσης, κανένα σημαντικό κοινωνικό κίνημα, ακόμη και όταν είχε έντονα προλεταριακό χαρακτήρα, δεν βασίστηκε σε καθαρά αντικαπιταλιστικές διεκδικήσεις και στόχους, αλλά πάντοτε βασιζόταν στο συνδυασμό αντικαπιταλιστικών και δημοκρατικών στόχων ή, καλύτερα, εθνικών, ειρηνιστικών ή πολιτιστικών με ευρεία έννοια****».*(5)

Εκείνο που υπήρξε το ισχυρό και παράλληλα το πλέον παραπλανητικό ατού, ήταν **η πολιτική συγκρότηση** της «ερ-

στην πραγματικότητα μία **πολιτική συγκρότηση στο όνομα μιας τάξης** (πολιτική τάξη) και συγκεκριμένα της ανύπαρκτης εργατικής τάξης. Προφανώς και δεν εννοείται εδώ η

Δεν χωρά αμφιβολία πως οι προσδιορισμοί για τις κοινωνικές τάξεις (=κατηγορίες, στρωματώσεις) πατούσαν –και συνεχίζουν να πατούν– στα 'χνάρια των προηγούμενων διαχωρισμών. Εκείνο το οποίο επέτεινε τους διαχωρισμούς είναι η αυθαιρεσία με την οποία ο εργατικός πληθυσμός καθιερώθηκε σαν τάξη, η οποία υποτίθεται ότι θα ανέτρεπε την υπάρχουσα και θα εγκαθίδρυε τον επίγειο υλιστικό παράδεισο.

Αυτή η καθιέρωση της εργατικής τάξης δεν ανταποκρινόταν σε καμμία από τις προϋποθέσεις που απαιτούνταν, προκειμένου να γίνει κυρίαρχη. Δεν είχε ιδεολογική και πολιτική συγκρότηση, ούτε επομένως και συλλογική συνείδηση. **Δεν είναι, κατά συνέπεια, τυχαίο το ότι οι εμπνευστές του υποτιθέμενου απελευθερωτικού ρόλου της δεν μπήκαν άμεσα στον «κόπο» να την ορίσουν**. Χτίστηκε, μ' άλλα λόγια, ένα κάστρο χωρίς ποτέ να κατοικηθεί. Απλά, υπήρξαν ορισμένες περιπτώσεις, όπου κάποιοι ταξιδιώτες παρέμειναν σ' αυτό για περιορισμένο διάστημα χωρίς, όμως, να έχουν και να αναδείξουν τις δυνατότητες που προκαθόρισαν οι κατασκευαστές. Επειδή, πολύ απλά, αυτές δεν υπήρχαν. Η περιστασιακή χρήση του κάστρου σε καμία των περιπτώσεων δεν επιβεβαίωσε τον λυτρωτικό χαρακτήρα της «εργατικής τάξης». Το αντίθετο ακριβώς, συνέβη. Το κάστρο αποδείχτηκε μια βάση για την ενίσχυση του συνολικού πλέγματος της εξουσίας τόσο σε κρατικό όσο και σε διακρατικό πεδίο.

Ας δούμε, όμως, έναν ακόμη ορισμό για τις τάξεις -που αναφέρεται από τον Λένιν- ο οποίος αν και μεταγενέστερος των Μαρξικών αποπειρών δεν προσδίδει κάποια ιδιαίτερη χροιά στο όλο θέμα, παρ' ότι κάποιοι τον εμφανίζουν ως επαρκή (προφανώς για τους σκοπούς που επιδιώκουν). Γράφει, λοιπόν: *«Τάξεις ονομάζουμε μεγάλες ομάδες ανθρώπων που ξεχωρίζουν μεταξύ τους από τη θέση που κατέχουν μέσα σ' ένα, ιστορικά καθορισμένο, σύστημα της κοινωνικής παραγωγής, από τη σχέση τους* (στο μεγαλύτερο μέρος κατοχυρωμένη και διατυπωμένη σε νόμους) *προς τα μέσα παραγωγής, από το ρόλο τους στην κοινωνική οργάνωση της εργασίας και, συνεπώς, από τους τρόπους που ιδιοποιούνται τη μερίδα του κοινωνικού πλούτου που διαθέτουν και από το μέγεθος αυτής της μερίδας. Οι τάξεις είναι τέτοιες ομάδες ανθρώπων, που η μία μπορεί να ιδιοποιείται τη δουλειά της άλλης, χάρη στη διαφορά της θέσης που κατέχει μέσα σ' ένα καθορισμένο σύστημα της κοινωνικής οικονομίας».*[3]

Αφήνουμε ασχολίαστο αυτόν τον ορισμό, επειδή ο κάθε ένας μπορεί να αντιληφθεί πως κι αυτή η διατύπωση στηρίζεται στην ίδια αυθαιρεσία και τον οικονομισμό, που καθιέρωσε ο Μαρξ. Εξ άλλου, δεν θα απέδιδε τίποτα το ουσιαστικό μια κριτική σ' ένα κείμενο που ενώ αναφέρεται γενικά σε τάξεις έχει, ταυτόχρονα, προσδώσει και ένα υπερφυσικό χαρακτήρα στον παράγοντα «οικονομία», ενώ την ίδια ρα μέσα στην ιστορία, καθοριστικό προβάδισμα στην Τάξη που Άρχει.

«Καμιά ταξική οργάνωση (και ειδικότερα κανένα μαζικό κόμμα), ακόμη και όταν είχε αναπτύξει εργασιακή ιδεολογία, ***δεν υπήρξε καθαρά εργατική οργάνωση****. Αντίθετα προέκυπτε πάντοτε από την, λιγότερο ή περισσότερο συγκρουσιακή, συνένωση ορισμένων τμημάτων της «πρωτοπορίας» με ομάδες διανοουμένων που είτε προσχώρησαν από τα έξω είτε δημιουργήθηκαν μερικά στο εσωτερικό της ως «οργανικοί διανοούμενοι».* ***Επίσης, κανένα σημαντικό κοινωνικό κίνημα, ακόμη και όταν είχε έντονα προλεταριακό χαρακτήρα, δεν βασίστηκε σε καθαρά αντικαπιταλιστικές διεκδικήσεις και στόχους, αλλά πάντοτε βασιζόταν στο συνδυασμό αντικαπιταλιστικών και δημοκρατικών στόχων ή, καλύτερα, εθνικών, ειρηνιστικών ή πολιτιστικών με ευρεία έννοια****».*[5]

Εκείνο που υπήρξε το ισχυρό και παράλληλα το πλέον παραπλανητικό ατού, ήταν **η πολιτική συγκρότηση** της «εργατικής τάξης».

Τόσο το ιδεολογικό όσο και το πολιτικό στοιχείο που αφορούν το πλήθος των ανθρώπων που εργάζονται, καθορίστηκε **έξω από αυτούς**. Ο Μαρξ και οι μετά από αυτόν παίρνουν τους εργάτες ως δεδομένη τάξη, μια **τάξη αφ' εαυτής**, κάτι που όπως είδαμε δεν ισχύει στην πραγματικότητα. Αντίθετα, η Τάξη που Άρχει είναι **τάξη δι' εαυτήν** (δηλαδή τάξη που ενεργεί για δικό της λογαριασμό). Βέβαια, το εγχείρημα της μετατροπής των εργατών σε «**τάξη δι' εαυτήν**» ήταν εκ των προτέρων καταδικασμένο.

Οι λόγοι είναι αρκετοί, αλλά μπορούμε να αναφέρουμε τους πλέον χαρακτηριστικούς. Έχουμε, λοιπόν, μία τάξη που δεν υφίσταται ως τέτοια ούτε ιδεολογικά, αλλά ούτε και πολιτικά. Έχει, όμως, αυτή η ανυπαρξία έναν «ιστορικό» ρόλο: Να ανατρέψει μια τάξη η οποία έχει ιδεολογική και πολιτική συγκρότηση. Τί δέον γενέσθαι;

Το πρώτο που χρειάζεται είναι να της δοθεί από τα έξω μια ιδεολογική υπόσταση. Όχι, όμως, ως κάτι που προέρχεται από την ίδια, αλλά από άλλους, δεδομένου πως οι υλικές συνθήκες κάτω από τις οποίες βρίσκεται, δεν μπορούν να της δώσουν την δυνατότητα αυτή. Για δε τους σκοπούς που προορίζεται θα πρέπει να της δοθεί και πολιτική διάσταση.

Επομένως, αυτό που χρειάζεται είναι μία πρωτοπορία που θα αναλάβει αυτά τα «καθήκοντα» για λογαριασμό της «τάξης». Έτσι, ακολουθήθηκε μία πορεία που φτάνει μέχρι τις ημέρες μας. Πρόκειται, όμως, για μία πορεία υποκατάστασης και πλαστοπροσωπίας, εφ' όσον η πολυδιασπασμένη εκ των προτέρων «τάξη» κατατμήθηκε δεόντως μέσα στους διάφορους πολιτικούς εξουσιαστικούς σχηματισμούς.

Είναι δεδομένο και πολύπλευρα διαπιστωμένο, πως αυτό το οποίο συγκροτήθηκε σε κάθε κρατική υπόσταση ήταν

στην πραγματικότητα μία **πολιτική συγκρότηση στο όνομα μιας τάξης** (πολιτική τάξη) και συγκεκριμένα της ανύπαρκτης εργατικής τάξης. Προφανώς και δεν εννοείται εδώ η ανυπαρξία των εργατών ως φυσικές οντότητες, αλλά το ταξικά ανυπόστατό τους.

Έτσι, με πολύ απλά λόγια, προέκυψαν πολλές **πολιτικές εκπροσωπήσεις μιας τάξης που δεν υπήρχε**.

Κατασκευάστηκε, για να το πούμε με απλά λόγια, η οργάνωση ενός πολιτικού εκπροσώπου ή μιας ανάλογου χαρακτήρα ομάδας, η οποία ανελάμβανε την διαχείριση των αντιθέσεων που εκδηλώνονταν από διάφορους σχηματισμούς του κοινωνικού χώρου που απασχολούνταν και απασχολούνται σε διάφορα επαγγέλματα.

Η εμπειρία μας από την ιστορική πορεία της εξουσίας, προϊδεάζει για το αποτέλεσμα μιας ομάδας του πληθυσμού που θα προσδιοριστεί ως τάξη ή ως εκπρόσωπός της. Επομένως, το ονειρόδραμα που κατασκευάστηκε από τον Μαρξ είχε προδιαγεγραμμένη πορεία, η οποία για μία ακόμη φορά ακολουθήθηκε με μία αξιομνημόνευτη προσήλωση, που επισκιάστηκε από συνεχώς επαναλαμβανόμενες αυταπάτες σε σχέση με τον πραγματικό ρόλο. Επακολούθησε μια μακρόχρονη διαδικασία ενσωμάτωσης πολυπληθών τμημάτων του κοινωνικού χώρου στην εθνοκρατική πραγματικότητα των κρατούντων.

Αλλά, η σημασία και οι επιπτώσεις αυτής της πορείας θα μας απασχολήσουν στο επόμενο φύλλο.

Συσπείρωση Αναρχικών

---

1. Κ. Μαρξ, *Η 18η Μπρυμαίρ του Λουδοβίκου Βοναπάρτη*.
2. Βλ. Διαδρομή Ελευθερίας, φ. 123, Ιανουάριος 2013.
3. Β. Ι. Λένιν, *Η Μεγάλη Πρωτοβουλία, Διαλεχτά Έργα*, τόμ. Β ΙΙ, σελ. 208, έκδ. της ΚΕ του ΚΚΕ.
4. Βλ. σχετικά, Το Μανιφέστο του Κομμουνιστικού Κόμματος.
5. E. Balibar, *De la lutte des classes a la lutte sans classes?*

Από τις ΜΑΥΡΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ του ΑΝΑΡΧΙΣΜΟΥ

Οι πολλές ζωές του *Μαξ Τσερνιάκ*

Ο Μαξίμ Ματβέγιεβιτς Τσερνιάκ ανήκει στη γενιά των Ρώσων αναρχικών που συμμετείχαν στις επαναστάσεις του 1905 και του 1917, που υπερασπίστηκαν τη νέα επαναστατική κοινωνία ενάντια στους αντιδραστικούς εχθρούς της και μετά συντρίφτηκαν από τους πάλαι ποτέ συμμάχους τους, τους Κομμουνιστές. Δεν είναι εύκολο να συνθέσουμε τα κομμάτια της ιστορίας της ζωής του, επειδή πέρασε πολλά χρόνια στην παρανομία. Στην περίπτωση του Τσερνιάκ είναι επιβαρυντικό το γεγονός ότι στην ιστορική λογοτεχνία μπερδεύεται συχνά με άτομα με παρόμοιο όνομα.

Γεννήθηκε το 1883 στο Γκρόντνο, μια πόλη που βρίσκεται στη Ρωσική εβραϊκή κοινότητα (Pale of Settlement)[1], σε μια φτωχή εβραϊκή οικογένεια. Ο Τσερνιάκ εκπαιδεύτηκε σαν μπαρμπέρης, μια οικογενειακή απ' ό,τι φαίνεται δουλειά. Κατά τη διάρκεια της ζωής του εξάσκησε αυτή τη δουλειά, όταν δεν «εργαζόταν» σαν τρομοκράτης, μυστικός πράκτορας, ή στρατιωτικός διοικητής.

Ο Τσερνιάκ έγινε αρχικά ενεργός στο αναρχικό κίνημα στην κοντινή πόλη του Μπιαλιστόκ το 1904-1905, συμμετέχοντας στη **Chernoe Znamia** [Μαύρο Πανό], ομάδα που εξαπέλυσε απρόκλητες τρομοκρατικές επιθέσεις στη μπουρζουαζία. Ο Τσερνιάκ είχε στενή συνεργασία με έναν από τους ηγέτες της ομάδας, τον Βλάντιμιρ Στρίγκα. Η ομάδα αποτελούνταν κυρίως από νέους ανθρώπους και απαριθμούσε εκατοντάδες μέλη. Ο χαρισματικός Στρίγκα κατά περίσταση έδινε ομιλίες σε πλήθη από 3.000 έως 5.000 άτομα. Οι αναρχικοί του Μπιαλιστόκ θεμελίωσαν στενές επαφές με παρόμοιες ομάδες στην Ουκρανία, ειδικά στην Οδησσό και το Γιεκατερίνοσλαβ. Στην επακόλουθη τσαρική καταστολή, οι πιο πολλοί μαχητές της ομάδας έγιναν «μάρτυρες». Ο Στρίγκα ξέφυγε στο Παρίσι, αλλά παραπάτησε κουβαλώντας μια αυτοσχέδια βόμβα και ανατινάχθηκε.

Μία από τις συναντήσεις της συντακτικής ομάδας του Chernoe Znamia [Μαύρο Πανό]

Οι πολλές ζωές του Μαξ Τσερνιάκ

Μία από τις συναντήσεις της συντακτικής ομάδας του Chernoe Znamia [Μαύρο Πανό]

Ο Μαξίμ Ματβέγιεβιτς Τσερνιάκ ανήκει στη γενιά των Ρώσων αναρχικών που συμμετείχαν στις επαναστάσεις του 1905 και του 1917, που υπερασπίστηκαν τη νέα επαναστατική κοινωνία ενάντια στους αντιδραστικούς εχθρούς της και μετά συντρίφτηκαν από τους πάλαι ποτέ συμμάχους τους, τους Κομμουνιστές. Δεν είναι εύκολο να συνθέσουμε τα κομμάτια της ιστορίας της ζωής του, επειδή πέρασε πολλά χρόνια στην παρανομία. Στην περίπτωση του Τσερνιάκ είναι επιβαρυντικό το γεγονός ότι στην ιστορική λογοτεχνία μπερδεύεται συχνά με άτομα με παρόμοιο όνομα.

Γεννήθηκε το 1883 στο Γκρόντνο, μια πόλη που βρίσκεται στη Ρωσική εβραϊκή κοινότητα (Pale of Settlement)[1], σε μια φτωχή εβραϊκή οικογένεια. Ο Τσερνιάκ εκπαιδεύτηκε σαν μπαρμπέρης, μια οικογενειακή απ' ότι φαίνεται δουλειά. Κατά τη διάρκεια της ζωής του εξάσκησε αυτή τη δουλειά, όταν δεν «εργαζόταν» σαν τρομοκράτης, μυστικός πράκτορας, ή στρατιωτικός διοικητής.

Ο Τσερνιάκ έγινε αρχικά ενεργός στο αναρχικό κίνημα στην κοντινή πόλη του Μπιαλιστόκ το 1904-1905, συμμετέχοντας στη **Chernoe Znamia** [Μαύρο Πανό], ομάδα που εξαπέλυσε απρόκλητες τρομοκρατικές επιθέσεις στη μπουρζουαζία. Ο Τσερνιάκ είχε στενή συνεργασία με έναν από τους ηγέτες της ομάδας, τον Βλαντιμιρ Στρίγκα. Η ομάδα αποτελούνταν κυρίως από νέους ανθρώπους και απαριθμούσε εκατοντάδες μέλη. Ο χαρισματικός Στρίγκα κατά περίσταση έδινε ομιλίες σε πλήθη από 3.000 έως 5.000 άτομα. Οι αναρχικοί του Μπιαλιστόκ θεμελίωσαν στενές επαφές με παρόμοιες ομάδες στην Ουκρανία, ειδικά στην Οδησσό και το Γιεκατερίνοσλαβ. Στην επακόλουθη τσαρική καταστολή, οι πιο πολλοί μαχητές της ομάδας έγιναν «μάρτυρες». Ο Στρίγκα ξέφυγε στο Παρίσι, αλλά παραπάτησε κουβαλώντας μια αυτοσχέδια βόμβα και ανατινάχθηκε.

Ο Τσερνιάκ επίσης βρήκε καταφύγιο στο Παρίσι το 1907, αλλά σύντομα κινήθηκε στις ΗΠΑ όπου συμμετείχε στην οργάνωση του Ρωσικού τομέα των Βιομηχανικών Εργατών του Κόσμου[2]. Κατά τη διάρκεια της παραμονής της στις ΗΠΑ ο Τσερνιάκ συνέχισε να εργάζεται σαν μπαρμπέρης και έζησε με τη γυναίκα του Ρόζα και τα δύο τους παιδιά στη Νέα Υόρκη και, αργότερα, στο Σικάγο. Εκεί όλη η οικογένεια συμμετείχε σε εκδηλώσεις που οργανώνονταν από τη Ρωσική αναρχική κοινότητα εμιγκρέδων.

Αλλά δεν ήταν διατεθειμένος να ηρεμήσει. Το 1917 επέστρεψε στη Ρωσία με την οικογένειά του και αμέσως άρχισε την επαναστατική δουλειά. Πήγε στη βιομηχανι-

κατασκοπείας) αυτού του αποσπάσματος και ήταν εδώ που πρωτοσχημάτισε μια οργάνωση με τον αναρχικό Λεβ Ζάντοβ από το Donbas, έναν άνθρωπο ασυνήθιστης δύναμης που προήλθε λόγω του ότι έσερνε μέταλλα για κλίβανους.

Ο Ζελεζνιάκοφ ήταν σε συνεχή διαμάχη με τις Κομμουνιστικές αρχές, και το Σεπτέμβριο του 1918 ο Τσερνιάκ άφησε το πόστο του ακέραιο για να συμμετάσχει σε παράνομη δουλειά στο Donbas ενάντια στις Γερμανικές κατοχικές δυνάμεις και το καθεστώς-μαριονέτα του Αταμάνου.[3] Ενώ η Γερμανική εξουσία στην Ουκρανία κατέρρεε, οι παρτιζάνοι του Τσερνιάκ βοήθησαν

του 1918 και δεν έχει μελετηθεί τόσο πολύ όσο το, κυρίως αγροτικό, Μαχνοβίτικο κίνημα. Σκόπευε να ενώσει όλους τους Ουκρανούς αναρχικούς: αναρχο-κομμουνιστές, αναρχο-συνδικαλιστές, και ατομικιστές. Τελικά ιδρύθηκαν παραρτήματα σε κάποιες Ουκρανικές πόλεις, οι πιο πολλές απ' τις οποίες τύπωναν τη δική τους έκδοση της **Nabat** (για κάποιο καιρό υπήρχε και **Nabat** του Γκουλάι-Πόλιε, διακριτή από τον Μαχνοβίτικο τύπο). Η οργάνωση είχε μέχρι 2500 μέλη στο ζενίθ της επιρροής της, αλλά τον πιο πολύ καιρό δρούσε σε παράνομες, ή ημι-νόμιμες συνθήκες, υπό τους Λευκούς, Κόκκινους, ή Εθνικιστές. Αντίθετα με τη Μαχνοβτσίνα, δεν λάξευσε

συμμετέχοντας στη **Chernoe Znamia** [Μαύρο Πανό], ομάδα που εξαπέλυσε απρόκλητες τρομοκρατικές επιθέσεις στη μπουρζουαζία. Ο Τσερνιάκ είχε στενή συνεργασία με έναν από τους ηγέτες της ομάδας, τον Βλάντιμιρ Στρίγκα. Η ομάδα αποτελούνταν κυρίως από νέους ανθρώπους και απαριθμούσε εκατοντάδες μέλη. Ο χαρισματικός Στρίγκα κατά περίσταση έδινε ομιλίες σε πλήθη από 3.000 έως 5.000 άτομα. Οι αναρχικοί του Μπιαλιστόκ θεμελίωσαν στενές επαφές με παρόμοιες ομάδες στην Ουκρανία, ειδικά στην Οδησσό και το Γιεκατερίνοσλαβ. Στην επακόλουθη τσαρική καταστολή, οι πιο πολλοί μαχητές της ομάδας έγιναν «μάρτυρες». Ο Στρίγκα ξέφυγε στο Παρίσι, αλλά παραπάτησε κουβαλώντας μια αυτοσχέδια βόμβα και ανατινάχθηκε.

Μία από τις συναντήσεις της συντακτικής ομάδας του Chernoe Znamia [Μαύρο Πανό]

Ο Τσερνιάκ επίσης βρήκε καταφύγιο στο Παρίσι το 1907, αλλά σύντομα κινήθηκε στις ΗΠΑ όπου συμμετείχε στην οργάνωση του Ρωσικού τομέα των Βιομηχανικών Εργατών του Κόσμου[2]. Κατά τη διάρκεια της παραμονής του στις ΗΠΑ ο Τσερνιάκ συνέχισε να εργάζεται σαν μπαρμπέρης και έζησε με τη γυναίκα του Ρόζα και τα δύο τους παιδιά στη Νέα Υόρκη και, αργότερα, στο Σικάγο. Εκεί όλη η οικογένεια συμμετείχε σε εκδηλώσεις που οργανώνονταν από τη Ρωσική αναρχική κοινότητα εμιγκρέδων.

Αλλά δεν ήταν διατεθειμένος να ηρεμήσει. Το 1917 επέστρεψε στη Ρωσία με την οικογένειά του και αμέσως άρχισε την επαναστατική δουλειά. Πήγε στη βιομηχανική περιοχή Donbas της Ουκρανίας και οργάνωσε ένα απόσπασμα των Μαύρων Φρουρών με έδρα την πόλη Makeyevka. Τους πρώτους μήνες του 1918 πολλά αποσπάσματα των Μαύρων Φρουρών απλώθηκαν σε όλη την πρώην Ρωσική αυτοκρατορία για να υπερασπιστούν την επανάσταση ενάντια στους εχθρούς της. Στην περίπτωση του αποσπάσματος του Makeyevka οι εχθροί ήταν οι κοντινοί Κοζάκοι του Λευκού Ντον. Ενώ οι Κομμουνιστικές αρχές δεν αρνούνταν τη στρατιωτική αποτελεσματικότητα αυτής της μονάδας, την κατηγορούσαν επανειλημμένα για συμμετοχή σε ληστείες και για υπόθαλψη εγκληματικών στοιχείων. Το Μάιο του 1918 αφόπλισαν το απόσπασμα αλλά σύντομα έπρεπε να το επανεξοπλίσουν για να συμμετέχει στη μάχη ενάντια στην απειλή των Λευκών Φρουρών.

Αργότερα, το 1918, το απόσπασμα του Τσερνιάκ αναδιοργανώθηκε σαν σύνταγμα του Κόκκινου Στρατού, ο οποίος μόλις σχηματιζόταν. Ο Τσερνιάκ συνεργάστηκε με μια μονάδα υπό την ηγεσία του αναρχικού ναύτη Ανατόλι Ζελεσνιάκοφ, διάσημου για τη διάλυση της Καταστατικής Συνέλευσης τον Ιανουάριο του 1918. Ο Τσερνιάκ οργάνωσε την kontrrazvedka (τομέας αντικατασκοπείας) αυτού του αποσπάσματος και ήταν εδώ που πρωτοσχημάτισε μια οργάνωση με τον αναρχικό Λεβ Ζάντοβ από το Donbas, έναν άνθρωπο ασυνήθιστης δύναμης που προήλθε λόγω του ότι έσερνε μέταλλα για κλίβανους.

Ο Ζελεζνιάκοφ ήταν σε συνεχή διαμάχη με τις Κομμουνιστικές αρχές, και το Σεπτέμβριο του 1918 ο Τσερνιάκ άφησε το πόστο του ακέραιο για να συμμετάσχει σε παράνομη δουλειά στο Donbas ενάντια στις Γερμανικές κατοχικές δυνάμεις και το καθεστώς-μαριονέτα του Αταμάνου.[3] Ενώ η Γερμανική εξουσία στην Ουκρανία κατέρρεε, οι παρτιζάνοι του Τσερνιάκ βοήθησαν τους Κομμουνιστές να καταλάβουν το Χάρκοβ το Δεκέμβριο. Ο αναρχικός Μπόρις Γιελένσκι, που κι αυτός είχε επιστρέψει από τις ΗΠΑ, περιέγραψε μια συνάντηση με τον Τσερνιάκ εκείνο τον καιρό:

«Παρατήρησα έναν άντρα που καλύπτονταν με όπλα από το κεφάλι ως τα πόδια και εκτόξευε διαταγές στους παρτιζάνους. Έδειχνε τόσο γνωστός που νόμιζα ότι τον είχα συναντήσει πιο πριν. [...] Μας πλησίασε, φώναξε το όνομά μου και πέταξε τα όπλα του γύρω μου. Έπρεπε να τον περιεργαστώ γύρω από τη μακριά γενειάδα του για μια στιγμή ώσπου να αναγνωρίσω τον Μαξ Τσερνιάκ, το μπαρμπέρη από το Σικάγο... Κανείς από εμάς δε θα μπορούσε να φανταστεί ότι θα είχε τη δυνατότητα να ηγείται μιας παρτιζάνικης ομάδας, να εξαπολύει επιθέσεις και να πραγματοποιεί μάχες ενάντια σε καλά οργανωμένες μονάδες του Λευκού Στρατού. Τον ρώτησα πώς έγινε αυτό, και μου απάντησε απλά ότι, σε επαναστατικούς καιρούς, όλα τα θαύματα μπορούν να συμβούν».

Εκείνο τον καιρό συμμετείχε στη Συνομοσπονδία Αναρχικών της Ουκρανίας, η οποία αναφέρεται γενικά σαν Συνομοσπονδία Ναμπάτ,[4] από το όνομα του έντυπου οργάνου της. Η οργάνωση πόλης δημιουργήθηκε σε ένα συνέδριο στη Ρωσική πόλη Κουρσκ το Νοέμβριο του 1918 και δεν έχει μελετηθεί τόσο πολύ όσο το, κυρίως αγροτικό, Μαχνοβίτικο κίνημα. Σκόπευε να ενώσει όλους τους Ουκρανούς αναρχικούς: αναρχο-κομμουνιστές, αναρχο-συνδικαλιστές, και ατομικιστές. Τελικά ιδρύθηκαν παραρτήματα σε κάποιες Ουκρανικές πόλεις, οι πιο πολλές απ' τις οποίες τύπωναν τη δική τους έκδοση της **Nabat** (για κάποιο καιρό υπήρχε και **Nabat** του Γκουλάι-Πόλιε, διακριτή από τον Μαχνοβίτικο τύπο). Η οργάνωση είχε μέχρι 2500 μέλη στο ζενίθ της επιρροής της, αλλά τον πιο πολύ καιρό δρούσε σε παράνομες, ή ημι-νόμιμες συνθήκες, υπό τους Λευκούς, Κόκκινους, ή Εθνικιστές. Αντίθετα με τη Μαχνοβτσίνα, δεν λάξευσε κάποια περιοχή για να δημιουργήσει κοινωνικά πειράματα, αλλά αφοσιώθηκε στην προπαγανδιστική δουλειά.

Η Συνομοσπονδία Ναμπάτ παρείχε στο Μαχνοβίτικο κίνημα πολύτιμους πόρους όσον αφορά εργάτες στην κουλτούρα-εκπαίδευση και προπαγανδιστές. Παρείχε επίσης σκληροτράχηλους βετεράνους της αναρχικής παρανομίας όπως ο Τσερνιάκ, που βρήκε ένα φυσικό χώρο στη Μαχνοβίτικη μυστική υπηρεσία [kontrrazvedka].

Τον Ιανουάριο του 1919, ο Τσερνιάκ πήγε στον υπασπιστή του Μάχνο, Βίκτορ Μπέλας, στο Χάρκοβ, όπου ο Μπέλας είχε σταλεί για να διαπραγματευτεί με τους Μπολσεβίκους. Όταν ο Μπέλας επέστρεψε στο Γκουλάι-Πόλιε, έφερε μαζί του τον Τσερνιάκ, όπως και τον Λεβ Ζάντοβ και το μικρότερο αδερφό του τελευταίου Ντανίλο. Ο Τσερνιάκ προχώρησε στην οργάνωση της Μαχνοβίτικης kontrrazvedka, χρησιμοποιώντας τους αδερφούς Ζάντοβ και άλλους έμπειρους αναρχικούς μαχητές. Ανέλαβε επίσης και άλλες πρωτοβουλίες, εκλεγόμενος στο Στρατιωτικό-Επαναστατικό Συμβούλιο για την περιφέρεια του Γκουλάι-Πόλιε, και σε μια αντιπροσωπεία στο 2ο Συνέδριο των Σοβιέτ στο Γκουλάι-Πόλιε το Φεβρουάριο του 1919. Σ' αυτό το Συνέδριο εξέ-

φρασε την άποψή του για την Κομμουνιστική δικτατορία με την εξής φράση: *«Μια ομάδα ανθρώπων κατέλαβαν την εξουσία και καταπίεσαν ένα ολόκληρο έθνος»*.

Ορμώμενος από τις εμπειρίες του στον αγώνα ενάντια στους Λευκούς Κοζάκους το 1918, ο Τσερνιάκ εξάσκησε τα καθήκοντά του σαν στρατιωτικός διοικητής μονάδων που έφτασαν στο μέγεθος της ταξιαρχίας. Τους πρώτους μήνες του 1919, οι Μαχνοβίτικες ένοπλες δυνάμεις έγιναν κομμάτι του Κόκκινου Στρατού σαν αποτέλεσμα της συμμαχίας με τους Κομμουνιστές. Οι δύο φορείς αυτής της συμμαχίας δεν εμπιστεύονταν ο ένας τον άλλον ούτε στο ελάχιστο και μόνο η κοινή απειλή από τους Λευκούς στρατούς που πλησίαζαν από το νότο και τα ανατολικά τούς κρατούσε μαζί. Το Μάρτιο-Απρίλιο του 1919 οι Μαχνοβίτες ξεχύθηκαν στην ακτή Άζοβ στο νότο, καταλαμβάνοντας τα σημαντικά λιμάνια του Μπερντιάνσκ και του Μαριούπολ. Ο Τσερνιάκ έστησε ένα μαγαζί (κυριολεκτικά, όπως αποκαλύπτεται) απ' όπου διεύθυνε τη Μαχνοβίτικη kontrrazvedka.

Όταν οι Αυστρο-Γερμανικοί στρατοί κατέλαβαν την Ουκρανία το 1918, οι τσιφλικάδες και άλλοι μπουρζουάδες που είχαν φύγει το 1917 αποκαταστάθηκαν με τις περιουσίες τους. Αλλά με την κατάρρευση της Αυστρο-Γερμανικής εξουσίας στην περιοχή αργότερα μέσα στη χρονιά, αυτοί οι άνθρωποι έπρεπε να φύγουν ξανά. Επειδή πολλοί ήταν στην Αριστερή Όχθη της Ουκρανίας,[5] η μόνη έξοδος διαφυγής ήταν ο νότος, στα λιμάνια όπου θα μπορούσαν να μπουν σε ένα ατμόπλοιο που θα τους έβγαζε έξω με ασφάλεια. Αλλά οι Μαχνοβίτες κατέλαβαν την ακτή Άζοβ τόσο γρήγορα που πολλοί απ' αυτούς τους πλούσιους πρόσφυγες ξέμειναν φοβισμένοι στα δωμάτιά τους στα ξενοδοχεία. Ένας Λευκός επιζών άφησε μια μακάβρια περιγραφή του Τσερνιάκ:

«Ήταν ένα άτομο λεπτής διάπλασης με ένα μονίμως χαμογελαστό πρόσωπο, μια ατημέλητη μικρή γενειάδα, και πονηρά μάτια. Παρά την ήπια εμφανισιακά συμπεριφορά του, ήταν αμείλικτος απέναντι στους εμπόρους και τους αξιωματικούς. Αφού ήταν μπαρμπέρης, του άρεσε πολύ να... ξυρίζει και να κουρεύει. Την αγάπη του για το επάγγελμα μπόρεσε να την εξασκήσει σ' αυτά τα λιμάνια... Έστησε τα δικά του «μαγαζιά-μπαρμπέρικα» στα ξενοδοχεία πρώτης κλάσης, όπου, περιφρονώντας τα ξυριστικά του εργαλεία, τραβούσε γενειάδες με τα κοντόχοντρα δάχτυλά του. Αντί να βάζει σαπούνι, σαπούνιζε τα θύματά του με shompol[6] *... Όσοι επισκέπτονταν τα μαγαζιά του δεν επέστρεφαν. Μετά τα βασανιστήρια αυτοί οι άνθρωποι μεταφέρονταν στο λιμάνι και στα κύ-*

Τα κεντρικά γραφεία του ΚΚ στη Μόσχα μετά την έκρηξη του 1919

στικό στρατό υπό την ηγεσία του Τσερνιάκ. Αυτή η μονάδα, που δεν αναφέρεται στα επίσημα έγγραφα, αριθμούσε περί τους 1400 Μαχνοβίτες και προστάτευσε την αναρχική «απελευθερωμένη ζώνη» από τις Μπολσεβίκικες εισβολές από το βορρά. Όταν ο Μάχνο κηρύχθηκε παράνομος από τις Κόκκινες αρχές τον Ιούνιο του 1919, οι πιο πολλοί περιφερειακοί έφυγαν από το κίνημα, τουλάχιστον προσωρινά. Ο Τσερνιάκ προσχώρησε σε ένα απόσπασμα κομάντο που οργανώθηκε από την παθιασμένη αναρχική Μαρούσια [Μαρία] Νικηφόροβα. Έμπειρη η ίδια στην παράνομη δουλειά, η Νικηφόροβα διαίρεσε το απόσπασμα σε 3 ομάδες των 15 περίπου ατόμων η καθεμία.[9] Μία ομάδα θα πήγαινε στο Κχάρκοβ για να προσπαθήσει να απελευθερώσει τους Μαχνοβίτες διοικητές που φυλακίστηκαν εκεί από τους Κόκκινους[10]. Η άλλη ομάδα θα πήγαινε στο Ροστόβ για να δολοφονήσει τον Ντένικιν. Και η τρίτη θα πήγαινε στη Σιβηρία για να δολοφονήσει τον Κολτσάκ. Η Νικηφόροβα, όπως και ο Τσερνιάκ, είχε προχωρήσει από την αναρχική παράνομη τρομοκρατία στη διοίκηση στρατιωτικών μονάδων. Αντί να εγκαταλείψουν το Μαχνοβίτικο κίνημα, είναι πιο πιθανό ότι αποφάσισαν να υλοποιή-

Τσερνιάκ δε συμφωνούσε με την αμφιλεγόμενη «Πλατφόρμα» που ανέπτυξε αυτή η ομάδα και σύντομα κατέδειξε ένα μέλος της σαν πράκτορα της GPU (της Σοβιετικής μυστικής αστυνομίας). Το 1930 ο Τσερνιάκ μετανάστευσε στο Μπουένος Άιρες με την οικογένειά του. Σ' αυτό το σημείο εξαφανίζεται από τις ιστορικές αναφορές, αν και υπάρχουν ενδείξεις ότι τα παιδιά του τελικά επέστρεψαν στις ΗΠΑ, όπου είχαν γεννηθεί.

Ο Τσερνιάκ ίσως επέζησε περισσότερο από όλους τους γνωστούς συνεργάτες του στη Μαχνοβίτικη kontrrazvedka, που σκοτώθηκαν είτε στον Εμφύλιο Πόλεμο ή, αν επέζησαν τόσο πολύ, στις εκκαθαρίσεις του Στάλιν. Λόγω της καταδίκης του το 1923, ο Μαξ Τσερνιάκ, που εξαπέλυσε έναν αμείλικτο πόλεμο τρόμου ενάντια σε αρκετά διαφορετικά καθεστώτα, απολαμβάνει σήμερα στη Ρωσία το επίσημο στάτους του «θύματος πολιτικής τρομοκρατίας στην ΕΣΣΔ».

Μάλκολμ Άρτσιμπαλντ

Μετάφραση-Απόδοση:
Αναρχικός Πυρήνας *ΞΑΝΑ ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ*

---

1. ΣτΜ: περιοχή έκτασης 20% περίπου της αυτοκρατορικής Ρωσίας που σήμερα αντιστοιχεί στη Λευκορωσία, Λιθουανία, Πολωνία, Μολδαβία, Ουκρανία, και τμήματα της δυτικής Ρωσίας.

2. Το IWW εξέδιδε εφημερίδες σε πολλές γλώσσες στοχεύοντας στους μετανάστες εργάτες.

3. ΣτΜ: αρχηγός των Κοζάκων.

4. «Ναμπάτ» σημαίνει «συναγερμός» ή «κουδούνι».

5. ΣτΜ: το κομμάτι της Ουκρανίας που βρίσκεται στην ανατολική (αριστερή) όχθη του ποταμού Δνείπερου.

6. εύκαμπτο μπαστούνι που χρησιμοποιείται για τον καθαρισμό των οπών του τυφεκίου που στην άκρη του έχει ένα είδος συρμάτινης βούρτσας (γνωστό και ως μάκτρο).

το νότο και τα ανατολικά τους κρατούσε μαζί. Το Μάρτιο-Απρίλιο του 1919 οι Μαχνοβίτες ξεχύθηκαν στην ακτή Άζοβ στο νότο, καταλαμβάνοντας τα σημαντικά λιμάνια του Μπερντιάνσκ και του Μαριούπολ. Ο Τσερνιάκ έστησε ένα μαγαζί (κυριολεκτικά, όπως αποκαλύπτεται) απ' όπου διεύθυνε τη Μαχνοβίτικη kontrrazvedka.

Όταν οι Αυστρο-Γερμανικοί στρατοί κατέλαβαν την Ουκρανία το 1918, οι τσιφλικάδες και άλλοι μπουρζουάδες που είχαν φύγει το 1917 αποκαταστάθηκαν με τις περιουσίες τους. Αλλά με την κατάρρευση της Αυστρο-Γερμανικής εξουσίας στην περιοχή αργότερα μέσα στη χρονιά, αυτοί οι άνθρωποι έπρεπε να φύγουν ξανά. Επειδή πολλοί ήταν στην Αριστερή Όχθη της Ουκρανίας,[5] η μόνη έξοδος διαφυγής ήταν ο νότος, στα λιμάνια όπου θα μπορούσαν να μπουν σε ένα ατμόπλοιο που θα τους έβγαζε έξω με ασφάλεια. Αλλά οι Μαχνοβίτες κατέλαβαν την ακτή Άζοβ τόσο γρήγορα που πολλοί απ' αυτούς τους πλούσιους πρόσφυγες έξεμειναν φοβισμένοι στα δωμάτιά τους στα ξενοδοχεία. Ένας Λευκός επιζών άφησε μια μακάβρια περιγραφή του Τσερνιάκ:

«Ήταν ένα άτομο λεπτής διάπλασης με ένα μονίμως χαμογελαστό πρόσωπο, μια ατημέλητη μικρή γενειάδα, και πονηρά μάτια. Παρά την ήπια εμφανισιακά συμπεριφορά του, ήταν αμείλικτος απέναντι στους εμπόρους και τους αξιωματικούς. Αφού ήταν μπαρμπέρης, του άρεσε πολύ να... ξυρίζει και να κουρεύει. Την αγάπη του για το επάγγελμα μπόρεσε να την εξασκήσει σ' αυτά τα λιμάνια... Έστησε τα δικά του «μαγαζιά-μπαρμπέρικα» στα ξενοδοχεία πρώτης κλάσης, όπου, περιφρονώντας τα ξυριστικά του εργαλεία, τραβούσε γενειάδες με τα κοντόχοντρα δάχτυλά του. Αντί να βάζει σαπούνι, σαπούνιζε τα θύματά του με shompol[6] ... Όσοι επισκέπτονταν τα μαγαζιά του δεν επέστρεφαν. Μετά τα βασανιστήρια αυτοί οι άνθρωποι μεταφέρονταν στο λιμάνι και στα κύματα ψύχους... Σαν μπαρμπέρης ήταν ήρωας στους εργάτες και τρόμος στους μπουρζουάδες και τους αξιωματικούς».

Αλλά ο Τσερνιάκ είχε και άλλα για ν' ανησυχεί από το να εντοπίζει τους αντεπαναστάτες.[7] Το Μπερντιάνσκ είχε ένα σύστημα δυαρχίας, αφού οι Μαχνοβίτες είχαν καταλάβει την πόλη, οι Μπολσεβίκοι έστησαν τη δικιά τους Revkom (επαναστατικό συμβούλιο) με ένα παρακλάδι της Τσε-Κα (μυστική αστυνομία) για ν' ανταγωνιστεί τη Μαχνοβίτικη kontrrazvedka. Τον Απρίλιο του 1919, ο Τσερνιάκ πήγε στο Γκουλάι-Πόλιε για να εκφράσει τα παράπονά του στο Μάχνο προσωπικά[8]:

«Δεν ξέρω τι να κάνω με τους Μπολσεβίκους», είπε ο Τσερνιάκ. *«Η Τσε-Κα επιχειρεί παράλληλα με την kontrrazvedka μου. Το χειρότερο είναι ότι έχουν στρατολογήσει κάποιο απ' το παλιό προσωπικό μας! Λειτουργούν σαν χούλιγκαν και προσπαθούν να αναμιχτούν με τη δουλειά μας με κάθε πιθανό τρόπο. Συλλαμβάνουν τους δικούς μας ανθρώπους και εξαφανίζονται χωρίς ίχνος. Ο Μπολσεβίκικος πυρήνας στην πόλη κυριαρχεί μ' αυτά τα μέσα».*

Τα κεντρικά γραφεία του ΚΚ στη Μόσχα μετά την έκρηξη του 1919

στικό στρατό υπό την ηγεσία του Τσερνιάκ. Αυτή η μονάδα, που δεν αναφέρεται στα επίσημα έγγραφα, αριθμούσε περί τους 1400 Μαχνοβίτες και προστάτευσε την αναρχική «απελευθερωμένη ζώνη» από τις Μπολσεβίκικες εισβολές από το βορρά. Όταν ο Μάχνο κηρύχθηκε παράνομος από τις Κόκκινες αρχές τον Ιούνιο του 1919, οι πιο πολλοί περιφερειακοί έφυγαν από το κίνημα, τουλάχιστον προσωρινά. Ο Τσερνιάκ προσχώρησε σε ένα απόσπασμα κομάντο που οργανώθηκε από την παθιασμένη αναρχική Μαρούσια [Μαρία] Νικηφόροβα. Έμπειρη η ίδια στην παράνομη δουλειά, η Νικηφόροβα διαίρεσε το απόσπασμα σε 3 ομάδες των 15 περίπου ατόμων η καθεμία.[9] Μία ομάδα θα πήγαινε στο Κχάρκοβ για να προσπαθήσει να απελευθερώσει τους Μαχνοβίτες διοικητές που φυλακίστηκαν εκεί από τους Κόκκινους[10]. Η άλλη ομάδα θα πήγαινε στο Ροστόβ για να δολοφονήσει τον Ντενίκιν. Και η τρίτη θα πήγαινε στη Σιβηρία για να δολοφονήσει τον Κολτσάκ. Η Νικηφόροβα, όπως και ο Τσερνιάκ, είχε προχωρήσει από την αναρχική παράνομη τρομοκρατία στη διοίκηση στρατιωτικών μονάδων. Αντί να εγκαταλείψουν το Μαχνοβίτικο κίνημα, είναι πιο πιθανό ότι αποφάσισαν να υλοποιήσουν τους στόχους του με άλλα μέσα. Κανένα από τα σχέδιά τους δεν επετεύχθη. Ο Τσερνιάκ ήταν στην ομάδα που ξεκίνησε για τη Σιβηρία και μπορεί να πήρε μέρος στο παρτιζάνικο κίνημα εκεί. Οι Κόκκινοι πυροβόλησαν οι ίδιοι τον Κολτσάκ χωρίς καμιά βοήθεια απ' αυτόν.

Σύμφωνα με μία πηγή, ο Τσερνιάκ επέστρεψε στο Μαχνοβίτικο κίνημα και συνέχισε στο πόστο του σαν επικεφαλής της kontrrazvedka, στις αρχές του 1921. Όπως και να έχουν τα πράγματα, συνελήφθη από τους Μπολσεβίκους στο Πέτρογκραντ την ίδια χρονιά. Ήταν η πρώτη μιας σειράς συλλήψεων. Στις 11 Μαΐου 1923 καταδικάστηκε σε δύο χρόνια εξορία στην περιφέρεια Ναρίμ της Σιβηρίας (κοντά στο Τομσκ), καταδίκη που τη θεώρησε ουσιαστικά θανατική ποινή. Διαμαρτυρόμενος έκανε 28ημερη απεργία πείνας και κέρδισε την ελευθερία του για λίγους μήνες. Υποφέροντας από προβλήματα υγείας από την κακομεταχείρισή τους στις φυλακές, αυτός και η οικογένειά του αφέθηκαν τελικά να φύγουν στο εξωτερικό. Αλλά ο Τσερνιάκ δεν φαινόταν πρόθυμος να εγκαταλείψει την επαναστατική δουλειά. Άνοιξε ένα μπαρμπέρικο στη Βαρσοβία το 1924 και ξεκίνησε ε-

Ο Τσερνιάκ ίσως επέζησε περισσότερο από όλους τους γνωστούς συνεργάτες του στη Μαχνοβίτικη kontrrazvedka, που σκοτώθηκαν είτε στον Εμφύλιο Πόλεμο ή, αν επέζησαν τόσο πολύ, στις εκκαθαρίσεις του Στάλιν. Λόγω της καταδίκης του το 1923, ο Μαξ Τσερνιάκ, που εξαπέλυσε έναν αμείλικτο πόλεμο τρόμου ενάντια σε αρκετά διαφορετικά καθεστώτα, απολαμβάνει σήμερα στη Ρωσία το επίσημο στάτους του «θύματος πολιτικής τρομοκρατίας στην ΕΣΣΔ».

Μάλκολμ Άρτσιμπαλντ

Μετάφραση-Απόδοση:
Αναρχικός Πυρήνας *ΞΑΝΑ ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ*

---

1. ΣτΜ: περιοχή έκτασης 20% περίπου της αυτοκρατορικής Ρωσίας που σήμερα αντιστοιχεί στη Λευκορωσία, Λιθουανία, Πολωνία, Μολδαβία, Ουκρανία, και τμήματα της δυτικής Ρωσίας.
2. Το IWW εξέδιδε εφημερίδες σε πολλές γλώσσες στοχεύοντας στους μετανάστες εργάτες.
3. ΣτΜ: αρχηγός των Κοζάκων.
4. «Ναμπάτ» σημαίνει «συναγερμός» ή «κουδούνι».
5. ΣτΜ: το κομμάτι της Ουκρανίας που βρίσκεται στην ανατολική (αριστερή) όχθη του ποταμού Δνείπερου.
6. εύκαμπτο μπαστούνι που χρησιμοποιείται για τον καθαρισμό των οπών του τυφεκίου που στην άκρη του έχει ένα είδος συρμάτινης βούρτσας (γνωστό και ως μάκτρο).
7. Και να συμπεριφέρεται με αυτόν τον απάνθρωπο τρόπο προς αυτούς.
8. Η συζήτηση καταγράφεται λεπτομερώς από τον Μπέλας.
9. ΣτΜ: για τη χρηματοδότηση αυτής της επιχείρησης η Νικηφόροβα φέρεται να ζήτησε από το Μάχνο 250.000 ρούβλια. Ο Μάχνο αρνήθηκε να της τα δώσει και έβγαλε πιστόλι, αλλά η Μαρούσα ήταν πιο γρήγορη και τον σημάδεψε πρώτη, με αποτέλεσμα να πάρει τελικά τα λεφτά [Αναφορά στο *ATAMANSHA: Η ζωή της MARUSYA NIKIFOROVA*, του Malcolm Archibald].
10. ΣτΜ: Η ομάδα αυτή, με τους Κοβάλεβιτς-Σομπόλεβ, τελικά πήγε στη Μόσχα, και μετά από κάποιες ληστείες που διέπραξε, οργάνωσε τη βομβιστική επίθεση (βλ. και Διαδρομή Ελευθερίας τεύχος 116) στη συνάντηση της Μοσχοβίτικης Επιτροπής του Μπολσεβίκικου Κόμματος στις 25/9/1919, με 12 νεκρούς και 55 τραυματίες. Στο επακόλουθο ανθρωποκυνηγητό, οι Κοβάλεβιτς-Σομπόλεβ σκοτώθηκαν στις ένοπλες συμπλοκές, ενώ κάποιοι εναπομείναντες ανατινάχθηκαν οχυρωμένοι σε μια αγροικία, παίρνοντας μαζί τους και κάποιους Τσεκιστές.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

«Ήταν ένα άτομο λεπτής διάπλασης με ένα μονίμως χαμογελαστό πρόσωπο, μια ατημέλητη μικρή γενειάδα, και πονηρά μάτια. Παρά την ήπια εμφανισιακά συμπεριφορά του, ήταν αμείλικτος απέναντι στους εμπόρους και τους αξιωματικούς. Αφού ήταν μπαρμπέρης, του άρεσε πολύ να... ξυρίζει και να κουρεύει. Την αγάπη του για το επάγγελμα μπόρεσε να την εξασκήσει σ' αυτά τα λιμάνια... Έστησε τα δικά του «μαγαζιά-μπαρμπέρικα» στα ξενοδοχεία πρώτης κλάσης, όπου, περιφρονώντας τα ξυριστικά του εργαλεία, τραβούσε γενειάδες με τα κοντόχοντρα δάχτυλά του. Αντί να βάζει σαπούνι, σαπούνιζε τα θύματά του με shompol [6] *... Όσοι επισκέπτονταν τα μαγαζιά του δεν επέστρεφαν. Μετά τα βασανιστήρια αυτοί οι άνθρωποι μεταφέρονταν στο λιμάνι και στα κύματα ψύχους... Σαν μπαρμπέρης ήταν ήρωας στους εργάτες και τρόμος στους μπουρζουάδες και τους αξιωματικούς».*

Αλλά ο Τσερνιάκ είχε και άλλα για ν' ανησυχεί από το να εντοπίζει τους αντεπαναστάτες.[7] Το Μπερντιάνσκ είχε ένα σύστημα δυαρχίας, αφού οι Μαχνοβίτες είχαν καταλάβει την πόλη, οι Μπολσεβίκοι έστησαν τη δικιά τους Revkom (επαναστατικό συμβούλιο) με ένα παρακλάδι της Τσε-Κα (μυστική αστυνομία) για ν' ανταγωνιστεί τη Μαχνοβίτικη kontrrazvedka. Τον Απρίλιο του 1919, ο Τσερνιάκ πήγε στο Γκουλάι-Πόλιε για να εκφράσει τα παράπονά του στο Μάχνο προσωπικά[8]:

«Δεν ξέρω τι να κάνω με τους Μπολσεβίκους», είπε ο Τσερνιάκ. *«Η Τσε-Κα επιχειρεί παράλληλα με την kontrrazvedka μου. Το χειρότερο είναι ότι έχουν στρατολογήσει κάποιο απ' το παλιό προσωπικό μας! Λειτουργούν σαν χούλιγκαν και προσπαθούν να αναμιχτούν με τη δουλειά μας με κάθε πιθανό τρόπο. Συλλαμβάνουν τους δικούς μας ανθρώπους και εξαφανίζονται χωρίς ίχνος. Ο Μπολσεβίκικος πυρήνας στην πόλη κυριαρχεί μ' αυτά τα μέσα».*

«Τι γουρούνια! Σου είπα –μη μπλέκεσαι μ' αυτούς. Εξαφάνισέ τους – για τα καλά!», απάντησε εξοργισμένος ο Μάχνο. Ο προϊστάμενος του Μάχνο στον Κόκκινο Στρατό ήταν ο Μπολσεβίκος Πάβελ Ντιμπένκο, τον οποίο ο Μάχνο συνήθιζε να αναφέρει σαν *«εκείνο τον καταραμένο ναύτη».* Ο Ντιμπένκο έγραψε απομνημονεύματα του Εμφύλιου Πολέμου, που δεν έχουν ποτέ εκδοθεί και ακόμα και σήμερα δεν είναι άμεσα προσβάσιμα. Ο Ουκρανός ιστορικός Βίκτορ Σαβτσένκο μπόρεσε να έχει πρόσβαση σ' αυτά τα απομνημονεύματα και ανακάλυψε ότι το Μάρτιο με Απρίλιο του 1919 ο Ντιμπένκο σχεδίαζε επανειλημμένα να δολοφονήσει το Μάχνο και τους διοικητές του. Χάρη στην kontrrazvedka του, ο Μάχνο γνώριζε καλά τις προθέσεις του Ντιμπένκο και αντιμετώπισε αυτή την απειλή σχηματίζοντας ένα μυστικό απόσπασμα κομάντο που οργανώθηκε από την παθιασμένη αναρχική Μαρούσια [Μαρία] Νικηφόροβα. Έμπειρη η ίδια στην παράνομη δουλειά, η Νικηφόροβα διαίρεσε το απόσπασμα σε 3 ομάδες των 15 περίπου ατόμων η καθεμία.[9] Μία ομάδα θα πήγαινε στο Χχάρκοβ για να προσπαθήσει να απελευθερώσει τους Μαχνοβίτες διοικητές που φυλακίστηκαν εκεί από τους Κόκκινους[10]. Η άλλη ομάδα θα πήγαινε στο Ροστόβ για να δολοφονήσει τον Ντενίκιν. Και η τρίτη θα πήγαινε στη Σιβηρία για να δολοφονήσει τον Κολτσάκ. Η Νικηφόροβα, όπως και ο Τσερνιάκ, είχε προχωρήσει από την αναρχική παράνομη τρομοκρατία στη διοίκηση στρατιωτικών μονάδων. Αντί να εγκαταλείψουν το Μαχνοβίτικο κίνημα, είναι πιο πιθανό ότι αποφάσισαν να υλοποιήσουν τους στόχους του με άλλα μέσα. Κανένα από τα σχέδιά τους δεν επετεύχθη. Ο Τσερνιάκ ήταν στην ομάδα που ξεκίνησε για τη Σιβηρία και μπορεί να πήρε μέρος στο παρτιζάνικο κίνημα εκεί. Οι Κόκκινοι πυροβόλησαν οι ίδιοι τον Κολτσάκ χωρίς καμιά βοήθεια απ' αυτόν.

Σύμφωνα με μία πηγή, ο Τσερνιάκ επέστρεψε στο Μαχνοβίτικο κίνημα και συνέχισε στο πόστο του σαν επικεφαλής της kontrrazvedka, στις αρχές του 1921. Όπως και να έχουν τα πράγματα, συνελήφθη από τους Μπολσεβίκους στο Πέτρογκραντ την ίδια χρονιά. Ήταν η πρώτη μιας σειράς συλλήψεων. Στις 11 Μαΐου 1923 καταδικάστηκε σε δύο χρόνια εξορία στην περιφέρεια Ναρίμ της Σιβηρίας (κοντά στο Τομσκ), καταδίκη που τη θεώρησε ουσιαστικά θανατική ποινή. Διαμαρτυρόμενος έκανε 28ημερη απεργία πείνας και κέρδισε την ελευθερία του για λίγους μήνες. Υποφέροντας από προβλήματα υγείας από την κακομεταχείρισή τους στις φυλακές, αυτός και η οικογένειά του αφέθηκαν τελικά να φύγουν στο εξωτερικό. Αλλά ο Τσερνιάκ δεν φαινόταν πρόθυμος να εγκαταλείψει την επαναστατική δουλειά. Άνοιξε ένα μπαρμπέρικο στη Βαρσοβία το 1924 και ξεκίνησε επαφές με την ανανεωμένη συνομοσπονδία Ναμπάτ, που λειτουργούσε, πλέον, παράνομα στην Ουκρανία. Ο Τσερνιάκ έκανε ταξίδια στη Σοβιετική Ένωση σαν αγγελιοφόρος του εκεί αναρχικού κινήματος, αλλά το τελευταίο του ταξίδι έληξε πρόωρα όταν συνελήφθη από την Πολωνική αστυνομία κοντά στα σύνορα. Τώρα, οι αναρχικές παράνομες ομάδες φαίνεται να έχουν αλωθεί τελείως από Σοβιετικούς (και πιθανώς Πολωνούς) πράκτορες, αλλά ο Τσερνιάκ ο ίδιος φαίνεται να έμεινε ανεξαγόραστος.

Ενώ αντιμετώπιζε σοβαρές κατηγορίες στην Πολωνία, κατάφερε να ξεφύγει ξανά και να πάει στο Παρίσι, στους Ρώσους αναρχικούς εμιγκρέδες που συσπειρώθηκαν γύρω από το περιοδικό **Delo Truda**, στο οποίο συμμετείχαν ευδιάκριτα οι Μάχνο και Πίτερ Αρσίνοφ. Ο

---

1. ΣτΜ: περιοχή έκτασης 20% περίπου της αυτοκρατορικής Ρωσίας που σήμερα αντιστοιχεί στη Λευκορωσία, Λιθουανία, Πολωνία, Μολδαβία, Ουκρανία, και τμήματα της δυτικής Ρωσίας.

2. Το IWW εξέδιδε εφημερίδες σε πολλές γλώσσες στοχεύοντας στους μετανάστες εργάτες.

3. ΣτΜ: αρχηγός των Κοζάκων.

4. «Ναμπάτ» σημαίνει «συναγερμός» ή «κουδούνι».

5. ΣτΜ: το κομμάτι της Ουκρανίας που βρίσκεται στην ανατολική (αριστερή) όχθη του ποταμού Δνείπερου.

6. εύκαμπτο μπαστούνι που χρησιμοποιείται για τον καθαρισμό των οπών του τυφεκίου που στην άκρη του έχει ένα είδος συρμάτινης βούρτσας (γνωστό και ως μάκτρο).

7. Και να συμπεριφέρεται με αυτόν τον απάνθρωπο τρόπο προς αυτούς.

8. Η συζήτηση καταγράφεται λεπτομερώς από τον Μπέλας.

9. ΣτΜ: για τη χρηματοδότηση αυτής της επιχείρησης η Νικηφόροβα φέρεται να ζήτησε από το Μάχνο 250.000 ρούβλια. Ο Μάχνο αρνήθηκε να της τα δώσει και έβγαλε πιστόλι, αλλά η Μαρούσα ήταν πιο γρήγορη και τον σημάδεψε πρώτη, με αποτέλεσμα να πάρει τελικά τα λεφτά [Αναφορά στο *ATAMANSHA: Η ζωή της MARUSYA NIKIFOROVA*, του Malcolm Archibald].

10. ΣτΜ: Η ομάδα αυτή, με τους Κοβάλεβιτς-Σομπόλεβ, τελικά πήγε στη Μόσχα, και μετά από κάποιες ληστείες που διέπραξε, οργάνωσε τη βομβιστική επίθεση (βλ. και Διαδρομή Ελευθερίας τεύχος 116) στη συνάντηση της Μοσχοβίτικης Επιτροπής του Μπολσεβίκικου Κόμματος στις 25/9/1919, με 12 νεκρούς και 55 τραυματίες. Στο επακόλουθο ανθρωποκυνηγητό, οι Κοβάλεβιτς-Σομπόλεβ σκοτώθηκαν στις ένοπλες συμπλοκές, ενώ κάποιοι εναπομείναντες ανατινάχθηκαν οχυρωμένοι σε μια αγροικία, παίρνοντας μαζί τους και κάποιους Τσεκιστές.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

V. Azarov. **Kontrrazvedka**. Edmonton, 2008.

V. M. Chop and I.I. Liman. [Free Berdyansk]. Zaporozhye, 2007.

V. Danilov and T. Shanin, eds. [Nestor Makhno. Peasant movement in Ukraine. 1918-1921: Documents and materials]. Moscow, 2006.

R. Drinnon and A. M. Drinnon, ed. **Nowhere at Home. Letters from Exile of Emma Goldman and Alexander Berkman**. New York, 1975.

V. Savchenko. [Adventurers of the ?ivil War]. Moscow, 2000.

V. Savchenko, [Makhno]. Kharkov, 2005.

L. D. Yarutsky. [Makhno and the Makhnovists].Maryupol, 1995.

B. Yelensky, **In the Social Storm: Memoirs of the Russian Revolution**, προσβάσιμο στο http://libcom.org/library/memoirs-russian-revolution-boris-yelensky.

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΥΚΛΟ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΑΝΑΡΧΙΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΘΗΚΗΣ

Δεν χωρά αμφιβολία, πως οι καιροί είναι ιδιαίτερα δύσκολοι όχι μόνο για μεγάλα τμήματα του ελλαδικού πληθυσμού, αλλά και ακόμα πιο ευρύτερα από αυτόν, ευρωπαϊκά και παγκόσμια. Αυτοί οι καιροί, πέραν της ουσιαστικής δράσης, απαιτούν ξεκαθαρισμένες απόψεις και αναρχικές απελευθερωτικές στάσεις και πρακτικές. Όταν απόψεις αυτού του περιεχομένου απουσιάζουν (απουσία είναι και η παραχάραξή τους), τότε οι εξουσιαστές κάθε είδους παίζουν τους σκοπούς με τους οποίους χορεύουν οι εξουσιαζόμενοι.

Χρειάζεται να γίνει κατανοητό πως όσα έλαβαν χώρα κατά τα τελευταία χρόνια, σ' αυτό που κάποιοι ορίζουν σαν «χώρο», επισφράγισαν –σε πολλές περιπτώσεις με δυσάρεστα αποτελέσματα– το τέλος ενός κύκλου, όπου ξαναπαίχθηκαν με τον χειρότερο τρόπο έργα βασισμένα σε σενάρια από το απώτερο παρελθόν και τα οποία οδήγησαν στον πλήρη αποπροσανατολισμό, την σύγχυση ιδεών και την διαπλοκή με εξουσιαστικές απόψεις και πράξεις σε τέτοιο σημείο που όχι μόνο να παρουσιάζεται σαν απελευθερωτικό ό,τι πιο εξουσιαστικό υπάρχει, αλλά και να «χάνει την μπάλα» όποιος προσπαθήσει να βρει κάποια άκρη.

Τα πράγματα έχουν φτάσει στο σημείο, όπου ένας κύκλος έχει κλείσει, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο και ανοίγεται ένας νέος ο οποίος, με βάση την τερα θέματα. Επομένως η σταθερή διεργασία αναζήτησης της αλήθειας παραπέμπει στη συλλογική (συν+λόγος) προσπάθεια ορισμένων ανθρώπων. Εύκολα μπορεί κανείς να συμπεράνει πως ο **αναρχικός λόγος** μπορεί να θεωρηθεί και ως η αλήθεια, ειδομένη από την αναρχική πλευρά.

Άλλωστε, τίποτε δεν μπορεί να θεωρείται δεδομένο και λυμένο «άπαξ και δια παντός». Τα πάντα, όπως και οι αναρχικές αντιλήψεις και θεωρήσεις, **βρίσκονται σε μια διαρκή κίνηση**. Αυτή την κινητικότητα οφείλουμε να αντιλαμβανόμαστε και αποτελώντας στοιχείο της να αναδεικνύουμε την αναρχία στις διαστάσεις που πραγματικά έχει, την δυναμική της, τις απόψεις και τις δραστηριότητες που περιλαμβάνουν ευρύτερης διάστασης απελευθερωτικές δυνατότητες, που σημαίνει να επαναοικειοποιούμαστε και να εμπλουτίζουμε το συνολικό περιεχόμενο της αναρχικής θεώρησης.

Το κυριότερο, όμως, που χρειάζεται να κάνουμε είναι **να διατηρούμε αλώβητες τις θεμελιακές αναρχικές ιδέες και να μην τις μετατρέπουμε σε ιδεολογία.**

Η παρουσία των αναρχικών είναι διαρκής τα τελευταία σαράντα και πλέον χρόνια. Η δική μας ως αναρχικών συμπλήρωσε τα 25. Υπάρχουν εμπειρίες, σκέψεις και απόψεις που έχουν αποκτηθεί στην διαδρομή αυτών των δεκαετιών και οι οποίες χρειάζεται να συζητούνται. Κανένας δεν είναι ιδιο-

μία συμβολή στο ξεκαθάρισμα απόψεων και δραστηριοτήτων, λειτουργώντας ως εφαλτήριο για σκέψεις και προβληματισμούς.

Μία αναρχική συζήτηση μπορεί και οφείλει, επίσης, να είναι ένα μέσον για την ενίσχυση των απελευθερωτικών διεργασιών, τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό τομέα. Υπάρχουν, ακόμη, δυνατότητες μία συζήτηση να λειτουργήσει από μόνη της, όπως και να βοηθήσει ώστε να πραγματοποιηθούν συνθέσεις και παρεμβάσεις.

Σε όλες, πάντως, τις περιπτώσεις χρειάζεται να υπάρχει ανοιχτό μυαλό και καθαρή καρδιά.

19 Μαρτίου 2013

Αναρχική Αρχειοθήκη Αθήνας

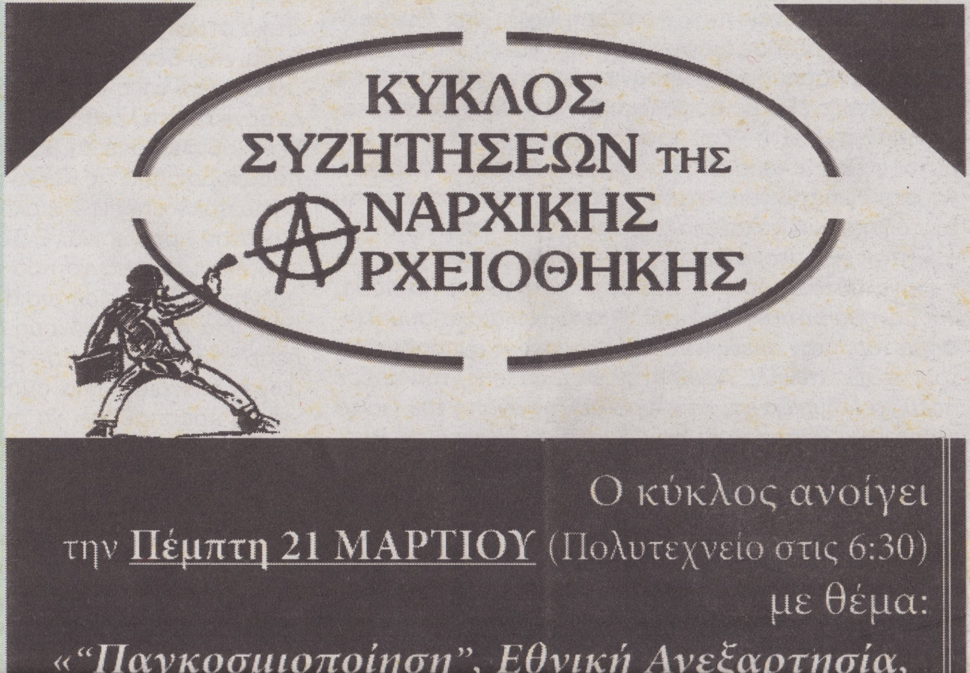
www.anarchy.gr

anarchypress.gr

Α΄ συζήτηση:
Πέμπτη 21 Μαρτίου 2013 και

Β΄ συζήτηση:
Πέμπτη 11 Απριλίου 2013

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ (Πατησίων), στις 6:30μμ

νες απόψεις και αναρχικές απελευθερωτικές στάσεις και πρακτικές. Όταν απόψεις αυτού του περιεχομένου απουσιάζουν (απουσία είναι και η παραχάραξή τους), τότε οι εξουσιαστές κάθε είδους παίζουν τους σκοπούς με τους οποίους χορεύουν οι εξουσιαζόμενοι.

Χρειάζεται να γίνει κατανοητό πως όσα έλαβαν χώρα κατά τα τελευταία χρόνια, σ' αυτό που κάποιοι ορίζουν σαν «χώρο», επισφράγισαν –σε πολλές περιπτώσεις με δυσάρεστα αποτελέσματα– το τέλος ενός κύκλου, όπου ξαναπαίχθηκαν με τον χειρότερο τρόπο έργα βασισμένα σε σενάρια από το απώτερο παρελθόν και τα οποία οδήγησαν στον πλήρη αποπροσανατολισμό, την σύγχυση ιδεών και την διαπλοκή με εξουσιαστικές απόψεις και πράξεις σε τέτοιο σημείο που όχι μόνο να παρουσιάζεται σαν απελευθερωτικό ό,τι πιο εξουσιαστικό υπάρχει, αλλά και να «χάνει την μπάλα» όποιος προσπαθήσει να βρει κάποια άκρη.

Τα πράγματα έχουν φτάσει στο σημείο, όπου ένας κύκλος έχει κλείσει, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο και ανοίγεται ένας νέος ο οποίος, με βάση την εμπειρία από τα όσα προηγήθηκαν τα τελευταία χρόνια, προτρέπει στην **ανάπτυξη του αναρχικού λόγου**. Είναι συνεπώς κατανοητό πως οι συζητήσεις είναι απαραίτητες όσο ποτέ άλλοτε.

Από ουσιαστική άποψη, οι διεργασίες που μπορούν να γίνουν κατά την διάρκεια μιας συζήτησης αποσκοπούν στο να βρεθεί η **αλήθεια** γύρω από το τιθέμενο (θέμα). Υπάρχει, δηλαδή κάτι που ζητείται από κοινού, με δεδομένο το ενδιαφέρον αυτών που συμμετέχουν και την **αποδοχή της βάσης πάνω στην οποία γίνεται η συγκεκριμένη πρακτική** (συζήτηση). Έχουμε, λοιπόν, την **συζήτηση** (συν+ζήτηση) την από κοινού αναζήτηση **του λόγου**, που είναι η **κοινή αλήθεια** για ένα ή περισσό-

Άλλωστε, τίποτε δεν μπορεί να θεωρείται δεδομένο και λυμένο «άπαξ και δια παντός». Τα πάντα, όπως και οι αναρχικές αντιλήψεις και θεωρήσεις, **βρίσκονται σε μια διαρκή κίνηση**. Αυτή την κινητικότητα οφείλουμε να αντιλαμβανόμαστε και αποτελώντας στοιχείο της να αναδεικνύουμε την αναρχία στις διαστάσεις που πραγματικά έχει, την δυναμική της, τις απόψεις και τις δραστηριότητες που περιλαμβάνουν ευρύτερης διάστασης απελευθερωτικές δυνατότητες, που σημαίνει να επαναοικειοποιούμαστε και να εμπλουτίζουμε το συνολικό περιεχόμενο της αναρχικής θεώρησης.

Το κυριότερο, όμως, που χρειάζεται να κάνουμε είναι **να διατηρούμε αλώβητες τις θεμελιακές αναρχικές ιδέες και να μην τις μετατρέπουμε σε ιδεολογία**.

Η παρουσία των αναρχικών είναι διαρκής τα τελευταία σαράντα και πλέον χρόνια. Η δική μας ως αναρχικών συμπλήρωσε τα 25. Υπάρχουν εμπειρίες, σκέψεις και απόψεις που έχουν αποκτηθεί στην διαδρομή αυτών των δεκαετιών και οι οποίες χρειάζεται να συζητούνται. Κανένας δεν είναι ιδιοκτήτης της αναρχίας, επομένως είναι κοινό έργο όσων αποδέχονται την αναρχική απελευθερωτική δράση να συμβάλλουν στην ανύψωση και την πραγμάτωση της αναρχίας, χωρίς μεταβατικά στάδια και σταθμούς.

Ως αναρχικοί παραμένουμε παρόντες σε κάθε πτυχή της πραγματικότητας που μας έχει επιβληθεί.

Οφείλουμε να εξετάζουμε και να αναλύουμε το παρόν, να προσπαθούμε να το κατανοήσουμε, αλλά και να αναζητούμε το ΓΙΑΤΙ και το ΠΩΣ του παρελθόντος.

Με αυτό το σύντομο σκεπτικό ξεκινά ο κύκλος συζητήσεων για την αναρχία. Αυτές, όπως και κάθε λογής συζητήσεις, έχουν πολλές προεκτάσεις. Μπορούν να είναι (και είναι βασικά)

σε συλλογικό τομέα. Υπάρχουν, ακόμη, δυνατότητες μία συζήτηση να λειτουργήσει από μόνη της, όπως και να βοηθήσει ώστε να πραγματοποιηθούν συνθέσεις και παρεμβάσεις.

Σε όλες, πάντως, τις περιπτώσεις

Α΄ συζήτηση:
Πέμπτη 21 Μαρτίου 2013 και
Β΄ συζήτηση:
Πέμπτη 11 Απριλίου 2013
ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ (Πατησίων), στις 6:30μμ

ΚΥΚΛΟΣ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΑΝΑΡΧΙΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΘΗΚΗΣ

Ο κύκλος ανοίγει
την <u>Πέμπτη 21 ΜΑΡΤΙΟΥ</u> (Πολυτεχνείο στις 6:30)
με θέμα:

«"Παγκοσμιοποίηση", Εθνική Ανεξαρτησία, Αναφορά στην επανάσταση του 1821»

και συνεχίζεται
την <u>Πέμπτη 11 ΑΠΡΙΛΙΟΥ</u> (Πολυτεχνείο στις 6:30)
με θέμα:

«Τα πολιτικά μονοπάτια της μεταπολίτευσης και ο κοινωνικός ανταγωνισμός ως τις μέρες της "κρίσης" και των "μνημονίων"»

ΠΡΟΒΟΛΕΣ ΒΙΝΤΕΟ

ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΑΡΧΕΙΟΘΗΚΗ

τρόπο έργα βασισμένα σε σενάρια α-πό το απώτερο παρελθόν και τα οποία οδήγησαν στον πλήρη αποπροσανατολισμό, την σύγχυση ιδεών και την διαπλοκή με εξουσιαστικές απόψεις και πράξεις σε τέτοιο σημείο που όχι μόνο να παρουσιάζεται σαν απελευθερωτικό ό,τι πιο εξουσιαστικό υπάρχει, αλλά και να «χάνει την μπάλα» όποιος προσπαθήσει να βρει κάποια άκρη.

Τα πράγματα έχουν φτάσει στο σημείο, όπου ένας κύκλος έχει κλείσει, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο και ανοίγεται ένας νέος ο οποίος, με βάση την εμπειρία από τα όσα προηγήθηκαν τα τελευταία χρόνια, προτρέπει στην **ανάπτυξη του αναρχικού λόγου**. Είναι συνεπώς κατανοητό πως οι συζητήσεις είναι απαραίτητες όσο ποτέ άλλοτε.

Από ουσιαστική άποψη, οι διεργασίες που μπορούν να γίνουν κατά την διάρκεια μιας συζήτησης αποσκοπούν στο να βρεθεί η **αλήθεια** γύρω από το τιθέμενο (θέμα). Υπάρχει, δηλαδή κάτι που ζητείται από κοινού, με δεδομένο το ενδιαφέρον αυτών που συμμετέχουν και την **αποδοχή της βάσης πάνω στην οποία γίνεται η συγκεκριμένη πρακτική** (συζήτηση). Έχουμε, λοιπόν, την **συζήτηση** (συν+ζήτηση) την από κοινού αναζήτηση **του λόγου**, που είναι η **κοινή αλήθεια** για ένα ή περισσό-

νο της αναρχικής θεώρησης.

Το κυριότερο, όμως, που χρειάζεται να κάνουμε είναι **να διατηρούμε αλώβητες τις θεμελιακές αναρχικές ιδέες και να μην τις μετατρέπουμε σε ιδεολογία**.

Η παρουσία των αναρχικών είναι διαρκής τα τελευταία σαράντα και πλέον χρόνια. Η δική μας ως αναρχικών συμπλήρωσε τα 25. Υπάρχουν εμπειρίες, σκέψεις και απόψεις που έχουν αποκτηθεί στην διαδρομή αυτών των δεκαετιών και οι οποίες χρειάζεται να συζητούνται. Κανένας δεν είναι ιδιοκτήτης της αναρχίας, επομένως είναι κοινό έργο όσων αποδέχονται την αναρχική απελευθερωτική δράση να συμβάλλουν στην ανύψωση και την πραγμάτωση της αναρχίας, χωρίς μεταβατικά στάδια και σταθμούς.

Ως αναρχικοί παραμένουμε παρόντες σε κάθε πτυχή της πραγματικότητας που μας έχει επιβληθεί.

Οφείλουμε να εξετάζουμε και να αναλύουμε το παρόν, να προσπαθούμε να το κατανοήσουμε, αλλά και να αναζητούμε το ΓΙΑΤΙ και το ΠΩΣ του παρελθόντος.

Με αυτό το σύντομο σκεπτικό ξεκινά ο κύκλος συζητήσεων για την αναρχία. Αυτές, όπως και κάθε λογής συζητήσεις, έχουν πολλές προεκτάσεις. Μπορούν να είναι (και είναι βασικά)

ΡΧΕΙΟΘΗΚΗΣ

Ο κύκλος ανοίγει
την **Πέμπτη 21 ΜΑΡΤΙΟΥ** (Πολυτεχνείο στις 6:30)
με θέμα:

«"Παγκοσμιοποίηση", Εθνική Ανεξαρτησία, Αναφορά στην επανάσταση του 1821»

και συνεχίζεται
την **Πέμπτη 11 ΑΠΡΙΛΙΟΥ** (Πολυτεχνείο στις 6:30)
με θέμα:

«Τα πολιτικά μονοπάτια της μεταπολίτευσης και ο κοινωνικός ανταγωνισμός ως τις μέρες της "κρίσης" και των "μνημονίων"»

ΠΡΟΒΟΛΕΣ ΒΙΝΤΕΟ

ΝΑΡΧΙΚΗ ΡΧΕΙΟΘΗΚΗ